

DÓPUR ÁPOSTLANNA

INNLIÐ Í SØGU

DÓPSINS

GERHARD HANSEN

DÓPUR ÁPOSTLANNA
INNLIÐ Í SÖGU DÓPSINS

© Egið forlag

Prent og innbinding: Specialtrykkeriet Viborg A/S
ISBN: 978-99918-911-3-2

INNIHALDSYVIRLIT

Formæli.....

Inngangur.....

1. PARTUR

FIMM HÚSARHALD VERÐA DOYPT

A.

Kornelius.....

B.

Lýdia.....

C.

Fangavaktarin.....

D.

Krispus.....

E.

Stefanas.....

2. PARTUR

Barnadópur er óbíbilskur.....

3. PARTUR

Hvørja keldu byggja vit á?.....

4. PARTUR

Dópur av trúgvandi og pinku-
barnadópur.....

5. PARTUR

Tíðin eftir ápostlarnar í stuttum.....

6. PARTUR

Verður ein endurføddur í
barnadópinum?.....

7. PARTUR

Dópur Paulusar.....

8. PARTUR

Dópurin ein sáttmáli.....

9. PARTUR

Umskering Krists hefur
einki við barnadóp at gera.....

10. PARTUR

Bað endurføðingarnar.....

11. PARTUR

Boð Jesusar til Lærisveinarnar.....

A.

Gerið øll fólk til lærisveinar.....

B.

Fara pinkubørn, ið ikki eru doypst,
fortapt?

C:

Doypið teir.....

D.

Lærið teir.....

E.

Niðurstøða.....

12. PARTUR

Lærisveinar - Ápostlar

A.

Jesus setir krøv til ein lærisvein.....

B.

Ein sannur lærisveinur.....

C.

Ápostlarnir.....

D.

Konfirmatióin innsett við lóg og Katekese
stovnurin í bíbliunni....

13. PARTUR

Tíðartalva og yvirlit yvir søgu
dópsins.....

14. PARTUR

Atsóknin móti teimum kristnu.....

15. PARTUR

Hin bíbilski dópurin fær mótstöðu...

16. PARTUR

Konstantin hin mikli.....

A.

Fult trúarfrælsi

B.

Biskuppurinn í Róm verður Pávi.....

C.

Kirkjan noyðir foreldrini, at lata
börn teirra doypa.....

17. PARTUR

Flavius Theodosius hin stóri.....

18. PARTUR

A.

Kirkjufaðirinn Augustín.....

B.

Ambrosius biskuppur.....

C.

Corpus Juris Civilis.....

19. PARTUR

Anabaptistarnir.....

20. PARTUR

Krossferðartíðin

A.

Barnakrossferðin.....

B.

Kirkjufundurinn í Toulouse.....

21. PARTUR

Uppruni dópsins.....

A.

Proselyttadópur.....

B.

Dópur Jóhannusar.....

C.

Dópur Jesusar.....

D.

Hinn kristni dópurinn

22. PARTUR

Hvussu skulu vit doypast?.....

23. PARTUR

Tiga hesir, skulu steinarnir rópa!.....

24. PARTUR

Hví eg lat meg doypa.....

A.

Brot úr lívssøgu míni-barnaárini...

B.

Manndómsárini í stuttum.....

C.

Vónloysisstøða.....

D.

Røddin, ið teskar-vónleyst.....

E.

Doyptur á Malta í Hirtshals.....

KELDUÁVÍSINGAR

Í bókstavarrøð.....

MYNDAEIGARAR.....

FORMÆLI HØVUNDANS

Tá ið eg á vári í 2015, heilt gjølla, hin 29. mars, varð doyptur á Malta í Hirtshals, var hetta ikki eitt úrslit av nøkrum hastverki, ei heldur var hetta úrslit av nøkrum, sum menniskju høvdu roynt at sannført meg um.

Nei, hetta var nakað, sum hevði ment seg í míni instu sál gjøgnum mong ár tíggju. At eg varð doyptur júst henda dag, ið nevndur er, gjørdist eitt úrslit av einum lyfti, sum eg hevði givið mínum Frelsara.

Eg veit, at fleiri kanska undrast um, at eg sum ordineraður prestur í Fólkakirkjuni, eri komin fram til eitt slíkt úrslit. Sjálvur undrist eg um, at ikki fleiri prestar, sum eru so væl útbúnir og tískil áttu at havt førleika at granska skriftirnar gjølla, ikki hava fingið eyguni upp fyri, at Bíblían als ikki nevnið, pinkubarnadópið við ásletting við einum einasta orði.

Seinast í hesi bók havi eg valt at siga frá míni egnu søgu. Eg vil fegin leggja dent á longu her, at fyrst tá ið vit menniskju geva Heilaga Andanum loyvi at taka yvir í lívi okkara, latast Skriftirnar upp fyri okkum.

Annars er henda bók ein roynd, at geva okkum eina greiða mynd av dópi ápostlanna soleiðis, hann er givin okkum í Nýggja Testamenti

Umframt tað, sum eg omanfyri havi nevnt, er ætlan

mín við hesi bók eisini, at geva eitt greitt og skilagott og søguligt haldbart innlit í søgu dópsins gjøgnum tíðirnar. Keldutilfar hevur verið nógv at tikið av, bæði á fremmandum málum sum grikskum, látíni, týskum, enskum og sjálvandi eisini á norðurlendskum málum í stóran mun. Tíðarkrevjandi hevur verið at lisið allar tær bøkur og handrit um dóp á so mongum ymiskum málum, men somuleiðis eisini ein avbjóðing.

Tessvegna er ynski og bøn mín til Harran um, at Hann má kennast við hesa bók, so hon kann verða fólki okkara til signingar og ikki minst ein bók, ið leitað verður til, tá ið mál sum dópurin skulu umrøðast bæði í heimum, samkomum og skúlum og ikki minst fyri hitt einstaka menniskja. Mátti Harrin signa ein og hvønn, sum lesur hesa bók, so tað má verða soleiðis, sum tað stendur í Ápostlasøguni 9:18: *at tað má falla eins og skøl frá eygum tínum, og Heilagi Andin letur upp Orðið fyri tær.*

Takk til Flóvin Tyril og Zacharis Zachariassen, ið hava gjørt eitt stórt arbeiði við tí másliga og við at rættlesa bókina.

Strib, á Ólavssøku 2016/ Gerhard Hansen

1. PARTUR

HEIMADÓPUR Í NÝGGJA TESTAMENTI

Í fyrstu samkomu Guds, soleiðis lesa vit í Nýggja Testamenti, vórðu bert trúgvandi menniskju doypt, tey, ið vitnaðu, at tey vóru komin til trúgv á Harran Jesus Kristus.

Dópurin var ein lýdnis-og játtannardópur, har hin trúgvandi játtaði við munni sínum, at Jesus var Harri, og trúði við hjartanum, at Gud hevði reist Hann upp frá hinum deyðu. Sostatt var hann/hon, ið doypast skuldi longu komin til trúgv, tí við hjartanum trýr ein til rættvísi og við munninum játtar ein til frelsu. Tí hvørtann, ið kallar á navn Harrans skal verða frelstur. (Les Róm.10:9f.)

Øll tey, ið vóru komin til trúgv, vórðu doypt. Tað var óhugsandi, at onkur, ið var vorðin frelstur við trúnni á Jesus Kristus, sýtti at lata seg doypa. Dópurin er ein sjálvsagdur rættur fyri ein og hvønn, sum trýr á Jesus sum frelsara. Og somuleiðis er dópurin ein lýdnisgerð og ein vitnisburður um, at nú hevur ein kvett við lívið í hesum heimi og valt at fylgja Jesusi eftir.

Tá tók Pætur til orða og segði: “Kann nakar sýta hesum vatnið, at tey skulu ikki verða doypt – tey, sum tó hava fingið Heilaga Andan líka væl sum vit!”

Og hann beyð, at tey skuldu verða doypt í navni Jesu Krists. Áps. 10:47-48.

Nógvir høgt mettir protestantiskir gudfrøðingar hava tikið í egnan barm og viðgingið, at ikki ein einasti farvegur er at finna í Nýggja Testamenti eftir barnadóp. Um so hevði verið, mundi Jesus havt kunnað lærisveinar Sínar um hetta. Heldur ikki stóri gudfrøðingurin Paulus nevnr eitt orð um, at børnini eru endurfødd í dópinum, men at tey eru halgað við trúgvandi foreldrum sínum.

Tað finnist einki prógv um, at barnadópur hevur verið framdur hvørki á døgum ápostlanna ella í teimum fyrstu ættarliðunum eftir deyða ápostlanna. Hesin veruleikin verður staðfestur av fleiri andaligum myndugleikum og góðtíkin av rættuliga nógvum kirkjum, samkomum og eisini mangan komin til orða í lærubókum og ikki minst í mongum handbókum.

Í nýggjasta vísindaliga exegetiska (útlekking) stórverkinum Herzogs Realenzyklopädie, sum seinastu ferð kom út fyrst í 21. øld, stendur í BD.19, S. 403, har D. Feine-Breslau, professari, sum er protestantiskur gudfrøðingur, tekur soleiðis til orða: “*At barnadópurin hevur verið framdur á døgum ápostlanna ella stutt eftir tíð ápostlanna letur seg ikki prógva vísindaliga.*”

Vit hoyra fleiri ferðir um, at heilar hússamkomur ella at hann/hon hava latið seg doypt saman við øllum teirra. (Áps.16:15.32f.; 18:8; 1.Kor.1:16.)

1. Kor.7:14 talar ekki til frama fyri, at barnadópur var vanligur, tí annars hevði Paulus ikki kunna skrivað um børnini í einum hjúnarlagi, har annað av foreldunum er trúgvandi, at hesi børn eru halgað við tí trúgvandi mammuni ella pápanum. Um børnini vóru vorðin barnadoypt, hevði Paulus málborið seg á annan hátt.

Hitt økomeniska (felagskirkjuliga) felagsráðið, har Danmark svarar spurningum viðvíkjandi *Limatekstinum frá 1986*, (Kirkernes Verdensråd, varð sett á stovn í Amsterdam í 1948 og hevur umleið 340 kristnar kirkjur við í felagsskapinum frá 120 ymiskum londum) viðvíkjandi *dópi, breyðbróting, (altargongd)* og embætið kirkjunnar.

Danska fólkakirkjan fekk professorar frá teimum teologisku fakulitetunum (gudfrøðideildunum) í Århus og Keypmannahavn at geva eitt svar, sum fólkakirkjan góðtók. Í hesum verður m.a. sagt: **dópurin mentist frá at vera dópur av trúgvandi menniskjum til, at alt samfelagið lat børn teirra doypa.**

Veikleikin í hesum svari er, at teir ikki hava eitt einasta stað ella keldu, teir kunnu vísa á. Tí er hetta úrslit meira eitt ynski, sum fólkakirkjan droymir um, nakað hon fremur, men uttan hald í veruleikanum.

Sannleikin er jú tann, at tey, sum hildu fast við bíbliunnar boðskap um, at doypa trúgvandi, vórðu seinni í tíðini **noydd at lata børn teirra doypa**. Tey, sum noktaðu vórðu atsøkt, pínd, noydd í útlegd og tað,

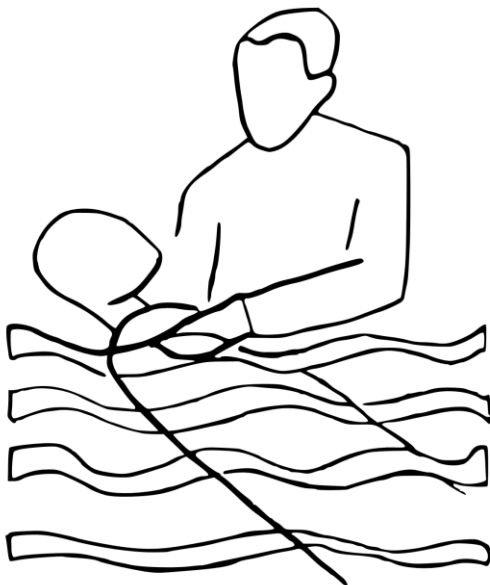
sum verri er, sum vit vilja lýsa nærri í einum øðrum parti.

So tann menningin frá trúardópi til barnadóp, sum fólkakirkjan vil vera við hevur verið, er ósonn! Tí veruleikin er tann, at falslærarar komu inn í samkomurnar ógvuliga tíðliga og villleiddu fólk við læruni um barnadóp. Hetta venda vit aftur til.

FIMM HÚSARHALD VERÐA DOYPT

	Kornelius Áps.10	Lýdia Áps.16:12f.	Fangavaktarin Áps.16:27f.	Krispus Áps.18:8f.	Stefanas 1.Kor.1:16
1	Pætur skal tala orð til tín, sum tú og alt hús títt skal verða frelst við. Áps.11:14		Hvat skal eg gera, fyri at eg kann verða frelstur? Áps.16:30		
2	Nú eru vit øll stødd her fyri ásjón Guds at hoyra alt, ið tú hevur fingið boð um av Harranum. Áps.10:33	Kvinna, ið æt Lýdia, og sum dýrkaði Gud Jahwe, lurtaði og gav gætur eftir tí, sum Paulus talaði. Áps.16:14	Teir svaraðu: “Trúgv á Harran Jesus Kristus, so skalt tú verða frelstur, tú og hús títt!” Áps.16:31	Paulus talaði og vitnaði í sýnagoguni fyri jødunum, at Jesus er Messias. Áps.18:4-5.	
3	Meðan Pætur enn talaði hesi orð, fall	Hjarta hennara læt Harrin upp. Áps. 16:14		Krispus sýnagogustjóri kom til trúgv á Harran við	

	Heilagi Andin á øll, ið orðið hoyrdu. Áps.10:44			øllum húsi sínum; og nógvir Korintmenn, sum hoyrdu hann, komu til trúgv og lótu seg doyða. Áps.18:8	
4	Paulus beyð, at tey, ið høvdu fingið Heilagan Anda, skuldu lata seg doyða. Áps.10:47-48.	Tá ið nú hon og hús hennara vóru doypt, bað hon teir koma inn í hús hennara og verða har. Áps.16:15	Hann sjálvur (fangavaktarin) og øll hansara vórðu við tað sama doypt. Áps.16:33		Tó doypti eg eisini tey hjá Stefanusi. 1.Kor.1:16
5		So fóru teir út úr fangahúsinum og fóru inn hjá Lýdiu. Tá ið teir høvdu hitt brøðurnar og ámint teir, fóru teir avstað. Áps.16:40	Hann fór niðan í hús sítt við teimum og gav teimum at eta og gleddist stórliga, at hann við øllum sínum varð komin til trúgv. Áps.16:34 (egin týðing)		Eg áminni tykkum, brøður-tit kenna tey hjá Stefanasi, at tey eru frumgróður Akaia, og at tey hava givið seg sjálv hinum heiløgu til tænastu. 1.Kor.16:15

Strikumynd av bíbilsfum d3pi ((Mynd 1)

Í omanfyri nevndu talvu v3rðu fimm húsarhald doypst av ápostlunum. (Talvan er gj3rd við íblástri frá “Die Taufe” av Johannes Warns 1992 ISBN 3-417-21408-4).

Kirkjufólk og kanska serstakliga missi3nsfólk, sum jú eisini eru ein partur av fólkakirkjunni, halda rimmar fast við barnad3pin, hóast tey vita, at barnad3purin og somuleiðis konfirmati3nin eru nakað, sum menniskju hava sett í verk og tískil ikki verða nevnd í Nýggja Testamenti. Hesi elska, at taka fram tey fáu st3ðini í Nýggja Testamenti, har tað stendur, at hann/hon og alt hús teirra t3ku við trúgv og l3tu seg doypa, sum eitt prógv um, at b3rnini hoyrdu við til húsarhaldið, og

vórðu sostatt doypt. Tá ið ein kemur til eina slíka niðurstøðu, so er tað tí, at ein ikki hevur fyrilit við, hvat siðvenjan hjá hesum fólki var og gera sostatt eina niðurstøðu, sum ikki er haldgóð og beinleiðis í andstøðu við siðvenju fólksins.

Vit viðgera nú hesar persónar, sum komu til trúgv, í tí raðfylgju, sum omanfyri standandi talva vísir. Mær tykir, at tað mangan verður farið ov lættliga um hesi dømi úr Ápostlasøguni. Tí vóru smábørn við í hesum nevndu húsarhaldum, sum sagt verður frá, **at tey tóku við trúgv og lótu seg doypa**, so hevur Jesus gloymt at kunna okkum um, at barnadópur frá tá av skuldi góðkennast, og lærusveinarnir og ápostlarnir gera seg álvarsliga sekar í ivingarsamari tulking av boðum Harrans.

Men øll siðvenja jødanna talar ímóti barnadópi, og heldur ikki Jesus hevur givið boð um, at børn skuldu doypast. Tá ið Jesus signaði smábørnini, nevnrir Hann ikki eitt einasta orð um dóp, tí er tað so lægið, at fólkakirkjan o.a. kirkjur, nýta júst hesi orðini, har Jesus signar smábørnini, sum støðið undir barnadópinum, tí hin kristni dópurin varð ikki settur á stovn, tá ið Jesus signaði smábørnini.

Av tí at dópurin altíð hevur havt trúna sum fortreyt, eisini dópur Jóhannesar, hevði tað verið óhugsandi, at nakar lat børn teirra doypa. Tí hvussu kunnu pinkubørn **taka við trúgv?** Hvussu kunnu

pinkubörn **lata seg doypa?** Tað høvdu tey als ikki skil fyri! Tað stendur í Áps. 10:47-48, at Heilagi Andin varð givin øllum, sum hoyrdu orðið. *Hesi, sum vórðu doypt talaðu í tungum og stórliga prísaðu Gudi.*

Neyvan kann nakað pinkubarn tala í tungum og stórliga prísar Gudi. Hetta krevur, at ein er komin upp í ein ávísan aldur.

Kurt Aland sigur í bók síni “Die Säuglingstaufe im NT ind der alten Kirche” München 1961, at tær fyrstu kristnu samkomurnar høvdu ta áskoðan, at pinkubörn vóru syndafri, bls. 60 fh., og sostatt ikki vórðu doypt fyrrenn tey vóru komin so mikið til aldurs, at tey sjálvi kundu játta trúgv teirra, áðrenn tey vórðu doypt.

Lat okkum fyrst leggja dent á, at í hesum fimm heimum, húsarhaldum, búðu ikki hvør sum helst! Tessvegna fara vit at kanna øll hesi fimm dømi úr Ápostlasøguni nærri, har sagt verður um, at tey tóku við trúgv og lótu seg doypa.

KORNELIUS

Kornelius er fyrstur í røðini. Tað stendur um hann, at hann búði í Kesarea, ið var ein havnarbýur, ið lá við Stórhavið (Miðalhavið). Kesarea lá 4 míl norðanfyri Jaffa og var høvuðsstaður í Judea, sum lá undir rómverska landshøvdinganum.

Kornelius var ættaður úr Italiu og var av heidnari ætt. Hann var høvuðsmaður fyri herliðinum, ið kallaðist hitt ítalska. Hann var ein sannhjartaður maður, sum óttaðist Gud við øllum húsi sínum, gav fólkinum nógvar olmussur og bað altíð til Gud. (Áps.10:1-2).

Kornelius sá heilt skilliga í sjón um níggjunda tíman á degnum (t.e.klokkann trý seinnapartin okkara tíð) eingil Guds, sum kom inn til hansara og segði við hann: “Kornelius!”

Hann stardi uppá hann og varð ógvuliga ræddur og segði: “Hvat er tað, harri?” Hann segði við hann: “Bønir tínar og olmussur tínar eru stignar upp, so at Gud minnist tær!

Send nú nakrar menn til Joppe og fá til tín ein Símun, sum hevur tilnavnið Pætur!

Hann heldur til hjá garvara, ið eitur Símun, og sum hevur hús við sjógvin.” Tá ið nú eingilin, ið tosaði við hann, var farin frá honum, kallaði hann til sín tveir av

tænarum sínum og ein hermann, ið óttaðist Gud – ein av teimum, ið altíð vóru um hann-og segði teimum tað alt samalt og sendi teir til Joppe. Áps.10.3-6.

Kornelius hevði eitt brennandi ynski um at toknast Gudi. Bert hetta, at hann gjørði tað, sum eingilin beyð honum, vísir av álvara, hvussu hann av heilum hjarta leitaði eftir sannleikanum. Við einum slíkum hugburði, má Kornelius ivaleyst hava verið opin fyri at taka ímóti evangeliunnar sannleika.

Dagin eftir, meðan sendiboðini vóru á veg og nærkaðust býnum, fór Pætur um sætta tíman (klokkan 12 okkara tíð) upp á takið at biðja. Hann var svangur, og húsverturin fór niður at fyrireika eina máltíð. Meðan tey nú gjørdu tað, fall Pætur í burturrukking. Á grikskum eitur tað εκστασις –úttalast ekstasis. Tað er ein støða, har sinnið í eina stund ferð úr síni vanligu støðu. Kann eisini merkja ein heilag ekstasa, burturrukking. Jákup Dahl, próstur, sáli, umsetur, at hann varð frá sær sjálvum. Nýtslan av teimum ytru sansunum halda uppat at virka eina løtu og Gud opinberar nakað á ein óvanligan hátt.

So er tað, at Pætur sær eina sjón, Himmalin opnan og nakað eins og stóran dúk dala niður, eina serstaka sjón, sum Pætur als ikki skilti í lötini. (les Áps.10:10-20).

Meðan Pætur nú ikki visti, hvat hann skuldi hugsa um hesa sjón, ið hann hevði sæð, tá stóðu menninir, ið

Kornelius hevði sent, fyrri portrinum; teir hövdu spurt seg fram til hús Símunar. Teir róptu og spurdu, um Símun, sum hevði tilnavnið Pætur, helt til har.

Meðan Pætur nú hugsaði um sjónina, segði Andin við hann: “Tríggir menn leita eftir tær.

Reis teg, far oman og far við teimumuttan at ivast! Tí Eg havi sent teir.”

Lesið Áps.10:21-43 har alt kemur fram í dagsins ljós, hvussu Gud í sínari almátt talar og opinberar, tá ið Hann vil hava samband við menniskju og kalla tey til umvending og tænastu.

Pætur talaði nú til fólkið, sum komið var saman í Kesarea, alt tað, profetarnir hövdu vitnað, at hvør tann, ið trýr á Hann, Jesus Kristus, fær fyrigiving syndanna við navni Hansara.

Meðan Pætur enn talaði hesi orð, fall Heilagi Andin á øll, ið orðið hoyrdu. Allir hinir umskornu trúgvandi, sum við Pæturi vóru komnir, vórðu ógvuliga bilsnir, at gáva Heilaga Andans var úthelt yvir heidningarnar við, tí teir hoyrdu tey tala í tungum og stórliga prísar Gudi.

Tá tók Pætur til orða og segði: “Kann nakar sýta hesum vatnið, at tey ikki skulu verða doypt – tey, sum tó hava fingið Heilaga Andan líka væl sum vit!”

Og hann beyð, at tey skuldu verða doypt í navni Jesu Krists.

Kornelius var ein ógvuliga týðandi maður í samfelagnum. Hann hevði nógv um at vera. Vit fáa ikki so nógv at hoyra um hann annars.

Um hann var giftur, hevði tað ivaleyst verið viðmerkt, men starvið hevur kanska ikki loyvt honum stundir til at hava familju. Og sostatt hevur hann heldur eingi børn átt.

Men Kornelius hevði tænað fólki og hermenn, sum gingu honum til handa. Hetta var einki ókent fyribrygdi tá á døgum. Og tað var júst øll hesi, sum saman við Korneliosi høvdu hoyrt evangelið av munni Pæturs og vóru vorðin frelst og síðani lótu seg doyða saman við øllum hinum, ið hjástødd vóru. Tað stendur als einki um, at nøkur smábørn vóru hjástødd. Um so var høvdu tey ikki skilt nakað av tí, sum fór fram.

Nýggja Testamenti kennir ikki nøkur kristin, sum vóru ódoypt, ei heldur til nakran, sum var doyptur uttan at hava trúgv. Einasti rætti háttur var/er at doyða tey, sum vóru komin/koma til persónliga trúgv á Harran Jesus Kristus.

Dópurin kann staðfesta trúna, men kemur ongantíð í staðin fyri trúna.

Trúgvin eigur altíð at verða fyrst, sum ein treyt fyri, at ein kann lata seg doyða.

OYKOS-HUGTAKIÐ

Grikska orðið *oukos* hefur ymiskar merkingar-sí Matt.9:6-7 **hús** og í 11:8 húsum konganna o.s.fr.. Orðið kann eisini merkja hús, húsfólk, fólk Guds, Templið, ein ætt, fólk, sum hoyra Gudi til o.m.a..

Summir granskarar tosa beinleiðis um eitt “oykos-hugtak”, sum vit finna í omanfyri nevndu fimm dómum, hann ella hon og **hús (oúkos) teirra** komu til trúgv og øll hansara/hennara vórðu við tað sama doypt.

Tey fólk, sum eru sannførd um, at barnadópurin er at finna í Nýggja Testamenti, nýta altíð oykos-hugtakið í bíbliutulkingar kjaki teirra, sum prógv um, at tey hava rætt og, at smábørnini eisini komu inn undir hetta hugtak.

M.a. hefur Anne Mie Skak Johanson, sum er fólkakirkjuprestur og ein leiðandi innan Oase felagsskapin í Danmark í ritgerð síni “Barnet og Evangeliet” –en undersøgelse af forholdene mellem barnets vilkår og kirkens budskab, august 2001, júst við oykos-hugtakinum í huga, hildið seg kunna prógva, at eisini pinkubørnini vóru við í oykos-hugtakinum og tessvegna doypt, tí trúgvín varð givin teimum sum ein gáva, sum tey finga í barnadópinum. **Hvar í Nýggja Testamenti verður dópurin nevndur sum ein gáva?** Hví fáa tey vaksnu so ikki eisini trúna givna sum gávu í dópinum? Dópur er jú dópur, og verður trúgvín givin børnunum sum ein gáva í dópinum, má hon eisini verða

givin teimum vaksnu? Men hetta er beinleiðis móti læru Jesusar og boðskapi evangeliunnar: *So mongum, sum tóku ímóti Honum(Jesusi), gav Hann mátt at verða børn Guds – teimum, ið trúgva á navn Hansara. Jóhs.1:12* Eingin kann verða eitt Guds barn við at verða doyptur, hvørki sum barn ella vaksin.

Í 1.Kor.1:16, stendur soleiðis á grikskum:

Εβαπτισα δε και τον Στεφανα οίκων =Men eg doypti eisini Stefanasar hús (οίκος)= (tey hjá Stefanas) (mín týðing). Sama oykos-hugtak finna vit bæði hjá Lýdiu, fangavaktaranum o.s.fr..

Hóast oykos-hugtakið verður nýtt í fimm støðum, har talað verður um dóp, er tað eisini nevnt fleiri aðra staðir, sum als einki hevur við dóp at gera, t.d. Jóhs.4:53, Áps. 18:8 o.s.fr..

Otto Michel, Göttingen 1961, sigur í eini grein “οίκος” á bls.133, at pinkubørn verða ikki roknaði við undir oykos-hugtakið.

Eisini August Strobel sigur um “Der Begriff des “Hauses” “oykos-hugtakið” = (hugtakið “Hús”) im griechischen und römischen Privatrecht, Zeitschrift für die Neutestamentliche Wissenschaft Bd, 56, Berlin 1965 bls. 91fh., ***at børn verða altíð nevnd fyri seg sjálvan og koma ongantíð inn undir oykos-hugtakið.***

Somuleiðis nevni hann eisini bræv Ignatiusar til Smyrna og sigur, at í hesum profanu tekstum verður heilt greitt lagt dentur á, at børn hoyra ikki við til oykos.

Oykos-hugtakið inniheldur reint lögfrøðisliga bert fólk, sum kundu taka eina ábyrgd, vaksin, ættarfólk við húsfaðirinum sum patria potestas.

Sostatt verður vísundaliga prógva, at pinkubørn ikki hava verið millum teirra, sum vórðu doypt, tá ið hann ella hon og alt hús hansara/hennara vórðu doypt. So er hetta komið uppá pláss lögfrøðisliga og útilokar sostatt pinkubarnadópin í Nýggja Testamenti.

LÝDIA

Nú koma vit so til næsta persónin á talvuni, Lýdiu. Paulus var staddur í Troas.

Um náttina vísti sjón seg fyri Paulusi: Makedoniskur maður stóð har, bað hann og segði: “Kom yvir til Makedoniu og hjálp okkum!”

Tá ið hann hevði sæð hesa sjón, royndu vit við tað sama at koma yvir til Makedonia; tí vit dugdu at síggja, at Gud hevði kallað okkum at kunngera teimum evangelið. Vit fóru so við skipi úr Troas og hildu beint til

Samotrake og dagin eftir til Neapolis, haðani til Filippi, sum er fyrsti býurin í tí partinum av Makadonia, nýbygd. Har í býnum steðgaðu vit eina tíð.

Sabbatsdagin fóru vit út um býarportrið, fram við eini á, til eitt stað, har tey plagdu at koma saman til bøn; har settust vit og talaðu við kvinnurnar, ið komu saman. Áps. 16:9-13.

Nú er tað, at vit koma til Lýdiu, hon var saman við kvinnunum, ið hildu bøn uttan fyri býarportrið við eina á. Tað stendur um Lýdiu, at hon var ein kvinna, ið dýrkaði Gud. Í hesum orði liggur tað, at hon var ein proselyttur, t.v.s., at hon hevði konverterað (skift trúgv) til jødadómin og bað nú til hin eina sanna Gud, Jahwe, Gud ísraelsmanna, faðir Jesus Krists. Hon var ættað úr einum býi, sum kallaðist Týatira og hon handlaði við purpuri. Illustrert Bibelleksikon bd.5 bls.296-97 og wikipedia. Dictionary of New Testament Theology Vol.I-III

Purpur var eitt hitt virðismiklasta litingarevni, sum varð framleitt serstakliga í Føniku. Hetta varð vunnið úr ymsum snigilssløgum, murex brandaris, m. Truculus, purpura haemastoma, sum øll finnast í Miðalhavinum. Hin upprunaliga litleysa snigilssevjan varð, eftir at hon var saltað niður og kókað og lutvíst undir árinum av sólarljósinum, til eitt myrkareytt ella myrkablátt litingarevni.

Purpurídnaðurin hevði stóran lut í, at teir fønisku havnabýirnir Zidon og Tyrus vórðu til so múgvandi

keypstaðir, sum søgan veit at siga frá. Les m.a. Ez.27:7.16.24.

Við ætlan síni at byggja eitt tempul fekk Salomo sent ein purpurerfrøðing frá Hiram kongi úr Tyrus, 2.Krøn.2:6.13 í Hebraisku Bíbliuni, og í Victor Danielsens og Jákup Dahls týðingum 2. Krøn.2:7.14. Purpur verður altíð nevnt saman við vakurleika, fínleika og tí tignarlíga og verður oftast nevnt í samband við halgidómin og prestabúnan. 2.Mós.25:4; 26:1.4.31.36; 2.Krøn.3:14.

At verða klæddur í purpur er tekin um ríkidømi og marglæti. Sætið á beristólinum hjá Salomoni var av purpur. Rómverskir hermenn í høgum embætum bóru stykkið av purpuri frá vinstri øksl og niður undir vinstra arm.

Tað verður mett av flestu granskarum, at Lýdia bæði hevði verksmiðju, sum framleiddi og heilsølu, sum fevndi víða um, so hon var ikki hvør sum helst kvinna.

Tá ið Paulus talaði, lurtaði Lýdia væl eftir, og tað stendur skrivað, **at Harrin læt hjarta hennara upp, so hon gav tí gætur, sum Paulus talaði.**(Áps.16:14) Bæði Lýdia sjálv og øll í húsi hennara vórðu doypt.

Sum tann megnar vinnulívskvinna, Lýdia var, og sum hevði óteljandi fólk í arbeiði, og sjálvandi eisini tænstufólk í sjálvum húsarhaldinum, hevur hon ivaleyst verið ógift kvinna ella kanska einkja við børnum, ið vóru stór ella vaksin. Ein blaðung kvinna við

smábörnum var neyvan før fyri at reka virkið av hesi stødd, ei heldur havt stundir til tess.

So søgan um vinnulívskvinnuna Lýdiu kunnu fólk neyvan nýta sum eitt dømi um, at hon hevði smábørn, sum saman við øllum hinum vaksnu komu til trúgv og vórðu doypt. Kanska vóru børnini stór og sostatt komin til trúgv og sjálvi avgjördu at lata seg doyða. Í hvussu er og var, so sleppa vit ikki undan oykos-hugtakinum, at bert tey, sum vóru før fyri at taka eina støðu, vórðu roknaði við í húsarhaldinum sambært lögfrøðisliga lóg.

FANGAVAKTARIN

Søgan um fangavaktaran er eitt framhald av søguni um Lýdiu. Paulus og teir, sum við honum fylgdu, fóru nú út til bønarstaðin, har kvinnurnar plagdu at koma saman til bønarhald. Har møttu teir eini gentu, hon var trælur, ið hevði spádómsanda, og sum vann Harrum sínum stóra inntøku við at spáa.

Filippi var nýbygt hjálandaveldi hjá kaisaranum. Býurin varð uppkallaður eftir faðir Alexander hinum Mikla. Býurin sjálvur varð samskipaður av rómverska ríkinum og virkaði sum ein hernaðarligur útpostur.

Fólkið, ið búði í Filippi var eina mest gamlir hermenn, veteranar, sum finga framíhjá rættindi. Vanliga varð hjálandið ikki knýtt at stjórnini og hevði fyrimunir sum, at tey ikki goldu skatt og onnur gjöld. Orsaka av, at Filippi lá so sera væl fyri við havið og tær stóru ferðsluveginar til Europu og býurin var ein stór handilsmiðstöð í Makedonia og hevði stórt árin í øllum landspartinum, var Filippi eitt sera vælegnað øki at byrja í, at boða evangelið um Jesus Kristus.

Sambært jødiska siðvenju var ein samkoma av tíggju familjum, tíggju monnum, ið sótu fyri familjuni nógmikið, at seta eina synagogu á stovn. Tá ið Paulus kom til ein bý, hevði hann fyri vana at leita samkomu jødanna upp, men sum nomið við, leitaði hann upp her eitt jødiskt bønarmøti.

Jødiska trælagentan, ið hevði ein spádómsanda, sum í grikskari gudalæru, mytologi, kallast πύθων úttalast pýthón. Pytonslangan sigst at hava vart “oraklið i Delfi”, men varð týnd av Apollo. Seinni varð so orðið brúkt um spámenn og kvinnur og spádómsandar. Søgnin sigur, at Apollo varð kendur sum hin “pytiski” Apollo. Um hetta varð sagt um ein persón, hevði viðkomandi ein “pytonskan anda” í sær. T.v.s., at hann varð stýrdur av óndum kreftum. Gentan, sum vit hoyrdu um, spáddi og var ein sokallað “sandsigerske” ella spákona, og veitti harrum sínum mongd av peningi.

Nevnda genta gekk aftan á Paulusi og hinum, rópti og segði: *“Hesir menn eru tænarar hins hægsta Guds, og teir kunngera tykkum frelsuvegin.!”* Hetta gjörði hon í nógvar dagar. Tá harmaðist Paulus um hetta, og hann vendi sær á og segði við andan: *“Í navni Jesu Krists sigi eg við teg, at tú skalt fara út úr henni!”* Og hann fór út í somu stund.

Men tá ið harrar hennara sóu, at eingin vón var hjá teimum longur um inntøku, tóku teir Paulus og Silas og fóru dragandi við teimum á torgið fyri yvirvøldina.

Tá ið teir høvdu leitt teir fram fyri dómararnar, søgdu teir: *“Hesir menn volda miklan ófrið í staði okkara! Teir eru jødar, og teir læra siðir, sum okkum, rómverskum monnum, hvørki loyvist at taka við ella fylgja!”*

Eisini fólkið reistist móti teimum. Dómararnir lótu tá klæðini skræða av teimum og søgdu, at teir skuldu verða húðflongdir.

Tá ið teir nú høvdu givið teimum nógv sløg, settu teir teir í fangahús og søgdu við fangavaktaran, at hann skuldi ansa væl eftir teimum.

Tá ið hann hevði fingið hetta boð, setti hann teir í hitt innara fangarúmið og setti fætur teirra fastar í stokkin.

Fangarnir, ið vóru píndir, royndu at linna um líðingarnar við at syngja Gudi lovsongir og hinir fangarnir lurtaðu eftir teimum.

Á ein undurfullan hátt, kom stórur jarðskjálvti, so allar dyr fangahússins sprungu upp, og leinkjurnar loystust av øllum. Fangavaktarin óttaðist fyri, at fangarnir vóru rýmdir, men Paulus uggaði hann og segði, at teir vóru har allir. Nú kemur so stórhendingin. Fangavaktarin vil fegin vita, hvussu hann kann verða frelstur.

Svarið er einfalt. Trúgv á Harran Jesus. (les Áps.16:16-40)

Paulus talaði orð Harrans til fangavaktaran og til øll, sum í húsi (οἶκος) hansara vóru. Húsið hevur ivaleyst ligið nær við fangahúsið og kanska verið tænaðstúður.

So tók fangavaktarin teir til sín í sama tíma um náttina og vaskaði sár teirra. Eftir hetta verður fangavaktarin og øll hansara, sum hoyrt høvdu orð Harrans (ø.32) doypt við tað sama. So settust tey øll til borðs í húsi fangavaktarans, og **hann var so glaður um, at hann við øllum í húsi sínum var komin til trúgv á Gud.**

Neyvan hava nøkur pinkubørn verið til staðar har í húsinum og tikin upp á miðjari nátt, tey skiltu, um so var, ikki nakað av tí, sum fór fram. Og tá ið vit vita, at eingin siðvenja fanst jødanna millum um, at pinkubørn skuldu doypast, so hevði tað verið ein fullkomuliga ókend støða, Paulus hevði sett fangavaktarin og øll, sum hjástødd vóru í, tá ið tey ongantíð áður høvdu hoyrt um, at pinkubarnadópur var til og enn minni hoyrt um slíka

siðvenju. Gev eisini oykos-hugtakinum, sum áður nevnt, gætur.

KRISPUS

Aftur og aftur hoyra vit, at Paulus og teir, ið við honum ferðaðust, fóru inn í sýnagogurnar. Í so at siga í hvørjum einasta býi har Jesus ella Paulus stóðu fram at tala fyri fólkinum, var tað í eini sýnagogu.

Flestu bíbliugranskarar eru á einum máli um, at sýnagogan, soleiðis, sum vit kenna hana frá Nýggja Testamenti, eina helst er byrjað eftir, at templið var lagt í oyði ár 608 f.Kr. Jødarnir í útlegd høvdu tørv á samkomuhúsum, har teir kundu verða lærdir upp í trúnni á hin eina Gud og at tilbiðja Hann. (The New International Dictionary of New Testament Theology Volume I-III ISBN 0 85364 177 3).

Bæði á døgum Jesusar og á døgum Paulusar vórðu sýnagogurnar nýttar sum lokalar miðstöðir fyri gudstænastum, undirvísing og fyrisiting hjá teimum jødisku felagsskapunum. Ein sýnagoga varð bygd fyri hvørjar tíggu jødiskar menn og húsarhald teirra.

Tá ið templið í Jerúsalem varð endurreist, gjørdist tað ein miðstöð fyri ofringum, og staðið har tær átrúnaðarligu hátíðirnar vórðu hildnar. Men sýnagogan

hevði framvegis ein stóran leiklut í undirvísingini av átrúnað jødanna.

Sýnagogufyrirstøðumaðurin Krispus hevði mangan hoyrt Paulus tala, og so ein dagin gjørdist tað hansara túrur at gerast ein kristin saman við øllum sínum. Tey vórðu doypt við tað sama.

Krispus sýnagogustjóri kom til trúgv á Harran við øllum húsi sínum; og nógvir Korintmenn, sum hoyrdu hann, komu til trúgv og lótu seg doypa. Áps.18:11.

Vit lesa eisini í 1. Kor.1:14fh. um Krispus.

Onkur kanska heldur tað vera løgið, at dópurin av hesum nevndu persónum fór fram heima hjá teimum sjálvum. At so hevur verið, er eingin ivi um. Fleiri av hesum persónum, sum nevndir verða, vóru ikki hvørjir sum helst, men persónar, sum høvdu eina ávísa støðu í samfelagnum. Vanligt var, at slíkir persónar áttu stór hús við baðirúmum og ofta við einum uppíbygdum húsið, sum somuleiðis hevði stóra bæðihøll. So vatn var nógmikið av.

STEFANAS

Hús Stefanasar var millum eitt av teimum fyrstu í Akaia, sum tók við evangeliinum um Jesus Kristus.

Tað var altíð ein neyð í hjarta Paulusar eftir at brøður og systrar hansara í Harranum skuldu liva Honum nær. *Vakið, standið fastir í trúnni, verið menn, verið sterkir. Latið alt hjá tykkum verða gjørt í kærleika! Eg áminni tykkum brøður-tit kenna tey hjá Stefanasi, at tey eru frumgróður Akaia, og at tey hava givið seg sjálv hinum heiløgu til tænaðu—at eisini tit geva tykkum undir slík og undir ein og hvønn, sum arbeiðir við og ger sær ómak.*

Neyvan hava tað verið pinkubørn, ið hava givið seg hinum heiløgu til tænaðu og sum finga boð um, at standa føst í trúnni og lata alt teirra verða gjørt í kærleika.

.

Les: 1.Kor.16:13-16.

At barnadópurin er mannaboð og ikki stovnur innsettur av Jesusi sjálvum, eru nógv dømi um. Kirkjurnar, ið ganga inn fyri barnadópi, saman við tí valdi, tær hava valt at sameina seg við, eru als ikki nøgdar við plássið, Gud hevur givið hinum kristna dópinum: ein vitnisburður um Son Hansara saman við Heilaga Andans og Orðsins vitnisburði, men alla staðni har barnadópurin hevur troka burtur hin ápostólska og evangeliska dópin, ger hann støðugt krav um at verða hin týðningarmesti og einasti rætti dópur.

Tey, ið kenna Lima-Tekstin hjá hinum økomeniska felagsráðnum (kirkernes verdensråd, sum frammanfyri

er nomið við), har royndir hava verið gjørdar at røkka fram til eitt felags sjónarmið viðvíkjandi dópi, breyðbróting (altargangi) og embæti, vita hvussu trupult hetta arbeiði er. Eg vil ikki koma inn á hetta stóra øki, sum fyllir fleiri bøkur, men bert viðmerkja, at ongantíð kann ein slík roynd eydnast, tá ið ikki verður bygt á orð Guds.

Tey ið hava møguleika at lesa “Lima-skjalið” og svarið, sum varð givið av rættuliga nógvum kirkjum og samkomum frá 1982, hjá Sameinda Økumeniska Felagsskapinum Kirkernes Verdensråd, har nógvur kirkjur eru limir m.a. danska fólkakirkjan, baptistakirkjan, hvítusunnusamkoman o.a., kunnu gera seg kunnan við hvussu ómøguligt tað er at skapa eina sameinda kirkju, tá ið ikki verður bygt á Bíbliunnar heilagu skriftir.

Í eini “Studierapport fra Det økumeniske Fællesråds Dåbsgruppe”, sum kom út í 1977, sigur Henning Talman m.a. í fororðinum: *“Vi er overbeviste om, at alle nutidige dåbsformer og –teologier bør vurderes på grundlag af Ny Testamente. Det er ikke her muligt at give en dyberegående redegørelse for bibelsynet, men vi ønsker at påpege, dels det faktum, at der efter vor mening ikke findes vidnesbyrd om spædbørndåb i Ny Testamente.”*

Í somu frágreiðing hevur Henning Talman sett upp 17 tesir, sum snúgva seg um dóp. Hesar tesir hava verið

til umrøðu í tí felagskirkjuliga (økomeniska) felagsráðnum, men ikki eydnaðist at koma fram til nakra semju.

Sagt verður m.a. í hesum tesum, at ein leiðregla er avgjörd neyðug fyri, at vit kunnu skilja dópín, og hon er, at dópurin hevur sítt grundarlag í Nýggja Testamenti og tí umrøðu, hon hevur um henda.

Hann sigur somuleiðis, at í Nýggja Testamenti er dópurin ein hending, sum setur eitt avgerðandi mark í lívinum hjá einum menniskja. Dópurin er ein fylgja av, at menniskjað í trúgv hevur tikið ímóti evangeliinum um Jesus Kristus.

Eisini verður spurningur settur í eini tesu, um menniskju hava rætt til at verða doypt, um tey ikki í persónligari trúgv hava tikið ímóti boðskapi evangeliunnar um Jesus Kristus. Her verður svarað, at ein tilíkur hugsunnarháttur er fullkomuliga ókendur í Nýggja Testamenti, har trúgvín altíð er ein fortreyt fyri at verða doyptur.

Ein onnur tesa heldur fast við, at samkomurnar í teimum fyrstu øldunum í søgu kirkjunnar ikki hava doypt pinkubørn.

Í fimtu tesu verður sagt, at tær kirkjur, sum doypa pinkubørn, skylda bæði sær sjálvum og øðrum kirkjum, at geva eina sakliga frágreiðing um, hví tær gera hetta, og eiga at lýsa hetta út frá einum bíbliugudfrøðisligum, dogmatiskum, søguligumsjónarmiði.

Sætta tesan sigur, at kirkjur, sum hava pinkubarnadóp eiga at gera dópin, sum er lýstur í Nýggja Testamenti (dóp av trúgvandi) til ein veruligan valmøguleika. Í hvussu er, eiga prestarnir at siga foreldrunum, at tað er foreldranna egna avgerð, um tey vilja lata pinkubarn teirra doypa ella bíða við hesum til barn teirra sjálvt kann taka eina avgerð.

Onnur tesa sigur, at tað er ósambært við Evangeliið at noyða foreldur til at lata pinkubørn teirra doypa.

Í nýggjundu tesu stendur, at ein prestur eigur at hava frælsi til, at nokta foreldrum at lata pinkubarn teirra doypa, um hann í samvitsku síni metir, at treytirnar fyri kristnari uppaling o.a. ikki fara at verða hildnar.

Hóast tað í dag eru mong ár síðan hesar tesur vórðu settar fram til støðutakan hjá teimum ymisku kirkjunum, hevur fólkakirkjan ikki flutt seg og heldur støðugt fast við, at pinkubarnadópurin er bíbilskur.

2. PARTUR

BARNADÓPUR ER ÓBÍBILSKUR!

Paulus sigur m.a. í 1.Kor.7:12-14 soleiðis:

Hevur ein bróðir vantrúgvandi konu – og hon vil búa saman við honum – so skilji hann seg ikki frá henni!

Og hevur ein kona ein vantrúgvandi mann – og hann vil búa saman við henni – so skilji hon seg ikki frá manni sínum!

Tí hin vantrúgvandi maðurin er halgaður við konuni, og hin vantrúgvandi konan er halgað við

manninum; annars vóru jú børn tykkara órein, men nú eru tey heiløg.

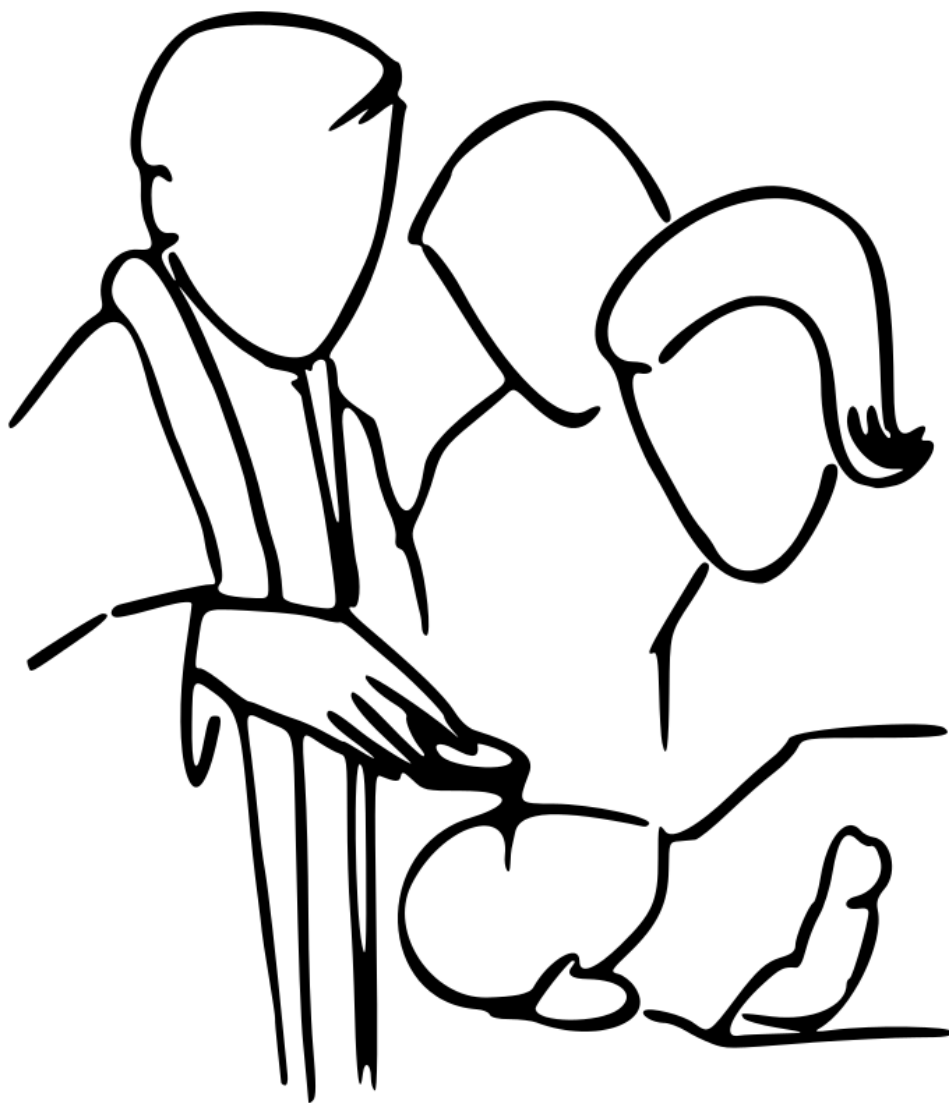
Paulus kemur seinni til ta niðurstøðu, at hin trúgvandi hjúnafelegin hevur møguleika at leiða hin vantrúgvandi hjúnafelega sín til Harran.

Hin trúgvandi hjúnarfelegin hevur eisini møguleika at ala børn teirra upp í trúnni, so tey ikki víkja frá Harranum, tá ið tey sjálvi eru før fyri at taka støðu.

Hesi orðini, at børnini eru heiløg vegna ein trúgvandi pápa ella mammu, eru m.a. eitt beinleiðis prógv um, at barnadópurin ikki var til á døgum ápostlanna. Jesus hevur sum kunnugt sjálvur sagt, at børnini hoyra ríki Guds til, og Hann nevnið ongantíð eitt orð um, at hesi skuldu taka við trúgv og doypast. Við øðrum orðum vil hetta siga, at so leingi børnini ikki vóru komin til ábyrgdaraldur, kravdi Hann einki av teimum.

Um tveir lutir ella tveir persónar skulu sammetast hvør við annan, so mugu báðir partar vera eins á einum ella øðrum øki, annars er prógvið ógyldugt. Hin vantrúgvandi maðurin ella hin vantrúgvandi konan í hjúnarlagnum hava eitt til felags við børnini: at hvørki barnið/børnini ella hin vantrúgvandi hjúnarfelegin hoyra við til samkomu Guds ella eru komin til trúgv og eru vorðin doypt.

Nógv av okkum kenna royndirnar, sum fólkakirkjan og aðrar kirkjur gera, sum hava

Strikumynd av áslettingardópi(barnadópi) (Mynd 2)

áslettingardóp av pinkubørnum, fyri at fremja og rættvísgera pinkubarnadópin: Tær samanbera umskeringina av jødiskum dreingjabørnum við barnadópin og siga, at hesin er komin ístaðin fyri umskeringina. Um hetta hevði bíbilska grundgeving, hevði tann skilvísa fylgjan verið: *at øll børn av jødiskum foreldrum sostatt hoyrdu til fólk Guds.* Og okkum er eisini kunnugt, **at sambært nýggja sáttmálan verður ein ikki eitt Guds barn við at verða av holdsligari ætt av trúgvandi foreldrum, men bert við trúgv og at verða føddur av nýggjum.**

Teimum, ið trúgva á navn Hansara, gav Hann mátt at verða børn Guds; tey eru fødd, ikki av blóði, heldur ikki av holds vilja, heldur ikki av mans vilja, men av Gudi. Tí lógin varð givin við Mósesi; náðin og sannleikin eru komin við Jesusi Kristi. Jóhs.1:12.13.17. Eftir vilja Sínum føddi Hann okkum við sannleiksorði, so vit skuldu vera frumgróður skapning Hansara. Ják.1:18.

Sostatt er tað hvørki í barnadópinum ella í trúardópinum, vit verða endurfødd, men við sannleiksorði Guds.

Samanbera vit umskering við pinkubarnadóp, vísir hetta okkum, at kirkjan als ikki hevur skilt, hvat samkoma Guds, hin nýggja testamentliga samkoman, er. Sambært hin nýggja sáttmálan eru tað

bert trúgvandi menniskju, sum hoyra við til samkomu (kirkju) Guds.

Eg vil so fegin heita á øll, sum verja barnadópin, serstakliga prestar, sum hava góðan førleika til at gera hetta, og biðja teir um, at upplýsa øllum foreldrum, ið ynskja, at fáa børn teirra doypt, hvat tey vísindaligu úrslitini eru komin fram til viðvíkjandi *barnadópinum*: *at hesin hvørki er nevndur ella hevur verið framdur(praktiseraður) í Nýggja Testamentligari tíð ella á døgum ápostlanna og fleiri ættarlið fram.*

Flestu søgufrøðingar og gudfrøðingar og teir, sum eru málkønir í bíbilsku frummálunum, hebraiskum, grikskum, sum vilja gera eitt ærligt granskingararbeiði eru á einum máli um, at **trúgvín er ein fortreyt fyri at verða doyptur**. Doypa vit nakran, sum ikki trýr, gera vit trúarhugtakið til skammar.

Falslærarar sníktu so við og við læruna um barnadópin inn í samkomuna/kirkjuna. Stillsliga slapp so barnadópurin inn um kirkjugátt, fyrst í katólsku kirkjuni og seinni eisini í tí luthersk evangelisku kirkjuni og í øðrum við. Samanber t.d. konfirmatióinina frá 18. øld, lógina um, at kvinnur kunnu gerast hirðar frá 20. øld, giftarmálið av samkyntum í 21. øld o.s.fh..

Hóast eitt hvørt prógv og einhvør vitnisburður vantar bæði frá, bíbliugranskarum, gudfrøðingum og kirkjusøgugranskarum og, at teir ikki enn hava megna at verja nakra vísindaliga tesu um, at barnadópurin hevur

verið framdur (praktiseraður) í teimum fyrstu 6. ættarliðunum eftir Kristi fœðing, so hava tær katólsku og luthersku kirkjurnar ættarlið eftir ættarlið hildið fólkinum niðri í vankunnu, við at reka ein óerligan kirkjupolitik og billað fólki inn, at bæði Jesus og ápostlarnir doyptu smábørn.

Hetta er ósatt, tí Jesus legði bert hendurnar á tey smáu børnini og signaði tey, og segði, at ríkið Guds hoyrir slíkum til. (Markus 10:14) Tá var kristni dópurin enn ikki innsettur av Jesusi.

Og hoyra pinkubørnini ríki Guds til, hví skulu vit so doypa tey? Hevði Jesus havt hesa ætlan, hevði Hann eisini givið ápostlum Sínum boð um hetta, men tað gjørði Hann als ikki.

Sostatt er **barnadópurin ikki við í endurloysingarætlan Guds. (frelsun)**

Ein av mínum góðu vinum, sum er barnadoyptur og sostatt sambært læru fólkakirkjunnar eisini endurføddur, kom til trúgv á Jesus Kristus, tá ið hann varð vaksin, og sigur, at hann frá hesi løtu varð frelstur. Samsvarar hetta við orð Guds? Ein kann ikki frelsast tvær ferðir? Fyrst í barnadópinum og so seinni, tá ið ein verður vaktur av orði Guds og tekur við trúnni á Jesus sum sín Frelsara? Hetta ljóðar ógvuliga ólogiskt í oyrum mínum.

Ein annar vinur mín segði við meg:”Gerhard, tú veitst hvat kirkjufedrarnir hava sagt um barnadópin, so

tú kanst ekki meina, at tú ætlar tær at lata teg endurdoypa?” “Nei, svaraði eg, júst tí eg veit, bæði hvat hin Heilaga Skriftin og kirkjufedrnir siga, og hvat aðrir frá fornöldini hava skrivað og sagt um dópin, má eg verða boðum Guds lýðin og lata meg doypa við einasta dópi bíblían talar um, lýdnisdópi teirra trúgvandi. Av tí at barnadópurin ekki er nakar dúpur og eg als ekki eri aldur upp í tí kristnu trúnni, lat eg meg doypa og ekki endurdoypa.”

Seinni í bókini havi eg sett mær fyri, í stuttum at greiða frá hvat einstakir kaisarar, kirkjufedrar, umsjónarmenn, sum tíðliga byrjaðu at kalla seg bispar, kirkjusøguskrivarar og aðrir hava sagt og skriva um dópin, so eingin skal ivast um, at tað eru falslærarar ið hava uppfunnið barnadópin og mangt annað, sum verður framt í fólkakirkjunum í Norðanlondum, landskirkjunum í Týsklandi og tí rómversku kátólsku kirkjuni o.ø..

Dópsbrunnur í Algeria (Norðafrika) í Tigris-Iomnium
Mynd 3

3. PARTUR

HVØRJA KELDU BYGGJA VIT Á ?

Áðrenn vit fara í holt við at viðgera eitt so týdningarmikið mál sum dópsspurningin, skulu vit steðga á og hyggja eftir, hvat tað er fyri ein kelda, vit byggja læruna um dóp á.

Ápostulin Paulus skrivar um hesa keldu, t.e. hina Heilagu Skriftina, til sín unga vin og trúarfelaga Timoteus soleiðis: *Øll skriftin er innblást av Gudi og er nyttulig til lærdóm, til sannføring, til rættleiðing, til uppfostran í rættvísi, so gudsmenniskjað kann verða fullkomið, ført fyri at gera alt gott verk. 2.Tim.3:16-17.*

Orðið staðfestir sostatt, at Bíblían er av guddómligum uppruna. Bíblían er ikki bert menniskjunnar vitnisburður um Gud, sum tað mangan verður tikið til í dag. Nei, Hon er av sonnum orð Guds til okkum menniskju.

Ápostulin Pætur sigur í seinna brævi sínum soleiðis:

Tí aldri er nakað profetorð komið fram av vilja menniskja; nei, drivnir av Heilaga Andanum talaðu heilagu menn Guds. 2. Pæt.1:21.

Tað vil so við ø.o. siga, at Gud sjálvur er í orði Sínum bæði, tá ið tað verður borið fram, og tá ið tað verður lisið upp, og tá ið vit sjálvi av heilum hjarta leita í hesum. Paulus tekur soleiðis til:

Orðið er tær nær, í munni tínum og hjarta tínum, --tað er orðið um trúna, tað, sum vit prædika. Róm.10:8. Gud ger eisini í dag orðið livandi fyri hvørjum einum, sum í trúgv roynir at lesa, skilja og lurta eftir tí.

Tað er ógvuliga umráðandi og av stórum týðningi, at Bíblían er vegleiðari okkara í øllum tí, sum hevur við Samkomu Guds, bæði læru og lív, at gera.

Fyri øll trúgvandi er Bíblían ikki bert eitt savn av eftirfarandi skjølum frá gomlum døgum, men hon er ein opinbering av tí livandi Gudi, ein staðfesting av guddómligum vilja og leiðslu og tessvegna ein treytaleysur myndugleiki. Um Bíblían ikki megnar at loysa dópsspurningin og geva okkum nøktandi svar, so sýna allar royndir menniskjunar gjøgnum øldir, at tey ikki megnaðu hetta, og so sær tað vónleyst og svart út fyri okkum.

Myndin á Bls.51 er nr. 4 Dópsbrunnur íTiddis í Algeria

Men það, sum vit menniskju ikki megna, það megnar Gud við Sínum Heilaga Anda. Það bæði hefur Hann víst og ger það framvegis har, sum menniskju boyggja seg fyrri Honum og í trúgv eru boðum Hansara lýðin.

Tá ið vit nú skulu í holt við at viðgera dópsspurningin, er það bøn og ynski mítt, at tú, sum lesur hetta og kanska ynskir at verða sannfærdur um það, sum Bíblían í veruleikanum lærir um dóp, mást biðja Harran um Andans vegleiðing, eins og eg sjálvur gjørði, tá ið eg setti mær fyrri at kanna spurningin út í æsir.

Jesus sjálvur hevði ávarðað lærusveinar Sínar og sagt teimum, at ríki Hansara var ikki av hesum heimi. Hann var komin inn í henda heim til tess, at Hann skuldi vitna um sannleikan, og at hvør tann, sum er av sannleikanum, hoyrir rødd Hansara.

Sostatt høvdu lærusveinar Jesusar longu frá fyrstu tíð fingið at vita, at teir vóru borgarar í tveimum ríkjum. Teir vóru borgarar í tí ríki, teir vórðu bornir inn í, men somuleiðis vórðu teir við trúnni á Jesus Kristus, Frelsara heimsins, eisini vorðnir borgarar í einum øðrum ríki, það er ríki Guds.

Av tí at hesi bæði ríki ikki hava nakað til felags, vil hesin heimur altíð finnast at teimum, sum trúgva á Harran og vilja fylgja honum eftir.

Í ríki Guds er Jesus kongur, men høvdingin í hesum heimi, sum er Satan, hefur als einki vald á Honum.

Í hesum heimi her á jørð, sum vit eru borin inn í, hava børn Guds, tey sum trúgva á Jesus Kristus, ongan verðandi stað. Tað veit Satan eisini, og ápostulin Pætur sigur tí soleiðis í 1.Pæt.5:8:

Verið edrú, vakið! Mótstøðumaður tykkara, Djevulin, gongur um sum ein brølandi leyva og leitar eftir, hvørjum hann fær gloypt. Standið honum ímóti, føst í trúnni!

Longu heilt tíðliga í søgu Samkomunar komu fram falslærarar, sum vildu læra tey trúgvandi nakað heilt annað enn tað, sum Ápostlarnir høvdu lært tey, tað sum teir høvdu frá Jesusi sjálvum.

Paulus sigur um Galatar: *Eg undrist á, at tit so skjótt lata tykkum venda burtur frá Honum, ið kallaði tykkum við náði Kristusar, til annað evangelium-sum tó einki annað er; bert eru nakrir, sum villa tykkum og vilja rangsnúgva evangelium Kristusar. Gal.1:6-7.*

Seinni sigur Paulus við teir: *Tit skilaleysu Galatar! Hvør hevur gandað tykkum, tit, sum Jesus Kristus varð málaður fyri eygum, sum krossfestur. Gal.3:1.*

Paulus sigur við Timoteus, at tann tíð skal koma, tá ið tey ikki vilja vita av hini heilnæmu læru, men eftir sínum egnu lystum taka sær lærarar í hópatali, alt eftir sum tað kitlar tey í oyruni; og tey skulu venda oyrunum frá sannleikanum og venda sær til ævintýr. 2.Tim.4:3-4.

Og Paulus talar í Titusarbrævinum 1:14 móti at akta eftir jødiskum ævintýrum, sum er tað sama sum

fornaldar gudafrásögnum, og boð manna, sum venda sær burtur frá sannleikanum.

Havandi hetta og mangt annað í huga, var tað ikki so løgið, at longu áðrenn ár 250 e. Kr. gjørdist stór ósemja um dópín í samkomunum, tí fólk uttanífrá komu og lærdu nakað heilt annað enn Jesus og ápostlarnir høvdu lært.

Avleiðingarnar av, at verða mannaboðum meira lýðin enn boðum Guds, hava verið so stórar og óhugnaligar og hava viðført so mangar sorgarleikir gjøgnum tíðirnar, sum eg seinni skal greina frá.

Øll tey fyrstu gott 200 árin í tí kristnu samkomuni ella kirkju Guds her á fold og søgu tess, varð eingin annar dópur útintur enn dópur av trúgvandi menniskjum, og tey, ið doypt vórðu vóru søkt heilt niður í vatnið og undir, tá ið tey vórðu doypt í Faðirsins, Sonarins og Heilaga Andans navni eftir at hava játtað trúgv teirra á Harran Jesus Kristus sum frelsara. Uppaftur onnur vórðu doypt í Jesu navni, men á sama hátt sum nevnt.

Tá ið so ymsir falslærarar tóku seg upp og trokaðu seg inn í samkomurnar og søgdu seg sjálvar at vera lærarar sendir av Gudi, var lætt, at ósemjur stungu seg upp.

Tað, sum serstakliga man hava verið ein meinbogi fyri mong trúgvandi tá, hevur ivaleyst verið, tá ið menn komu við læruni um, at pinkubørn skuldu doypast.

Hetta var fullkomiliga ókent bæði fyri jødum og kristnum. Høvdu ápostlarnir liva tá, høvdu teir ivaleyst hildið hetta verið eitt ógvuliga lægið fyrbrigdi. Sama hava tey kristnu hugsa um tað mundið, tí hetta var so óskiljandi langt úti, at doypa eitt pinkubarn, sum hvørki kundi hugsa, tala ella taka støðu til nakað sum helst.

Men hvussu varð og ikki, so byrjaði dópur av pinkubørnum spakuliga at vinna fram millum manna úti í samfelagum, men sum longu nevnt, so hevði ríki Guds og hesin heimur einki við hvønn annan at gera. **Ríki Guds var ikki av hesum heimi.**

Men hetta gjørdist ein kærkomin gáva hjá rómversku katólsku kirkjuni, sum um hetta mundið varð við at leggja ein grundvøll til eina heimskirkju, sum vit í einum øðrum parti skulu venda aftur til. Og heilt móti vilja Jesusar megnaði henda rómverska katólska kirkjan, at gera kirkjuna og heimin sáttan, men Samkoma Guds helt áfram, hóast atsóknir bæði frá kirkju og heiminum, at boða evangelið, og fólk vendu við og tóku ímóti Kristusi sum teirra Frelsara.

Tá ið so hesi menniskju vóru vorðin lærusveinar Jesusar, lótu tey seg doypa í lýdni móti Harranum og sum ein vitnisburð um, at tey nú byrjaðu at liva eitt nýtt lív saman við Honum.

Við hesum dópi vórðu tey halgað at liva fyri Harranum og lögdu alt frá sær, sum kundi minna um, at liva sum børn heimsins gjørdur.

4. PARTUR

DÓPUR AV TRÚGVANDI OG PINKUBARNADÓPUR

Samanumtikið so var dópur av pinkubørnum fullkomiliga ókendur siður í søgu jødanna og í øll tey gott fyrstu 200 árin av søgu kristindómsins, og stríðið um hvat dópurin virkar ella nær ein eigur at verða doyptur, annaðhvørt sum pinkubarn ella sum tilkomin trúgvandi, er líka so gamalt.

Bæði hesi sjónarmið hava verið brúkt gjøgnum øldir av høgt lærdum monnum við lærðar háskúlar í mongum londum. Samkoma Guds átti eisini lærðar og gudsóttandi menn, sum lögdu dent á tað, sum Nýggja Testamenti lærir okkum.

Í heilt stuttum skal nevast tað støði, ið bæði pinkubarnadópur og trúardópur byggja á:

Tá steig Jesus fram, talaði til teirra og segði: “Mær er givið alt vald í Himli og á jørð.

1)Farið tí út og gerið øll fólkasløg til lærisveinar:

2)doypið tey til navn Faðirsins, Sonarins og Heilaga Andans,

3) lærið tey at halda alt, ið Eg havi boðið tykkum!
Matt.28:18-20

(leysliga uppsett av høvundanum)

Tá opinberaðist Hann fyri hinum ellivu sjálvum, meðan teir sótu til borðs; og Hann hevði at teimum fyri vantrúgv teirra og harða hjarta, at teir ikki høvdu trúð teimum, sum høvdu sæð Hann risnan upp.

Og Hann segði við teir: "Farið út í allan heimin og prædikið evangelið fyri øllum skapninginum!

Tann, ið trýr og verður doyptur, skal verða frelstur; men tann, ið ikki trýr, skal verða fordømdur."

Markus 16:14-16.

Vendið við, og ein og hvør tykkara lati seg doypa í navni Jesu Krists! Ápostls.2:38

Ella vita tit ikki, at øll vit, sum doypt eru til Kristus Jesus, eru doypt til deyða Hansara? Vit eru tá grivin við Honum við dópinum til deyðan, fyri at, eins og Kristus varð reistur upp frá hinum deyðu við Dýrd Faðirsins, so skulu eisini vit liva nýtt lív. Róm.6:3-4.

Tí so elskaði Gud heimin, at Hann gav Son Sín, hin einborna, fyri at hvør tann, ið trýr á Hann, skal ikki fortapast, men hava ævigt lív.

Ikki sendi Gud Son Sín í heimin, fyri at Hann skal døma heimin, men fyri at heimurin skal verða frelstur við Honum.

Tann, ið trýr á Hann, verður ikki dømdur; tann, ið ikki trýr, er longu dømdur, tí hann hevur ikki trúð á navn einborna Sonar Guds. Jóhs. 3:16-18.

Hetta var sostatt heilt stutt tað, sum Jesus hevði lært teir lærusveinar, Hann hevði kosið sær, og sum eisini Paulus í stuttum sigur um trúgv og dóp.

So lægið tað enn ljóðar, so eru tað bæði tey, sum verja barnadópin og tey, sum halda fast við hin bíbilska trúardópin, sum brúka nevndu skriftstøð sum støði fyri teirra áskoðan. Báðir partar kunnu ikki hava rætt ella?

Omanfyri nevnda boðskap fóru ápostlarnir so víðari við. Teir boðaðu eisini evangelið aftur og aftur fyri teimum kristnu samkomunum, sum komu fram í dagsins ljós, alt eftir sum Heilagi Andin kallaði menniskju til at taka við tí frelsu, sum Jesus Kristus hevur vunnið okkum menniskju við offurdeyða Sínum á Golgata og við uppreisn Síni páskamorgun og sum sostatt gjørdust lærisveinar Hansara.

Vórðu pinkubørn yvirhøvur doypt? Um so hevði verið, hevði hetta broytt allar siðvenjur jødanna. Tessvegna tók tað falslærarum meira enn 200 ár, áðrenn talað kann verða um, at pinkubarnadópurin so við og við byrjaði at gera seg galdandi, sjálvt um tað um hetta mundið als ikki kundi kallast barnadópur og enn minni ein siðvenja. Sum longu nomið við, er einkið í Nýggja

Testamenti, sum bendir á, at nøkur spor eru at hóma, har vit kundu sagt, at ápostlarnir hava fingið boð frá Jesusi um hetta ella, at teir sjálvir hava framt nakran pinkubarnadóþ.

Hin ortodoksa kirkjan er eitt felagseyðkenni fyri kristindómin eystanfyri. Hin ortodoksa, t.v.s. hin rætttrúgvandi kirkjan metir seg sjálva at verða sett á stovn av Jesusi Kristi og ápostlunum hvítusunnudag ár 33 e.Kr.

Jesus hevur ongantíð komið fram við nøkrum hugsanum um, at hann vildi seta nakra kirkju á stovn yvirhøvur. Hann sendi ápostlarnar út um allan heimin fyri at prædika evangelið um Hann, so menniskju kundu gerast lærisveinar Hansara. Tá ið so menniskju so við og við tóku ímóti frelsuni í Jesusi Kristusi, lótu tey seg doyða og skilja út frá hesum heimi og livdu sum børn Hansara.

Biskupparnir í ortodoksu kirkjunum siga seg standa í ápostólsku successiónini t.v.s. í raðfylgju, sum er óbrotin og meta seg at vera vígdar til kalli teirra, fyrst av Jesusi sjálvum og síðani av biskuppunum, ið fylgdu eftir. (hesum er einki bíbilskt grundarlag fyri)

Í árunum eftir Kristus, fóru ápostlarnir víða um, og prædikaðu ta læru, teir høvdu fingið frá Jesusi og settu á stovn eitt ótal av samkomum í mongum londum. Seinni varð byrjað at byggja kirkjur sum umfataðu

patriarkarnar í Alexandria, Antiokia, Jerusalem, Róm og Konstantinopel.

Seinni vórðu kirkjur bygdar í Sinai, Ruslandi, Grikkalandi, Serbiu, Bulgariu, Rumeniu og m.ö. stöðum.

Í ár 320 varð hövuðsstaðurin í Rómverska ríkinum fluttur úr Róm til Konstantinopel av Konstantin kaisara. Trúboðarar úr Konstantinopel finga vent trælum og øðrum fólkaslögum úr Eystureuropu við til kristindómin. Og hesir fóru so í holt við at umseta Bíbliur til ymisk staðarbundin mál.

Hin eysturlendski kristindómurin gjørdi seg leysan av vesturkirkjuni ella móðurkirkjuni á kirkjufundinum í Khalkedon ár 451 e. Kr.

Her skal ikki leggjast so stórir dentur á tær ortodoksu kirkjurnar, bert at tær sum heild eru tjóðskaparligar kirkjur. Í Danmark eru nakrar migrantsamkomur við ortodoksari bakgrund. Elst er Aleksander Nevskij Kirkja í Bredegade í Keypmannahavn, sum varð bygd í árunum 1881-83 til heiðurs fyri Dagmar prinsessu, sum seinni varð russisk kaisarinna. Tað er eisini ein samkoma, ið hevur danskt mál, sum kallast hin ortodoksa kirkja í Danmark “Gudsmoders Beskyttelse”, sum hoyrir undir vestureuropeiska embætið við hövuðssæti í París.

Annars er at siga um allar hesar ortodoksu kirkjur, at tær byggja læru teirra á nógv annað tilfarð enn tað,

sum stendur í Bíbliunni. Skuldi ein lýst allar tær stóru kirkjurnar út í æsir, so varð hetta ekki ein bók um ápostólska dópin og eitt innlit í sögu dópsins.

Tessvegna verði eg noyddur at lata nógv úti av kirkjuligum tilfarið, sum kanska kundu lýst nakað av tí, eg royni at leggja dent á, men á annan hátt vildi bókin verði alt ov rúgvismikil.

Sum eg longu havi nevnt, so var ikki pláss fyri samkomu Guds í øllum teimum mongu kirkjunum orsaka av lærispurningum.

Samkoma Guds hevur líka frá døgum ápostlanna mangan liva eitt forfjónað lív. Vegna teirra trúskap og lýdni mótvegis Orði Guds, hevur hon livað heilt upp í okkara dagar undir ymiskum nøvnum sum t.d. anabaptistar og onnur nøvn, hon varð skýrd við av mótstøðufólki og teimum viðurkendu kirkjunum. Hetta verður greinað út í einum seinni parti.

5. PARTUR

TÍÐIN EFTIR ÁPOSTLARNAR Í STUTTUM

Jarðgrógvin í tí rómverska ríkinum var væl fyrireikaður til ein nýggjum heimsátrúnað. Tertullian sigur í sínum verndarriti frá 197 e. Kr., at alt var væl skipað fyri og fyrireikað. Tað var ikki bert orsaka av ferðandi ápostlum og evangelistum, men einhvør sannur kristin vitnaði um trúnnu í teirra nærumhvørvi. Tey kristnu skammaðu seg ikki við evangeliid ella við trúgv teirra. Tey talaðu bæði árla og síðla um tað, sum fylti hjørtu teirra.

Fólk ferðaðist nógv um hetta mundið. Kristnir keypmenn og handverkarar, hermenn og trælir, bóru trúnnu við sær allastaðni har, tey komu. Tey flestu innan samkomu Guds vóru ógvuliga íðin av øllum alvi at vitna um teirra Harra og Frelsara, ikki minst kvinnurnar.

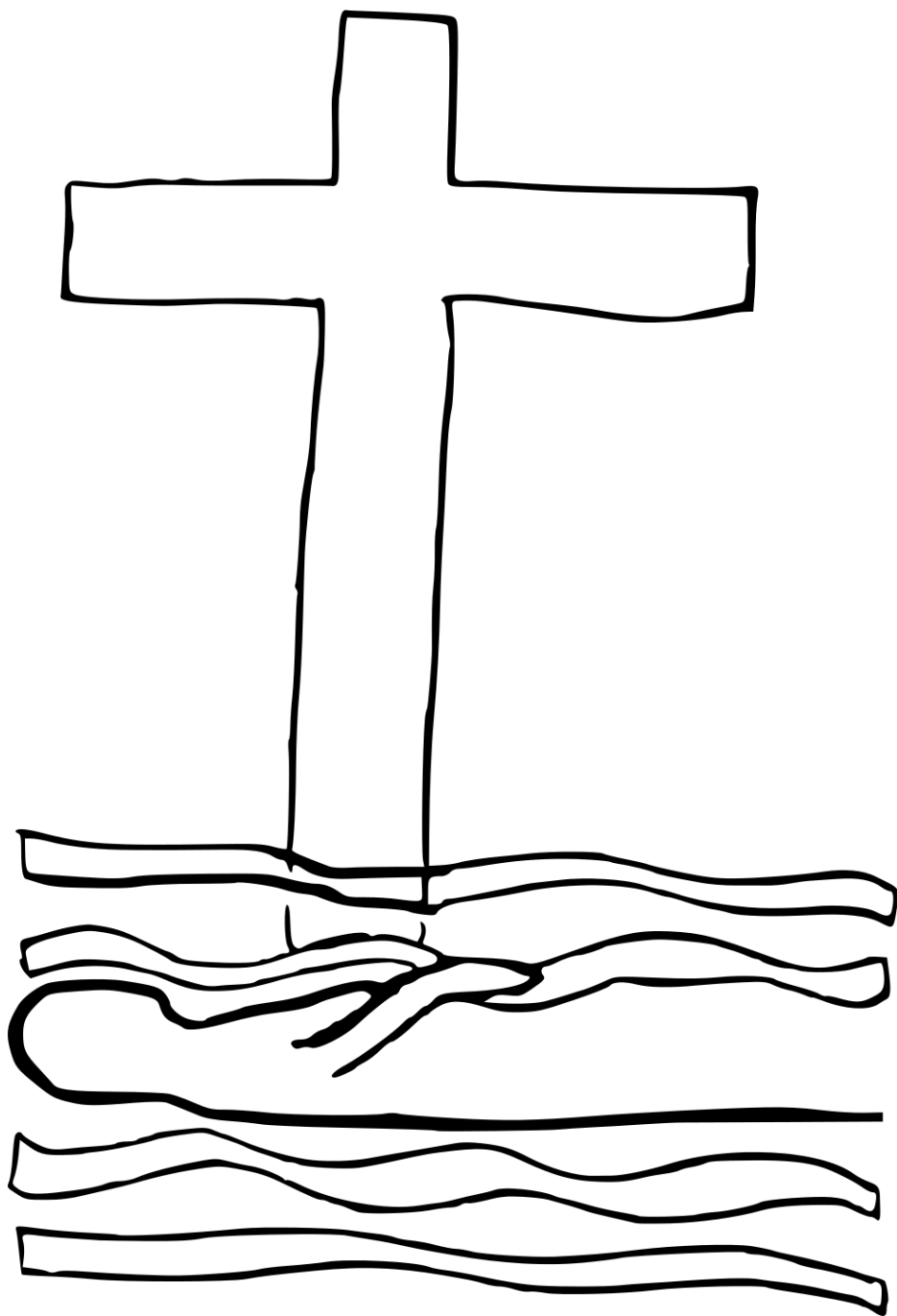
NB!

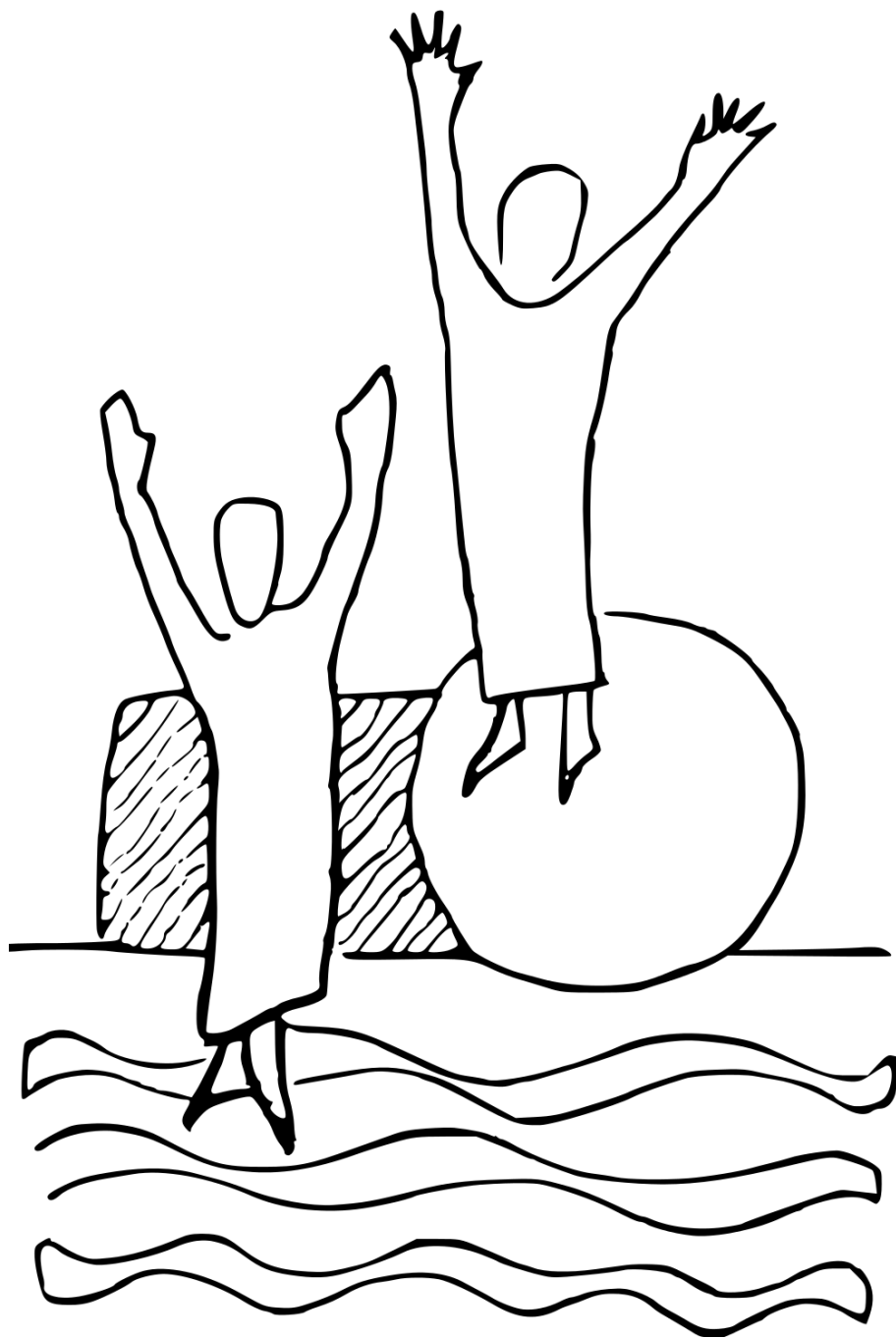
Á næstu blaðsíðu:

Strikumynd 5: Trúardópur. Hin doypiti verður søktur undir vatnið.

Krossurin skal siga okkum, at tann, sum doypur verður, hevur sett sítt álit á Jesus Kristus, hin krossfesta, sum lat lív Sítt fyri syndir alra manna. Persónurin undir krossinum, sum liggur undir vatninum, skal siga okkum, at hann verður grivin í dópinum til deyðan við Jesusi.

Á aðru síðu sæst aftur ein strikumynd 6: sum sigur okkum, at tann, sum varð doypur nú er komin upp úr vatninum. Myndin skal vísa okkum, at hin doypri, sum áður doyði við Kristusi, nú er upprisin saman við Honum til eitt nýtt lív.

Sum vit fara at koma nærri inn á seinni, varð tað
rómverska katólska kirkjan, sum innfórði

pinkubarnadópin við lóg saman við fúrstum og øðrum leiðandi innan politiska kervið og heimssamfelagið. Sjálvt um Jesus hevði sagt: “Mítt ríki er ikki av hesum heimi!” so gingu kirkjan og heimurin kortini saman í ráð.

Fyrst tá ið katólska kirkjan fór í hernað móti teimum, sum ikki vildu lata børn teirra doypa, t.v.s. móti Samkomu Guds, og tóku børnini frá foreldrunum og doypti tey við valdi í kirkjunum, kom rættulig gongd á barnadópin. Eg skal lýsa hesa herferð í einum øðrum parti.

Luther sigur í einum riti frá 1519 soleiðis: (Zeugnisse von hundert Theologen über die Taufe v./C. A. Flügge, stück 54 Dr. Martin Luther): *“Dópurin kann ikki hjálpa nøkrum, heldur ikki skal nakar doypast, sum ikki sjálvur trýr, og uttan at eiga eina persónliga trúgv má einki menniskja lata seg doypa. Tá ið vit ikki eru før fyri at prógva, at pinkubarnið sjálvt megnar at trúgva og hevur eina persónliga trúgv, so eru míni heilhugaðu ráð og falsleysa sannføring, at vit beinanvegin halda upp at doypa pinkubørn, og tess skjótari, tess betri og ongantið aftur doypa nakað pinkubarn”.*

Langt upp í miðøldina varð áslettingardópur av pinkubørnum bert nýttur í neyðstøðu s.t.d., tá ið eitt barn var í deyðsvanda. Smábørnini vórðu annars doypt við at fara undir kav.

Thomas av Aquino sigur í 13.öld í “Summa Totius Theologiæ” soleiðis: *Við at lata (dópskandidatin) fara undir kav, geva vit betur til kennar, hvat Kristus vil siga, og av hesi orsök er hesin dópsháttur meira vanligur, og eiga vit sostatt at viðmæla henda.*

Í eini prædiku frá 1519 sigur Martin Luther eisini um dópín: *Tað er meira hóskaði, soleiðis sum eg longu havi sagt, at søkka hin doypta niður í vatnið heldur enn at oysa nakrar dropar á høvur hins doypta.*

“Baptisteriene”, sum gjøllari verður greitt frá í einum øðrum parti, vísa okkum á, at við at fara niður í eina dópsgrøv ella vatnbrunn ger dópín greiðari fyri okkum, tá ið hugsað verður um dópín við atliti til Róm.6:3fh., at ein verður (grivin við Kristusi) í dópín og (rísur upp saman við Honum). Henda undursama mynd verður við áslettingardópín forfjónað, sjálvt um fólkakirkjan eisini nýtir somu orð úr Róm.6 um barnadópín, men innihaldið er burtur.

Tað vísir seg, at Martin Luther seinni hálsaði um og byrjaði at verja tann dóp, sum hann áður hevði sagt um, at hann als ikki var nakar dópur sambært Skriftirnar.

Trúbótin og við henni Martin Luther hevði sett upp tey “5 soli”, sum skuldu verða galdandi fyri trúbótina, tey vóru á látíni:

1) Sola scriptura	føroyskað	Skriftin eina
2) Sola fide	“	Trúgvín eina
3) Sola gratia	“	Náðin eina

- 4) Solus Christus “ Kristus eina
5) Soli Deo gloria “ Gud eina heiðurin.

1) Hin Heilaga Skriftin, Bíblían, var einasti grundvöllur kirkjan átti at byggja á - hon var hægsti myndugleiki í læru og trúarmálum.

2) Eina við trúgv verður eitt menniskja frelst og ikki við nøkrum øðrum.

3) Alt er av náði, eisini frelsa menniskjuna.

4) Kristus var alt í øllum.

5) Gud eina eigur heiðurin fyri alt.

Tað varð ógvuliga tíðliga í trúbotini, at brot vórðu gjørdar á hesar reglur. Skriftin m.a. gjørdist ikki einasti rættisnórrur ella vegleiðari í trúarmálum kirkjunnar, hvørki í katólsku kirkjuni ella hjá trúbotarmonnunum seinni, sum vit skulu hoyra nærri um.

Tá ið Samkoma Guds, t.e. allar tær kristnu samkomur og húsbólkar o.s.fr. líka frá døgum ápostlanna og fram til okkara tíð, ið hava hildið fast við dóp av trúgvandi menniskjum, so hava tær gjørt hetta av kærleika til sannleikan og í álvarsomum gudsóttað.

Virðingin fyri Samkomum Guds fer at fylgja navni teirra so leingi, sum hesin heimur stendur. Eg veit fullvæl, at ikki er nógv skrivað um hesar samkomur og ógvuliga lítið í mun til tað, sum skrivað er um rómversk-katólsku kirkjuna, Luthersku kirkjuna og tær kirkjur, sum meira og minni verða stýrdar av statinum. Martin

Luther, ið byrjaði so væl og legði dent á, at alt skuldi byggja á Orð Guds, Sola scriptura, megnaði kortini ikki at standa móti politiska trýstinum. Hann gav eftir, tessvegna hava vit pinkubarnadópur í fólkakirkjunum í Føroyum og øðrum londum við, har kirkjan er stýrd av stjórnini í landinum í stóran mun.

6. PARTUR

VERÐUR EIN ENDURFØDDUR Í BARNADÓPINUM?

Í ritualbókini hjá Fólkakirkjuni stendur at lesa undir “dópssakramentinum”: *eftir at prestur hevur doyp* (orðið dýpur merkir: at søkka heilt niður í vatnið, men í kirkjuni verða triggjar nevar av vatni slettir á høvur barnsins) *barnið, sigur hann: Hin alvaldi Gud, faðir várs harra Jesu Krists, sum nú hevur endurføtt teg við vatni og heilagum anda og hevur veitt tær fyrigeving syndanna, hann styrki teg við náði síni til hitt æviga lívið!*

Greiðari kann hetta ikki sigast, at fólkakirkjan roknar við, at pinkubørnini í áslettingardópinum verða endurfødd ella frelst, hvat av orðinum vit enn nýta.

Tá ið eg fór í holt við at finna keldutilfar til hesa bók, leitaði eg fyrst og fremst á teimum bókasøvnum, sum knýtt vóru til lærðar háskúlar. Mær gjørdist greitt, at eitt ótal av bókum eru skrivaðar um dýp á øllum møguligum málum, so har skuldi verið nógv at vegleitt seg eftir.

Tá ið eg hevði lisið einar 15 bøkur vísti tað seg, so at siga, at allar hesar kundu verið skrivaðar av einum og sama høvunda, tí ikki var stórur munur á innihaldinum. Flestu mólu aftur og fram um barnadópin og flættaðu eina mongd av skriftorðum inn í tekstirnar, sum als einki samband høvdu við tað, sum skrivað varð um, barnadópin.

Tað skal ein stálvilji til og eitt risastórt yvirskot av kreftum, at manipulera við bíbilsku skriftunum á ein slíkan hátt, at ein kann koma fram til úrslitið, at pinkubarnadópur finnist í Nýggja Testamenti og hevur verið útintur (praktiseraður) av ápostlunum.

Í áðurnevndu ritualbók lesur prestur áðrenn hann doypur pinkubarnið kendu orð Jesusar úr Matt.28:18-20 og so úr Mk.10:13-15, har Jesus sigur um smábørnini: *Latið hini smáu børn koma til Mín, forðið teimum ikki! Tí ríki Guds hoyrir slíkum til. Sanniliga, sigi Eg tykkum: Tann, ið ikki tekur ímóti ríki Guds eins og lítið barn, skal als ikki koma inn í tað. So tók Hann tey í favnin, legði hendurnar á tey og signaði tey.*

Tá ið prestur er liðugur at lesa hesi orð, sigur hann: ***“So vilja vit tá hjálpa hesum barni at signing hansara (t.e.dópin) við at doypa tað til navn faðirsins og sonarins og heilaga andans”.***

Hetta minnir ikki sørt um eina sálarliga herferð, tí sjálvandi skilja foreldrini hetta soleiðis: at tann signingin børnini, sum komu til Jesus fingi, og sum barn teirra nú fær, er júst hesin dópurin, ið frelsir.

Og tá ið Jesus ikki kann doyggja fleiri ferðir fyri syndir okkara, so kann eitt barn, sum er doypd ikki heldur frelsast fleiri ferðir, tá ið hetta longu er frelst í barnadópinum. Sostatt er barninum ognað hina ævigu frelsu, endurføðingina í dópinum, sum kortini ikki er nakar dópur, tí hann vantar tey eyðkenni, sum hoyra tí kristna dópinum til og sum bæði Jesus og ápostlarnir hava greitt okkum frá, so eingin skal fara skeivur:

1. trúgv: Eitt pinkubarn kann ikki trúgva ella taka stóðu til at lata seg doypa. Ei heldur kann eitt annað menniskja svara fyri ein.

2. vatnið (orðið baptisma, sum vit rætt umseta við orðinum dóp, sum merkir at søkka niður, verða grivin við Kristusi í dópinum.

Hirðmaðurin segði við Filip: “Hygg, her er vatn-
hvat forðar fyri, at eg verði doypur?”

Filip svaraði: ”Trýrt tú av øllum hjarta tínum, so kann tað verða gjørt.” Áps.8:36-37.

Tað, ið eyðkendi tær bøkur, eg las um endurføðingina í barnadópinum var, at eingin royndi at geva eina frágreiðing um endurføðingina út frá teim skriftorðum, ið víst var til. Annaðhvørt endurgóvu teir skriftorðini ella bert bendu á hesi, og so á ein ella annan løgnan hátt varð altíð víst til Martin Luther ella til Confessio Augustana (CA), sum í høvuðsheitum gevur eina frágreiðing um læru og høvuðsmál í trúbotini.

Tað letur til, at tá ið hin almenna kirkjan (við hesum havi eg í huga Rómversku katólsku kirkjuna og Luthersk evangelisku kirkjurnar og tær, sum meira ella minni verða stýrðar av statinum m.a. fólkakirkjan o.a.) hevur sagt nakað, so heldur almenningurin tað vera lóg, sum byggir á Bíbliuna. Hava kirkjunar høgu harrar sagt, at barnadópurin endurføðir, ja so er ikki meira at siga um hesa søk, tað eiga øll at boyggja seg fyri og hava eisini gjørt tað í øldir.

Eg vil loyva mær at siga, at góðtaka vit alt, sum kemur frá teimum høgu harrunum, sum eru kirkjunar pávar, biskuppar, dómpróstar, prestar o.s.fr., so eru vit ógvuliga óluthersk, tí hann vildi bert gera sum Hin Heilaga Skriftin segði: Sola scriptura, sjálvt um tað tíverri ikki altíð eydnaðist honum so væl, sum vit hava nomið við í einum øðrum parti.

Eg vil royna so greitt sum gjørligt at taka fram tey skriftorð, sum hin almenna kirkjan byggjur læruna um endurføðing í barnadópinum á, og kanna um orð Guds av sonnum sigur, at endurføðing er í barnadópinum. Í øllum lærusurningum eigur Bíblían at vera hægsti myndugleiki: latið okkum tessvegna fara í holt við at **kannað endurføðingina í barnadópinum.**

Vit lesa í Ápostlasøguni 2:38: *Vendið við, og ein og hvør tykkara lati seg doypa í navni Jesu Krists til fyrigiving syndanna! So skulu tit fáa gávu Heilaga Andans.*

Hesi orð verða vanliga tulkað á slíkan hátt: “Og sambært Ápostlasøguni 2;38 gevur hann (barnadópurin) fyrigiving syndanna og gávu Heilaga Andans.

Er slík tulking røtt?

Stendur veruliga í hesum ørindi, at dópurin gevur Heilaga Andan og syndanna fyrigiving?

Eg vil vera ágangandi og siga, at soleiðis stendur ikki skrivað!

Hetta er bert ein niðurstøða, sum ein ger av orðunum. Men er hon nú heilt røtt?

Er tað gjørligt at koma til ta niðurstøðu, at dópurin veitir fyrigiving syndanna, so hava vit somuleiðis rætt at siga, at umvendingin gevur fyrigiving syndanna. Tí tað stendur ikki bert, latið tykkum doypa til fyrigiving syndanna, men eisini umvendið tykkum til fyrigiving syndanna.

Hví verða orðini “vendið við” ella “umvendið tykkum” tikin burtur soleiðis, at tað bert er dópurin, sum veitir syndanna fyrigeving?

Orsøkin er heilt greið. Ein tekur brot úr kontekstinum t.e. samanhinginum, tá ber til at fáa alt møguligt burturúr.

Eitt er heilt givið. Eingin av teimum kristnu í samkomunum á døgum ápostlanna var í iva um, at **treytirnar fyri at verða doypdur var, at ein var umvendur** og sum tað stendur í Róm.10:9-11: *og við munninum hevði játta Jesus sum Harra og trúði í hjartanum, at Gud hevði reist Hann upp frá hinum deyðu, tí við hjartanum trýr ein – til rættvísi; og við munninum játtar ein – til frelsu.*

Dópurin varð bert framdur við atliti til nakað, sum var hent frammanundan við teimum, ið doypast skuldu. Í hesum føri: Tey høvdu hoyrt evangelið boðað, tikið við tí í trúgv og vóru umvend.

Í Matt.3:11 sigur Jóhannes doyparin: “Eg doypi tykkum við vatni til umvending.” Hetta vil ikki siga, at ein, sum verður doypdur við dópi Jóhannesar so verður umvendur. Nei, **dópurin kom sum ein avleiðing av umvendingini.** Tey, ið komu til Jóhannes at verða doypst vildu hetta, tí tey vóru vorðin umvend.

Orsaka av, at Jóhannes kravdi umvending av teimum, sum komu og vildu lata seg doyða, er tað, at hann vísti Fariseararnum og Saddukeararnum burtur, tá ið teir komu út til hansara at verða doyptir og segði: ”Ormaavkom! Hvør lærði tykkum at flýggja undan vreiðini, ið kemur? Berið tí ávøkst, ið svarar til umvending.”

Ikki fyrrenn Jóhannes kendi seg sannførdan um ávøkstin hjá teimum umvendu og varð vissaður um, at tey meintu hetta av álvara, doypti hann tey. Tað vil v.ø.o. siga, hann doypti tey ikki til umvending og fyrigiving syndanna, men tí tey høvdu vent um og høvdu fingið syndir teirra fyrigivnar.

Εγω βαπτίζω υμας εν υδατι **εις** μετανοιαν. Orðarætt týdd ljóða orðini soleiðis: Eg doyði tykkum við vatni **til** umvending. Matt.3:11.

Orðið, sum her er týtt við “TIL” eitur á grikskum **εις**, úttalast eis. Umframt at vera ein fyriseting(prepositiόν), sum stýrir hvønnfalli (akkusativ) hevur orðið fleiri aðrar týðningar, men vit skulu bert nema við tað, sum fyrri okkara støðu hevur týðning. Orðið kann merkja **“við ábending til”** ella **“við atliti til”** Í omanfyri nevnda setningi úr Matt.3:11 vísir dópurin aftur á umvending teirra.

Nógv onnur dømi kundu verið nýtt, men vit venda nú aftur til Ápostlasøguna 2:38, har Pætur segði: *Vendið við, og ein og hvør tykkara lati seg doyða í navni Jesu Krists (eis) til fyrigiving syndanna.*

Tað vil v.ø.o. siga, at **tey skuldu lata seg doyða í navni Jesu Krists við atliti til, at tey longu vóru umvend og høvdu fingið fyrigiving syndanna o.s.fr..**

Alt annað vildi verið ørvitistala og óskiljandi fyri bæði fólkið sum heild og somuleiðis fyri lærisveinunum. Teir kendu raðfylgjuna: **Prædika, trúgv/umvending/fyrigiving syndanna, játtan og so dópur.** Hetta kendu jødarnir bæði frá “Proselyttum” fólki, sum “konverteraðu” skiftu trúgv, her: gingu yvir til jødadómin og vórðu doypt og so eisini frá dópi Jóhannesar, har bert tey, sum umvend vórðu, finga atgongd til dópin.

Sambært Orð Guds er treytin fyri at verða doyptur, at ein hevur vent við til Harran Jesus og við trúgv á Hann hevur fingið fyrigiving syndanna.

Í næsta parti verður hildið fram við at svara spurninginum: Um ein verður endurføddur í barnadópinum.

7. PARTUR

DÓPUR PAULUSAR

Tá ið Ánánias hevði sagt Saul (seinni Paulus-Áps.13:9) frá, at hann skuldi verða Gudi okkara eitt satt vitni fyri øllum menniskjum, um tað, ið hann hevði hoyrt og sæð, legði hann aftrat: *”Og nú, hví drálar tú? Reis teg, lat teg doypa, og fá syndir tínar avtváaðar, tá ið tú ákallar navn hansara!”* Áps.22:16

Eg havi mangan hoyrt fólk nýta júst hesi orð fyri at dópurin frelsir ella at ein verður endurføddur í dópinum. Hesi fólk siga, at vatnið er eitt prógv fyri at syndirnar verða avtváaðar. (í barnadópinum)

Latið okkum kanna hesi orð Ánániasar til Saul og fáa greiðu á, hvat veruliga stendur í Ápostlasøguni 22:16:

Fyrst vil eg svara spurninginum, ið Saul fekk: *Og nú hví drálar tú?* Ein løgin spurningur. Saul hevði upplivað hvussu Jesus á undurfullan hátt var komin inn í lív hansara, og hann var vorðin sannførdur um, at Kristus Jesus var Sonur Guds og hevði frelst hann, **hví drálaði hann so við at lata seg doypa?**

Sum tann lærði maður Saul var, so kendi hann tær fylgjur, tað vildi fáa fyri hann, sum var jødi, um han lat seg doyða. Tók hann hetta stóra stigið, brendi hann so at siga allar brýr aftanfyri seg. Ikki bert tær brýr, sum knýttu hann til familju hansara, men til alt fólk hansara eftir holdinum.

Saul visti, at lat hann seg doyða, so doyði hann sum gýðingur ella jødi. Hann mátti ígjøgnum alt tað, sum einhvør trúgvandi má fara ígjøgnum, tá ið ein verður doyptur.

Í dópinum brýtur hin trúgvandi við lívið í hesum heimi og við eins egna náúrliga lív.

Aftur til Ápostlasøguna 22:16, ið als einki talar um, at Saul fekk syndir sínar avtváaðar í dópinum, men tað var við at ákalla navn Harrans.

Hin kristni dópurin varð fyri Saul, sum hann er fyri okkum, ið trúgva, ein almennur vitnisburður um, at ein vrakar henda heim og gevur seg inn í Samkomu Guds, har hini av heiminum vanvirdu Krists koma saman.

Jesus hevur eisini sagt: *Tann, ið tekur ikki kross sín og fylgir mær eftir, er Mær ikki verdur. Matt.10:38*

Tað er ilt at skilja, at lærdir gudfrøðingar fáa seg at siga og enn verri at læra, at tað er í dópinum ein fær fyrigeving syndanna. Við at ákalla navn Harrans fekk Saulus fyrigeving syndanna. Seinni fekk hann navnið Paulus.

Tað var kanska nóg so skjótt, eg fór frá Ápostlasøguni 2;38 har mangan verður sligið fast, at ein fær Heilaga Andan í dópinum.

Einhvør, sum er vanur at granska skriftirnar, bæði tær bíbilsku og somuleiðis eisini aðrar søguligar skriftir frá fornøldini veit, at kronologi (tíðarraðfylgja) ikki var teirra sterka síða ella, at teir lögdu ikki so stóran dent á tíðarraðfesting og raðfylgju.

Tað stendur, at tann, sum letur seg doypa skal fáa gávu Heilaga Andans. Nær tað skal verða stendur als einki um.

Í Ápostlasøguni 8;14-17 vísir okkum greitt at gáva Heilaga Andans ikki á nakran hátt er knýtt at dópinum. *Tá ið ápostlarnir í Jerúsalem finga at hoyra, at Samaria hevði tikið við orði Guds, sendu teir Pætur og Jóhannes til teirra. Tá ið teir komu hagar, bóðu teir fyri teimum, at tey skuldu fáa Heilaga Andan. Tí Hann var ikki enn fallin á nakað av teimum; tey vóru bert doypt til navn Harrans Jesusar. Teir lögdu tá hendurnar á tey, og tey finga Heilagan Andan.*

Her stendur heilt greitt, at tey trúgvandi í Samariu ikki finga Heilaga Andan í dópinum, men seinni.

Um so er, at læran, at okkum verður givin gáva Heilaga Andans í dópinum, er røtt, hví finga so tey í Samaria ikki Heilaga Andan, tá ið tey vórðu doypt? Er tað Gud, sum hevur broytt seg og fingið aðra áskoðan ella er tað dópurin, sum hevur broytt seg?

Kann tað veruliga vera satt, at Gud letur dópín virka so ymiskt til ymiskar tíðir?

Um so er, hvar hava vit so veg frelsunar og skipan tess? Hvussu kann dárin so sleppa undan at fara av leið?

Hvat um tað nú eru tú og eg, sum hava skift áskoðan? So stendur ikki so væl til, tí Orð Guds ger krav á, at vit halda okkum til tað!

Lat okkum eisini hoyra hvat skrivað stendur í Ápostlasøguni 10:44-48: *Meðan Pætur enn talaði hesi orð fall Heilagi Andin á øll, ið orðið hoyrdu. Allir hinir umskornu trúgvandi, sum við Pæturi vóru komnir, vórðu ógvuliga bilsnir, at gáva Heilaga Andans var úthelt yvir heidningarnar við; tí teir hoyrdu tey tala í tungum og stórliga prísar Gudi. Tá tók Pætur til orða og segði: “Kann nakar sýta hesum vatnið, at tey skulu ikki verða doypt – tey, sum tó hava fingið Heilaga Andan líka væl sum vit!” Og hann beyð, at tey skuldu verða doypt í navni Jesu Krists. Tey bóðu hann tá steðga har nakrar dagar.*

Les vit tað, sum frammanundan stendur saman við omanfyri nevndu orðum, gerst tað okkum greitt, at Kornelius saman við húsfólki sínum fekk Heilaga Andan áðrenn, tey vórðu doypt.

Í Ápostlasøguni 19:1-6 hoyra vit somuleiðis um nakrar lærusveinar úr Efesus, sum Paulus hittir eftir at vera komin til býin. Hann spurdi teir, um teir høvdu fingið Heilaga Andan, tá ið teir komu til trúgv. Svarið, ið teir góvu Paulusi var, at teir ikki so mikið sum høvdu hoyrt, at nakað var, sum kallaðist Heilagi Andin.

Paulus tekur teir so til avhoyringar og fær at vita frá teimum, at teir vóru doyptir við dópi Jóhannesar.

Paulus greiðir teimum so frá, at dópur Jóhannesar var ein umvendingardópur, og at Jóhannes hevði peikað fólki á Hann, sum eftir hann kom, og at tey skuldu trúgva á Hann. Og at Hesin, ið tey skuldu trúgva á var Jesus Kristus, sum hevði givið lív sítt fyri syndir menniskjunar.

Tá ið teir hoyrdu hetta, lótu teir seg doypa til navn Harrans Jesusar. Og tá ið Paulus legði hendurnar á teir, kom Heilagi Andin yvir teir.

Í frammanfyri nevndu dømum gerst tað fullkomuliga greitt, at Heilagi Andin ikki er knýttur til tað, sum fer fram í dópinum. ***Sostatt er læran um, at ein verður endurføddur í dópinum við vatni og Heilagum Anda, og at veitt verður einum fyrigeving syndanna, ikki sambært orð Guds.***

Úr einum morgunlestri í Kringvarp Føroya hin 6. oktober 2011, sum Hanus á Gørðum, prestur, hevur skrivað, og sum Hákun Dam las upp, vóru nøkur av orðunum hesi:

Í dópinum verða vit Guds børn. Har verður eisini krossins merki rist yvir andlit og bróst okkara til ein vitnisburð um, at vit skulu tilhoyra hinum krossfesta og upprisna frelsara, Jesusi Kristi. Tað menniskja, ið livir í hesi dópsnáði er í fylginum hjá tí góða hirðanum.”

Úr einum øðrum morgunlestri í Kringvarp Føroya hin 10.mai 2016, sum Símun Persson Jacobsen sóknarprestur hevur skrivað og las upp, tók hann orðini úr Róm.8:38-39 sum tekst. Har stendur: *Tí eg eri vísur í, at hvørki deyði ella lív, hvørki einglar ella harradømi, hvørki tað, sum nú er, ella tað, sum koma skal, ella maktir, hvørki hitt høga, hitt djúpa ella nakað annað, ið skapt er, skal fáa skilt okkum frá kærleika Guds í Kristi Jesusi, Harra okkara.*

Símun kom inn á kærleika Guds, sum er so stórur, at Hann við Jesusi hevur goldið alla syndaskuld okkara. So nevnrir Símun stutt eftir, at inn í hetta enorma náðiríkidømi Guds eru flest allir føroyingar doypdir til.

Hetta er 100% rætta læra fólkakirkjunar, sum Bæði Hanus og Símun hava nevnt, men er hetta nú eisini læra Bíbliunnar?

Flestu fólkakirkjufólk eru nøgd við læru kirkjunnar og hava kanska ikki tørv á at granska, um hon er røtt ella ei. Eisini hava fólkakirkjufólk eitt ómetaliga stórt álit á prestum teirra; tað teir siga, er sum amen í kirkjuni, ið tikið verður til.

Um so bæði prestar og biskuppar kirkjunnar siga, at barnadópurin er sambært Bíbliunna, og at endurføðing t.e. hin æviga frelsan og fyrigeving syndanna somuleiðis verður givin hvørjum einstakum pinkubarni, ið doyppt verður, **so er hetta kortini ikki satt.** Hvar í Bíbliunni kunnu teir nevna fyri tær, at pinkubørn vórðu doyppt? *Nei, barnadópur við ásletting er mannaverk úr enda í annan!* Jesus doyppti als ikki smábørnini, men Hann legði hendurnar á tey og signaði tey. Tí er tað skeivt, at prestur lesur júst hesi orðini úr Markus evangelium upp frammanundan dópinum og sigur: So vilja vit tá hjálpa hesum barni at signing Hansara við at doypa tað.....

So smábørnini, ið doyppt verða, fáa hvørki ein dóp ella fyrigeving fyri syndir teirra o.s.fr.. Í mesta lagi kann barnadópurin metast við eina signing, sum barnið fær og als einki annað. Um so er, varð ikki neyðugt við hasum dropunum av vatni, teir gera hvørki til ella frá. Og ritualið hevur als einki við Bíbliunna og dópini at gera.

Tíverri eru flest allir føroyingar doypptir(Símun) sum pinkubørn, og vórðu gjørdir til Guds børn (Hanus). Men hetta er ein óbíbilskur sannleiki. Eingin kann verða eitt Guds barn uttan við trúnni á Jesus Kristus.

Høvdu lærusveinar Jesusar nýtt barnadóp, høvdu vit avgjört verið kunnað um hetta gjøgnum orðið. Tann Gud, sum gjøgnum allar tíðir hevur verið so vandin um, at fólk Hansara helt lógir og boðorð Hansara út í æsir, skuldi Hann, við endan á hesum parti av frelsisætlan síni við Syni Sínum Jesusi Kristi, verði minni vandin um, hvat fólk hansara kennir av orði Guds?

Nei, tað gjørdist Honum enn týdningarmiklari, at kunna teir so nógv, sum gjørligt. Eitt gott prógv um hetta er Jóhs. Evang. Kap.17: bøn Jesusar fyri Sínum. Lesið hesa hjartanemandi bøn Jesusar!

Og so hevur Hann sent okkum Heilaga Andan til vegleiðingar, og ikki nógmikið við tí, eisini gongur Hann í forbøn fyri okkum og kemur okkum til hjálpar, tá ið vit ikki sjálvi vita, hvat vit skulu biðja um. Hetta er ikki bert ein undurfullur og stórur Gud, sum hevur umsorgan fyri Sínum, men ein kærleiki, sum gongur út um øll mørk menniskjunnar.

Jesus Kristus er hin sami í gjár og í dag og í allar ævir. Hebr. 13:8.

Gud loyvir ikki, at nakað menniskja broytir hinar Heilagu Skriftirnar.

Pætur sigur í seinna brævi sínum kap.1:20-21: *Fyrst og fremst mugu tit vita tað, at einki profetorð í skriftini er givið til egna týðing. Tí aldri er nakað profetorð komið fram av vilja menniskja; nei, drivnir av Heilaga Andanum talaðu heilagir menn Guds.*

Best prógvaðu handrit frá fornøldini eru handrit Bíbliunar, sum finnast í hópatali. Tann, ið lært hevur frummál Bíbliunar veit hvussu væl hesi handrit eru umfarin. Onnur handrit frá somu tíð eru ikki so væl prógvað.

Kirkjuliga Heimamissiónin, sum eg áður havi nomið við, og ið er ein partur av fólkakirkjuni, heldur eisini fast við, at pinkubørnini verða endurfødd í dópinum. Men tað vísir seg mangan, at hesi somu missiónsfólk halda ella siga eitt, tá ið tey eru í kirkjuni og nakað annað, tá ið tey eru í missiónshúsunum. Har hoyrir ein ógvuliga ofta hesi, sum jú somuleiðis eru kirkjufólk, vitna um, at tey komu til trúgv á Harran Jesus eftir, at Harrin við Sínum Heilaga Anda hevði kallað á tey, ofta í longri tíð, men so góvu tey seg yvir til Hansara og vórðu frelst.

Eg trúgvi fult og fast, at hesi menniskju, brøður og systrar okkara í Harranum, ið vitna um frelsuna, eisini eru frelst, men tað er nakað, ið ikki samljóðar, tí hesi somu siga og halda, at tey eisini vórðu endurfødd í dópinum, sjálvst um tey einki minnst til, at tey eru doypt.

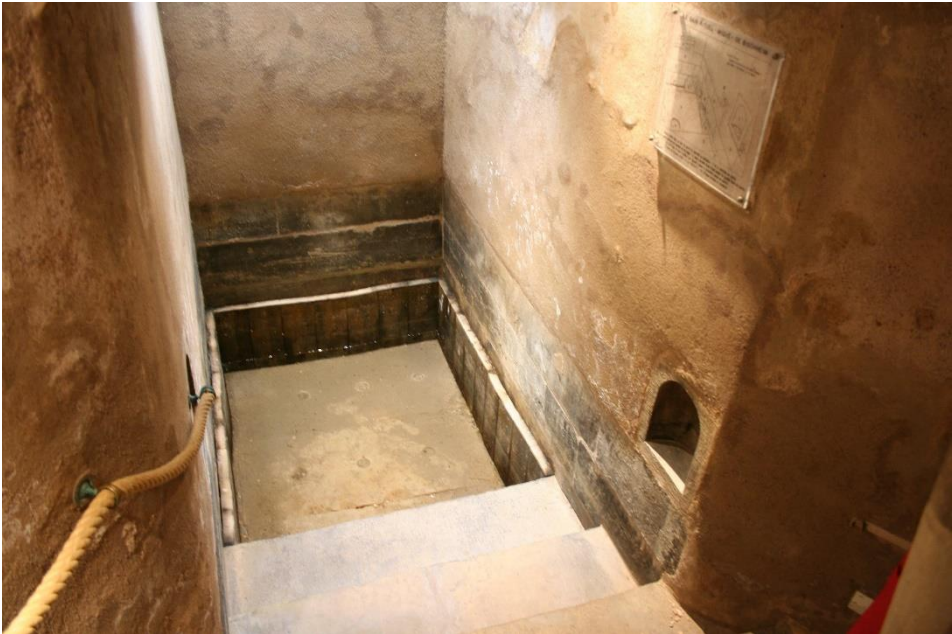
Ein kann ikki verða frelstur tvær ferðir ella fleiri ferðir, tí tað finnist bert ein frelsa, og tað er við trúnni á fullgjörda verk Kristusar á Golgata krossi og á uppreisn Hansara páskamorgun. Eg trúgvi, at mong av systurum og brøðrum okkara í Heimamissiónini ikki altíð hava tað so gott, tá ið tey hugsa veruliga um dópín. Tað er bøn mín til Guds, at henda bók má verða mongum gudsbarni til signingar, so tey, við at lesa hana gjølla, koma til sama úrslit sum eg sjálvur: lesið seinasta part í hesi bók!

Eg komi seinni, í einum øðrum parti, at geva eina nágreinliga frágreiðing um dópín, men eg vil bert heilt stutt viðmerkja her, at orðið, sum vit umseta við dóp, eitur á upprunamáli, grikskum, βαπτίζω úttalast baptitso og merkir, at ein ferð niður í vatnið og heilt undir e.v.ø.o. verður søktur niður í vatnið.

Hetta dópssjónarmið ápostlanna og Bíbliunnar er heilt annað sjónarmið enn tað, sum hin almenna kirkjan eftir boðum manna innførdi við lóg fleiri hundrað ár eftir deyða ápostlanna, pinkubarnadópin, har oyst verða triggir nevar av vatni yvir høvur barnsins.

Omanfyri nevnda skal als ikki skiljast sum nøkur herferð móti barnadópinum, men bert sum ein áminning um, ikki at lata seg tøla til at trúgva, at vit verða frelst í barnadópinum, og at um vit bert liva í hesi “dópsnáði”, hvat so hetta orð enn merkir, hoyra vit Hinum krossfesta og upprisna Frelsara til um allar ævir. **Í Bíbliunni er ein slík dópsáskoðan, ið veitir æviga frelsu, ikki at finna!**

Mynd 7 Dópsgrøvn í Qumran í Ísrael

8. PARTUR

DÓPURIN EIN SÁTTMÁLI EINAR GÓÐAR
SAMVITSKU VIÐ GUD

Í hesi bók koma vit at møta somu skriftorðum aftur og aftur, tí fyri at prógva eina ávísa dópsáskoðan og greina hana út í æsir og við sjálvum orðinum prógva, at hon hevur heimild á orðsins grund, verður neyðugt aftur og aftur at benda á skriftorð, sum frammanundan hava verið nýtt. Fyri at gera lesnaðin lættari at lesa, skrivi eg næstan altíð skriftorðini fult út eftir bíbliutýðing Victor Danielsens. Annars kemur fyri, at skriftorð, ið eg havi funnið rættast at umseta úr sjálvum frummálum Bíbliunnar, verða nýtt, tá ið eg havi mett, at ein slík umseting ger tað, sum eg vil bera fram greiðari enn tær týðingarnar, sum eru til taks.

Ella vit tit ikki, at øll vit, sum doypt eru til Kristus Jesus, eru doypt til deyða Hansara? Róm.6:3

Grivin við Honum í dópinum, sum tit eisini eru uppreist í saman við Honum, við trúnni á kraft Guds, sum reisti Hann upp frá hinum deyðu. Kol.2:12

Hesi bæði skriftorð verða eisini nýtt av teimum, sum verja barnadópin og endurføðingina í honum.

Í báðum nevndu skriftorðum stendur, at vit í dópinum eru sameind við Kristusi í deyða Hansara. Henda sameingin, sum fer fram í barnadópinum smbrt. læru fólkakirkjunnar, verður framvegis lýst sum ein sameining við deyða Kristi ávísandi til Kol.2:12. Vit eru grivin við Honum í (barnadópinum), ávísandi til Róm.6:3 ff.

Flestu av teimum bókum um dópín, sum sjálvandi eru skrivaðar av fólki, sum verja dópssjónarmið fólkakirkjunnar, nevna omanfyri nevndu skriftorð. Ein sigur soleiðis: *Hesi støð siga okkum sostatt, at tá okkara gamla menniskja varð krossfest og vígt til deyðan, so er tað grundað á hina loyndarfullu (mystiske) sameining við Kristus og deyða Hansara, sum barnadópurin setur okkum inn í.*

Eisini geva fleiri høvundar til kennar, at hitt nýggja menniskja verður til í barnadópinum á ein slíkan hátt, at tað kann verða ført fyri at liva í einum nýggjum levnaði. Hetta við tí nýggja menniskjanum, sum verður reist upp frá hinum deyðu við dýrd Faðirsins, úr vatninum, (trimum nevum av vatni), er so aftur ein onnur málbering fyri endurføðing.

Soleiðis verða omanfyri nevndu tvey skriftorð tulkað av teimum, sum vilja hava, at slíkt ferð fram í pinkubarnadópinum. Gevið gætur, tí tað er lætt at villeiðast av tulkingum, men eg fari at biðja tykkum um, at samanbera hesi bæði skriftorð, Róm.6:3fh. og Kol. 2:12fh., við tær tulkingar, ið eg fari at nevna.

Eg vil leggja aftrat, at flest allar bókur, sum hava til endamáál at verja barnadópin og endurføðingina í honum, nýta slíkar tulkningar, ið eru sera fløkjasligar og snildisliga samansettar. Tað er torført at tulka bíbliutekstin til nakað, sum ein sjálvur heldur er rætt, tá ið tað ikki stendur í tekstinum. Sum oftast nýta tey somu skriftorð, sum Bíblían nýtir um dóp av trúgvandi menniskjum, og so royna tey at fáa eina læru um barnadóp út av hesum. (Barnadóp nevnr Bíblían av góðum orsökum ikki). Vónandi er tað vorðið greitt, at um ein ikki er sterkur í Skriftini, kann ein lættliga verða tikin av fótum.

Eg havi í samband við hesa bók lisið eina mongd av slíkum bókum, sum verja endurføðingina í barnadópinum og gera tað út frá bíbliunnar egnu orðum. Sí yvirlit yvir bókmentir av hesum slag aftast í bókini undir kelduávísingum.

So fara vit aftur til tey bæði bíbliuorðini, sum eru nevnd á blaðsíðuni frammanfyri. Samanbera vit nú tulkningina, sum nevnd er viðv. Róm.6:3fh. og Kol.2:12fh., so síggja vit hvussu leysliga fram er farið, og at tulkingin ikki er annað en ein vánalig umskrivning av tekstinum.

Paulus sigur í Rómbraevinum, at vit eru “doypt til deyða Hansara” “Tí eru vit *samanvaksin* (συνφυτος úttalast: sýmfytos og merkir ikki bert líkleiki, men at verða sameindur, eins og maður og kona verða eitt, tá ið tey ganga saman í hjúnarlag). Jákup Dahl sigur soleiðis í umseting hansara: *samgrógvin* – við Hann við líkum deyða, skulu vit eisini verða tað við líkari uppreisn.”

Legg tær væl í geyma, at Paulus als ikki nevnr við einum orði, tað sum omanfyri nevnda tulking tosaði um, at vit í dópinum eru sameind við Kristus í *eini* “*mystiskari*” *sameining*, men at vit eru samanvaksin við Hann í líkum deyða, skulu vit eisini verða tað við líkari uppreisn.

Ei heldur nevnr Paulus við einum einasta orði, at krossfestingin av gamla menniskja okkara byggir á eina sameining við Kristus, sum dópurin setur okkum í. Heldur ikki ber Paulus upp á mál, at hitt nýggja menniskja verður til í dópinum.

Nei, blóð Jesusar, Sonar Hansara, reinsar okkum frá allari synd. 1.Jóhs.1:7. Um tí ein er í Kristusi, er hann ein nýggjur skapningur; hitt gamla er farið -- tað er vorðið nýtt. 2.Kor.5:17.

Eg fari at biðja tykkum um at geva hesum orðum væl gætur:

Paulus sigur, at krossfestingin av tí gamla menniskjanum fór fram -- ikki í dópinum, men í krossfesting Krists.

Av tí, at Kristus sambrt. Róm.5:12-19 (lesið hetta) var hin annar Ádam, t.e. ein persónur, sum í sjálvum sær umboðaði eina slekt, sá Gud í Honum ikki bert ein persón, ið hekk á krossinum, men alla ta slekt, sum hann umboðaði og í hvørs stað, Hann doyði. Krossfestingin av tí gamla menniskjanum byggir ikki á eina mystiska sameining við Kristus, sum dópurin setur okkum inn í, soleiðis sum fyrrnevndu tulkingar av hesum vildu vera við, men á Kristi krossfesting í okkara stað.

Nakað annað, sum eg eisini fegin vil leggja dent á er, at tað, ið Paulus hevur uppi til viðgerð í Róm.6, als ikki er ein spurningur um dópin og hvat hann fremur, ei heldur ein spurningur um, nær ein syndari verður endurføddur ella frelstur. Vit kunnu ikki í hesum skriftorðum finna nakað prógv fyri, at dópurin endurføðir.

Einasti spurningur, ið er uppi at venda er lív teirra trúgvandi eftir, at ein er vorðin doyptur. Hann sigur, at so skulu eisini vit liva nýtt lív.

Her snýr tað seg um, hvussu ein frelstur syndari skal liva eftir umvending sína, men tá ið sagt verður, at so skulu eisini vit liva nýtt lív, vit, ið doypt eru. Tá hugsar Paulus um halgan teirra trúgvandi.

Fyri at undirstrika tað høpisleysa í, at eitt trúgvandi menniskja kundi halda fast við syndina, vísir Paulus á dóp teirra trúgvandi. Hann (dópurin) er hin almenni og avgerandi lýdnis og trúarvitnisburðurin um, at nú er hitt gamla lívið í syndini farið, og eitt nýtt lív (tíðarskeið) er byrjað í samfelag við Kristus.

Tá ið ein í dópinum verður søktur niður í vatnið í dópsgrøvini ella á sjónum, hvar tað enn var, við orðunum: “Eg doypti teg til navn Faðirsins, Sonarins og Heilaga Andans” gevur ein somuleiðis til kennar, so mong okkara, sum doypt eru til Kristus Jesus, at vit eru doypt til deyða Hansara? Vit eru tá grivin við Honum við dópinum til deyðan, fyri at, eins og Kristus varð reistur upp frá hinum deyðu við dýrd Faðirsins, so skulu eisini vit rísa upp fyri at liva nýtt lív. Tí eru vit samanvaksin við Hann við líkum deyða, skulu vit eisini verða tað við líkari uppreisn. Tí tann, ið deyður er, er rættvísgjørdur frá syndini.

Dópurin er sostatt hitt avgerandi og endaliga brotið við syndina fyri eitt trúgvandi menniskja, tí verður sagt í Róm.6:12

Latið tí ikki syndina ráða í deyðiliga likami tykkara!

Vit vilja nú venda aftur til Kol.2, sum vit hava verið inni á í samband við Róm.6.3ff., men eg vil biðja tykkum um at lesa Kol.2:8fh..

Í Kolossebrævinum er Paulus als ekki úti eftir at siga frá hvussu syndarar, pinkubørn ella vaksín, verða frelst, men vil gera teimum trúgvandi greitt hvussu stórt frælsi tey eiga, sum eru loyst frá jødadóminum við tess boðum og fyriskipanum. Paulus vil fegin koma við eini ávarðing til Kolosensararnar um at halda seg til Kristus og ikki lata seg villeiða av teimum (ortodoksu) rætttrúgvandi jødunum. Paulus sigur við tey í Kol.2: 20: *Eru tit við Kristusi deyð frá barnalærdómi heimsins, hví lata tit tá, sum tit høvdu liva í heiminum enn, **slík boð leggja á tykkum:**(lesið sjálv fylgjandi ørindi!) **Alt slíkt er boð og lærdómar manna. (ø.22)***

Paulus roynir at fáa kolosensararnar til at ásanna og viðurkenna, at teir í dópinum bæði eru deyðir og risnir upp og hava lut í Himmalsferð Jesusar, so teir eina ferð med alla eru leysir av løg máli Sinai.

Tá ið kolosensararnir vórðu doypdir til navn Kristusar, so var hetta ein vitnisburður og innsiglið um deyða teirra í Kristusi. Teir vóru sostatt nýggir skapningar í Kristusi, sum hvørki kundu ella máttu leggja seg inn undir lógir og forskriftir jødanna.

Orðalagið úr Kol.2:12 “*Sum tit eisini eru uppreistir í saman við Honum, við trúnni*” leggja tey, sum siga at barnadópurin frelsir ella endurføðir, ógvuliga stóran dent á. Tí í eini slíkari umseting kann ein lættliga skilja tað soleiðis, at tað er í dópinum uppreisnin ferð fram.

Bæði í (kontekstinum) samanhuginum og í Nýggja Testamenti annars síggja vit, **at tað als ikki er í dópinum hin trúgvandi er risin upp, men í Jesusi Kristi.**

Men Gud, sum ríkur er í miskunn, hevur, fyri mikla kærleika Síns skuld, sum Hann elskaði okkum við, eisini tá ið vit vóru deyð í misbrotum okkara, gjørt okkum livandi við Kristusi-- av náði eru tit frelst!—og reist okkum upp við Honum og sett okkum við Honum í hin himmalska heimin, í Kristi Jesusi. Ef. 2:4-6.

At omanfyri nevndu orð úr Kol.2:12 ikki kunnu góðtakast sum ein læra um, hvat dópurin virkar skuldi veri heilt greitt. Um hetta verður gjørt, og tað verður nýtt sum prógv um, at dópurin er eitt endurføðandi sakramenti t.e. halgigerð, slítir ein orðið úr tess konteksti og leggur nakað subjektívt inn í tað (nakað frá einum sjálvum) nakað Paulus avgjört ikki hevur havt ætlan um.

Í Honum eru tit eisini umskorin við umskering, ið ikki er gjørd við hondum, við at verða latin úr holdslikaminum, við umskering Kristusar---Kol.2:11

Tá ið nú dópur (ø.12) og umskering (ø.11) verða umrødd í báðum hesum ørindum, finna nú fólk, sum verja pinkubarnadópin, enn eitt prógv um, at í hesum – barnadópinum- verður barnið endurføtt.

Tey siga, at barnadópurin er hin nýggja umskeringin í tí nýggja sáttmálanum.

Tey siga eisini, at tá ið börnini og teir heidnu proselyttarnir (trúarskiftingarnir) vórðu limaðir inn í sáttmálafólkið og upptikin í samkomu ísraelsmanna við umskering, so er tað teimum greitt, at á sama hátt skulu börnini og onnur helst doypast áttunda dagin og sostatt gerast limir í tí kristnu kirkjuni og her við ognast øll tey rættindi, sum frelsuni hoyra til.

Eg komi aftur til umskering, ið ikki er gjørd við hondum.....í næsta parti.

Í Ápostlasøguni 8:26-38 um hirðmannin úr Etiopia lesa vit, at hann var á veg heimaftur eftir at hava verið í Jerúsalem og tilbiðið. Hann sat í vagni sínum og las Esaias profet. Tá segði Andin við Filip, at hann skuldi halda seg nær vagni hansara. Filip so gjørdi, og hann hoyrði at hirðmaðurin las brot úr Esaias profeti. Filip spurdi hann, um hann skilti tað, ið hann las. Tá svaraði hirðmaðurin: "Hvussu skal eg kunna tað, uttan onkur vegleiðir meg!" Og hann bað Filip koma upp og seta seg hjá sær.

Tað stykkið úr skriftini, sum hann las var úr Esaias 53:7-8. Hirðmaðurin vildi vita, hvønn profeturin segði hesi orðini um. Tá læt Filip upp munnin; hann gekk út frá Esias, sum teir høvdu lisið, og so kunngjorde hann honum evangelið um Jesus, og Filip kom til trúgv.

Mynd 8 Bað í rómverskum privathúsum (Kaiseraugst, Schweiz)

Sum teir nú ferðaðust fram eftir vegnum, komu teir til vatn. Tá spurdi Hirðmaðurin og segði: “Hygg, her er vatn, **hvat forðar fyri, at eg verði doyptur?** Filip svaraði:”**Trýrt tú av øllum hjarta tínum, so kann tað verða gjørt**”. Hann svaraði:”Eg trúgvi, at Jesus Kristus er Sonur Guds!” Tá beyð hann, at vagnurin skuldi steðga, **og teir fóru báðir niður í vatnið**, Filip og Hirðmaðurin. Og hann doypti hann.

*Kristus doyði jú eisini eina ferð fyrri syndir, rættvísur fyrri órættvís, fyrri at Hann kundi leiða okkum til Gud. Hann leið deyðan í holdinum, men varð gjørdur livandi í andanum; í honum fór Hann eisini og prædikaði fyrri andunum, sum vóru í varðhaldi, teimum, sum í forðum vóru ólýðin, tá ið langmód Guds bíðaði á døgum Nóa, meðan ørkin varð smíðað. Í henni vórðu nakrar fáar -- átta—sálir frelstar við vatni – sum nú eisini frelsir tykkum í avmynd síni, dópinum, sum ikki er, at óreinska holdsins verður tikin burt, **men er sáttmáli einar góðar samvitsku við Gud, við uppreisn Jesu Krists, sum farin er upp til Himmals og er við høggu hond Guds. Honum eru einglar, vøld og kreftir undirløgd. 1. Pæt. 3:18-22.***

Tað er við sorg í mínum hjarta, at eg má viðganga, at av øllum skriftorðum í Bíbliuni, eru kanska eingi so nógv misbrúkt sum júst omanfyri nevndu úr fyrra Pætursbrævi, bæði av mær sjálvum og gudfrøðingum og prestum í fólkakirkjuni sum heild.

Eg vóni, lesararnir umbera meg, at eg kanska júst her fari nóg so nógv út í æsir, men eg haldi hetta vera neyðugt.

Eg byrji fyrst við orðunum í ø.21 sum nú eisini frelsir tykkum í avmynd (*J. Dahl sigur: mótbílæti*) síni, dópinum, sum ikki er, at óreinska holdsins verður tikin burt, **men er sáttmáli einar góðar samvitsku við Gud, við uppreisn Jesu Krists.....**

Orðið avmynd ella mótbílæti er týðing av grikska orðinum ἀντιτυπος - úttalast antitypos.

Lesi vit Hebr.9:24, so skilja vit kanska betri hvat orðið avmynd ella mótbílæti merkir í veruleikanum: *Tí Kristus fór ikki inn í halgidóm, sum gjørdur var við hondum og bert var (ἀντιτυπος) mynd (J. Dahl:avmynd)av hinum sanna; nei, Hann fór inn í sjálvan Himmalin fyri nú at stíga fram fyri ásjón Guds...* Ápostulin Pætur tosar í veruleikanum bæði um eina fyrimynd og eina, sum vit kunnu kalla “antimynd” avmynd, mótbílæti.

Hvat frelsti Nóa og hansara familju? Tað stendur í 1.Pæt.3:20 átta sálir vórðu frelstar við vatni-----

Vórðu Nóa og familja hansara frelst við vatni? Nei, ikki mundi tað vera. Einku vatn var inni í ørkini.

Orðið við ella sum J.Dahl sigur: gjøgnum, sum er eitt betri orð fyri grikska fyrisetingarorðið δια - úttalast dia. Við vatni vórðu tey ikki frelst, kanska gjøgnum vatnið við ørkini.

Nóa og øll hansara vórðu frelst frá vatninum, frá at drukna, og tað var ørkin, sum bjargaði teimum. Hetta er ikki bert nakað, sum eg sigi, men hoyr orð Guds frá Hebr. 11:7 *Við trúgv* var tað, Nóa, ávaraður av Gudi um tað, sum ikki sást enn, í heiløgum ótta smíðaði ørk, húsi sínum til frelsu.....

Meðan örkin varð smíðað. Í henni voru *nakrar fáar*
---átta-sálir *frelstar* *gjøgnum* *vatnið*.
Her eiga vit at geva ans og rætta ta skeivu umsetingina,
so fáa vit eisini eina rætta heildarmynd.

Hin frelsandi örkin, ið bjargaði Nóa og øllum hansara
hevur sum avmynd, mótbílæti ella *αντιτυπος* sjálvan
Kristus, sum nú frelsir okkum, sum á Hann trúgva.

Hvat skulu vit nú gera við orðini: *dópinum*, *sum ikki*
er, *at óreinska holdsins verður tikin burt*, *men er*
sáttmáli einar góðar samvitsku við Gud, *við uppreisn*
Jesu Krists.

Eg havi mangan hoyrt prestar siga í kirkjuni við
jarðarferðir: "Nú vilja vit reisa okkum upp og játta
kristnu trúgv og "dópspakt" okkara...." Hví prestar nýta
trúarjáttaninna í samband við jarðarferðir, hevur altíð
undrað meg og hvat sjálvt endamálið við tí er. Sjálvur
havi eg ongantíð nýtt henda framgangshátt í samband
við jarðarferðir: "Vit vilja reisast og játta trúgv og
dópspakt okkara! Vit avnokta Djevulin og allar
gerningar hans og allan atburð hans og vit trúgva á Gud
faðir o.s.fr.. Kann ein prestur rokna við, at ein, sum er
doyptur við trúgvandis dópi og luttekur í jarðarferðini,
kann reisa seg og játta "barnadóps-sáttmála" saman við
hinum?

Tað er úr ø.21 at orðið “dópspakt” (dópsáttmáli) er smíðað. Orð sum t.d.: dópspakt, dópsnáði, falla úr dópsnáðini og mangar slíkar máliskur, sum nýttar verða finnast als ikki í Bíbliunni. Ein sangur í Heimamissionssangbókini nr.392 sigur í ø.5: *Kom og ognar tær lívið frá Jesusi nú, sum í dópinum givið tær er.....*

Tá ið ein er vorðin endurføddur í dópinum, hvussu kann ein tá biðja um at fáa hitt æviga lívi einaferð aftrat? Mær tykir hetta vera so skilaleyst og fløkt. Tað, ið skuldi verið eitt svar á ein spurning endar við at verða fleiri spurningar, sum eingin er førur at greiða.

Vit venda nú aftur til ø.21 har orðið sáttmáli stendur. Orðið sáttmáli eitur á grikskum διαθηκη úttalast dia-tee-ke, merkir sáttmáli, men tað er als ikki hetta orð, sum er nýtt sum grundarlag fyri umsetingini, og sostatt verður hon skeiv.

Í grikska Nýggja Testamentinum í sama ø. stendur: *επερωτημα*, ið úttalast eperoo-teema. Hetta orðið merkir ikki sáttmáli, soleiðis sum Victor Danielsen hevur týtt tað til. J. Dahl umsetir orðið við bøn og hevur so eina viðmerking, har hann eisini nýtir sáttmáli. Hevði hann bert hildið seg til orðið BØN, hevði skil verið á.

Hetta er einasta stað í grikska Nýggja Testamentinum, at hetta orðið verður brúkt, og eisini hevur týdningurin verið nógv kjakaður. Í forngrikskum máli hevur orðið ofta lögfrøðiligan týdning s.t.d. sáttmáli.

1:Orðið kann merkja ein áheitan ella ein bøn til Guds av eini góðari samvitsku.

2:Umvending og trúgv á hin krossfesta og upprisna Harra og Frelsara Jesus Kristus, sum var ein treyt fyri at verða doyptur, gevur eisini eina góða samvitsku.

3:Hin góða samvitskan heitir sostatt á Gud um at verða doyptur.

Hirðmaðurin bað um at verða doyptur, og hann doypti hann.

Hygg, her er vatn, hvat forðar fyri, at eg verði doyptur? Hetta var ivaleyst hirðmannsins góða samvitska, sum fekk hann at koma fram við hesi áheitan ella bøn.

Vit hoyrdu, at **hirðmaðurin hevði játtað Jesus Kristus, at Hann var Sonur Guds, tí bað hann um at verða doyptur.**

Nýggja Testamenti er fult av prógvum um, at **ikki eitt einasta menniskja varð doypt, uttan fyrst at verða umvent og játta sína trúgv á Jesus Kristus.**

Sjálvur Pætur ápostul, sum vit nú hava dvølt við eina góða løtu, ber fram henda undurfulla lovsong úr 1.Pæt.1:3: *Lovaður veri Gud og Faðir Harra okkara Jesu Krists, sum eftir stóru miskunn Síni **hefur endurføtt okkum til livandi vón við uppreisn Jesu Krists frá hinum deyðu.***

Uppreisn Kristusar er grundvøllurin fyri frelsu okkara! Sostatt kann fólkakirkjan o.a.kirkjur gloyma alt um, at barnadópurin er grundvøllurin fyri frelsu okkara.

9. PARTUR

UMSKERING KRISTUSAR HEVUR EINKI

VIÐ BARNADÓP AT GERA!

Eg havi sett mær fyri nágreiniliga at afturvísa eini slíkari tulkning, sum Kolossebrævið 2:11-12 hevur leitt mangar kirkjur út í og eisini føroysku fólkakirkjuna, har tær vilja vera við, at barnadópurin er komin í staðin fyri umskeringina í Gamla Testamenti. Tí havi eg valt at viðgera hetta í einum parti fyri seg sjálvan.

Tað er ein lítarleys misskiljing, tá ið sagt verður, at tað var umskeringin, sum var atgongumerki fyri børnini, so tey kundu gerast limir í samkomu ísraelsmanna, soleiðis sum eg áður havi nomið við.

Bíblia okkara sigur heilt greitt, at Ísrael gjørdist fólk Guds við, at Harrin kjósaði sær hetta av náði í Ábrahami. **Sum kunnugt var Ábraham kosin og rættvísgjørdur langt áðrenn hann varð umskorin.**

Ein ísraelsmaður (hebreari) var ein, sum hoyrði til tað gamla sáttmálafólkið og fekk sostatt lut í øllum teimum rættindum hesum hoyrði til.

Ein, ið var borin heidningur, ikki ein ísraelsmaður, varð avskorin frá borgaraskapi ísraelsmanna. Vit vilja nú lesa henda undurfulla tekstin í Efesus 2:10-22:

Tí vit eru smíð Hansara, skapt í Kristi Jesusi til góð verk, sum Gud frammanundan hevur lagt til reiðar, at vit skuldu liva í teimum.

Minnist tí, at tit áður – tit, sum vóru heidningar í holdinum og vórðu kallaðir óumskornir av hini sokallaðu umskering, sum verður gjørd í holdinum við hondini

-minnist, at tit ta tíðina stóðu uttan fyri Kristus, útistongd frá borgararætti Ísraels og lyftissáttmálanum fremmand, uttan vón og uttan Gud í heiminum!

Men nú eru í Kristi Jesusi tit, sum áður vóru langt burtur, komin nær við blóði Kristusar.

Tí Hann er friður okkara, Hann, sum gjørdi eitt av báðum og breyt niður millumgarðin, ið skilti sundur, fíggindskapin,

tá ið Hann í holdi Sínum tók burtur boðlógina og fyriskipanir hennara, fyri at Hann í Sær kundi skapa av báðum eitt nýtt menniskja og soleiðis gera frið,

og fyri at Hann við krossinum kundi í einum likami fáa báðar partar sáttar við Gud, við tað at Hann við honum drap fíggindskapin.

Hann kom og kunngjørdi tykkum frið, sum langt burtur vóru, og teimum frið, sum nær vóru.

Tí við Honum hava vit – báðir partar – í einum Anda atgongd til Faðirin.

Tit eru ikki longur fremmand og útlendingar; nei, tit eru samborgarar hinna heilagra og húsfólk Guds,

Tit, sum uppbygd eru á grundvølli ápostlanna og profetanna – og hornsteinurin er Kristus Jesus sjálvur.

Vóru spurningar um synd Ísraels og um synd í persónligu viðurskifti teirra við Gud, varð hetta avgreitt við syndaoffurtænastuni og trúgv hin einstaka, og ikki við umskeringini.

Sáttmálatekini í sáttmálanum millum Gud Harran og Ábraham og alt avkom hansara var umskeringin, sum vit lesa um í 1. Mós.17, men hetta hevur einki at gera við tann lyfti-sáttmála, sum Gud gjørdi við Ábraham í 1. Mós.15, har hann varð rættvísgjørdur, men við lógarsáttmálanum, sum seinni varð settur í verk við Sinai, ið skrivað stendur í 2. Mós.19.1.fh. Tessvegna er tað, at viðmerkt verður í 1. Mós.17: at hetta snúði seg um tann sáttmálan, ið Gud vildi gera við Ábraham og ætt hansara – t.v.s. ikki sáttmálan, sum Hann longu hevði gjørt við hann.

Hann (Gud Harrin) hevur kunngjørt Jákupi orð Sítt, Ísrael boð Síni og lógir Sínar;

Tað hevur Hann ikki gjørt við nakra aðra tjóð; lógir Hansara kenna tær ikki. Sálmur 147:19-20.

Lógin á Sinai varð kallað sáttmáli, tí hon varð sett í verk av samráðingum. Gud setti treytir, um Ísrael skuldi verða fólk Hansara og Hann Gud teirra. Og treytirnar vóru: *“Akta tit nú rødd Mína, og halda tit sáttmála mín, so skulu tit fram um øll fólk vera ogn Mín -- tí øll jørðin er Mín – og tit skulu vera Mær kongaríki av prestum og heilagt fólk.”*

Tá ið so Móses kom aftur, kallaði hann hinar elstu í fólkinum saman og bar fram fyri teir øll hesi orð, ið Harrin hevði álagt honum.

Og alt fólkið svaraði, øll sum eitt: *Alt tað, ið Harrin hevur sagt, skulu vit gera!” 2.Mós.19:4-8*

Svar Ísraelsmanna bar Mósesi Gudi, og so vórðu tey tíggju boðini givin. Og frá hesum degi høvdu allir jødar skyldu at halda lógina. Gjördu teir tað ikki, komu teir undir bann lógarinnar.

Umskeringin førði ikki við sær, at øll livdu í samfelag við Gud, men hon áminti tey um, at tey sjálvi áttu at gera nakað fyri at liva í samfelag við Gud. Sáttmálatekini á holdi teirra minti tey støðugt á, at tey máttu halda sáttmálan. Gjördu tey ikki tað, gagnaði umskeringin ikki.

Í áðurnevnda Kol.2:11 sigur Paulus, at kolosensararnir vóru umskornir við umskering Krists. Í fleiri kirkjum, m.a. í bæði donsku og føroysku fólkakirkjuni tulka tey hesa umskering við barnadóp. Tað er ilt at siga, hvussu ein kann tulka umskering Krists við dóp. Vit vita jú, at Jesus varð umskorin áttanda dagin, og tessvegna er tað eisini nakað, ið eitur umskering Krists. Eg dugi als ikki at skilja hvussu ein kann halda, at Paulus hevur havt dóp í huga, tá ið hann nevnr umskering.

Umskering Krists var eisini í okkara stað ella fyri okkum og somuleiðis tað, at Hann helt lógina út í æsir, eisini tað var fyri okkum. **Tí er umskering Krists eisini umskering Samkomunar andaliga at skilja, tá ið Samkoman er brúður Krists, og har eru bæði kyn íroknað.**

Og tá Kristus er hævur Samkomunar, og Hann hevur hildið alla lógina, so hava vit sum Samkoma Hansara eisini hildið lógina.

Paulus heldur áfram í ø.11 at **siga um umskeringina, at hon er ikki gjørd við hondum.** Og nú gerst tað enn truplari at skilja um so er, at Paulus kann samanbera hesa umskering við barnadóp. **Sum vit øll vita, so verður einhvør dópur, barnadópur eins og vaksnamannadópur, framdur við hondum.**

Paulus sigur um umskering í Galatiabrévinum 5:3 : *Aftur vitni eg fyri hvørjum manni, ið letur seg umskera, at hann er bundin at halda alla lógina.*

Hví ávarðar Paulus tey trúgvandi um ikki at lata seg umskera? Er tað tí, at Galatar vóru doyptir og sostatt umskornir? Nei, í samband við umskeringina nevnið Galatiabrévið ikki eitt orð um dóp.

Hevði nú dópurin verið komin í staðin fyri umskeringina, so hevði uttan iva dópurin verið nevndur sum orsök fyri ikki at lata seg umskera, men einasta orsök er, at lata teir seg umskera, verða teir noyddir at halda alla lógina. Og so hevði náðin í Jesusi Kristi als einki gagnað teimum.

Nei, sum nýggir skapningar í Kristusi vóru galatar ikki bornir undir lóg Sinai. Sum rættvísgjørdir av trúgv, skuldu teir liva av trúgv. Tí vildi Paulus seta alt inn fyri at bjarga teimum undan at verða villeiddir av rætttrúgvandi jødum, so teir kundu vera verðandi í Kristusi.

Nógv teirra, sum halda fast við barnadópin, hava í Gal.3:27, har tað stendur: *Tí tit, so mong sum doypt eru til Kristus, hava latið tykkum í Kristus,* funnið eitt prógv um, at í barnadópinum hava tey fingið lut í Frelsaranum sjálvum og sostatt í frelsuni og øllum, ið henni hoyrir til.

Hvussu kann ein fáa eina slíka tulking út av hesum?

Fyrst vil eg nevna, at Ápostlarnir als ikki doypu nakað menniskja, sum ikki var komið til trúgv á Harran Jesus Kristus, og sum við munni teirra ikki kundu játta hetta, og hvørs lív ikki samsvaraði við trúnnu.

Hvussu vóru so galatar vorðnir Guds børn? Paulus svarar í ø.26: ***Tit eru jú øll børn Guds við trúnni á Jesus Kristus.***

Tað var als ikki soleiðis, at nøkur vórðu frelst við trúnni á Jesus Kristus, og nøkur vórðu frelst, tá ið tey vórðu doypu.

Nei, hitt treytaleysa kravið fyri at verða doypur var og er, at ein hevur latið seg í Kristus, t.v.s. er vorðin eitt barn Guds við trúnni á Jesus Kristus. Gal.3:27

Hjá profetinum Esaias 61:10 stendur skrivað: *Eg gleðist stórliga í Harranum, sál mín skal fegnast í Gudi mínum; tí Hann hevur latið meg í búna frelsunnar; í kapparættvísinnar hevur Hann sveipað meg.*

Tað er óskiljandi, at intellektuel menniskju kunnu halda fast við, at eitt pinkubarn verður frelst í dópinum, tá ið bæði Jesus sjálvur, ápostlarnir og Skriftin annars siga okkum, at tað bert er við trúnni á Jesus, vit kunnu verða frelst.

Og í Ápostlasøguni 4:11-12 stendur, at ***Jesus Kristus er vorðin hornsteinur. Og frelsa er ikki í nøkrum øðrum; heldur ikki er nakað annað navn undir himli, givið millum menniskju, sum vit skulu verða frelst við!***

Greiðari kann tað ikki sigast: frelsan er ikki at finna í hvørki barnadópinum ella í trúardópinum, men eina við trúnni á Jesus Kristus!

10. PARTUR

BAÐ ENDURFØÐINGAR

Frelsti Hann okkum, ikki fyri rættvísisverk, ið vit høvdu gjørt, men eftir miskunn Síni, við baði endurføðingar og endurnýggjanar í Heilaga Andanum. Tit.3:5

Eftir at hava lisið áður umrøddu bókur um barnadópin og endurføðingina í hesum sama, sær tað út fyri mær, at flestu av hesum prestum og gudfrøðingum, ið hava skrivað hesar bókur, næstan stara seg blindar eftir at finna orð sum “bað” í Bíbliuni, og líknandi skriftorð, so teir á ein ella annan hátt kunnu prógva, at barnadópurin er at finna í Bíbliuni, og at í hesum verða pinkubørnini frelst ella endurfødd.

Omanfyri nevndu orð úr Titusarbrævinum verða mangan tulkað soleiðis av teimum, ið verja pinkubarnadopin:

“Her verður talað um endurføðing, sum fer fram við Heilaga Andanum í barnadópinum. Jesus segði eisini við Nikodemus: Verður ein ikki føddur av vatni og Anda, kann hann ikki koma inn í ríki Guds. Jóhs.3:5. Sostatt fáa pinkubørnini eisini Andan í barnadópinum.”

At orðini **“bað endurføðingar”** ikki kann tulkast á annan hátt enn, at sipað verður til barnadopin, er óskilvíst og stuttskygt, tykist mær. Í Bíbliunni stendur als einki um, at bað merkir dópur. Oftast hevur orðið vatn als einki við vanligt vatn at gera.

Um vit hava fótatváttnin úr Jóhs. Evang. 13:1-11 í huga, so minnst vit, at Jesus segði við Pætur: "*Vaski Eg tær ikki, hevur tú ikki lut saman við Mær.*" Tá segði Símun Pætur við Hann: "*Harri, ikki bert um føturnar, men um hendurnar og høvdið við!*" Jesus svaraði honum: "*Tann, ið baðaður er, honum nýtist bert at vaska sær um føturnar; tí hann er reinur, allur sum hann er. Og tit eru reinir.....*"

Her kann ein ikki tulka skeivt, tí Jesus sigur bart út, at tað var "baðið", tað, at Hann hevði vaskað føtur teirra, ið gjørdi teir reinar.

Og vit vita enn meira. Hin kristni dópurin var ikki enn settur á stovn, so orðið "BAÐ" hevur als einki við dóp at gera í hesum samanhanginum.

Annars sigur Jesus nakað seinni í Jóhs.15:3: "***Tit eru longu reinir -- við orðinum, ið Eg havi talað til tykkara.***"

Tað, ið hevði gjørt lærusveinarnar reinar var sostatt orð Guds. Bæði orðini "Bað" og "Vatn" hava ofta týdningin "orð Guds" í Nýggja Testamenti.

Gud, sum kennir hjørtuni, gav teimum vitnisburð, tá ið Hann gav teimum líka so væl sum okkum Heilaga Andan.

Hann gjørdi ongan mun á okkum og teimum, tá ið Hann við trúnni reinsaði hjørtu teirra. Ápostlasøgan 15:7-8.

Og fyri at vissa okkum um, at hetta hendi ikki við ella í dópinum, so kunnu vit hyggja eftir, hvat Lukas sigur í Ápostlasøguni 10:45-48: *Allir hinir umskornu trúgvandi, sum við Pæturi vóru komnir, vórðu ógvuliga bilsnir, at gáva Heilaga Andans var úthelt yvir heidningarnar við; tí teir hoyrdu tey tala í tungum og stórliga prísar Gudi. Tá tók Pætur til orða og segði: "Kann nakar sýta hesum vatnið, at tey skulu ikki verða doypt --- tey, sum tó hava fingið Heilaga Andan líka væl sum vit!"*

Og hann beyð, at tey skuldu verða doypt í navni Jesu Krists. Tey bóðu hann tá steðga har nakrar dagar.

Her hava vit tað heilt greitt, at Kornelius og húski hansara høvdu fingið hjørtu teirra reinsað við trúnni á tann Jesus Krist, sum Pætur hevði boðað teimum, áðrenn tey vórðu doypt.

Paulus talar eisini um, at Kristus elskar Samkomuna og gav Seg sjálvan fyri hana, at Hann vildi halga og reinsa hana við vatnbaðnum í orðinum, so Hann sjálvur kundi leiða Samkomuna fram fyri seg í dýrd.....Ef.5:25-27.

Her sum so mangan verður vatnbaðið miskilt av teimum, ið verja barnadópin, tí ein hugsar um dóp, og tá ið ikki vanliga orðið á grikskum λογος (logos) verður brúkt fyri seinasta orðið í ø.26 “orðinum”, men eitt annað grikst orð ρεμα (rema), halda tey, at tað ikki snýr seg um orð Guds, men um nakað annað. Kortini kann eg leggja aftrat, at júst hetta orðið verður nýtt um orð Guds bæði í Jóhs. 3:34; 8:47; Róm.10:8; Hebr. 6:5; 1.Pæt.1:25 og í nógvum øðrum føri.

Skuldi hetta ikki verið haldgott prógv, so latið okkum lesa **1. Pæt.1:23**, ið átti at verið hin berandi niðurstøðan, út frá orði Guds um, hvussu ein verður endurføddur:

Tit, sum endurfødd eru, ikki av forgeingiligum sáði, men óforgeingiligum, við orði Guds, sum livir og varir! (F og K skrivtin og U er mín)

Vit kunnu sostatt endurtaka, at orðið “bað” , hvar tað enn stendur í Bíbliuni, ongantíð sipar til dóp, men til orðsins reinsandi mátt.

Jesus sigur við Nikodemus: *Verður ein ikki føddur av vatni og Anda, kann hann ikki koma inn í ríki Guds. Jóhs.3,5*

Flestu bíbliugranskarar eru samdir um, at Jesus her sipar til dóp, men teir eru ósamdir um Hann sipar til dóp Jóhannesar ella hin kristna dópin.

Hevur Jesus havt dóp í huganum, so hevur tað verið dóp Jóhannesar, tí hin kristni dópurin varð sjálvandi, sum áður nomið við, ikki settur á stovn fyrrenn eftir deyða og uppreisn Jesusar.

Annaðhvørt Nikodemus varð doypur við dópi Jóhannesar ella bíðaði við at doypa seg til eftir hvítusunnu er ikki av so stórum týðningi, men eg ivist ikki eina løtu um, at ta náttina varð Nikodemus endurføddur við trúnni á Jesus.

So hava vit eisini hesi torføru orðini av munni Jesusar: *Verður ein ikki føddur av vatni og Anda, kann hann ikki koma inn í ríki Guds. Jóhs.3,5*

Hevur Jesus við hesum orðum sipað til dópin, so mugu øll, bæði Nicodemus, ránsmaðurin á krossinum og annars øll, sum ætla sær inn í ríki Guds, doypast. Tað stendur fast. Hjá Jesusi finnist einki undantak. Eg veit sjálvandi, at Gud er almáttugur, og at Hann kann frelsa hvønn, Hann vil.

Vatn verður ofta samanbórið við ella ímyndar Heilaga Andan, tí ber til at umseta: føddur av vatni (orðinum) og av Heilagum Anda . Sum vit longu hava nomið við, kann vatn eisini umsetast við orð Guds. Soleiðis verður ein føddur av nýggjum við orði Guds og Heilagum Anda. Hetta samsvarar eisini við tað, sum longu er nevnt frammanundan: *Tit, sum endurfødd eru, ikki av forgeingiligum sáði, men óforgeingiligum, við orði Guds, sum livir og varir!*

Tí við einum Anda vórðu vit jú öll doypt at vera eitt likam! 1. Kor.12:13

Hetta hefur einki við vatndópin at gera, men snýr seg um tað lyftið, sum gekk út á Hvítusunnu. Endamálið við dópi Andans var at gera øll trúgvandi (ikki allan heimin) til eitt likam. Eftir Hvítusunnudag eru vit trúgvandi ikki longur einstaklingar, men limir á eini livandi organismu. *Men nú eru tit likam Kristusar og limir hvør fyri seg 1.Kor.12:27.*

Eftir uppreisn Jesu, vísti Hann seg fyri teimum ivandi lærusveinunum, og Hann lat upp vit teirra, so teir skiltu skriftirnar, og Hann segði við teir: *So er skrivað, at Kristus skuldi líða og triðja dagin rísa upp frá hinum deyðu, og at í navni Hansara umvending og syndafyrigeving skal verða prædikað fyri øllum fólkasløgum, og byrjast skal í Jerúsalem. Tit eru vitni um hetta. (Luk.24:45-48)*

Bæði Jesus sjálvur, sum omanfyri nevnt, og eisini Paulus lögdu stóran dent á, at tað, ið umráddi var, at evangelið um Kristus skuldi verða boðað, og at í Hansara navni skuldi prædikast umvending og fyrigeving syndanna.

So kemur tá trúgvín av tí, sum prædikað verður, og tað, sum prædikað verður, kemur við orði Kristusar. Róm.10:17

Hvussu so við pinkubørnunum? Tey kunnu hvørki hoyra ella taka ímóti!

Hvussu ber tað til, at so nógvar kirkjur eru komnar so langt burtur frá tí kristindómi, sum ápostlarnir prædikaðu, við at siga, at endurføðing er í barnadópinum?

11. PARTUR

BOÐ JESUSAR TIL LÆRISVEINARNAR

Men hinir ellivu lærisveinarnir fóru til Galilea, til fjallið, har Jesus hevði sett teimum stevnu. Tá ið teir sóu Hann, tilbóðu teir Hann; men summir ivaðust. Tá steig Jesus fram, talaði til teirra og segði:

Mær er givið alt vald í Himli og á jørð. Farið tí út og gerið øll fólkasløg til lærisveinar. Doypjið teir til navn Faðirsins, Sonarins og Heilaga Andans, og lærið teir at halda alt, ið Eg havi boðið tykkum! Og Eg eri við tykkum allar dagar, líka til enda tíðarinnar. Matt.28:16-20.

Hesi boð Jesusar til lærusveinarnar síggja út til at verða ein sera greið uppgáva. Hóast hetta, so hava júst hesi boð elvt til óbøtandi skaða fyri Samkomu Guds.

Men bæði Jesus og ápostlarnir hava ávarða tær fyrstu samkomurnar og fyrireikað tær um, at upp skuldu stíga falslærarar, sum heldur vildu læra tað, ið kitlaði í oyrum manna enn at vera Gudi og boðum Hansara lýdnir. Hvat hetta hevur ført til av sorgarleikum upp í gjøgnum tíðirnar, kundu skrivast nógvar bókur um. Tó eitt er givið: Gud hevur til allar tíðir átt menniskju, sum valdu, at halda fast við læru ápostlanna og alt tað, ið Jesus hevði lært teir, og sum Hann bað teir fara út um allan heimin við, so menniskju kundu gerast lærisveinar Hansara.

Jesus hevur deilt boð síni upp í trýggjar partar sambært evangelið eftir Matteus.

GERIÐ ØLL FÓLK TIL LÆRISVEINAR

Evangeliið er ætlað øllum fólkasløgum. Í Markus evangelium 16:15 stendur: ”Farið út í allan heimin og prædikið evangelið fyri øllum skapninginum! Hetta er ikki heilt út av lagið, tí skrivað stendur: *Vit vita jú, at allur skapningurin tilsamans suffar eftir at verða loystur úr trældómi forgeingiligleikans til dýrðarfrælsi Guds barna. Róm.8:20-22.*

Hvat snúgva so hesi boð Jesusar seg um?

Eg vil fyrst leggja dent á, at hetta eru ikki eini boð um at kristna allan heimin! Hevði tað verið soleiðis, so hevði Jesus ikki sagt: *Farið inn um hitt tronga portrið! Tí portrið er vítt, og vegurin er breiður, sum førir til undirgang, og tey eru mong, sum fara inn um tað; og portrið er trongt, og vegurin er smalur, sum førir til lívið, og tey eru fá, sum finna hann. Matt.7:13-14.*

Nei, Jesus hevði ávarða lærisveinarnar og ápostlarnar, at tað ikki var nøkur løtt uppgáva. Tað hevur heldur ongantíð verið Jesusi í huga, at Evangeliið skuldi breiðast út um allan heimin við svørð í hendi. Ei heldur hevur tað verið ætlan Jesusar, at øll smábørn skuldu doypast.

Í fyrstani t.e. frá uml. ár 240 e.Kr. gekk tað spakuliga framá við barnadópinum, og tað eydnaðist falslærarum at villeiða mong trúgvandi menniskju við hesum nýggja boðskapi. Og so við og við gjørdist hetta ein siður eftir fleiri hundrað árum, har børnini fingur navn samstundis, tey vórðu doypt, soleiðis sum vit kenna tað frá fólkakirkjuni, hóast navnalóggávan er broytt, og tey flestu í dag hava navnið klárt, tá ið barnið verður borið í heim. Kortini var dópshátturin tann, at børnini vórðu søkt í vatnið og ikki við ásletting sum í dag. Hetta helt sær heilt upp til 16-17. øld.

Frá hesum hava vit eisini fingið siðin at doypa skip í staðin fyri at navngeva tey. Ein óvani, sum ikki eigur

at verða framdur av trúgvandi fólki. At doypa eitt skip ella ein bát, hvar hoyrir tað heima? Ikki millum børn Guds. At navngeva og at doypa eru tvey ymisk hugtøk.

Eingin spyr longur, hvussu barnadópurin byrjaði. Fólk hava í øldir fingið hetta inn so at siga við móðurmjólkini. Og prestarnir siga ongantíð sannleikan, at tað gingu mong, mong ár, har tað aldri var komið nøkrum í huga, at børn skuldu doypast, tí Bíblían kennir einki til barnadóp, men bert til dóp av trúgvandi.

Men so komu hesir áður umrøddu falslærarar, og tað gjørdist lættari hjá fólki bert at fylgja við streyminum enn, at spyrja hvat Gud vil.

Jesus hevði heldur ikki givið lærisveinum sínum lyfti um, at allar ættir jarðarinnar skuldu venda við til Kristus, og at tey sostatt vildu lata seg doypa?

Samkoma Krists hevur frá fyrstani av verið lítil. Eg trúgvi heldur ikki, at Gud hevur ætlað, at vit skuldu hava kirkjur, sum fevndu um alt fólkið í samfelagnum, har trúgvandi og vantrúgvandi kundu húsast undir sama taki. Tvørtur ímóti segði Jesus, at Mítt ríki er ikki av hesum heimi. Úrslitið av hesum statskirkjum og fólkastýrdu kirkjum er, at alt verður vavt saman. Tað er einki mark millum trúgvandi og vantrúgvandi í eini fólkakirkju ella statskirkju. Øll verða doypt, øll taka lut í breyðbrótingini, øll eru endurfødd í pinkubarnadópinum. Einki av øllum hesum samsvarar við orð Guds

Í okkara fólkaræði verður ikki spurt eftir hvør tað er, sum kemur at umsita kirkjurnar, hóast Bíblían hevur eina heilt greiða støðu til hvussu eitt “kirkjuráð” (í bíbliunni kallað “elstaráð”) skal skipast og av hvørjum o.s.fr.. Hóast so er, verða kirkjuráðini í fólkakirkjuni fólkavalð og ofta meira og minni politiskt litað. Eingin trygd er fyri, at hesi sokallaðu kirkjuráð verða sett við fólki, ið eru persónligt trúgvandi, soleiðis, sum Bíblían krevur.

Og so eru tað kirkjulógirnar, sum verða smíðjaðar av tí sekulariseraða fólkastýrinum, og á tann hátt ber til, at fáa lærumál inn í kirkjurnar, sum als einki hava við kristnu læruna og enn minni við kristnu siðalæruna at gera. Soleiðis hevur tað verið, sum nomið við í einum øðrum parti, og soleiðis heldur tað áfram at verða.

Vit kunnu stutt aftur nevna nýggjasta dømi, tað, ið tosað verður nógv um í dag. Bíbliunnar læra um hjúnarbandið, sum er millum ein mann og eina kvinnu, skal víðkast til eisini at fevna um tvey av sama kyni, ið skulu fáa loyvi at giftast, eisini í fólkakirkjuni. Hetta er hent í Danmark og baptistakirkjan í Danmark hevur eisini givið grønt ljós hesum viðvíkjandi. Føroysku prestarnir fylgja væl við og summir tala fyri hesum alment. Hvat borgarligir myndugleikar avgera er eitt, men ein kristin kirkja eigur ikki at geva pláss fyri slíkari gudleysari lóg.

Í Kristeligt Dagblad hin 25. mai 2016 kan ein lesa um hin kenda og trúfasta formannin fyri Baptistunum í Danmark, Bent Hylleberg, sum júst er vorðin 70 ár. Han verður róstur til skýggja av blaðnum, tí tað nú er vorðið vanligt at barnadoypt menniskju kunnu verða limir í kirkju teirra uttan at lata seg doypa av nýggjum. Eisini kunnu baptistasamkomur nú sjálvar avgera, um tær vilja hjúnarvíga samkynt. Har ein skriðan er lopin, er onnur vantandi, men legg merki til, at Baptistakirkjan ella samkoman í Danmark als einki hevur við Brøðurnar í Føroyum at gera, hóast teir ofta verða skýrdir fyri at vera baptistar.

Tað sær út til, at stutt er ímillum, at lógin um samkynt er góðtikin á tingi í teimum ymisku londunum til hon eisini verður galdandi í fólkakirkjuni og í meira ella minni statsstýrdum kirkjum, sum vit hava nógvdømi um. Og nú eisini í fríkirkjum. Í gomlum døgum varð eitt prestastarv kallað fyri eitt prestakall. T.v.s., at ein varð kallaður at verða prestur fyri eina sókn ella prestakall.

Í dag spyr neyvnan nakar biskuppur um ein kennir seg kallaðan til at verða prest? Eg havi í hvussu er ikki upplivað at verðið spurdur um, eg var kallaður, ei heldur um eg var ein trúgvandi persónur. Slíkt átti at veri ein sjálvfylgja, tí orð Guds setur stór krøv til teir, ið skulu verða “presbyteros”, grikska orðið fyri “elsta”, ein ið skal vera við í elstaráðnum í kirkju og samkomum og

sostatt skal vera við at gera menniskju til lærisveinar Jesusar. Orðið prestur er komið frá hesum orði.

Vit venda so aftur til, hvat tað vil siga, at gera øll fólkasløg til lærusveinar.

Tað er at boða evangelið, gleðiðskapin fyri øllum tjóðum, t.e. heidningum, øllum teimum, sum ikki vóru av ætt Ísraels.

Tá ið Jesus hevði kallað hinar tólv lærisveinarnar til Sín, sendi Hann teir út og beyð teimum:” *Takið ikki leiðina út til heidningarnar, og farið ikki inn í nakran bý Samverja! “Nei, farið heldur til hinar burturmistu seyðir av húsi Ísraels!” Matt.10:5ff.*

Nú eftir deyða og uppreisn Sína tekur Jesus og strikar hesi boð og gevur eini heilt nýggj boð, tá ið Hann biður Ápostlarnar fara út um allan heimin og gera øll fólkasløg til lærisveinar Hansara.

Nú gongur tað út, ið sagt er í prologini (innganginum) til Evangelið eftir Jóhannes: *Hann(Jesus) kom til Sítt egna, men Hansara egnu tóku ikki ímóti Honum. Men so mongum, sum tóku ímóti Honum, gav Hann mátt at verða børn Guds --- teimum, ið trúgva á navn Hansara. Jóhs.1:11-12.*

Lærusveinur, grikskt μαθητης úttalast matetes- er eitt navnaorð í kallkyn (s.m.).

Matt.28:19 Gerið til lærisveinar - á grikskum μαθητεσαστε!

Jákup Dahl sigur í síni týðing av Matt.28:19: *Farið tí og gerið øll fólkasløgini til lærisveinar mínar, við tað at tit doypa tey.....so er henda umsetingin ein beinleiðis tulkning fyri at verja barnadópin. Orðið “matheteuein” (lærusv.) treytar, at evangelið er boðað, og kann tí dópurin ikki hava verið framdur áðrenn. Tað vil við ø.o. siga, at ein kann ikki gera fólk (ei heldur pinkubørn) til lærisveinar við at doypa tey.*

Áhugaði kunnu sláa upp í Blass/Debrunner/Rehkopf Grammatik des Neutestamentlichen Griechisch §148 stk.5. Í Áps.14:21 stendur: Teir kunngjördu nú evangelið har í býnum og vunnu nógvar lærisveinar o.s.fr. Her stendur ikki, at teir doyptu fólk og gjördu tey síðan til lærisveinar, nei, teir boðaðu evangelið og síðani doyptu teir tey, sum komu til trúgv á Jesus Kristus. Hetta er grundarlagið fyri ella treytin fyri at gerast lærisveinur, at ein fyrst hevur tikið við evangeliinum í trúgv og hevur vent við til Harran Jesus.

Tað er eingin ivi um, at sambært reglugerð viðvíkjandi tí griksku mállærni, so skal boðanin av evangeliinum ganga frammanundan dópinum, og sostatt hevur barnadópurin als onga heimild í tí kristnu lærni, eins og hann heldur ikki verður nevndur í bíbliunni.

FARA PINKUBØRN FORTAPT, SUM IKKI ERU DOYPT ?

Paulus sigur soleiðis: Men Gud vísir kærleika Sín til okkara við, at Kristus doyði fyri okkum, meðan vit enn vóru syndarar.

Øll menniskju, eisini pinkubørn, eru borin í heim við arvasyndini, men kærleiki Guds er so stórur og máttmikil, at **Hann ikki ferð at krevja nakað av nøkrum menniskja fyrrenn tey eru komin til tann aldur, har tey sjálvi kunnu taka ábyrgd. Gud er ikki órættvísur.** Eitt pinkubarn, sum doyrt, vil Gud aldri krevja at standa til svars fyri synd, ið tey eru borin við og ikki sjálvi hava gjørt.

Eg eri 100 % vissur um, at um so hevði verið, at pinkubørn, sum ikki vóru doypt, fóru fortapt, so hevði Jesus havt givið okkum boð um, hvussu vit kundu tryggja smábørnini, áðrenn tey vóru komin upp í ábyrgdaraldur, men tað hevur Hann ikki gjørt. Tessvegna eiga vit ikki at gera nakað, sum Jesus ikki hevur givið okkum boð um, sum t.d. at doypa pinkubørnini.

Tað er heilt greitt, og kann ikki mótprógvast, at barnadópurin varð innsettur av falslærarum, ið gingu so høgt upp í læruna um arvasyndina, at teir ikki sóu aðra gongda leið enn, at innseta barnadópin ístaðin fyri at líta á, at blóð Kristusar, og eina tað, kann tryggja einum

pinkubarnið frelsuna, áðrenn tað er komið upp í ábyrgdaraldur.

Í 5. Mós. Í 1. Kapitul lesa vit um, at Gud revsar fólkið, sum í sjálvsáliti vildi fara inn í landið, Gud hevði lovað teimum. Heldur ikki Móses skuldi sleppa inn í landið, men bert fáa loyvi at síggja inn í tað. Í ø.38-39 stendur, at Josva, sonur Nun, hann, ið gongur tær til handa, skal koma inn hagar; set mót í hann, tí hann skal skifta tað í arv millum Ísrael!

Og nú kemur nakað áhugavert her í ø.39: Smábørn tykkara, sum tit søgdu, fóru at falla í fíggindahond – børn tykkara, sum í dag ikki duga at gera mun á góðum og illum, tey skulu koma inn hagar, teimum skal eg geva tað, tey skulu taka tað í ogn.

Eg ivist als ikki um, at Gud eisini vil siga um pinkubørnini, sum doyggja áðrenn tey eru komin upp í ein aldur, har tey ikki duga at gera mun á góðum og illum, at tey skulu koma inn í ríki Guds.

Jesus segði um smábørnini, at ríki Guds hoyrir slíkum til. Tey vóru ikki før fyri at velja, ei heldur at gera mun á góðum og illum, tí vóru tey hansara líka til tann dag, tey sjálvi kundu velja, hvørjum tey vildu tæna. Og nú sigur Harrin sjálvur, sum vit hava hoyrt, at børn, sum ikki duga á at skyna millum gott og ilt hoyra Honum til, men tað kemur ein ábyrgdardagur, har tey mugu velja. Og velja tey tá at fylgja Jesusi eftir, er stundin komin til at tey skulu lata seg doypa. Hví gera

nakað, sum Harrin ikki hevur boðið okkum at gera, doyða smábørnini áðrenn tey eru før fyri at skilja millum gott og ilt og eru komin upp til ábyrgdaraldur?

Smábørnini, pinkubørnini skulu vit sjálvandi bera fram fyri Harran í bøn og Hansara signing vil fylgja teimum. Vit skulu ala tey upp í gudsótta og áminning Harrans. So skjótt, sum tey duga at skilja millum ilt og gott, eiga vit at tosa við tey um hetta og saman biðja við teimum, so tey kunnu fáa fatan av, at tey eisini eiga ein faðir á Himli, sum elskar tey. Gud skal, um vit eru trúgv, vissuliga hjálpa hesum børnum til trúgv á Hann, so tey ein dag sjálvi vilja taka stigið fult út og geva seg til Hansara og lata seg doyða fyri at liva nýtt lív saman við Honum, annaðhvørt vit uppliva tað ella ikki, tí Hann ynskir ikki, at nakar skal fara fortapt.

Sjálvt um hin stóri og heimskendi **gudfrøðingurin Karl Barth**, sum nógvir gudfrøðingar bæði í Føroyum og Danmark, hava havt sum fyrimynd, endaði so at siga virksemi sítt við at skriva eina umfatandi kirkjuliga Dogmatik (lærubók) í mongum bindum, har hann í tí seinasta sigur, at **barnadópurin er óbíbilskur**, so eru tað ikki nakar av okkara prestum, sum torir at taka orð hansara fyri fult, sjálvt um teir vita, at hann hevur rætt. Mangir prestar bæði í Týsklandi og Danmark, sum eg kenni, og eisini úti í heimi, hava tikið við læru hansara og góðtikið, at teir fóru skeivir, tá ið teir doyptu pinkubørn, og fleiri teirra hava latið seg doyða við

trúardópi á bíbilskan hátt. **Eg eri takksamur, at kunna teljast millum teirra.**

Karl Barth, sum helt ein fyrilestur á lærda háskúlanum í Bonn í 1947, segði nakað, sum eisini varð endurgivið í “Die christliche Lehre nach dem Heidelberger Katechismus”sum eg eigi, og eisini í “Heidelberg Catechism for today” bls. 104: (Eg havi valt at tikið umseting úr Leirkerinum árg. 2012 nr.3-4 bls.36) har hann tekur soleiðis til orða um barnadópin:

“Veruliga orsøkin til, at tvíhildið verður um barnadópin, er sera einfalt tann, at uttan barnadópin hevði kirkjan bráðliga verið í eini ógvuliga pínuligari støðu. Hvør einstakur noyddist tá at gjørt av, um hann vildi vera trúgvandi (kristin) ella ikki. Men hvussu mong trúgvandi høvdu verið í slíkum føri?

Alt hugskotið viðvíkjandi eini tjóðskaparligari kirkju (ella tjóðskaparligum átrúna) hevði skramblað saman.

Slíkt má ikki henda, og tí verða uppskot eftir uppskot sett fram við grundgevingum fyri barnadópi, sum kortini ikki kunnu tala sannførandi, tí grundleggjandi hava hesi ringa samvitsku.

At skipa fyri bert vaksnamannadópi hevði sjálvandi ikki í sjálvum sær umbroytt kirkjuna, sum tørvar umbroyting og ábót.

Trúskapurin mótvegis barnadópinum er bert eitt- og eitt sera týðningarmikið – sjúkraeyðkenni millum so mong, at kirkjan ikki er livandi og djørv og torir ikki at ganga á vatninum eins og Pætur til tess at mæta Harranum og tískil ikki leitar sær trygган grundvøll, men bert svíkjandi skrástívarar.”

Hví hava vit so lætt við at taka barnadópin framum dóp av trúgvandi?

Fyri tað fyrsta, so hvíli eitt slag av romantikki, ið hugtekur kenslur og hugflogið yvir barnadópinum í eini kirkju, og um hesin varð tikin burtur eins og hjúnarvígslan, hvat var so eftir av kirkjuni?

Fyri tað næsta, har dópur av trúgvandi menniskjum ferð fram við at fara heilt undir kav, verður drigið eitt mark ímillum henda heim og samkomuna (kirkjuna) so sjónligt, at øll vita, at tann, ið lat seg doyða, er ein kristin, sum hoyrði samkomu Guds til, og øll hini uttanfyri, ið ikki lata seg doyða, hoyra heiminum til.

Í fólkakirkjuni er einki mark millum trúgvandi og tey, sum ikki eru trúgvandi. Soleiðis var samkoma Guds ikki upprunaliga, men barnadópurin hevur oyðilagt hetta. Fyrrnevndi **Karl Barth** helt seg ikki aftur við at siga, **at fólkakirkjan gjørdi seg fullkomiliga láturliga við barnadópinum, og onnur vilja vera við, at hon villeiðir fólkið, endar Barth við at siga.**

Eftir at hava kannað alt viðvíkjandi barnadópinum, kann eg heldur ikki koma til nakra aðra niðurstøðu enn, at vit føroyingar eins og onnur fólk eru vorðin villeidd av fólkakirkjuni barnadópinum viðvíkjandi.

DOYPIÐ TEIR

Doypið teir til navn Faðirsins, Sonarins og Heilaga Andans!

Lærusveinar Jesusar, ápostlarnir, prædikaðu um tann kærleika Gud hevði til mannaheimin, at Hann sendi Son Sín hin einborna her til jarðar at ganga krossins tunga veg fyri okkum, og at Hann reis Kristus upp á triðja degi, og at Kristus nú er farin heim til Faðir Sín at tilbúgva øllum, ið á Hann trúgva ein ævigan bústað. So mong, ið tóku í trúgv við hesum boðskapi gjørdust lærisveinar Harrans.

Gud legði so við og við nøkur aftrat, sum vildu gerast lærisveinar Jesusar. Hetta var fyrsti parturin av tí stóru uppgávu Jesus hevði litið ápostlunum til.

Annar partur var so, at øll tey, ið høvdu vent við og í trúgv á Harran høvdu fingið teirra syndir fyrigivnar,

lótu seg so doypa í navni Faðirsins, Sonarins og Heilaga Andans.

Á okkara leiðum hevur tað gjøgnum tíðirnar ikki verið serligur kunnleiki um hin bíbilska dóp. Flestu fólk á okkara leiðum hava verið nøgd við tann dóp, sum fólkakirkjan lærir: Har børnini verða doypst og navngivin samstundist (hóast navngevingin nú er broytt smbrt. lóg) í kirkjuni. Vanligt hevur verið at doypa børnini skjótast gjørligt, oftast átta dagar gomul, hóast eisini hetta er við at broytast.

Bøn mín til Gud er, at tú, sum lesur hesa bók, ið er vorðin til gjøgnum bøn og bíbliugranskan, má fáa eygu tíni upplatin fyri tí ríkidømi og signing, sum liggur í at vera Harranum lýðin og tora at taka trúarstigið at lata seg doypa.

Hvør einasti fólkakirkjuprestur, um teir eru sannir móti orði Guds, veit, at eingin kann doypast uttan fyrst at hava verið gjørdur til lærisvein, sum omanfyri er nevnt.

Tá ið so hetta kortini verður gjørt í øvugtari raðfylgju, so er tað tí, at teir eru mannaboðum meira lýdnir enn boðum Guds. Eg verði noyddur at taka hetta upp í saman ferð eftir ferð, so tað kann ganga upp fyri fólki, at barnadópurin als ikki var til og var fullkomiliga ókendur í jødadóminum og á døgum Jesusar og ápostlanna.

Hetta átti at fingið okkum til at hugsa og spurt, nær vit so finga barnadópin? Enn einaferð: Barnadópurin varð innsettur í katólsku kirkjuna umleið 270 e.Kr. av falslærarum; áðrenn hesa tíð vórðu bert trúgvandi menniskju doypt.

Barnadópurin er sostatt mannaboð úr enda í annan. Hvørki Jesus ella ápostlarnir hava á nøkrum sinni so mikið sum hugsa um barnadóp og enn minni sett barnadópin í staðin fyri umskeringina, sum nógv fólkakirkjufólk trúgva.

Tá ið “Gamli Sloan” kom til Føroya, at boða Evangeliið í 1865, kallaðu fólk hann og tey, sum komu saman við honum fyri falslærarar, tí teir doyptu bert tey menniskju, sum angraðu teirra syndir og vendu við til Harran Jesus. Hesi fyrstu fólkini, ið vórðu doypt, annaðhvørt á Havnarvág ella á onkrum vatni, tí eingin salur var bygdur enn, vórðu øll doypt á bíbilskan hátt við at verða søkt niður í vatnið í Faðirsins, Sonarins og Heilaga Andans navni, fyri so at standa upp úr vatninum saman við Kristusi til nýtt lív.

Hetta kundi ikki annað enn skapa øsing millum manna, tí hesin nýggi dópsháttur var av sonnum ein vitnisburður um, at hesi, ið vóru komin til trúgv á Harran Jesus Kristus, høvdu brotið við heimin og vígt lív teirra til Harran.

Jesus sigur um hesi: *Eg havi givið teimum orð Títt, og heimurin hevur hatað tey, tí tey eru ikki av heiminum.*

Tey eru ikki av heimum, eins og Eg ikki eri av heimum. Eg biði ikki bert fyri hesum, men eisini fyri teimum, sum við orðum teirra koma til trúgv á Meg. Jóhs.17:14.16.20.

Hóast føroyska fólkið hevur verið kunnað um bíbilska dópin nú í mong ár, og tað má sigast, at rættuliga mong fólk í Føroyum, sum eru komin til trúgv á Jesus Kristus, eru vorðin doypt, eftir at tey eru komin til umvendingar, soleiðis sum Bíblían lærir.

Ein lítil viðmerking til, at sagt hevur verið í mong ár, at 85% av øllum føroyingum hoyra við til fólkakirkjuna, men hetta er neyvan so. Eg veit, at rættuliga mong, sum eru komin til trúgv á Harran og hava latið seg doypt og koma í aðrar samkomur, og sum sostatt ikki hoyra til fólkakirkjuna, men støðugt eru limir í henni, av tí, at hesi omanfyri nevndu hava ongantið hugsað um, at tey eiga at lata seg strika úr fólkakirkjuni og sostatt ikki longur gjalda kirkjuskatt har. Eg mistaki meg ikki, tá ið eg sigi, at høvdu øll tey, sum eru doypt við dópi teirra trúgvandi strika seg úr fólkakirkjuni, so hevði fólkakirkjan neyvan talt meira enn umleið 70 % av fólkinum. Rætt eigur at verða rætt, hví skulu brøður, hvítusunnuvinir og onnur trúgvandi standa skrásett í fólkakirkjuni og gjalda kirkjuskatt har? Vit eiga at gera tað einasta rætta, at strika okkum út úr fólkakirkjuni, annars gera vit okkum sjálvum eina bjarnartænastu. Er tað ikki nógmikið, at hvør einasti

skattaborgari verður noyddur at gjalda ein stóran part av lön prestanna yvir tann vanliga lønarskattin? Hetta er órættur fyri tey, ið standa uttanfyri, tá ið vit ikki gera brúk av kirkjuni.

Rættuliga nógvir føroyingar góðtaka barnadópin, har prestur slettur tríggjar nevar av vatni á høvur barnsins. Sjálvt um bæði prestar og kanska fólkið lutvíst eru vælvitandi um, at slíkur dópur als ikki er dópur, men ein gomul siðvenja, sum einki hevur við orð Guds at gera, so verður kortini hildið fast við hesa siðvenju øld eftir øld.

Siðvenjan í fólkakirkjuni sigur m.a. soleiðis í dópsbønini:

“Vit takka tær himmalski faðir, at tú hevur latið okkum koma at hinum náðifulla dópi, hvar í tú veitir okkum fyrigeving syndanna og hitt æviga lívið fyri sonar tíns Jesu Krists skuld.”

Hetta er ikki ein evangelisk boðan. Hetta eru heldur ikki innsetannarorð Harrans. Nei, hesi orð eru skrivað av biskuppum og embætisfólkið kirkjunnar. Innihaldið í hesum er ikki álítandi, og er hetta, at niðurskrivað virðið av ápostólsku boðani og sjálvum dópnum.

Orðini geva til kennar, at dópurin gevur okkum barnakor hjá Gudi, men hetta er skeivt. Sambært Skriftini er tað trúgvín á Kristus, sum gevur barnakor hjá Gudi og ikki eitt sakramenti.

Hann kom til Sítt egna, men Hansara egnu tóku ekki ímóti Honum. Men so mongum, sum tóku ímóti Honum, gav Hann mátt at verða børn Guds-teimum ,ið trúgva á navn Hansara;

tey eru fødd, ikki av blóði, heldur ikki av holds vilja, heldur ikki av mans vilja, men av Gudi.

Orðið varð hold og tók bústað millum okkara, fullur av náði og sannleika, og vit sóu dýrd Hansara, dýrd sum hana, ið einborin Sonur hevur frá Faðir Sínum. Jóhs. 1:11-14.

Tað er mær ógvuliga umráðandi at leggja dent á, at eg, ið eri vígdur prestur í fólkakirkjuni, eri ikki meira prestur enn eitthvørt trúgvandi menniskja. Øll vit, sum trúgva eru sett fram sum ein prestalig ætt. Tað, ið skilir kristindómin og jødadómin er opinberingin av tí skrædnaða forhanginum. Alt húsfólk Guds hevur nú atgongd inn í hin sanna halgidómin.

Sannir tilbiðjarar tilbiðja í anda og sannleika.

Gud býr ikki í húsum bygd við hondum manna, Okkum nýtast ikki stórslygnar kirkjur, sum eru bygdar fyri pening, sum er komin frá teimum veikastu í samfelagnum við at selja avlátsbrøv við fyrigeving syndanna og sum mangan eru fíggjaðar av monnum, sum ikki vóru trúgvandi.

Ein av teimum frekastu solumonnum í miðöldini gekk úti á gøtunum í Róm og rópti: “*Når pengene i kisten klinger, snart sjælen ud af skærsilden springen*”.

Nei, Samkomu Guds tørvar bert eitt stað, har hon kann koma saman um læru ápostlanna, samfelagið, breyðbrótingina heiltuttanfyri “templið” og atskilt frá hesum. Hesi eru bert savnað um læru ápostlanna.

Hetta sær kanska ikki út av nógvum, men ljómin av dýrd Guds er ikki vikin frá samkomu Guds, hvar hon enn er.

Gud býr ikki í húsum bygd av mannahondum, men í húsi, sum er bygt av livandi steinum, sum eru øll tey kring allan heim, sum hava sett álit teirra á Harran. Hetta er samkoma Guds.

Okkum tørvar støðugt at vera kvirri í nærveru Harrans, so vit kunnu skilja millum form og lív, millum læru og siðvenju.

Tessvegna er tað, vit skulu verða boðum Jesuar lýðin: Fara út við evangeliinum, prædika hetta í anda og sannleika, so menniskju koma til trúgv og gerast lærisveinar Jesu. Og tá er ongin orsök at dvølja við at lata seg doyða, har nógmikið av vatni er, í Faðirsins, Sonarsins og Heilaga Andans.

Lata vit ósannar lærusetningar koma inn og káma evangeliunnar greiða boðskap og læru, vil úrslitið verða, annaðhvørt tað snýr seg um kirkjur ella aðrar samkomur, at dýrd Harrans víkur úr húsi Hansara.

LÆRIÐ TEIR

Og lærið teir at halda alt, ið Eg havi boðið tykkum!

Tey, ið høvdu tikið við boðskapinum um Jesus Kristus og vóru vorðin lærusveinar Hansara, høvdu tørva á at verða uppald í tí, sum Harrin Jesus hevði givið ápostlunum at geva víðari.

Vit lesa eisini um, at eftir tað fyrstu stóru hvítusunnuvekingina, hildu tey nýfrelstu trúliga fast við læru ápostlanna og við samfelagið, við breyðbrótingina og við bønirnar. Áp.2:42.

Tað stendur framvegis at, *“Tey komu hvønn dag áhaldandi í templið av einum hjarta og brutu breyðið heima við hús og fingur soleiðis føði sína við gleði og í einfaldi hjartans.”*Áp.2:46

Sum áður er nomið við, er Bíblían hægsti myndugleiki hjá einum kristnum menniskja.

Brøðrasamkoman ella Brøðurnir í Føroyum hava ikki havt nakra fasta samansetta trúarjáttan so sum t.d. Fólkakirkjan. Flestu okkara kundu ivaleyst tikið undir við ápostólsku trúarjáttanini.

Orsøkin til, at ikki so er, er ivaleyst tann, at Ápostólska trúarjáttanin verður brúkt í samband við dóp, t.e. pinkubarnadóp og við jarðarferðir í Føroyum, har mangan fólk frá Brøðrunum luttaka, og *presturin biður samkomuna um at reisa seg upp og játta kristnu trúgv og dópspakt teirra*. Tá eru oftast fleiri, ið ikki

reisa seg upp, men verða sitandi, tí tey ikki kunnu játta ein dópssáttmála, sum einki hevur, hvørki við bíbliunna og tey at gera. Hetta havi eg nomið við áður.

Tá ið eg var prestur, nýtti eg ongantið trúarjáttanina til jarðarferðir; tað er als ikki neyðugt, tá ið ein veit, at mong frá øðrum samkomum luttaka. Og trúarjáttanin hevur als einki við nakran dópssáttmála at gera.

Hjá fólkkakirkjuni er dópurin vorðin frelsugrundarlagið, men Orð Guds sigur:

*Lovaður veri Gud og Faðir Harra okkara Jesus Kristus, sum eftir stóru miskunn Síni hevur endurføtt okkum til livandi vón **við uppreisn Jesu Krists** frá hinum deyðu----til ein óforgeingiligan, ódálkaðan og ófølnandi arv, sum tykkum er goymdur í Himlinum, tykkum, sum við kraft Guds eru varðveitt við trúgv til frelsu, sum er til reiðar at verða opinberað á síðstu tíð! 1.Pæt.1:3-5.*

Í Danmark býr ein fjøld av føroyskum brøðrum, sum m.a. koma saman til gudstænastur og fundir í KF t.e. Kristen Fællesskab, og júst henda rørsla, sum annars er Brøðrunum lík í næstan øllum, nýtir ta Ápostolsku Trúrajáttaninna (Symbolum Apostolicum) sum fólkkakirkjan: Vit trúgva á Gud Faðir, hin alvalda skapara himins og jarðaro.s.fr.

Vanligt hevur als ikki verið í Føroyum, at brøðrasamkomur hava nýtt nakra trúarlæru ella

trúargrundarlag uttan sjálva Bíbliunna. Hvør einstøk samkoma er óheft og fræls.

Samkoman í Betesda í Klaksvík hevur nú sum hin fyrsta brøðrasamkoma í Føroyum soljóðandi trúargrundarlag á heimasíðu teirra: www.betesda.fo

Vit ynskja at øll tænasta við tilknýti til Betesda byggir á hesar meginreglur:

GUD

Gud er ein. Hann er uttan byrjan og enda. Alt er skapt av Honum, og Hann heldur øllum uppi. Gud er 3. persónar: Faðirin, Sonurin og Heilagi Andin. Teir eru ein eind, triggir í einum og ein í trimum.

GUD FAÐIRIN

Gud Faðirin er andi, ævigur, óbroytandi, allastaðir í senn, alvitandi og almáttugur.

Gud Sonurin, Jesus Kristus

Jesus Kristus er einborni og ævigi Sonur Guds, gitin av Heilaga Andanum og føddur til jarðar sum menniskja av eini moyggj. Hann er einasta menniskja, sum hevur livað á hesi fold uttan synd.

GUD HEILAGI ANDIN

Tænasta heilaga Andans er at sannføra heiminn um synd, rættvísi og dóm; at endurføða tann, sum trýr. (sí brotið “Frelsan”).

Hann tekur bústað í og innsiglar tey, sum frelst verða. Heilagi Andin gevur hinum frelsta kraft at liva í vilja Guds og letur upp sannleikar Bíbliunnar fyri hinum trúgvandi.

Bíblían

Bíblían er skrivaða Orð Guds. Bíblían er innblást av Gudi og er tí sonn, øll sum hon er. Bíblían er fullkomni vegvísarin og rættisnórurin í øllum lívsins viðurskiptum.

Menniskjan og synd

Menniskjan er skapt í mynd Guds og er dýrabarasti skapningur Hansara. Men øll hava syndað og eru tí atskild frá Gudi. Menniskjan kann ikki bøta um sína støðu við góðum verkum, halgisiðum, ritium ella á nakran annan hátt. Hon hevur einkið annað uppiborið enn at verða kastað í æviga eldsjógvan.

FRELSAN

Á Golgata krossi hevur Kristus fullkomiliga og æviga goldið skuldina fyri synd. Tann, sum trýr og setir sítt álit á Kristus og fullgjørda verk Hansara, verður føddur av

nýggjum í somu stund og fær arvalut saman við Honum, nú og í allar ævir. Tann, sum ikki trýr, er longu dømdur.

Ævigt lív

Tann, sum er føddur av nýggjur, kan ikki doyggja aftur, men hann hevur ævigt lív. Frelsan er av náði Guds og ikki av verkum hins trúgvandi. Hesin veruleiki eigur á ongan hátt at geva móttstøðumanninum høvi at spotta, men heldur at gera, at hin trúgvandi stevnir eftir einum lívi í heilagari atferð og gudsótta.

Afturkoma Harrans

Jesus Kristus kemur aftur eftir samkomu Síni. Eingin kennir dagin ella tíman. Afturkoma Harrans kann tí verða hvørja løtu.

Ævinleikin

*Menniskjan er skapt at liva í allar ævir. Menniskjan, sum tekur ímóti Kristusi, fær fyrigeving syndanna til frelsu og livir í ævigum samfelagi við Gud. Menniskjan, sum vrakar Kristus, livir æviga atskild frá Gudi. Himmalin og Helviti eru verulig støð.
(Trúargrundarlag fyri Betesda í Klaksvík)*

NIÐURSTØÐA

Fyrst vil eg fegin endurtaka tey trý stigini í teimum boðum, sum Jesus gav lærisveinum Sínum á fjallinum í Galileu, har Hann hevði sett teimum stevnu:

1.Gerið øll fólk til lærusveinar við at boða evangelið.

2.Doypið teir! Hvør er tað, sum skal doypast? Tað eru tey, sum tikið hava við evangeliinum og eru vorðin lærusveinar Jesu.

3.Lærið teir! Hvør er tað, sum skal lærast? Tað eru tey, sum tikið hava við trúgv og eru vorðin doypt. Hetta er longu sagt nakað um í hvørjum stigi sær, so tað skal ikki verða endurtikið.

Sjálvt um ein stórur partur at øllum trúgvandi kristnum kring heimin í dag eru verða doypt við trúardópi og við at verða søkt undir kav, so kenna flestu fólk á okkara leiðum eina mest til dóp av pinkubørnum við ásletting.

Men tað sær út til, at fleiri og fleiri foreldur í Norðanlondum, lata vera við at doypa pinkubørn teirra, tí tey eru av teirri áskoðan, at rættast er at bíða við dópinum, til børnini sjálvi kunna taka eina avgerð.

Í t.d. Svøríki eru tað nú bert 47% av øllum pinkubørnum, ið verða doypt, veit Kristeligt Dagblad at siga frá fyri hálvum ári síðani.

Sama dagblað sigur eisini, at í Danmark er talið á teimum pinkubørnum, sum verða doypt undir 60 %, og at tað gongur støðugt niður á bakka. Hetta hevur fingið onkrar starvsmenn fólkakirkjunnar, biskuppar o.a. umsjónarmenn at leggja fram uppskot um, hvat gerast kann í hesi kreppustøðu. Í onkrum av hesum mongu uppskotum, helt onkur fyri, at prestar áttu at vitja foreldur, sum átt høvdu og minna tey á skyldu teirra, bæði við at lata barnið navngevast innan 6 mánaðar og so sjálvandi eisini at lata barn teirra doypa.

Slíkt uppskot varð ikki av nøkrum. Fyri tað fyrsta, legði tað eina alt ov stóra arbeiðsbyrðu á prestarnar og fyri tað næsta, var hetta at grípa inn í frælsi hins einstaka, og hevði ivaleyst gjørt fólkakirkjuna til láturs, tí hvør hevur skyldu at lata barn sítt doypa?

Føroyar fylgja spakuliga við. Tí fyri ikki so langari tíð stóð at lesa stór grein av Føroya biskupi:

EIN SAKRAMENTAL VEKING-----

DYGDARMENNING AV FÓLKAKIRKJUNI!

Eg meti nú ikki, at rættuliga nógv av kirkjufólkinum innast inni gera sær far um, hvat ein sakramental veking er fyri nakað og kanska enn minni, hvat skal til fyri at dygdarmenna Fólkakirkjuna og við hvørjum amboðum?

Bæði Svenska kirkjan, danska kirkjan og ekki minst Landeskirche í Týsklandi eru so illa fyri, júst av teirri orsök, at limirnar fækka í øllum kirkjum og við minkandi limatali, koma kirkjurnar í fíggjarligar kreppur.

Hesar kirkjur eiga ikki hin andaliga styrkin, sum skal til, um teimum skal lív verða lagað.

Har Samkoma Guds her á fold verður leidd av Anda Guds, er ikki neyðugt við kirkjuskatti, og har ferð eingin innsavnan av gávum fram til hvørki bygningar, rakstur ella annað uttanfyri samkomuna. Hetta ferð fram á tann hátt, at Harrin leggur monnum og kvinnum á hjarta hvat gevast skal til Samkomuna og arbeiði Guds annars bæði heima á klettunum og úti í heimi.

Um allar kirkjur vórðu leysar av statinum/landinum og øðrum skipanum, sum føra við sær, at gjaldast skulu høggar embætislønir til prestar, biskuppar o.o.,og lótu seg stýra av Anda Guds, so var eingin sakramental veking neyðug ella dygdarmenning av kirkjuni. So hevði Harrin sjálvur við Sínum Heilaga Anda gjørt tað so, at hvønn dag løgðust sálir aftrat hinum frelsta skaranum. Og lovsongurin hevði ljóða bæði her á jørð og á Himli, fyri alt tað stóra, sum Harrin sjálvur ger.

Í einum øðrum parti verður nærri greitt frá hvussu tey trúgvandi máttu berjast fyri at verja teirra bíbilska rætt til at verða doypt á ta heilagu trúgv, sum einaferð med alla var givin teimum frelstu við at lata seg doypa

(søkka undir vatn) í navni Faðirsins, Sonarins og Heilaga Andans. Gud havi lov, so eiga vit í dag frælsi til hetta enn, men hvussu leingi?

Tá ið nú hin danska fólkakirkjan og eisini hin føroyska fólkakirkjan verða stýrðar av statinum, landinum, eru ikki so heilt fáar lógarbroytingar farnar fram viðvíkjandi læruspurningum o.ø., sum áttu at fari fram í sjálvari kirkjuni/samkomuni og ikki av tilvildarligum politikarum, ið kanska einki hava við kristindóm at gera. Hetta skal bert í heilt stuttum nemast við.

Í tí rómversku katólsku kirkjuni og somuleiðis í teimum luthersku evangelisku kirkjunum o.ø. virkar dópurin sum eitt ritual t.e. halgisiður. Í tí frælsu encyklopædiini Wikipedia frá 22. oktober í 2015 eru ikki færri enn trýggjar A4 síðir skrivaðar um dóp, sum má sigast at vera ein hurluvasi uttan líka og tann, ið skrivað hevur, vantar tørvandi kunnleika í tí gudfrøði, sum hin kristna læran byggir á. So leitar ein eftir upplýsingum um kristnan dóp har, er ikki nógv at koma eftir.

Eftir trúbótina vórðu fleiri samtyktir settar í verk, serstakliga viðvíkjandi barnadópinum í donsku fólkakirkjuni. Í 1539 varð viðtikið, at dópurin skuldi fara fram fyrsta ella næsta sunnudag eftir at konan hevði átt.

Longu í 1643 gjörði Christian kongur hin fjórði av, at dópurin skuldi fara fram seinast átta dagar eftir at barnið varð borið í heim.

Gott hundrað ár seinni, í 1771, varð vikið frá kravinum, at børnini skuldu doypast skjótast gjørligt orsaka av, at tað mangan stóð um lív vegna heilsubrekk í teimum stóru og óupphitaðu kirkjunum.

Aftur í 1828 varð tað viðtikið, at eitt barn skuldi doypast í seinasta lagi átta vikur eftir at barnið varð borið í heim, men so skuldi barnið eisini doypast í kirkjuni og ikki heimadoypast.

Líka til Grundlógin varð sett í verk ár 1849 høvdu øll skyldu at lata børn teirra doypa (jødar kortini ikki).

Í kristindóminum=hini almennu katólsku kirkjuni, seinni eisini í hini luthersku evangelisku kirkjuni o.ø. virkaði dópurin sum tann siðvenja við hvørjum ein persónur varð innlimaður í tað kristnu kirkjuna. Í dópinum verða syndir hins einstaka vaskaðar burtur og hann ella hon verða endurfødd til hitt æviga lívið.

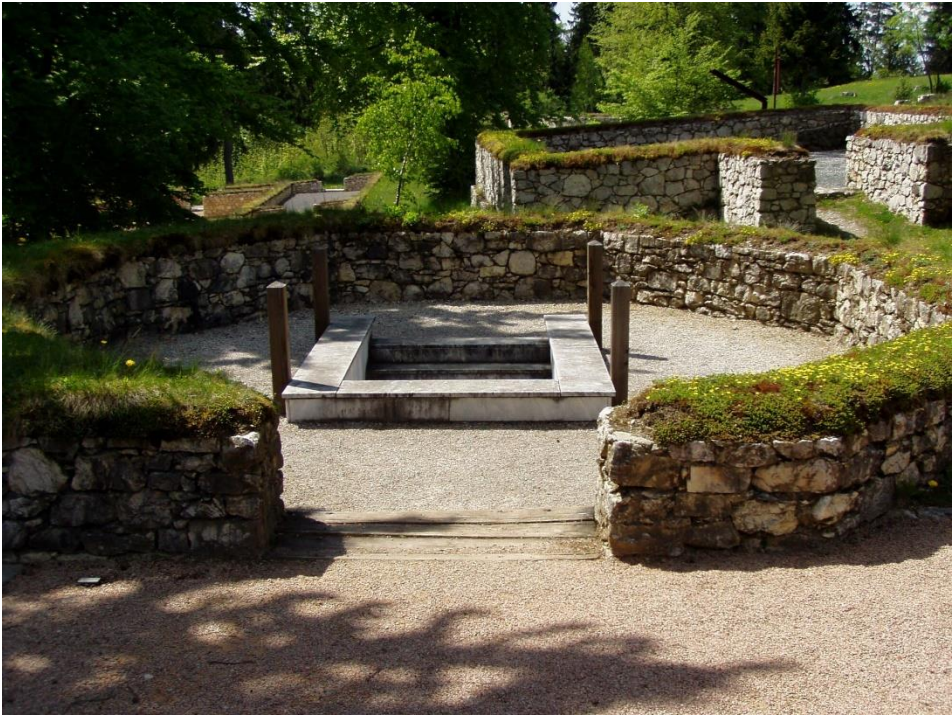
Presturin er tann, sum útinnir dópin og hevur fulltrú at fremja henda. Í serstøkum føri t.d., at eitt barn er í deyðavanda, sum ritualið sigur, kann einhvør kristin, ið er barnadoypur, í skundi doypa barnið, um prestur ikki kann vera hjástaddur ella stundir ikki eru til, at senda boð eftir presti.

Ógvuliga umráðandi er, at prestur spyr um barnið er heimadoypt? Verður svarað “Ja” verður eingin dópur, tí fólkakirkjan endurdoypur ikki nakran. Tað er í kirkjunnar eygum eitt stórt brotsverk andaliga, at ein verður doyptur tveir ferðir.

Pinkubarnadópur við ásletting av trimum nevum av vatni yvir høvur barnsins, er als ikki nakar dópur sambært bíbliuna, men mannaverk og følsk læra, sum varð innførd av falslærararum fleiri ættarlið seinni, eftir at dópur av trúgvandi menniskjum hevði verið framdur frá døgum ápostlanna og fleiri ættarlið fram.

Í hesum føri kunnu vit gott skoyta upp í, nær konfirmatióin varð innførd. Orðið “KONFORMATIO” merkir at játta, tað vil so við øðrum orðum siga, at ein konfirmantur játtar sín dóp, sum ein einki minnist til, men sum ein gumba ella gubbi ella annað av foreldrinum svaraði fyri. Í dag siga flestu prestar, at tað er Gud, sum játtar, at Hann vil hava við tey at gera og at tey eru Hansara børn. Gud játtar als ikki nakað sum helst, men Hann gevur lyftið um, at hvør, sum á Hann trýr skal verða frelstur.

Eg havi ikki møtt nógvum konfirmantum, sum siga, at teir vilja konfirmerast fyri at játta teirra kristnu trúgv. Teir allar flestu hava svarað, at teir vildu konfirmerast, tí tað er ein siðvenja í familjuni, aðrir uppaftur svaraðu, at teir lótu seg konfirmera fyri allar gávurnar, sum teir vistu, teir vildu fáa og so fyri festina.

Mynd 9 Útgrevstur í Hemmaberg í Eysturríkiá undanfarnu bls.

KONFIRMATIÓNIN INNFØRD VIÐ LÓG 1736 OG KATEKESE STOVNURIN Í BÍBLIUNNI.

Konfirmatióin varð innförd av Chr. Sætta kongi í Danmark í ár 1736. Konfirmatióin er heldur ikki nevnd í Bíbliunni líka so lítið sum pinkubarnadópurin og er sostatt eisini mannaverk, sum eingin heimild er fyri í Bíbliunni.

Tey flestu munnu hava hoyrt, at trúbótarfaðirin M. Luther skrivaði bæði eina sokallaða lítla katekismus og eina stóra katekismus. Á okkara máli hava vit vanliga kalla tær lærubøkur. Serstakliga hin lítla lærubókin er kend, tí hon varð brúkt til undirvísing av konfirmantum.

KATEKESE

Í gomlum døgum, t.v.s. aftur til fornøldina var ein sokallað “Katekese!” nýtt, tó henda ikki var í bókligum líki, sum á okkara døgum.

Orðið katekese kemur úr grikskum *κατηχεω* ella *Κατηχεω* (útt. Katekjeoo) og merkir at geva frálæru, at ein boðar ein boðskap, í hesum sambandi hevur tað bert týðningin at undirvísa í kristnari læru, tvs. út frá Bíbliunni.

*Fyri at tú kanst sanna, hvussu álítandi tað er, sum tú hevur hoyrt (*Κατηχεω* - katekeo) frásagt. Luk.1:4*

Tá ið vit í Ápostlasøguni hoyra um øll tey trýtúsund, sum komu til trúgv og lótu seg doypa, so mugu vit bert ásanna, at fyri Gudi er einki ógjørligt. Um vit í dag høvdu fingið so stóra vakning í Samkomuni,

høvdu vit neyvan doyppt øll trýtúsund eftir einum degi? Men í Jerúsalem um tað mundið var nógmikið av vatni, og vit hava prógv frá missiónssøguni um stórar vakningar, sum hava verið, har fleiri túsund komu til trúgv og lótu seg doypa. Fyri Gudi er einki ógjørligt.

Men eitt vita vit, at tey kristnu høvdu eisini katekese, undirvísing í tí læruni, sum varð ápostlunum givin av Jesusi, og sum teir so góvu víðari til teir lærisveinar, sum komu til trúgv á Harran Jesus. Vit lesa fleiri ferðir, at nøkur fá ella ein einstakur kom til trúgv, og dópurin tá fór fram beinanvegin.

Vit lesa eisini, at Harrin legði fleiri og fleiri aftrat, sum lótu seg frelsa. Munnu hesi ikki hava fingið eina ávísa undirvísingartíð í læru ápostlanna, so tey ikki stóðu á berum botni, tá ið tey skuldu lata seg doypa.

Í Markus 16:16 sigur Jesus, at tann, ið trýr og verður doypur, skal verða frelstur; men tann, ið ikki trýr, skal verða fordømdur. Jesus sigur einki um, hvussu long tíð skal ganga frá ein er vorðin frelstur, og til, at ein skal lata seg doypa?

Kann tað ikki hugsast, at tey, sum vóru komin til trúgv, fyrst skuldu kunnast um “vegin”, sum frelsan eisini varð kallað, og tá ið teimum ikki longur tørvaðu mjólk, men fasta fæði, vórðu tey búgvín at lata seg doypa? Her hugsi eg serstakliga um heidningar, sum komu til trúgv, og sum als ongar fortreytir høvdu innan ein átrúnað, sum bert trúði á ein Gud. Heidningarnir vóru vanir við

nógvar gudar. Bæði grikkar og rómverjar hövdu eitt ótal av gudum.

Orðið lærusveinur, (Μαθητης) sum vit hava nomið við , er oftast ein, sum lærir, ella sum hevur lært ella kanska sitið við føtur Gamaliels, sum var ein av tátíðar stórstu lærarum í Skriftunum, og sum hevði verið Rabbi, meistari hjá Paulusi.

Γαμαλιηλ úttalast á føroyskum Gamaliel og merkir: Gud er Hann, ið lønar mær! Hann var ein víðagitin jødiskur lóglærari, abbasonur hin mæta Hillel, lærari og verji hjá Saul (seinni Paulus).

Tað at gerast ein lærisveinur, var meira enn bert at fáa ta frálæru, sum Meistari hansari gav. Tað var eisini at taka ímóti allari læru Skriftin hevði at geva.

Opinberingssannleikar Guds, hoyra eisini lærisveininum til, og hann (lærisv.) er viðhaldsfólk Meistarans, og ger somuleiðis alla undirvísing og dømi Hansara til grundarlag fyri egnu trúgv síni og fyrimynd fyri tí lívsleið, hann vildi ganga saman við Frelsaranum alt lívið.

Framum fleiri aðrar týdningarmiklar uppgávur, sum lærisveinar rabbinaranna hövdu, var eisini at siga frá teimum heilagu skriftunum av manna munni og so teimum munnligu, gomlu viðtøkunum, sum vóru fleiri hundrað boð og forskriftir, sum vóru vorðnar til sum ein uppfylling av boðunum í Móselógini.

“Hví bróta lærisveinar Tínir viðtøku hinna gomlu? Teir vaska sær jú ikki um hendurnar, tá ið teir fara at eta,”

Hann svaraði teimum: “Hví bróta tit sjálvir boð Guds við viðtøkum tykkara?”

Gud gav jú hetta boð: “Ær faðir tín og móður tína!” og: “Tann, ið bannar faðir og móður, skal vissuliga doyggja.”

Men tit siga: “Tann, ið sigur við faðir ella móður:” Tað, sum tú skuldi fingið frá mær til hjálpar, lati eg sum tempulgávu!” er ikki bundin at æra faðir sín ella móður sína.”

Soleiðis hava tit gjørt lóg Guds til einkis við viðtøkum tykkara. Matt.15:1-6.

Paulus sigur eisini í Galatiabrævinum, at evangelið, sum hann hevur prædikað, er ikki menniskjaverk, eg havi jú heldur ikki fingið tað ella lært tað av nøkrum menniskja, men við opinbering Jesu Krists.

So kemur Paulus inn á, hvussu hann áður hevði livað sum jødi, hvussu hann harðliga søkti at Samkomu Guds og royndi at oyða hana. Hann sigur, at hann fór longur í jødadóminum enn mangir javnaldrar í fólki hansara; *eg var enn ídnari fyri lærdómum fedra mína*, men so kom vend í, tá ið Harrin sjálvur kallaði hann.

Fyri at geva okkum eina hylling á, hvussu ágrýtnir lærisveinarnir hjá hesum ymisku meistararnum vóru, vil

eg geva ein stutta frágreiðing um hvussu gjølla varð farið um, tá ið hvørt einstakt bræv o.l. skuldu avritast. Henda sokallaða “traditión” (frásøga av manna munni) varð kallað “memorering”, sum merkir at læra uttanat, leggja sær í minnið, festa í minnið.

Tað vórðu ómetaliga stór krøv, sum settust til hesar lærisveinar, sum skuldu memorera eftir hesi traditión. Teir máttu duga at “resitera”, endurtaka uttan at eitt einasta orð, prikkur, tekn ella annað varð gloymt, so ikki heildarmyndin varð broytt.

Tað varð sagt um ein rabbinara-lærisvein, at hann átti at kunna siga: *Eg havi ikki talað eitt einasta orð, sum eg havi ikki hoyrt av munni lærara míns!*

Í tí gamla rómverska ríkinum høvdu rómverjar bygt risastórar cisternir langt undir jørðini, so alt regnvatnið kundi savnast har og einki fór sostatt fyri skeytir. Ein rabbinara-lærisveinur var ein slík cisterna, har ikki ein einasti dropi fór fyri skeytir.

Teir gomlu rabbinarnir mettu hesar gomlu forskriftir fyri at vera heiløg orð, ja, næstan at sammeta við tær Heilagu Skriftirnar. “Memoreringin” var í hvussu er eitt vælment arbeiðslag.

Tað er nóg, sum gevur eina ábending um, at eisini Jesus sjálvur sum Rabbi hevur nýtt hetta arbeiðslag fyri at læra lærisveinar Sígar aðalinnihaldið í læru Hansara og í tí boðskapi, sum teir skuldu fara og kunnað allan skapningin um.

Tá ið vit hugsa um øll tey mongu, málisku orðafelli, ymisk og tó so meinlík í teirra bygnað. Í teimum trimum fyrstu evangeliinum, tey, ið vit kalla tey synoptisku, vegna teirra samstøðuuppsetan, samprentað í trimum teigum, so tey eru løtt at samanbera ørindi fyri ørindi.

Sum Harrans kosnu lærisveinar, eru teir ikki bert kallaðir at boða Gleðiþóðskapin til øll fólkasløg fyri at gera tey til lærisveinar Harrans, men somuleiðis við til at verða berarar av eini heilagari siðvenju, sum Harrin sjálvur hevði lært teir og somuleiðis givið teimum og øllum hinum, ið saman við megí Heilaga Andans, hava givið okkum hitt livandi Orðið á skriftmáli, so tað kann verða Samkomu Guds til signingar á ferð hennara til Himmalska heimstað okkara, har vit skulu verða Honum hjá í allar ævir og *skoða tað, sum einki eyga hevur sæð, og einki oyra hoyrt, og sum ikki er komið upp í hjarta nakars menniskja – tað, sum Gud hevur gjørt teimum til reiðar, sum elska Hann. 1.Kor. 2:9.*

Vit kunnu eisini lesa um í fornøldini hvussu heimsspekingar og lærarar savnaðu profetar og leiðandi menn í Ísrael saman til ein lærisveinaflokk kring seg, fyri at læra hesa “memorerings” “tøknifrøði” viðvíkjandi guddómssannleikunum. Hesir vórðu so kosin amboð, ið gjørdist millumgongumenn fólksins.

Vit kunnu lesa í 1.Sám.19:18-24, at Sámuel hevði ein skúla av lærisveinum í Rama, ið fingu “memorerað”

Guds Heilagu Lógir og lærdu at geva hetta frá sær til fólkið.

Eisini høvdu teir báðir profetarnir Elias og Elisa sett á stovn skúlar í sama anda sum Sámuel, har profetalærisveinar fingu teirra útbúgving. Les m.a. 2.Kong.2:3,5,7,15; 4:38; 6:1.

Eisini hin stóri profeturin Esaias hevði lærisveinaskúla hvørs loysanarorð var: ***Bind saman vitnisburðin, innsigla orðið í lærisveinum Mínium! Es.8:16***

Vit kundu nevnt fleiri slík dømi um lærisveinaskúlar, bæði Hillel og ikki at gloyma Gamaliel við hvørs føtur Saulus frá Tarsus hevði sitið og tikið ímóti lærdómi meistaran sum longu nevnt - Áps.22:3. Eisini Jóhannes doyparin hevði lærisveinar: Matt.14:12; Mrk.2:18; Jóhs. 1:35; 3:25.

Men serstakliga er lærisveinanavnið knýtt til Jesus Kristus og læru Hansara. Sum ein ávøkstur av hesum øktist flokkurin, sum helt seg til Jesus. Mong av hesum komu til trúgv á Hann og tóku ímóti boðskapi Hansara. Hesir fingu navnið lærisveinar: Luk.6:17; Jóhs. 4:1

Við Jesusi Kristi fær lærisveinastøðan ein nógv djúpari týdning og meiri víðfevnandi avleiðingar enn hjá øðrum rabbinarum, tí Jesus Kristus er ævigi Sonur Guds, Ísraels Messias og heimsins Frelsari.

Eg veit, at tað er djarvt, og kann aldri gerast til fulnar, at lýsa munin millum tað at vera ein rabbinnaralærisveinur og so tað at vera ein Jesu-lærisveinur.

Í einum rabbinara-lærisveinaskúla vuksu lærisveinarnir upp til at verða javnlíkir teirra meistara og gjørdist sum fráleið leysir av teimum, tí teir ikki høvdu meira at læra teir.

Lærisveinar Jesu harafturímóti gerast meira og meira knýttir til sjálvan persónin, hin stóra Meistarán, Jesus Kristus. Og sum tíðin gongur, gerst hetta tilknýti sterkari og djúpari, tess longri lærisveinurin er í fylgi Meistarans. Jesu lærisveinafelagsskapurin leiðir ikki bert til, at lærisveinurin verður knýttur at læru Meistarans, men fyrst og fremst til persónin Jesus Kristus. Tey verða Honum meiri og meiri lík, tess longri tey liva í samfelag við Hann og í Samkomu Hansara, sum eru vinir Guds og trúarsystkin teirra her á fold, og tey stevna øll fram móti sama máli, teimum ævigu bústøðum heima hjá Honum.

Í stóru bøn Jesusar frammanundan Getsemane stríðnum, takkar Jesus Faðirinum fyri allar teir lærisveinar Hann hevur givið Honum: *Tí orðini, ið Tú gavst mær, havi Eg givið teimum, og tey hava tikið við teimum og kent av sonnum, at Eg eri gingin út frá Tær; tey hava trúð, at Tú hevur sent Meg. Eg biði ikki bert fyri hesum, men eisini fyri teimum, sum við orðum teirra koma til trúgv á Meg.- Jóhs.17:8,20.*

Les vit allan 17. Kapitul hjá Jóhannesi gongur tað upp fyri okkum, at lærisveinafelagsskapurin leiðir eisini til eitt lívs-og lagnufelagsskap við okkara Harra og

Frelsara Jesus Kristus. Paulus sigur í Gal.2:20 : *Eg eri krossfestur við Kristusi, og nú er tað ikki longur eg, sum livi; nei, Kristus livir í mær, og lívið, sum eg nú livi í holdinum, livi eg í trúnni á Son Guds, sum elskaði meg og gav Seg sjálvan fyri meg.*

Jesus sigur sjálvur, hvat tað vil siga, at fylgja Honum eftir: *Verða tit í orðum Mínunum, eru tit av sonnum lærisveinar Mínir;*

Og tit skulu skilja sannleikan, og sannleikin skal gera tykkum fríar. Jóhs.8:31-32.

Eingin hevur størri kærleika enn, at hann gevur lív sítt fyri vinir sínar.

Gera tit tað, sum Eg gevi tykkum boð um, eru tit vinir Mínir.

*Eg kalli tykkum ikki longur tænarar; tí tænarin veit ikki, hvat harri hansara ger; nej, **tykkum havi Eg kallað vinir**; tí alt tað, sum Eg havi hoyrt av Faðir Mínunum, havi Eg kunngjørt tykkum.*

Hetta er boð Mítt, at tit skulu elska hvør annan.

Jóhs. 15:13-15 og 17.

Tann, ið tekur ikki kross sín og fylgir Mær eftir, er Meg ikki verdur. Matt.10:38

Tað gekk ikki long tíð, so vórðu øll tey, sum hoyrdu til Samkomu Guds kallað lærisveinar. Sí Áps.6.1 f.; 9:1.10.26.38; 11:26.29; 13:52; 16:1; 20:1 o.s.f.

At verða menniskjafiskimenn og vinna sálir fyrri Harran er það sama sum, at gera menniskju til lærisveinar: Matt.28:19 og 27:57.

Eisini kvinnur fingur, sum nakað serstakt fyrri tíðina tá, loyvi til at gerast lærisveinar Jesus. Áps.9:36, tí Gud ger ikki mannamun.

At gerast ein lærisveinur Harrans førði við sær, at hesi menniskju gjørdust nýggir skapningar, og Heilagi Andin tók bústað í hjørtum teirra. Hereftir vórðu tey doypt til deyða Jesus Kristusar, tey vórðu grivin við Honum í dópnum til deyðan, fyrri at, eins og Kristus varð reistur upp frá hinum deyðu við dýrd Faðirsins, so skuldu tey nú eisini rísa upp til at liva nýtt lív. Tí eru vit samanvaksin við Hann við líkum deyða, skulu vit eisini verða tað við líkari uppreisn.

Um Messias, fyrimyndin hjá øllum sonnum lærisveinum, hevur profeturin Esajas sagt fleiri hundrað ár frammanundan komu Hansara:

Hvønn morgun vekur Hann oyra Mítt. Hann vekur tað, so Eg skal hoyra, sum lærisveinar hoyra. Es.50:4b.

Undurfult at fáa loyvi til at vera ein lærisveinur Jesusar við øllum teimum rættindum og treytum, sum harvið fylgja og verða við at mynda Samkomu Guds her á fold, sum kemur saman um orðið, læruna, breyðbrótingina, bønirnar o.s.fr.. Í hesi Samkomu Guds hevur hesin heimur als einki pláss, men øll tey mongu,

sum taka ímóti Jesusi og frelsisverki Hansara í trúgv, hava atgongd til hesa somu náði.

12. PARTUR

LÆRISVEINAR - ÁPOSTLAR

Sum nevnt, øktist skarin av teimum, sum tóku avgerð um at fylgja Jesusi eftir, stórliga. Sjálvt um eg als ikki meti, at Jesus hevur havt nakra ætlan um at samskipa kristindómin í risakirkjur, sum tað hendi, tá ið rómversk-katólska kirkjan varð sett á stovn við øllum tí veraldarliga veldi, ið hon fekk, so skuldi jú Evangeliið boðast øllum fólkasløgum. At hetta í sjálvum sær, tørvaði eina vissa samskipan, mundi Jesus sjálvur duga at síggja, og tók Hann tessvegna stig til tað, ið kravdist, men uttan at hesin heimur skuldi hava nakað við henda bygnað at gera.

Eyðkenni lærisveinanna vóru fjølmong. Hann skuldi fylgja Meistara sínum í øllum og verða trúfastur mótvegis orði Hansara. Hann skuldi vitna um

Meistarans orð og gerningar. Trúfastur skuldi hann endurgefa orð Hansara. Lærisveinurinn var ekki yvir sínum Meistara, men skuldi ganga ørindi hansara.

Vann Jesus nógvar lærisveinar, meðan Hann gekk her á fold, so vann Hann ekki færri eftir, at Hann var farin heim til Himmals.

Jesus setti stór krøv til lærisveinarnar, men gav teimum samstundist lut í øllum teimum mongu lyftum, sum fylgdu við kallinum um, at gerast lærisveinar. Og kortini sviku Jesus lærisveinar ofta Meistara teirra. Men bert ein teirra fór fortapt, Judas Iskariot, hann, ið sveik Jesus, sum profeterað var um.

JESUS SETIR KRØV TIL EIN LÆRISVEIN:

Um onkur kemur til Mín og hatar ikki faðir sín og móður sína, konu, børn, brøður og systrar, ja, sítt egna lív við --- hann kann ikki vera lærisveinur Mín. Luk. 14:26

Hann má hata sítt egna lív!

Tann, ið ikki ber kross sín og fylgir Mær eftir, kann ikki vera lærisveinur Mín. Luk.14:27

Soleiðis kann eingin av tykkum, sum ikki sigur frá sær alt, ið hann eigur, vera lærisveinur Mín. Luk.14:33.

Jesus segði.....: “Verða tit í orðum Mínum, eru tit av sonnum lærisveinar Mínir”. Jóhs. 8:31

Jesus sigur: “Nýtt boð gevi Eg tykkum: At tit skulu elska hvør annan; sum Eg havi elskað tykkum, skulu eisini tit elska hvør annan.

Av tí skulu øll sanna, at tit eru lærisveinar Mínir -- at tit hava kærleika hvør til annan.” Jóhs. 14:34-35.

Hetta eru boð Mítt, at tit skulu elska hvør annan. Tá ið heimurin hatar tykkum, skulu tit vita, at hann hevur hatað Meg, áðrenn hann hataði tykkum.

Vóru tit av heiminum, hevði heimurin elskað sítt egnað; men við tað at tit eru ikki av heiminum –nei, Eg havi útvald tykkum úr heiminum---tí hatar heimurin tykkum. Jóhs.15:17-19.

Verða tit í Mær, og verða orð Míní í tykkum,tá biðið um, hvat tit so vilja, og tit skulu fáa tað!

Í tí verður Faðir Mín dýrmætur, at tit bera nógvan ávøkst og verða lærisveinar Mínir. Jóhs. 15:7-8.

EIN SANNUR LÆRISVEINUR

Vil onkur koma aftan á Mær, má hann avnokta seg sjálvan og dagliga taka upp kross sín og fylgja Mær. Luk. 9:23

Tað var júst hetta kall, sum fiskimenninir úr Galileu fingdu, og sum teir treytaleyst fylgdu.

Tá ið Harrin kallar okkum, mugu vit fylgja kallinum treytaleyst?

Um ikki, kann Hann ikki brúka okkum!

ÁPOSTLARNIR

Ikki færri enn áttati ferðir er orðið ápostul brúkt í NT. Á grikskum eitur orðið *Αποστολος* – úttalast apostolos. *Αποστολος* svarar til hebraíska orðið *נָשָׂא* - ið úttalast sjav-lakk, merkir at verða sendur út.

Tað verður ógjørligt í hesi bók nágreinliga at greiða frá hvat liggur í hugtakinum sjálvum, men vit vita, at í Nýggja Testamenti verður orðið ápostul brúkt um Jesus sjálvan. (Hebr.3:1) Móses var Gudi trúgvur, kortini var ápostulin og høvuðspresturin Jesus Kristus hildin so mikið meiri dýrd verður enn Móses, sum tann, ið húsið gjørði, hevur meiri æru, enn húsið sjálvt.

Jesus Kristus hevði fingið fulltrú bæði at siga og gera Guds vegna. *Tí Hann, sum Gud hevur sent, talar orð Guds. Jóhs. 3:34.*

Men Eg havi tann vitnisburð, sum er størri enn tann, ið Jóhannes bar; tí verkini, ið Faðirin hevur givið Mær at fullføra-júst hesi verk, ið Eg geri-vitna um Meg, at Faðirin hevur sent Meg.

Faðirin, sum sendi Meg, hevur vitnað um Meg.....Jóhs. 5:36f.

Og hetta er hitt æviga lív, at tey kenna Teg, hin einasta sanna Gud, og tann, ið Tú sendi; Jesus Kristus. Sum Tú hevur sent Meg í heimin, havi eisini Eg sent tey í heimin. Jóhs. 17:3.18.

Jesus Kristus, ið sjálvur varð kallaður ápostul og Rabbi, var so nær knýttur at sínum himmalska Faðiri, at Hann einki tók sær fyri uttan fyrst at hava verið í bøn og samráðst við Sín Faðir, hvat Hann átti at gera. Í Luk. 6:12f. stendur m.a., at Hann fór niðan á fjallið í bøn; tað gjørdi Jesus altíð, áðrenn støða skuldi takast til okkurt týðningarmikið. Hann varð har alla náttina í bøn.

Eg má mangan skamma meg, tá ið eg hoyri um hvussu nógv Jesus bað, og hvussu lítið eg biði samanbórið við Hann. Gud hjálp mær, at verða meiri knýttur at Tær!

Tað, ið Jesus m.a. ivaleyst hevur talað við Sín Faðir um hesar longu bønarnætir, var hvussu tað økta evangeliska virksemi skuldi samskipast í framtíðini. Tí tá ið dagurin kom, kallaði Hann til Sín lærisveinar Sígar og útvaldi tólv av teimum, sum Hann eisini kallaði ápostlar.

Nøvnini á teimum tólv ápostlunum kunnu vit lesa um í Matt. 10:2 f.; Markus 3:16 f.; Luk.6:14 f. og Áps.1:13; Pætur verður nevndur fyrst og Judas Iskariot seinast í teimum trimum fyrstu støðunum. Í Áps. 1:13 verður Judas Iskariot als ikki nevndur, tí hann var longu deyður tá. Eftir at Judas Iskariot hevði svikið sín Harra og Frelsara varð Mattias valdur til nýggjan ápostul í hansara stað. (Áps.1:21)

Teir tólv, ið kosnir vórðu vóru allir ólærdir menn, men tey árin, teir vóru saman við Jesusi, hinum stóra

lærumeistara, fingið teir eina útbúgving, sum eingin stovnur í hesum heimi hevði kunna givið teimum. Somuleiðis fingi teir vald frá Jesusi at prædika og siga: *”Ríki Himmiríkis er komið nær”*. *Grøðið sjúk, vekið upp deyð, reinsið spitølsk, rekið út illar andar! Tit hava fingið tað fyrri einki, og tit skulu lata tað fyrri einki.* Matt.10:7-8.

Hetta var fyrsta kallið, at fara út til hinar burturmistu seyðir av húsi Ísraels.

Men av tí, at jødarnir, Hansara egna fólk ikki tók ímóti Honum, fingi ápostlarnir tessvegna boð einaferð aftrat, at fara út og gera øll fólkasløg til lærusveinar. Matt.28:19-20.

Og Hann segði við teir (ápostlarnar): *”Farið út í allan heimin og prædikið evangelið fyrri øllum skapninginum! Tann, ið trýr og verður doyptur, skal verða frelstur; men tann, ið ikki trýr, skal verða fordømdur.”* Markus 16:16-17.

(Kefas) Κηφας, ið er arameiskt, talumál Jesusar og ápostlanna, sum á grikskum eitur Πετρος =Peter og merkir “steinur” ella “klettur” hevði sagt um Jesus, at hesin var Kristus tvs. Messias, Sonur hins livandi Guds.Tá ið Pætur hevði sagt hetta, svaraði Jesus honum: *”Sælur ert tú, Símun, sonur Jónas! Tí hold og blóð hava ikki opinberað tær hetta, men Faðir Mín, sum er í Himli. So sigi Eg eisini tær: Tú ert Pætur; og á*

hesum kletti skal Eg byggja samkomu Mína, og portur deyðaríkisins skulu ikki fáa vald á henni.

Og Eg skal geva tær lyklar Himmiríkis ríkis; tað, sum tú bindur á jørðini, skal vera bundið í Himli, og tað, sum tú loysir á jørðini, skal verða loyst í Himli.” Matt.16:16-19.

Orðið samkoma eitur á grikskum εκκλησια úttalast ekklésía, og verður so at siga bert nýtt í kristnum høpi. Annars varð grikska orðið συναγωγή-úttalast sýnagógé nýtt í jødiskum høpi í sama týdningi.

Hugtakið εκκλησια-ekklésía er samansett av fyrisetingarorðinum “ek” ,ið merkir út úr ella út frá og so orðinum κλησις-úttalast klésis, ið merkir eitt kall, at vera kallaður og kemur av grikska orðinum καλεω-úttalast kaléo og merkir at kalla, verður brúkt um kallan Guds á menniskju fyri at fáa lut í signingum frelsunnar.

So heilt bókstaviliga merkir hugtakið “EKKLÉSÍA” tey, ið eru kallað út úr heiminum og inn í samkomu Guds, sum er andaliga heim okkara, meðan vit liva her á fold.

Hvussu tað kann falla nøkrum inn at samanbera Samkomu Guds við eina kirkju ella ein kirkjubygning er mær ein gáta. Tí bæði hin rómversk katólska kirkjan, fólkakirkjunnar í Norðanlondum og fleiri við teimum eru heilt/lutvíst stýrðar av politikki og kann sostatt einki hava við Samkomu Guds at gera.

Pávin í Róm reypar av tí, teir kalla jus divinum á látíni, og merkir hin guddómligi rætturin, sum skal geva honum vald at standa yvir øllum biskuppum og prestum í tí kristna heiminum, og so leggur Pávin aftrat, at hann sambært henda rætt hevur loyvi at bera bæði svørðini, tvs. hann hevur rætt at leggja seg út í veraldarlig ríki og vald. Tessvegna hevur hann rættindi sum rómverskur biskupur at kalla seg páva og sum hesin er hann varamaður Krist her á jørð (vicarius Christi).

Í traktat 1537 stk.1-6 um vald pávans og tign metir hann, at henda er neyðugt hjá fólki at trúgva á, um tey skulu verða frelst.

Eina slíka kirkju eiga vit at lýsa sum vandamikla, gudleysa, falska (Tí ein Gud er, og ein millummaður millum Gud og menniskju, menniskjað Jesus Kristus. 1.Tim.2:5) og ikki nakar pávi ella biskupur.

Kristus Jesus hevur heilt greitt víst okkum, at eingin ápostul hevur rætt at seta seg yvir øðrum andaliga. *Eisini varð træta millum teirra (lærisveinanna)um, hvør teirra ið skuldi verða roknaður størstur.*

Tá segði Hann við teir: "Kongar tjóðanna valda yvir teimum, og teir, ið lata tær kenna vald sítt, kallast vælgerðamenn.

Men ikki so hjá tykkum; nei, hin størsti av tykkum – hann veri sum hin yngsti, og hin hægsti sum tann, ið tænir! Luk.22:24-26.

Jesus sigur sjálvur heilt greitt, hvussu hann metir teir, Hann sendir út við evangeliinum, og hvussu Hann sendir teir:

Friður veri við tykkum! Sum Faðirin hevur sent meg, sendi Eg tykkum.

Eingin ordination krevst, eingin vígsla o.a. hóvasták, nei, Gud ger ikki mannamun(Gal.2:6) Tí Hann sum gav Pæturi kraft til ápostlaverk millum hinar óumskornu, gav mær kraft til hitt sama millum heidningarnar, sigur Paulus.

Tá ið vit hugsa um allan tann rakstur og umsiting, tað hevur kostað menniskjum gjøgnum øldir, at byggja og reka allar tær risakirkjur, sum eru bygdar gjøgnum øldir. Eg veit væl, at nógvar eru eitt satt prýði, men allur tann avlátshandil, sum er farin fram gjøgnum tíðirnar fyri at fullføra slík verk, er neyvan sambært vilja Guds.

Pætur ápostul minnir teir elstu í samkomuni um, at røkta fylgi Guds. Hirðin í Ísrael í gomlum døgum gekk altíð frammanfyri seyðirnar, sum hann skuldi leiða. Og seyðirnir fylgdu honum. Hann rak ikki seyðirnar framman fyri sær.

Samkomuleiðarar eiga at leiða fólk Guds á sama hátt, tá ið teir skulu geva teimum føði, røkta tey, verja tey og vegleiða tey. Kristnir samkomuleiðarar eiga at minnast til, at teimum er givin ein stór ábyrgd at røkta og verja tað fylgi, sum hoyrir Gudi til og ikki teimum. Leiðarar eiga at hava umsjón við fylgi Guds, ikki av tvingsli, men

sjálvkravdir, ekki fyri at fáa ljótan vinning, men av fúsum hjarta, heldur ekki sum teir, ið vilja verða harrar yvir samkomunum, men sum fyrimyndir fylgisins. 1.Pæt.5:1f. .

13. PARTUR

TÍÐARTALVA OG YVIRLIT YVIR SÖGU DÓPSINS TÆR FYRSTU 5.ØLDIRNAR

Ár e.Kr.	Hendingar	NT Bøkur	Barnadópur
Uml.7 f.Kr.	Jesus borin í heim		
Uml. 30 e.Kr.	Deyði og uppreisn Kristusar. Dópurin settur á stovn – Heilagi Andin verður útheltur.		Í øllum hesum tíðarskeiðnum frá ár 30-100 e.Kr. er dópur av pinkubørnum hvørki nevndur av nøkrum ella nakað dømi funnið um, at barnadópur hevur verið framdur av nøkrum. Sjálvt um nakrir av teimum sokallaðu kirkjufedrunum, sum

		hava givið til kennar, at teir meta, at barnadópurin gongur heilt aftur til ápostlarnar, so er tað ógvuliga ótrúvert og als ikki eftirfarandi, tá ið ikki ein einasti av ápostlunum nevnið, at teir hava doypt nakað barn. Sjálvt um tað eru lærdir kirkjufedrar og biskuppar, sum vilja hava tað at verða satt, at ápostlarnir hava doypt børn, so hevði Jesus sjálvandi givið ápotlunum boð um hetta. Hin vegin so ávarða ápostlarnir tey kristnu um ikki at lurta eftir øllum tí, sum kom fram tá ið tíðini. Tí fólk vildu heldur lurta eftir tí, sum kitlaði teimum í oyruni enn at lurta eftir tí heilnæmu læruni. Nógvir falslærarar vóru longu frammi tá á døgum, og sum sníktu seg inn í samkomurnar, og hvør sigur, at ikki nakrir av hesum biskuppum og sokallaðum kirkjufedrum ikki vóru millum hesar falslærarar, eins og vit uppliva hetta í dag í nógvum stórum kirkjusamfeløgum, har hvørki biskuppar ella prestar trúgva á ein Gud, sum heldur øllum uppi og er alvaldandi. Ella fyri
--	--	--

			ikki at gloyma allar teir mongu prestar, sum ikki trúgva á uppreisn Jesu líkamliga ella, sum siga at bíblían er ikki ein øðrvísi bók enn allar aðrar bøkur. Eg trúgvi nú meira tí, ið Bíblían sigur enn tað, sum kirkjufedrarnir og biskuppar frá teimum fyrstu øldunum hava hugsa og mett um bæði dóp og uppreisn Jesu.
Uml.35	Saul (Paulus) verður umvendur		
Uml.43	Paulus í Antiokiu. Áps.11:25		
Uml.44	Heródes kongur drepur nøkur av Samkomu Guds við svørði. M.a. Jákup, bróður Jóhannes, synir Zebedeusar, Áps.12:2	Galatiabrævið skrivað ár 48 e.Kr.	Barnadópur ókendur!
47-50	Fyrsta prædikuferð Paulusar. Áps.13:4 ár 47-49 e. Kr. Onnur prædikuferð Paulusar uml. 50-53 e.Kr.	Bræv Jákups er helst skrivað nakað áðrenn ár 50 e.Kr. tí ápostlafundurin í Jerúsalem umleið ár 50 er ikki nevndur í brævinum.	Barnadópur ókendur!
52	Ápostlafundurin í Jerúsalem. Áps.15-umleið 50-52 e.Kr.. 2. Prædikuferð Paulusar. Áps.15:30-41	Fyrri og seinna Tessalonikabræv eru tey elstu av brøvum Paulusar-skrivað ár 51-52 e.Kr.-umframt Galatiabrævið	Barnadópur ókendur!
54-57	3. Prædikuferð Paulusar,	Rómbævið hevur Paulus helst skrivað á heysti ár 57	

	Áps.18:23; 19:1 ár 53-57 e.Kr.	e.Kr. Ein trúgvandi systir Føbe, ið skuldi fara frá Korint til Róm hevur uttan iva havt tað við til Róm. Tað varð bannað at sigla á Miðalhavinum frá 11.11.57-10.03.58 e.Kr.	Barnadópur ókendur!
60	Paulus fyri Festusi. Áps.25		
61	Paulus kemur til Róm, Áps. 28:16		
Uml.62-66	Jesus hevði fleiri brøður og systrar. Eftir uppreisn Sína opinberar Jesus seg fyri Jákupi bróður Sínun. Jákup varð leiðari í Samkomuni í Jerúsalem, tá ið Pætur flýggjaði ár 44. Jákup er høvundi til Bræv Jákups. Hann varð steinaður til deyða uml.62-66 e.Kr. Eusebius kirkjusøguskrivari n sigur, at samtíðin kallaði hann “Hin rættvísa”.	Matt.ev.50-60. 2..Pæt.br.62-64 Kol.br.60,Filippi br.60-62;Ef.60;Fil.60; 1:Pæt.62-63; 1.Tim.62:Tit.uml.63; 2.Tim.uml.67. Markus ár 60, men áðrenn ár 70.	Barnadópur ókendur í hesum tíðarskeiðinum!
64	Nero byrjar atsøknir móti teimum kristnu. Søgnin sigur, at Pætur varð krossfestur við høvðinum niðureftir hetta sama ár.		Barnadópur hvørki nevndur ella kendur í hesum tíðarskeiðinum!
66	Hin fyrsti jødiski-rómverski		

	uppreisturinn byrjar.		
67	Paulus verður hálshögður í Róm, summir vilja vera við, at tað var í ár 64 sama ár sum Pætur lat lív.	Judas bræv áðrenn ár 70, kanska m.61-64. Luk. og Áps.uml.ár 61-63.	Barnadópur hvørki nevndur ella kendur í hesum tíðarskeiðinum!
70	Jerúsalem verður lagt í oyði. Matt.24:1-28	Hebr. áðrenn ár 70.	
75			
80			
90			
96	Bræv frá Clemens biskuppi í Róm til samkomuna í Korint		
100	Kærleikans Ápostul Jóhannes doyði av elli.		Enn er barnadópurin hvørki nevndur ella kendur í hesar .øldirnar, ið gingnar eru frá tí, at Jesus sendi lærisveinar Sígar út í allan heimin at gera øll fólkasløg til lærisveinar Hansara!
106			Í 1.Jóhs.4:1f. uml. ár 90 skrivar hann-lesið hetta! Ein falskur lærari, Kerint avnoktaði inkarnatiónina, og sigur at Jesus varð borin av moyggj, men hin guddómligi Kristus fór niður í menniskjað Jesus, tá ið Hann varð doyptur, og fór úr Honum áðrenn Hann varð krossfestur. Vit undrast um falslærarar í dag, men teir vóru ikki minni grovir og gudleysir í teimum fyrstu

			öldunum í okkara tíðarrokning.
Ár e. Kr.	Hendingar	Falskir lærarar um dópin	Upprunin til barnadópin spøkir
107	Símun úr Jerúsalem doyr blóðvitnisdeyðan 120 ára gamal.	<u>Ignatius</u> sigur, at dópurin er loyndarfullur og gandakendur.	
117 120	Ignatius doyr Barnabasbrævið skrivað umleið her.	<u>Barnabas</u> sigur, at ein verður endurføddur í dópinum og Gud tekur búðstað í einum. <u>Didache</u> sigur, at dópurin er eitt “nådemiddel”. Í neyðstøðu kann ásletting loyvast, men sum heild skal tann ið doyptur verður verða søktur heilt niður í vatnið.	
140 144	Didache-læra hjá teimum 12 ápotlunum. Annað bræv Clemens. Hirðin Hermas er skrivað um hetta mundið. Marcion og hansara viðhaldsfólk stovna egna samkomu	<u>Clemens</u> sigur, at dópurin veitir fyrigeving syndanna <u>Hermas</u> hevur somu støðutakan til dópin sum Clemens so at siga. <u>Gnostikkararnir</u> , ið høvdu teirra bestu tíð ár 140-180 e.Kr. siga um dópin: At hann er ein vígsla og inngangur í loynarmál kristindómsins.	Enn er einki nevnt um barnadópin alment og heldur einki dømi kent um, at pinkubørn eru doypt.
156	Polykarp doyr	Miðskeiðis í 2.øld verður ein dópsjáttan ella trúarorð smíðjað. Í seinnu helvt av fjórðu øld fekk hon navnið “SYMBOL”. Tann elsta dópsjáttan, mær kunnugt er	

165	Blóðvitnið Justinus doyr.	rómverska dópsjáttanin, sum menti seg til Symbolum Apostolicum= Ápostólska Trúarjáttanin, sum Fólkakirkjan nýtir	Mong finna hjá Ireneusi, at hann er við at gera okkurt, sum minnir um barnadóp, men hetta kann eisini møguliga skiljast á annan hátt, tá ið hann er ógvuliga fløktur í sínunum útgreiningum. Hetta venda vit aftur til í einum parti um upprunan til barnadópin.
180	Monoteisman (trúgvín á ein gud) setur á stovn samkomur í lítla Asiu, sum hildu sær líka til byrjaninna av miðøldini.		
		<u>Justinus</u> gevur eina lögna lýsing av dópinum: dópurin gevvur íblástur, endurføðing=frelsu, byrjan til eitt nýtt lív. Summar av hesum sektum vraka vatndópin, aðrar lata seg doypa dagliga, so hurlivasin hevvur verið stórir. <u>Ireneus</u> knýtur gíndakendar hugleiðingar til dópin.	
190	Stríðið, millum eystur og vestur, um nær páskirnar skulu liggja var ár 190-191 e.Kr.	Umleið ár 180-250 e. Kr. Byrjaði ein frálæra, sum skuldi vera ein fyrireiking til dópin. Hetta gjørdist ein siðvenja fyri alt ríkið. <u>Clemens</u> , ið var lærari á kateketskúlanum í Alexandriu trúði á ein dóp í	

197	Tertullian (150-223) skrifvar eina hina mætastu ritgerð á látíni um dópin, sum vit fara at nevna aðra staðir í hesi bók.	Deyðaríkinum (Hades) av andunum av gudsóttandi jødum og øllum heidningum. <u>Tertullian</u> bardist móti óvananum, ið hevði stungið seg upp, at doypa tey deyðu, sum ikki høvdu rokkið tað her í lívinum. Somuleiðis gjørði hann alt fyri at forða tí ætlan, sum var í umbúna, at doypa pinkubørn.	Fyrsta prógvíð um, at barnadópurin er við at taka seg upp, men somuleiðis eisini hvussu stór móttøðan var ímóti hesum ókenda fyribrigdi, sum ongantíð hevur verið borið uppá mál í tær 6 øldimar kristindómurin hevði livað.
ÁR 3.ØLD	HENDING AR	DÓPSLÆRAN MENNIST	BARNADÓPU RIN
200		Í 3.øld byrjaði kirkjan so við og við at gera rammur og útfyllingarbløð til komandi dópin, sum allur dentur varð lagdur á at seta á stovn.	

207	Monotanism og Tertullian koma út frá tí stóru kirkjunni		
210	Origenes lærir við kateketskúlan í Alexandria frá ár 203 til 232(hann doyri 254)	Origenes lærði at dópurin gav fyrigeving syndanna og Heilagan Anda, men hann setti eldsdópin(blóðvitnisde yðan-martyriet) fram um vatndópin.	Origenes skal sambært ein vitnisburð hava hildið fast við barnadópin? Hetta komi eg til í einum seinni parti.
220			
230			
240	Cyprian(f.210?) GJØRDIST KRISTIN 246, Biskuppur í Karthago 248, deyður 258.	Ritgerð Cyprians um eind katólsku kirkjunnar, varð væl umtókt og nógv lísín.	Á einum kirkjufundi 253, har 66 biskuppar undir leiðslu av kyprian vildu hava barnadóp innfördan. Hóast so var, vóru tað rættuliga nógvir sum bíðaðu longest gjørligt við dópinum. Í mong ár var vaksnamannadópur tann mest vanligi í tí gomlu kirkjunni langt fram í tíðina.

250			
251	Presbytarin Novatian í Róm tók seg út úr kirkjunni saman við viðhaldsmönnum sínum.	Cyprian metti eisini at endurføðing var í dópnum, sum gav styrki og lív. Hann loyvdi eisini at fólk, ið vóru sett av illum andum, kundu verða doypt.	
255-57	Dópsstríð		
		Í 3.øld, vórðu so tey doyptu salvaði við olju til eitt sjálvstøðugt “sakramenti” Konfirmatióin. Bert biskoppur hevði loyvi til at standa fyri eini konfirmatióin.	
4.Øld	Hendingar	Dópslæran mennist framvegis	Barnadópurin
305	Á synoduni í Elvira gav kirkjan stórar konsesiónir til Statin. Á 306 varð kirkjan í Egyptalandi deild upp.		
311	Hin danatistiski kirkjuskilnaðurin í N. Afriku		

313	Vanligt religiøst frælsi	Donatistanir “endurdoypa” tey, sum gingu yvir til teir frá tí stóru kirkjuni.	
314	Synodan í Arles móti donatistunum		
325	Konsilið í Nikea	Konsilið kravdi endurdóp av viðhaldsfólkinum hjá biskuppinum frá Samosatas.	
328	Athanasius verður bispur Í Alexandria, doyr 373		
337	Konstantin kaisari verður doyptur av Eusebysi	Í 4.øld finna vit lýsingar út í æsir viðv. Dópinum hjá Cyrill úr Jerúsalem, Gregor av Nazianz, Gregor av Nyssa. Sí upprunan til barnadópin.	
340	Ambrosius borin í heim, doyr ár 420		
345	Hieronymus borin í heim, doyr ár 420		
347	Johannes Krysostomus borin í heim. Doyr ár 407		

354	Augustin borin í heim. Doyr ár 430		
356	Einabúgvinn Anthónius doyr		
361-63	Julían kaisari royndi at endurreisa heiðinskaðin.		
370	Basil hin mikli verður í fornkirksjuni biskup í einum hövudsstaði	Við teim lógum, ið Theodosius hin I setti í verk, gjörðist stöðan hjá teimum kristnu ið stóðu utanfyri kaisarakirksjuna, nógvær ferðir verri.	Gregor úr Nazianz, Basil, Gregor úr Nyssa og fleiri aðrir leiðandi menn innan katólsku kirksjuna vórðu ekki doypdir sum börn, ið er eitt prógv um, at tær gomlu kristnu familjurnar, hildu fast við, at tey ekki vildu doypa börn teirra, men lótu tey sjálvi avgera hetta, tá ið tey komu til trúgv. Her nærkast vit nú 5.öld eftir tær fyrstu kristnu samkournar vórðu settar á stovn.
372	Gregor verður biskup í Nyssa		
374	Ambrosius biskup í Milano		
379	Gregor úr Nazianz verður prestur í Konstantinopel		

385	Priscillianus í Treves hálshögður		
386	Krysostomus verður presbytari (prestur) í Antiokiu og seks ár seinni patriarkur í Konstantinopel		
387	Augustin doyptur 33 ára gamal.		
386	Hieronymos livdi í Betlehem frá 386 sum munkur. Pávin bað hann umseta Gamla Testamenti og Nýggja Testamenti til látín. Hetta varð liðugt 405 og varð Bíblían kallað Vulgata.		
395	Augustin verður bispur í Hippo Rhegius.		
5.ØLD	HENDINGA R	DÓPSLÆRAN MENNIST	BARNADÓPUR IN

400	Martin frá Tours deyður.	Augustin er hin mest kendi kirkjulærari vestanfyri og av sonnum ein leiðandi átrúnaðarleiarari.	Í stríðnum móti Pelagius (um arvasyndina) og móti Donatistunum (um kirkjuna), tryggjaði Augustin sær sigurin fyri sína áskoðan <u>um kirkjuna sum hin frelsandi stovnurin</u> .
407	Krysostomus deyður. 408-450 varð Theodosius II kaisari.	Í høvuðsverki sínum “De civitate dei) um Stat Guds, sum hann skrivaði 412-426, sýndi hann hvat støðu og pláss kirkjan hevði í heimssøguni og í Guds heimsætlan, sum hann sigur.	Augustin var ein íðin verndarmaður fyri barnadópin. Men hann mótmælti at doypa deyð og ófødd børn, sum mangan varð gjørt.
410	Alarik í Róm	Læra hansara snýr seg mest um synd og náði.	Á døgum Augustins vóru faddarnir til tey doyptu børnini foreldrini sjálvi. Tey tóku sær ábyrgdina.
414	Donatistarnir missa teirra borgarligu rættindi.	Fyri honum er kirkjan Guds stóri miskunnarstovnur, ið skal fremja lýdni. Hann helt fast við at sakramentini eru sjónligir “náðimiðlar”	Leo hin stóri bannaði øðrum faddrum. Theodosius II kaisari bannaði endurdóp og hótti við deyðarevsing.
415	Teir fáa deyðarevsing fyri at mæta til fundir.	Tað er bert í katólsku kirkjuni ein kann fáa fyrigeving gjøgnum dópin. Um ein verður “rættuliga” doyptur	Orsaka av hesum, varð bíbilskur dúpur av fyrrv. barnadoyptum næstan ógjørligur.
420	Hieronymus doyr.	uttanfyri katólsku kirkjuni, so hevur dópurin virði, men hann verður bert virkin, um hin doypti persónurin verður móttikin í katólsku kirkjuni. Dópur er neyðugur til frelsu. Tað er sakramenti til endurføðingar (frelsu).	Henda lóg stóð við í fleiri hundrað ár.
430	Vandalar í N.-Afrika.	Læra Augustins um dópin varð seinni vard av trúarføðingum í	Líka upp til 6.øld
440	Augustin doyr.		
451	Nest-orianararnir skilja seg frá kirkjuni.		
	Teir gera framgongd í Mið-og eystur-Asiu.		
	Leo hin mikli verður bispur í Róm. Hin fyrsti rættuligi pávi.		
	Attila bardur niður av Aetius.		

476	Hitt vestrómverska ríki gongur undir.	katólsku kirkjuni, heimspekingum, skolasstikarum. Læra Augustins varð verandi læra kirkjunnar um dópin.	helt siðurin sær, at doypa vaksin saman við pinkubørnum, sum vant meira og meira frama seinast í 6. og inn í 7. øld.
496	Fraklands kongur Clovis verður doypur.	Dópshátturin varð sambært óteljandi vitnisburðar í mong, mong ár aftrat framdur við, at hin doypiti fór heilt undir (søktur) í vatnið. Bert í neyðstøðu, tá stóð um lívið, var ásletting nýtt. Líka upp til okkara tíð doypir hin grikska kirkjan við at søkka niður í vatnið.	
500		Líka síðani 14. øld hevur rómverk-katólska kirkjan góðtikið yviroyring, fara heilt undir í vatnið, sum seinni so við og við fánaði burtur og endaði við at verða til áslettingardóp.	

14. PARTUR

ATSÓKNIN MÓTI TEIMUM KRISTNU

Ógvuliga tíðliga í sögu kristindómsins byrjaðu atsóknir móti teimum kristnu. Jesus sjálvur hevði gjørt lærisveinunum greitt, at lógu teir Honum eftir lívinum, tess meira vildu teir søkja at teimum.

Nero kaisari (37-68), sum ráddi ár 54-68 e.Kr. var ein av heimsins stórstu brotsmonnum móti mannaættini. Hann varð skuldsettur, av borgararnum í Róm, at hava fingið fólk at seta eld á býin.

Hann snúði sær undan skuldsetingunum við, at geva teimum kristnu skuldina.

Publius (ella Gaius) Cornelius Tacitus (56-120) e.Kr. var m.a. ein rómverskur søguskrivari, sum livdi samstundis sum Nero.

Hann skrivaði m.a. í Annalen. Bók XV, kap. 44: *Nero gjørdi alt fyri at sleppa undan skuldsetingunum um, at tað var hann, sum hevði givið boð um, at nøkur fólk skuldu seta eld á býin.*

Av tí, at hann hataði tey kristnu av heilum hjarta, tí tey ikki vildu tilbiðja hann (kaisaran) og avnokta teirra

harra og frelsara, gav hann boð um, at tey skuldu takast av døgum við teimum mest ræðuligu pínslum.

Tey kristnu vórðu blakað fyrri vill djór og vórðu sundurskrødd av leyvum. Onnur vórðu krossfest ella negld upp á stólpar, og tá ið so skýmingin kom varð eldur settur á tey, so tey lýstu sum kyndlar um allan býin.

Atsóknirnar, ið byrjaðu við Nero vardu líka til ár 313 e.Kr.. Av og á var friður í onkrum landspørtum, meðan atsóknirnar tóku til í ræðuleika í fleiri øðrum landspørtum.

Samstundis sum atsóknirnar vóru, bygdu tey kristnu bønarhús og samkomuhús, men aftur og aftur varð lagt hald á tey ella tey vórðu lögð í oyði.

Tað er óskiljandi, at eitt menta fólk, sóu við gleði á allar teir ræðuleikar, sum tey kristnu vórðu útsett fyrri.

Allir størri rómverskir býir høvdu eitt Amphitheater (ringpallur við sessarókum), har gladiatorleikir (orrustuleikir) vórðu hildnir. Tá ið nógv blóð fleyt, skuldi hetta læra borgararnar, at dirvi og altíð at vera til reiðar til bardaga, hoyrði við til lívið.

Tey til deyða dømdu kristnu máttu ikki luttaka í gladiatorleikunum, men tey vóru jú eisini ímóti øllum harðskapi. Ístaðin vórðu tey sleipað inn á pallin til tey villu djórini, sum lupu á tey og bardust um at skræða tey sundur.

Borgararnir í Róm funnu altíð upp á nýggjar og ræðuligar hættir at revsa tey kristnu við.

Domitian kaisari (81-96) e.Kr. varð ein beinleiðis orsök til, at tær næstu bylgjurnar av atsóknum mótvegis teimum kristnu byrjaðu. Hann var sonur Vespasian kaisara og sigurharri yvir Judea og bróður Titus kaisara, sum legði Jerúsalem í oyði ár 70 e.Kr.

Í fólkamunni kallaðis Domitian fyri ein hálvur Nero. Tað var undir hansara stjórnartíð, at ápostulin Jóhannes varð sendur út á oynna Patmos fyri orð Guds skuld, og fyri vitnisburðar Jesu skuld. Op.1:9.

Sjálvt tær ræðuligastu atsóknir vórðu ikki mentar at ræða tey kristnu og útruðda tey – tvørtur ímóti. Jú, fleiri kristin vórðu tikin av døgum, jú, skjótari vaks samkoma Guds.

Borgararnir í Róm máttu viðganga, at teirra gudar vóru ikki førir fyri at geva einum menniskja slíka tign og slíka kraft, sum tey kristnu áttu, tá tey, sum pínslarvátta syngjandi og lovandi Gudi teirra fóru inn í leyvubølið beint inn í deyðan.

Hin argasti fíggindi teirra kristnu var Diokletian (uppr. Diocles), rómverskur kaisari, og ein hin mest ræðuliga atsóknin varð undir stjórnarárum hansara. Henda atsókn vardi heil 10 ár (303-313).

Henda atsóknin var ikki bert móti teimum kristnu, men eisini ímóti Skriftini, tí rómverjar høvdu lagt merki til, at tey kristnu funnu teirra styrki úr Bíbliunni.

Nú varð farið miðvíst undir at pína tey trúgvandi kristnu, fyri at fáa tey at siga, hvar tey goymdu bíbliur

teirra, og fyri at fáa tey at avnokta tað, ið stóð í teimum, men uttan úrslit.

Blóð pínslaváttana gjørdist sáð samkomunar.

15. PARTUR

Hin bíbilski dópurin fær móttøðu

Mynd 10 Dópur av einum trúgvandi manni

Jesus sigur í Jóhannes evangelium: *Hetta havi eg talað til tykkara, fyri at einki skal verða tykkum til ástoyt. Teir skulu koyra tykkum úr sýnagogunum, ja, tann tíð skal*

koma, tá ið hvør tann, ið drepur tykkum, fer at halda seg dýrka Gud við tí. (Jóhs.16:2)

Og Paulus sigur í brævinum til Róm: Hvør skal skilja okkum frá kærleika Kristusar! Trongd, angist, atsókn, hungur, nakinleiki, vandi ella svørð! -- Sum skrivað er: "Fyri Tína skuld verða vit dripin allan dagin, vit eru roknað sum skurðseyður." Nei, í øllum hesum meir enn sigra vit við Honum, ið elskaði okkum. Róm.8:35-37.

Í rómverska ríkinum var tað siðvenja mong tey fyrstu árin, at bíða við dópinum til ein var vaksin. Hóast so var, vann skikkurin við at doypa pinkubørn meira og meira innrás.

Pátrúgvín, ið var sterk millum fólkið, og so tey gandakendu árinini, sum dópsins sakramenti (sakramenti merkir halgigerð á føroyskum) í katólsku kirkjuni, segðist at hava gjørði, at barnadópurin vann alt meira og meira framgongd. Eingin fór út um dyrnar við einum barni, fyrrenn tað var doypt. T.v.s. at fyrsta leið barnsins var til kirkjuna, har tað skuldi doypast og navngevast. Fór barnið út ónavngivið og ódoypt, kundi máttir í himnarúmdum skaða barnið, av tí, at tað enn ikki hevði verið í kirkjuni, har fyrst eksorcisma (andamanan) fór fram, t.v.s. at illir andar vórðu ríknir út úr barninum, so djevulin sjálvur skuldi missa sítt vald yvir tí lítla pinkubarninum.

Tá ið alt hetta var farið fram, varð komið til sjálvan barnadópin, og áðrenn hann kundi fara fram, skuldi pinkubarnið fyrst avnokta djevulin og allar hans gerningar og allan hans atburð. Alt hetta eins og sjálva trúnnu kundi pinkubarnið sjálvsagt ikki sjálvst svara fyri, ei heldur um tað vildi doypast í Faðirsins og Sonarins og Heilaga Andans navni, men foreldrini, ein gudmamma ella gudpápi svaraði í barnsins stað.

Soleiðis hevur tað eisini farið fram í føroysku fólkakirkjunum líka til dagin í dag. Men í fólkakirkjuni verður eksorcisman (djevlaútreking) ikki brúkt longur, burtursæð frá, at í sjálvari trúarjáttaninni, skal barnið avnokta djevulin og allar gerningar hans og allan hans atburð, sum barnið heldur ikki er ført fyri at gera ella svara fyri.

Men tað letur til, at tað altíð er onkur vaksni, sum hevur somikið avlop av trúgv, at tað kann røkka bæði til tey sjálvi og barnið, hann ella hana, sum tey skulu játta fyri og lova at ala upp í kristnu trúnni. Pátrúgvini hevur verið ógvuliga sterk langt upp í okkara tíð. T.d. hevur tað sitið fast í fólk, at doyði eitt pinkubarn uttan at verða doypt, fór tað fortapt, sjálvst um Jesus hevur sagt, at tey smáu hoyra ríki Guds til.

Eisini í Føroyum hevur pátrúgvini verið sterk hvat barnadópinum viðvíkur. Tá eg og kona mín skuldu fara at ferðast við okkara fyrstafødda barni, var tað onkur, sum hevði á máli: *Tit ætla ikki at fara út at ferðast við*

barninum, áðrenn hon er doypt? Óttin fyri at barnið skuldi fara fortapt, um tað skuldi doy, lá kanska eina ella aðra staðir og spøkti? Men hvar var óttin í niðanfyri nevndu dømum?

Í bók míni “Barnaheimið” frá 2014 havi eg tvey ymisk dømi um barnadóp á bls. 21 og 192:

Nicolina Højgaard Simonsen, sum var ein trúgvandi kvinna, ið hevði stóra virðing fyri tí gomlu kristindómsuppfatanini, sum føroyingar áður høvdu: Men tá ið tað er sagt, vildi hon eisini vera við, at tað somuleiðis var ymiskt, sum hon ikki skilti, og sum mangan gjørði hana ovfarna.

Hon fekk tað ikki at hóska saman, at ein barnadópur kundi verða útsettur nakrar dagar, tí posturin, sum skuldi koma við brennivíni var vorðin seinkaður.

Fyrst tað, at eitt barn, sum skuldi doypast at verða eitt Guds barn, og í dópinum fáa fyrigeving syndanna og gerast limur í Guds heilaga kirkjuliðið fyri at uppalast í tí kristnu trúnni, og so hin síðan, at barnadópurin skuldi hátíðarhaldast við brennivínsveitslu, har fólk drukku seg full, tað var meira enn kensluborna sinnalagið hjá Nicolinu kundi bera og við henni mong onnur.

Maður Nicolinu, Jóhan Hans Simonsen, greiðir eisini frá, hvussu brennivín varð drukkið við næstan hvønn barnadóp og við hvørt eitt høvi, ið gavst. Hann tekur soleiðis til orða:

Folk var nok religiøse, men den skik og den vane naar man begyndte et arbejde, og saa naar det blev afsluttet, var saa stærk, at man var bange for at lade være at gøre som de andre.(d.v.s. drikke sig fuld)

Nú venda vit aftur til rómverska ríki. Teir, sum skipaðu fyri bæði í býráðum og á hægri stigi, hövdu eitt ynski, ið seinni gjørdist eitt krav um, at allir borgarar skuldu gerast kristnir við at verða doyptir í katólsku kirkjuni. Í Bíblunni stendur, at ein og hvør, sum trýr á Jesus Kristus, hevur fingið lut í tí æviga lívinum, saman við Honum í allar ævir, men katolikkarnir kravdu, at øll foreldur skuldu lata børn teirra doypa sum pinkubørn, annars vórðu tey ikki røtt kristin og fingi ikki heldur lut í tí æviga lívinum.

Hin persónligi avgerðarrætturin varð ikki nógv umtóktur í hesum árum. Men tað var eisini ein annar avgerðandi táttur, ið gjørdi seg galdandi:

Tað var lógin um, at eingin borgari í rómverska ríkinum mátti lata seg endurdoypa. Henda lóg var sjálvandi ætlað øllum teimum borgarum, ið vóru doyptir sum pinkubørn, men ið vórðu noydd at vraka henda, tá ið tey sum vaksni komu til persónliga trúgv á Jesus og tí ynsktu at verða doypt við tí einasta dópi, sum Bíblían talar um. Lýdnis-og trúardópi. Jesus sigur: “Tann, ið trýr og verður doyptur, skal verða frelstur, men tann, ið ikki trýr, skal verða fordømdur”.

Gjøgnum alla miðöldina varð henda lóg harðliga handhevjað. Öll tey, sum vóru komin til trúgv og lótu seg doyða við bíbilsfum dópi, vórðu lögð undir at hava latið seg “endurdoyða”, og tessvegna framt eitt ógvuliga stórt brotsverk og lógarbrot.

16. PARTUR

KONSTANTIN HIN MIKLI

27.2.272-22.5.337

Konstantin var rómverskur kaisari frá 306-337. Tá ið Konstantin var smádrongur var hitt rómverska ríki stýrt av einum “tetrakiið”, uppr. grikskt orð, ið merkir fýramansveldi. *Tetraki* kemur av *tetra* (4-fýra) og *arki*, ein stýrisskipan, sum Diokletian innførði í 293 e.Kr.

Hetta var eitt fýramansveldi: tveir yvirkaisarar við heitinum Augustas og tveir undirkaisarar við heitinum Cæsar, sum peikaðu út eftirfylgjarar, tá ið teir báðir Augusti einaferð lögdu frá sær. Teir høvdu ábyrgd hvør fyri sínum landsparti.

“Tetrakiið” helt uppat, tá ið Konstantin I, hin mikli í ár 324 gjørdist einaveldisharri í rómverska ríkinum.

Konstantin hevur ivaleyst kent til, hvussu tey kristnu vórðu atsøkt og tikin av døgum og heilaga skrift teirra, Bíblian, brend. Men hvussu stór hansara vælvild var móttvegis teimum kristnu, vita vit ikki við vissu. Hansara átrúni var tilbiðjan av sólini (Deus Sol Invictus), men granskarar eru í iva um, hann ikki hevði hoyrt boðskapin um, at Kristus var ljós heimsins.

Silvesterlegendan sigur frá, at Konstantin áðrenn slagið í Róm, hevði eina opinbering (visión). Í bardaganum ár 312 e. Kr. á Ponte Milviu - brúnni, gjørdist hann førur fyri at sigra á móttstøðumanni sínum Maxentius kaisara.

Áðrenn bardagin fór fram skuldi Konstantin hava sæð ein kross á himlinum við hesum boðskapi: “Við hesum tekini skalt tú sigra”. Eftir henda sigur hansara, sigur halgisøgan (legendan), lat Konstantin seg doyða av páva Silvester, ið var pávi í Róm frá 311-313 til sín deyða 313-335. Tessvegna kalla týskarar nýggjáraftan fyri Silvesterabend.

Men hin trúverdugi søguskrivarin Eusebius, ið er borin í heim í Palastina í 3.øld, leggur dent á, at Konstantin lat seg ikki doyða fyrrenn stutt áðrenn hann doyði. Hetta fór fram í Nicomedien, sum í dag liggur í Turkalandi. Um søgan er sonn ella ikki, so vita vit tó, at mong lótu seg doyða so tíðliga sum gjørligt fyri at vaska

arvasyndina burtur, tí læra var komin fram, sum segði, at hvørt menniskja arvaði synd Ádams, læran um arvasyndina.

Hinvegin vóru tað eisini menniskju, sum lótu seg doypa so seint sum gjørligt fyri at eisini tær seinastu syndirnar kundu vaskast burtur. Longu um hetta mundið hevði katólska kirkjan við síni vranglæru um dópín stórt vald á fólkinum.

TOLERANCE EDIKT

Frá ár 303 hevði kristindómurin verið bannaður, men í 311 innsetti Galarius kaisari eina sokallaða frælsa reglugerð, Tolerance-Edikt, har kristindómurin varð alment loyvdur. Hetta varð játtað av Konstantins Milano reglugerð 30.apríl ár 311, sum vanliga var mett at verða endin á allari atsøkn móttvegis teimum kristnu í rómverska ríkinum.

Áður hevði Galarius sagt, at neyðugt var at berja niður øll tey kristnu. Men á deyðastrá, hann hevði fingið krabbamein í magan, setti hann tó nevndu lóg í gylti. Hann vendi tó ikki um til kristna trúgv, men var harmur um, at tað ikki hevði eydnast honum at útruðda kristindómin, sum um hetta mundið var vorðin so máttmikil, at hann kundi verða ein hóttan fyri rómverska ríki.

Kristindómurin fekk hervið status sum religio licita (loyvdur átrúnaður)

KONSTANTIN VIL FULT TRÚARFRÆLSI

Konstantin vildi seta í verk fult trúarfrælsi; tessvegna skrifaði hann í ár 313 soleiðis: “Vit, Konstantin og Licinius, kaisarar, hava verið saman í Mailand. Vit hava m.a. talað saman um hina almennu trygdina. Tað er vorðið okkum greitt, at tað er ein fyrimunur fyri menniskjað, at guddómurin verður heiðraður, og at tað er rættast at geva teimum kristnu og øllum øðrum frælsi, at velja tann átrúnaða, tey finna rættast. Eingin skal hava fyrimunir fram um onnur. Ongum skal gevast møguleika fyri, at avnokta kristnar siðir ella nakað sum helst í øðrum átrúnaðum.

Fyri uttan hetta vórðu boð givin við lóg, at tey kristnu skuldu fáa alt, sum tey høvdu mist og sum hevði verið tikið frá teimum, afturgoldið. Hetta snúði seg bæði um persónligar ognir og um ognir, sum teirra kristiligu felagsskapir høvdu átt. (Carl Mirbt in Quellen zur Geschichte des Papstums, Tübingen 1924, Band I, Seite 39).

Við hesum loyvi byrjaði eitt risastórt arbeiði í tí kristna heiminum. Í Róm varð á tí grundøkinum, sum Konstantin kaisari hevði átt, Lateran Basilika bygt. Yvirav hesum varð dópsbygningurin reistur og somuleiðis hansara privata baðirúm, sum eisini var so stórt, at vaksin kundu doypast í tí. Hesin bygningurin varð minni enn Basilika og tessvegna fyrri liðugur.

Dópsgrøvin í dópsbygninginum varð sjálvandi so stór, at vaksin fólk kundu doypast har við at verða søkt undir kav. Seinni hevur katólska kirkjan sjálvandi umbyggt hetta soleiðis, at bert pinkubørn kunnu doypast har.

Konstantin vildi gera enn meira fyri kirkjuna. Hann vildi, at fólk skuldu halda ein dag um vikuna heilagan, og gav boð um, at sunnudagurin, dagurin har Harrin reis upp frá teimum deyðu, skuldi verða halgidagur. Hetta var í 321. (Boð frá Konzils Nicäa, Canon 26, Konziliengeschichte Band I, Seite 319).

Hin rómverska katólska kirkjan fekk stórar fyrimunir við, at kirkjumál og politisk mál vórðu blandað saman.

Kirkjubygningar og dópsbygningar við dópsgrøvum vórðu uppførd av tí almenna og loyvt varð katólsku kirkjuni at halda ("Konzil) kirkjuráðsfundir á hægri støði.

Men staturin vildi, at alt skuldi verða ein eind, kirkja og hitt almenna. Og staturin gjørdist altsamt meira og meira ótollyndur (Inntolerantur).

Hetta fingtu tey, sum vóru sonn kristin og sum hildu fast við læru Jesusar og ápostlanna sum m.a. sigur, at tann ið trýr og verður doyptur, skal verða frelstur, av sonnum at merkja á slíkan ræðuligan hátt, ið vit venda aftur til seinni.

Men fjöldin, sum lat seg doypa, stór sum smá, inn í ta katólsku kirkjuna, sum tey so vórðu limir av, ikki vegna trúgv teirra, men tí tey valdu at verða myndugleikunum lýðin heldur enn Gudi, og so fingtu tey fyrimunir s.t.d. at kunna keypa sær fyrigeving fyri tær syndir, tey gjørdu o.s.fr..

Lógin, sum gav biskoppinum í Róm vald til at verða hevjaður yvir allar aðrar biskuppar, er frá ár 533. Biskuppurin í Róm er nú sambært lóg Pávi. Veraldarliga maktin hevði avgjørt hetta og ikki Gud.

KIRKJAN NOYÐIR FÓLK AT LATA SMÁBØRN TEIRRA DOYPA

Sum eg áður havi nevnt, so vóru tvær frásagnir um nær Konstantin kaisari varð doypur.

Læran um arvasyndina varð innførd. Tað førði við sær, at kirkjan viðtók, at øll børn eru borin í synd og hava arvað hana frá Ádam og Evu. Tí skuldu øll børn doypast skjótast gjørligt, so tey kundu vaska syndina av og sostatt verða endurfødd í dópinum.

Hetta er ikki nakar gleðiþóðskapur, men ein læra, har frelsan er treytað av nøkrum, vit menniskju seta í verk. So satt sum Gud elskar okkum menniskju við einum markleysum kærleika, trúgvi eg

ikki, at Hann krevur nakað av okkum, fyrrenn vit sjálvi eru før fyri at taka støðu.

Eg endurtaki, at Jesus sigur um smábørnini: *Latið hini smáu børn koma til Mín, forðið teimum ikki! Tí ríki Guds hoyrir slíkum til. Markus 10:14.*

Um nú smá-ella pinkubørnini vórðu vegna arvasyndina settuttanfyri ríki Guds, so hevði Jesus neyvan sagt, at tey hoyrdu ríki Guds til. Hvussu nógv pinkubørn og fostur doyggja ikki áðrenn tey koma út úr móðurlívi ella beint eftir? Og so øll tey fostur, ið verða tikinog týnd.

Katólska kirkjan lat doypa fostur, sum vóru deyð í móðurlívi og áðrenn barnið kom út. Hetta fór fram við stórum sprotum. Nógvar mammur doyðu av hesum, áðrenn barnið kom út. Sjálvt um mammurnar søgdu nei til at ófødða barn teirra skuldi doypast, noyddi kirkjan sín vilja ígjøgnum, tí øll skuldu doypast. Eisini børn, sum vórðu borin í heim deyðfødd, skuldu doypast á ein hátt, har gjørt varð nakað við barnið, so tað skuldi síggjast sum um tað var á lívi, hóast hetta var deytt, og so varð tað doypt. Einkið var óført, bert kirkjan fekk sín vilja. Óhugnaligt er at lesa um henda partin av søgu kirkjunnar fyri at fremja vranglæru og vrangdóp og noyða bæði óborin og deyðborin at verða doypt á ein so ósømuligan hátt og mangan settu mammuna í deyðsvanda vegna teirra óetiska hátt at noyða dópin av

deyðum fostri ígjögnum, áðrenn barnið varð tikið úr mammuni.

Viðm.: Bernhard Bartmann, Lehrbuch der dogmatik Band I, S.409 Freiburg 1932 und Band 2, Seite 496.

Cappelmann, S.239, 240 og 249, S.243

Codex Iuris Canonici Romae 1997 Art.871 Fötus abortivi, si vivant, qaatenus fieri potest baptizentur.

Codex Iuris Canonici Romae 1997 Art,868 § 2 Infans parentum catholicorum immo et non catholicorum, in periculo mortis lecite baptizatur, etiam invitis parentibus.

Eingin okkara er førur fyri at rannsaka loyndardómar Guds. Frelsisstilboð Guds stendur við makt so leingi, vit liva ella til Harrin kemur aftur í Himmalsins skýggjum at heinta Sína brúður - samkomuna. Tað er ikki givið okkum menniskjum at døma um børnini fara fortapt ella ikki. Eg trúgvi tí ikki. So leingi barnið ikki er komið upp til eitt aldursmark, har tað er ført fyri at taka støðu, trúgvi eg, at Gud er miskunnsamur móti teimum smáu, tí ríki Hansara hoyrir teimum til. Gud elskar øll menniskju.

Mynd 10 A á næstu bls. Sproytir, ið vórðu nýttar til at doypa ófødd/deyð børn og foster við.

Jesus doyði fyri allar syndir menniskjunnar, eisini fyri smábørnini.

So tað kann fyrst verða, tá ið vit eru rokkin ein aldur, har vit sjálvi er før fyri at taka eina støðu, at vit kunnu tala um, at at lata nakran doyða. Men fyrst mugu vit trúgva á Jesus, sum doyði krossdeyðan fyri okkum og ásanna, at tað var fyri meg hin einstaka, Hann doyði, og at Gud reisti Hann upp frá deyðum, og at Hann nú er farin til Himmals, at fyrireika okkum ein bústað heima hjá sær.

Tað einasta, sum umræður fyri okkum menniskju er at ganga í okkum sjálvan og játta, at vit eru øll somul syndarar, sum tørva náði Guds.

Og tá ið Hann var stigin fram sum menniskja, setti Hann seg sjálvan lágt, so Hann var lýðin til deyðan, ja, krossdeyðan.

Tí hevur Gud eisini sett Hann ógvuliga høgt og givið Honum navnið, sum yvir øllum nøvnum er,

fyri at í navni Jesusar hvørt knæ skal boyggja seg, teirra, sum í Himli eru, teirra sum á jørðini eru, og teirra, sum undir jørðini eru,

og hvør tunga skal játta, at Jesus Kristus er Harri, Gudi Faðir til dýrd. Fillippibrævið 2:8-11.

17. PARTUR

FLAVIUS THEODOSIUS HIN STÓRI

11/1-347-17/1-395

Frá tí degi kristindómurinn varð gjörður til ein “statsátrúnað” og kirkjan sett inn undir vernd statsins, varð eitt og hvört frávík frá Gudstænastuskipan kirkjunnar og einhver fræls samkoma af samhugaðum persónum mett að vera eitt politískt brotsverk.

Í 4. öld varð soleiðis sett í verk ein miðvís atsókn móttvegis öllum sonnum kristnum, ið vildu liva sambært bíbliunnar boðskap. Henda atsókn var so ógvislig, að torført er að lýsa allar teir ræðuleikar, ið fóru fram.

Einhver áskoðan, sum ekki samsvaraði við læru kirkjunnar (katólsku), soleiðis sum hon varð góðkend af kaisaranum, varð revsað. Hann eina staðfesti allar læruspurningar, sum kirkjufundirnir lögdu fram, og hann hevði heimild að oyða allar trúvillingar.

Flavius Theodosius hinn stóri (11.1.347-17.1.395) var sum kunnugt rómverskur kaisari. Hann var hin

seinasti av kaisararnum, ið ráddi yvir øllum tí rómverska ríkinum frá 379 til sín deyða ár 395.

Tá ið hann gjørdist kaisari, tók hann við kristnari trúgv, hóast so var, helt hann seg ikki aftur at beina fyri teimum, ið hóttu vald hansara. Tað varð undir hansara stjórnartíð, at kristindómurin, rættari sagt kirkjan, sigraði fullkomuliga. Ár 380 varð sunnudagurin við lóg gjørdur til (obligatoriskan) kravdan halgidag. Eitt var hvat kaisarin segði og kravdi við lóg, men lat okkum hyggja eftir hvat Nýggja Testamenti sigur um sunnudagin:

Eftir sabbatin, tá ið lýsti av fyrsta degi í vikuni, komu Maria Magdalena og hin Maria út at hyggja at grøvini. Tá varð stórir jarðskjálvti; tí eingil Harrans kom niður av himli, steig til og velti burt steinin og setti seg á Hann. Hann var sum snarljós at síggja, og klæði hansara vóru hvít sum kavi.....Matt.28:1ff.

Øll fyra evangeliini eru samd um, at Jesu uppreisn fór fram hin fyrsta dagin í viku, soleiðis sum jødarnir telja dagarnar. Og í fornkirkjuni varð tað ógvuliga tíðliga skikkur ella siður at savnast saman til gudstænastu Harrans dag (Op.1:10).

Fyrsta dagin í vikuni vóru vit tá komin saman at bróta breyðið..Áps.20:7.

Hjálpargávur og kærleiksgávur vórðu eisini givnar fyrsta dagin í viku. *Hvønn fyrsta dag í vikuni skal ein og hvør tykkara heima hjá sær sjálvum leggja nakað*

burturav – sum honum nú ber til – so samanskotið ekki tá fyrsta skal verða, tá ið eg komi.....1.Kor.16:2-3.

Sunnudagurin varð hildin sum ein gleðisdagur, og tað tíðina sum jødakristin vóru í fleirtali, var sabbatsdagurin somuleiðis hildin. Men sum frá leið gjørdist sunnudagurin, dagur Harrans, halgidagur og jødiski sabbatsdagurin fánaði so við og við burtur. Hetta varð gjørt ógviliga tíðliga, tí Paulus gav teimum heidningakristnu frælsi at halda tann dag, teimum hóskaði. Okkum kunnugt eru mong kristin, sum framvegis halda sabbat og hava ikki sunnudagin sum halgidag.

Samstundis sum sunnudagurin varð gjørdur til kravdan halgidag, gjørdist hin kristna læran statsátrúnaður og einasti loyvda. Tað vil siga, at kirkjan fekk monopol (einkarrætt) yvir kristindóminum.

Við Theodosius sum kaisara varð endaligur steðgur settur fyri øllum kristnum samkomum og kristnum skúlum uttanfyri hina máttmiklu pávakirkjuna. Lógir kaisarans saman við fyriskipanum pávans søgdu heilt og greitt hvat hvør einstakur borgari mátti og ikki átti at trúgva.

18. PARTUR

KIRKJUFADIRIN AUGUSTIN (354-430)

Augustin varð ivaleyst hin máttmiklasti av øllum teimum latínsku kirkjufedrunum. Hann kom at seta dóm á gudfrøði og kirkjulív og hevði alstóran týdning og í stóran mun árin á vestureuropeiska andslívið.

Augustin var borin í heim í Tagaste í tí rómverska landslutinum Numidia. (í dag:Souk-Ahras í Algeria). Mamma hansara var kristin. Augustin varð doyptur ár 387, og livdi eftir hetta eitt sjálvsagandi lív.

Hann var annars prestur í Hippo Regius (í dag: Annaba í Algeria) frá 391-396 og gjørdist so biskuppur har til hann doyði.

Agustin sigur í játtanum sínum (ið vóru skrivaðar ár 397-401), at Kristi navn hevði hann kent frá

barnaárum sínum, og byrjaði hann á ungum árum at lesa í Bíbliunni, men fann ikki tað, sum hann leitaði eftir. Hann var eitt leitandi menniskja.

Tríati ára gamal fór hann til Italiu og Milanu. Tá kom vend í. Tað, ið leiddi hann til kristindómin var nýplatonisman (Heimsspekisskúli).

Prædikurnar hjá Ambrosiusi biskuppi og so hin sjálvsagandi lívshugsjónin, sum verður lýst hjá oyðimarkarfedrunum hjálptu honum.

Hann varð sannførdur um sannleikan í kristindóminum, sum hann so sjálvur lýsir í játtanum sínum “Confessiones”.

Ambrosius Biskupur

Ambrosius biskupur (f.340-d.397) í Milano, í Italiu. Hann varð doyptur í 374 sama dag, sum hann tók við presta- og biskupavígslu. T.v.s., at hann var ikki barnadoyptur, men var 34 ára gamal, tá ið hann lat seg doypa.

Tað vóru hesir báðir seinast umrøddu, Agustin og Ambrosius, sum bóru so í bandi, at frelsa hins einstaka varð grundað á limaskap í katólsku kirkjuni.

Líka til dagin í dag ár 2016 fær ein bert limaskap í fólkakirkjuni við dópnum, annaðhvørt tað snýr seg um hina katólsku kirkjuna, fólkakirkjurnar í Norðanlondum og í øðrum londum við. Sjálvandi stendur fólkakirkjan í Føroyum ikki aftanfyri hinar. Hvat tí viðvíkjandi standa vit enn í hini myrku og køldu miðöld, har eitt barn, sum doyrt í móðurlívi ella tað doyrt beint eftir at tað er borið í heim, er møguleikin fyri frelsu útihýstur. Henda falska læran og áskoðanin var komin fyri at verða í øldir.

Í árinum 377 varð fylgjandi lóg smíðjað og sett í verk, sum hevur fylgjandi orðaljóð:

“Ein leiðari, sum í hugsanum sínum, ella sum á einhvønn hátt endurtekur hin heilaga (barna)dópin (verður endurdoyptur), lýsa vit fyri at vera óverdugan til prestatænastu í kirkjum okkara Vit fordøma misbrot teirra, sum traðka á forskriftir ápostlanna, og sum við eini endurtøku av (barna)dópinum ikki reinsa, men dálka tey menniskju, sum ynskja at verða vígd við tí kristna navninum”.

Kaisararnir Valentinian II, Theodosius og Arcadius góvu fylgjandi boð:

“Einhvør, sum avnoktar hina heilagu katólsku trúna og vanhalgar hin heilaga dópin við pátrúgv trúvillinga (her hava teir endurdoyparar í huga) skal ekskluderast, t.e. koyrast út úr kirkjuni og

verður sum trúarvillingur at rokna, og hefur frá hesum degi mist øll rættarligu prógv teirra.

Ein slíkur hefur av fríum vilja avskrivað sær øll rættindi til at fáa ogn ella keypa sær slíka ella at verða skrivaður sum arvingi til nakað sum helst, hvussu nær í ætt hann enn er við tey, sum leggja arv eftir seg.

Vit bannlýsa eisini slíkar persónar til fjarskotin pláss. Ja, vit døma tey kanska enn harðligari, við at lata tey verða búgvandi í nærumhvørvinum uttan lóg og rætt. **Ein tilíkur persónur fær ongantið sítt persónliga frælsi aftur, kann ongantið aftur njóta lógrættarligu støðu sína.**

Hann kann heldur ikki, sjálvt um hann vendir um og angrar sínar illgerðir, sleppa frá misbroti sínum, tí tann, ið vanhalgar trúnnu á Gud og sum hefur svikið tey guddómligu loyndarmálini og heldur seg til tey vantrúgvandi (tey, ið endurdoypa) kunnu ikki rættvísgerast hvørki her á jørð ella hinu megin.

Vit koma sanniliga teimum til hjálpar, ið falla og mistaka seg á ymiskan hátt, **men fyri níðingum, sum vanhalga hin heilaga dópín (áslettingardópín av pinkubørnum), er einki, ið kann rættvísgera slík, ið mett verða við harðastu brotsverksmenn.**

Hvussu ræðuliga fram varð farið móti teimum, sum bygdu lív teirra á Bíbliuna og sum bert vildu gera tað, sum Harri teirra, Jesus Kristus, hevði givið boð um,

síggja vit í teimum mongu lógum, ið vórðu smíðjaðar bert til eitt einasta endamál, at týna tey, sum ikki vildu boyggja seg fyri krøvum kirkjunar og kaisaranna.

Hin katólska kirkjan og kaisarin vóru farin í samgongu. Hvørjar ræðuligar fylgir hetta hevði við sær, er nú ikki tað, ein lesir mest um í lærubókum á lærðum háskúlum o.ø.

Men tað finnast nógvar ritgerðir og onnur skjøl á latínskum bæði frá forn-og miðøldini, sum víst verður á í keldutilfarinum.

Um ein persónur varð funnin sekur í at hava doypt eitt menniskja, sum var limur í katólsku kirkjuni, ið hevði framt slíka vanæruliga brotsgerð saman við tí doypta, og hesin var myndigur, vórðu teir báðir uttan náði deyðadømdir.

Henda omanfyri nevnda lóg er frá ár 413 og sett i gildi av kaisararnum Honoriusi og Theodosiusi.

CORPUS JURIS CIVILIS

Corpus juris civilis er eitt týdningarmikið lógarsavn, ið Justinian kaisari (527-565) hevur latið úr hondum, og sum gevur okkum gott innlit í hvussu ræðuligt tey vórðu viðfarin, sum vóru Harranum lýðin meira enn menniskjum.

Í hesum viðgitna lógarsavni kaisarans eru eisini álit viðvíkjandi kirkjumálum at finna.

Í triðja parti í lógarsavninum verða viðgjørðar reglugerðir til fundarsamtyktir viðvíkjandi teimum stóru synodum kirkjunar (t.e. stórir kirkjufundir).

Tað man neyvan vera nakar, ið undrast um, at hetta lógarsavn hevur ein heilan part, sum viðgerð málið um “endurdóp”.

Av tí, at hesar lógir vórðu kendar í nærum øllum londum í Europu, gjørdist tað heilt vanligt at brúka tær ímóti trúarvillingum ella anabaptistum, sum teir vórðu skýrdir av mótstøðumonnum teirra.

Av og á vórðu hesar lógir endurnýggjaðar, men bert fyri at gerast enn strangari.

Rómverska heimsveldi og kirkjan vórðu nærri og nærri knýtt at hvørjum øðrum og teir, ið ráddu fyri borgum, fúrstarnir og so aðrir andaligir leiðarar kirkjunnar, sum ynsktu ábøtur, megnaðu í felag at berja niður allar bólkar, sum vildu hava kirkjuna broytta, so teir evangelisku tónarnir komu greiðari fram í boðskapinum, men hetta var so at siga heilt ógjørligt. Kirkjumálið var enn látínskt, men tó funnust bíbliur, sum tey trúgvandi kundu lesa, hóast tær máttu goymast sum reyða gull, tí fingur nakrir av mótstøðumonnunum fatur á teimum, vórðu tær brendar á báli. Katólska kirkjan hevur ongantíð vilja, at vanligi maðurin á gøtuni skuldi fáa nakran kunnleika til orð Guds.

Í mong ár aftrat sást ekki ljós fyri framman, men Gud hevur til allar tíðir átt ein flokk av trúgvandi kvinnum og monnum, sum royndu at liva eftir vilja Hansara.

Tað vildi verðið ov drúgt at lýst kristnu søguna út í æsir, og er hetta heldur ikki endamálið við hesi bók, men bert lýsa tær síður av kristindóminum, sum ikki vanliga verður nomið við í teimum seksualiseraðu kirkjusøgubókunum.

Eg havi verið noyddur at lýsa brot úr einum týðandi parti av søgu kirkjunar, so vit kunnu fáa um bert eitt evarska lítið innlit í, hvussu torført Guds børn mangan hava havt tað, og hvussu tey vórðu atsókt av júst teimum kristnu og tí kirkju, sum segði seg vera, katólska (almenna) kirkja Guds, men sum í veruleikanum alt annað enn tænti Gudi. Hon leiddi fólkið inn í ræðuligt andaligt myrkur.

Sum heild havi eg bert nomið við kirkjuligu viðurskiptini í tí rómverska ríkinum, tá ið hetta er meira relevant og umráðandi fyri okkum.

Pávadømið vann meira og meira vald. Eingi vápn vóru ov skitin, tá ið tað snúði seg um at leggja inn undir seg vald, ognir og pening til kirkjuna.

Pávin lá støðugt í kríggj við fleiri lond, og við fúrstarnar, sum hann bar ótta fyri, misnýttu teirra vald.

Pávi Gregor hin VII varð kendur, ikki sum ein gudsmaður, men sum ein, ið ikki helt orð og avtalur, ein

eirindaleysur maður, ið ikki hevði fyrilit við øðrum. Ein samtíðar asketur (sjálvsagandi persónur) skal hava skýrt hann: “Mín heilagi Satan”.

Pávavaldið rakk hámarkið av politiskum valdið undir Innocentius III páva í 1198-1216. Hann segði, at **hann var ikki bert varamaður Pætur Ápostuls, men somuleiðis eisini varamaður Krists, ið stóð mitt í millum Gud og menniskjað, undir Gudi, men yvir menniskjum.**

Hann kendi seg ikki bert sum harra kirkjunar, men eisini sum harri yvir øllum heiminum.

Eisini hinar viðgitnu krossferðirnar kendi hann seg sum harra yvir.

19. PARTUR

ANABAPTISTARNIR

Mangan hoyra vit, at tikið verður til, at tey trúgvandi kristnu ikki kunnu semjast, tessvegna hava vit so nógvar trúarbólkar í samfelag okkara. Var tað ikki betri, at vit bert høvdu kirkjuna?

Tað, at vit hava fleiri ymiskar trúarsamkomur í okkara samfelag er ein stórur fyrimunur fyri flestu

okkara. Alt frá kristindómsins byrjan, hava tað verið fleiri partar, tí ikki øll vórðu samd í øllum. Soleiðis er tað eisini innan aðrar átrúnaðir. Eisini har eru fleiri ymiskir partar. t.d. í Islam eru fleiri bólkar, tveir stórir, Sunni og Shia muslimar og ein mongd av smærri bólkum.

So kundu vit fari inn á øll tey ymisku sløgini av hugmyndafrøði, politisku hugsjónirnar o.s.fr.. Eisini her finnist ein rúgva av bólkum og áskoðanum.

Men lat okkum venda okkum aftur til kristindómin og ta læru, sum Jesus gav Sínum ápostlum at fara út um allan heimin við. Tað var ikki hvør sum helst læra, tí ein Gud er, og ein millummaður millum Gud og menniskju, menniskjað Kristus Jesus. 1.Tim.2:5.

Gud Harrin myndaði menniskjað úr moldini á jørðini og blásti lívsanda í nøs hansara, so at menniskjað varð livandi sál. 1. Mós.2:7.

So kom syndafallið inn í lív menniskjað. Og Ádam og kona hansara krógvaðu seg fyri ásjón Guds millum trøini í urtagarðinum. Tá rópti Gud Harrin á Ádam og segði við hann: “Hvar ert tú?” Hann svaraði:”Eg hoyrði Teg í urtagarðinum; tá ræddist eg, av tí at eg var nakin; tí krógvaði eg meg. Tá segði Hann: “Hvør hevur latið teg vita, at tú ert nakin? Hevur tú etið av trænum, ið eg forbeyð tær at eta av?” Ádam svaraði: “Kvinnan, Tú gavst mær at vera hjá mær, hon gav mær av trænum, og eg át.” Tá segði Gud Harrin við kvinnuna:”Hvat er tað,

ið tú hefur gjört!” Kvinnan svaraði: “Ormurin, dáraði meg, so at eg át.” Tá segði Gud Harrin við ormin: “Aftur fyri at tú gjørði hetta, so skalt tú vera bannaður millum alt fæið og millum øll dýrini á markini. Á búki tínum skalt tú skríða, og dust skalt tú eta, allar lívsdagar tínar. Eg seti fíggindskap millum teg og kvinnuna, millum títt avkom og hennara avkom; Hann skal sora høvdið á tær, men tú skalt høgga Hann í hælín.” 1. Mós.3:8-15.....

Gud hevði lagt eina frelsisætlan frá upphavi, og í upphavi var Orðið, og Orðið var hjá Gudi, og Orðið var Gud. Hann var í upphavi hjá Gudi. Hitt sanna ljósið, tað, sum lýsir yvir øll menniskju, skuldi nú koma í heimin. Hann var í heiminum, og heimurin er vorðin til við Honum; men heimurin kendi Hann ikki. Hann kom til Sítt egna, men hansara egnu tóku ikki ímóti Honum. Men so mongum, sum tóku ímóti Honum, gav Hann mátt at verða børn Guds – teimum, ið trúgva á navn hansara. Jóhs. 1:1-3; 9-12.

Jesus beyð lærisveinum Sínum at fara út um allan heimin og gera øll fólkasløg til Hansara lærusveinar. Og teir vóru lýdnir og søgdu menniskjum frá stóra kærleika Guds, at Hann hevði sent Son Sín inn í henda heim at doyggja krossdeyðan á Golgata fyri syndir okkara. Á triðja degi reisti Gud Hann upp frá teimum deyðu. Seinni fór Hann til Himmals og nakað eftir hetta, sendi Hann talsmannin Heilaga Andan okkum menniskjum til vegleiðingar. Tey menniskju, sum tóku við

boðskapinum og sum við munninum játtaðu hetta lótu seg so doypa í navni Faðirsins, Sonarins og Heilaga Andans. Hetta er ein lýdnisdópur og somuleiðis ein vitnisburður fyri heimin um, at ein nú er byrjaður at liva nýtt lív saman við Kristusi.

Sum longu nomið við, hava tað alt frá byrjanini av verki Jesusar her á jørð, verið menniskju, sum hava roynt at forða Honum í hesum gerningi, Hann var komin at fullføra. Satan royndi at freista Jesus, so Hann ikki skuldi verða mentur at ganga vegin út á Golgata og fullføra frelsisverkið. Ikki nógmikið við hesum, falslærarar í hópatali og falskir messiasar stigu fram við millumbili fyri at villeiða fólk Guds.

Men Orðið sigur, at einhvør, ið ikki játtar, at Jesus er komin í holdi, er falskur profetur. “Moyggin skal verða við barn og eiga son, og navn Hansara skal verða kallað Immanuel”.

Eisini í dag eru hópatali av falslærarum innan kristnar kirkjur og samkomur, soleiðis sum tað altíð hevur verið. Tí ræður um fyri børn Guds at vera vakín og altíð lata seg verða leiddan av Heilaga Andanum, og gjøgnum Orðið kanna eftir um tað, vit hoyra prædika verður ella okkurt, sum vit kanska lesa, nú samsvarar við tað, sum Gud vil. Tað er trupult at týða úr frummálunum, hebraiskum og grikskum, so vit skulu ansa eftir, at vit ikki eru ov skjót at døma um hvat rætt er ella hvat skeivt er. Ikki er rætt at lata ein einstakan

persón týða alla Bíbliunna, heldur eiga fleiri at gera hetta arbeiði í dag í felags samarbeiði, so minkast kann um móguleikan fyri, at ein leggur sína egnu áskoðan inn í týðingina.

Anabaptistar eru ein bólkur av protestantiskum kristnum frá trúbótartíðini. Heitið anabaptistar hava mótstøðufólk teirra givið teimum, og merkir tað bert endurdoyparar. Sjálvi kalla hesi fólk seg ikki endurdoyparar, tí tann áslettingardópur, sum tey sum pinkubørn vórðu doyppt við, mettu tey ikki at vera nakar dópur, tá hann als ikki er nevndur í bíbliuni. Í henni finnist bert ein dópur, sum Jesus sjálvur hevur, eftir uppreisn Sína, sett á stovn: *at hvør tann, ið trýr á Jesus og verður doypptur, skal verða frelstur. Markus 16:16*

Anabaptistarnir hava verið líka frá teimum døgum, tá ið barnadópurin byrjaði av álvara at gera vart við seg, sum vit hava nomið við í einum øðrum parti, og hava sjálvir bert kallað seg “kristin” ella “brøður”, teir sum koma frá tí upprunaligu samkomu Guds og sum hava funnist gjøgnum øldir í einum ella øðrum bólki, sum hildu trúliga fast við læru ápostlanna og við samfelagið, við breyðbrótingina og við bønirnar.(Áp.2:42)

Søguliga bakgrundin fyri trúbótini í 16.øld var tann, at katólska kirkjan var farin so langt út av kós, at andaligt ráðaloysi og vónloysi hvíldi yvir fólkinum. Longu áðrenn trúbótina vóru fleiri rørsli, sum

mótmæltu tí siðloysi og ókristiliga levnaði, sum Pávin og allir tænarar kirkjunnar vóru fallnir til.

Øll tey, sum ivaðust um læru rómversku kirkjunnar og, sum hættaðu sær at siga nakað niðursetandi um hesa, vórðu dømd at verða trúarvillingar. Tað gingu ikki rættuliga mong ár fyrr enn eisini Luther, tá ið hann í eini ritgerð í Leipzig 1519 var komin fram til ta sannføring, at hvørki pávin ella kirkjufundirnir vóru lýtaleysir, í eygum kirkjunnar varð settur at vera ein trúarvillingur og varð dømdur.

Hin protestantiska trúbotin í Europa megnaði at endurreisa bíbliuútlekking, sum var at líta á. Men vandi er í hvørjari vælferð. Tá so trúbotarmenn so við og við fingi stjórnarræði litið upp í hendur, tóku teir bert og skiftu rómversku kirkjuna út við reformeraðar kirkjur.

Hvat var nú vunnið? Sum heild varð farið aftur í tey gomlu fótafetini. Eins og øll fyrr skuldu hoyra við til kátólsku kirkjuna, soleiðis varð heilt av sær sjálvum gingið út frá, at øll í samfelagnum hoyrdu við til tær nýggju kirkjurnar, sum høvdu fingið ábøtur. Eins og í gomlu, kátólsku kirkjuni, har øll vórðu doypt at verða limir av kirkjuni, soleiðis endaði tað eisini við hesum nýggju.

Ikki øll vóru nøgd við Zwingli, sjálvt um hann kom við bíbiltrúgvari læru. Ein kjakfundur fór fram í árunum 1523-24 millum Zwingli og ein bólk af partamonnum hansara. Partarnir máttu fara hvør til sín, uttan tað

eydnaðist at fáa samráðingar í gongd. Eingin vegur var uttan um. Partarnir kundu ikki semjast.

Ein fyrrv. prestur Georg Blaurock játtaði sínar syndir og lat seg doypa í húsunum hjá einum lærðum jøda, sum kallaðist Felix Mantz, av einum leikmanni Konrad Grebel, sum kom frá einari aðalmannaætt úr Zürich. Hetta fór fram hin 21. januar 1525. Vikuna eftir lótu 35 onnur fólk seg seg doypa í eini landsbýi, ið kallast Zollikon, sum liggur har nærindis.

Ein ógvuliga íðin bólkur av fyrrv. stuðlum Zwingli settu sær fyri at kanna bíbliuna og komu fram til tað úrslit, at ein risastórur munur var á samkomunum á døgum ápostlanna og í 1.øld og á statskirkjunum í 16. øld.

Hesin bólkur kom fram til sama úrslit, sum eg longu havi nevnt í einum øðrum parti, at Samkoma Guds ikki var ætlað at umfata øll menniskju í samfelagnum, men bert tey, sum vildu kennast við Jesus sum teirra harra og frelsara. Hesi kristnu hildu fast við, at áðrenn ein verður doyptur, má viðkomandi fyrst verða komin til trúgv og skilja hvat ætlanin er við dópinum. **Eitt pinkubarn kann sjálvandi ikki hoyra við til eina samkomu, tað kann einki skilja, ei heldur taka støðu til nakað.**

Eitt var hvat fólk hildu ella trúðu, men nakað annað var, hvat myndugleikarnir søgdu. Har var ikki nakað, sum kallaðist fólkaræði, og tað, ið býráðið avgjórði við lóg, skuldi virðast av lágum sum høgum.

Conrad Grebel, sum hevði doyppt fyrrv. prestin Georg Blaurock, og kona hansara høvdu fingið eitt barn. Hjúnini avgjørdu, at barnið skuldi ikki doypast, men Býráðið í Zürich kallaði saman til fund um dópsmálið hin 17. januar 1525, tí tað vóru eisini onnur hjún, sum høvdu tikið somu støðu. Á almenna kjakfundinum lurtaðu umboðsmenn fólksins eftir tí, báðir partar høvdu at siga, og Ráðið gav so hesi boð til trúarvillingarnar, at øll børn skuldu doypast áðrenn 8. dagar vóru gingnir, annars máttu tey flýggja úr býnum Zürich. Eisini varð sett bann fyri, at hesi fólk ikki longur máttu savnast saman.

Nakrar dagar seinni, tá ið tíðarfreistin var úti, savnaðust anabaptistarnir ólógliga heima hjá Felix Manz. Nú máttu tey finna eina loysn fyri hvat gerast skuldi. Tey vórðu samsint um, at myndugleikarnir als ongan rætt høvdu at avgera nakað viðvíkjandi trúnni hjá fólki.

Tey fóru øll í bøn saman og vóru sannførd um, at nú vendist ikki aftur.

Anabaptistarnir doypu hvør annan. Fyrstur var Blaurock sum nevnt. Hesi vóru lýðin og rýmdu úr býnum. Nógvir av hesum sokallaðu endurdoyparunum vórðu tiknir av døgum. Teir, ið eftir vóru stovnaðu egnar samkomur fullkomuliga leysar av statinum, men nógv blóð hevur flotið, men signingin, sum fylgdi við, at verða lýðin Gudi meira enn menniskjum, hana hevur ein

og hvør okkara, sum hevur verið Harrans boðum lýðin, smakkað. Øllum teimum, sum undan gingu og slóðaðu vegin, eiga heiðurin fyri, at vit í dag kunnu njóta frælsið at koma saman uttan trupuleikar av nøkrum slag. Hetta er nógv at takka Gudi fyri. Í mongum londum kostar tað lívið, at vitna um Jesus og lata seg doyða.

20. PARTUR

KROSSFERÐARTÍÐIN

Tær 7 krossferðirnar

Tá arabarar hövdu lagt hitt heilaga landið (637-38) inn undir seg, varð hetta eitt stórt niðurlag, ekki bert fyri hini kristnu í Palæstina, men fyri allan hin sokallaða kristna heimin.

Nú hevði hin falski profeturin lagt hald á øll tey kristnu plássini, sum píligrímar gjøgnum øldir hövdu ferðast til. Uppaftur verri vórðu viðurskiftini seinast í 11. øld.

Seldsjukidararnir, sum komu frá turkiska valdsøkinum í Persiu og Asiu í 11.-13.øld hertóku Sýria og Jerúsalem seinast í 11.øld.

Teir hövdu eisini lagt stórsta partin av lítla Asiu inn undir seg. Nú hóttu teir Konstantinopel.

Kaisarin í Byzantiska ríkinum, eisini kent sum eystrómverska ríkið, leitaði sær nú hjálp hjá Pávanum og teimum kristnu londunum vestanfyri.

Kirkjan lovaði øllum krossfararum, at hon skuldi verja ognir teirra, meðan hesir vóru í hernað. Gud vil, at vit skulu berjast fyri, at fáa hin Heilaga Staðin Jerúsalem úr hondum teirra vantrúgvandi.

Ár 1099 eydnaðist krossfarararnum at vinna Jerúsalem aftur frá Muhameds monnum (muslimum). Tá hövdu krossfarararnir eisini tikið lívið av túsundavís av bæði islamum og jødum. So varð ein rómversk katólskur patriarkur (Yvirkiskupur) settur í Jerúsalem. Eisini varð ein kongur krýndur í býnum.

Henda fyrsta krossferðin eydnaðist. Krossferðirnar ár 1147-1149 og 1189-1192 miseydnaðust. Hin fjórða krossferðin varð ikki gjørd til hitt heilaga landið, men til Konstantinopel, har teir rændu og inntóku býin ár 1204.

Eitt kaisaradømi varð sett á stovn og ein yvirkiskuppur settur, men umleið 57 ár seinni eydnaðist at kollvelta latínska kaisaraveldi, og í staðin varð eitt grikskt kaisaradømi endurreist í Konstantinopel.

Barnakrossferðin, sum var hin fjórða krossferðin, sum kostaði fleiri túsund lívið. Umframt vórðu túsundatals av bæði fronskum og týskum børnum seld sum trælir.

Fimta krossferðin 1228-29 varð framd av Fríðrik II kaisara og tær báðar seinastu av franska konginum Ludvig IX, hinum heilaga.

Pávin sjálvur hevði sett krossferðirnar í gongd. Kirkjan fekk sjálvandi stóran fyrimun av hesum hernaðarferðum. Nú hevði pávin víst, at hann var ovasti valdsharri kristindómsins mótvegis muhamedsmonnum. Millum alt fólkið, sum gjørdist krossfararar, funnust ævintýrarar, drápsmenn, tjóvar,

ránsmenn, sum við at luttaka í krossferðunum, sluppu undan revsingum, fangahúsi og øðrum revsingum.

At luttaka í eini krossferð og geva pening til tiltakið ella bert lurta eftir eini krossferðar-prædiku, var við til at veita einum avlát, t.e. bera so í bandi, at sloppið varð undan revsing fyri gjørdar syndir bæði her í lívinum og lívinum eftir deyðan.

Krossferðirnar settu eisini gongd í framleiðsluna av halgilutum úr tí heilaga landinum s.t.d. lutir av Mariu moy o.m.a..

Krossferðirnar eru ein skemdarblettur í søguni hjá tí sokallaðu kristnu kirkjuni, sum vit sum trúgvandi kristin mangan mega hoyra fyri, men nú vita tit, hvat tit skulu svara, tá ið onkur ákærir ein fyri hetta: *Hin kristna samkoman, SAMKOMA GUDS hevur ongan lut í hesum hernaðarferðum.*

Men latið okkum gera tað heilt greitt einaferð aftrat, *at sjálvt um krossferðirnar vórðu framdar í navni Guds av einum páva, sum setti seg í Guds stað, so hava tær als einki við okkum sum trúgvandi kristin at gera, samkoma Guds luttók ikki í hesum skemdartiltøkum.*

Eg ivist onga løtu í, at millum allar tær mongu milliónir av menniskjum, sum vóru í klørnum pávaveldissins, hava eisini funnist sonn Guds børn, ið vórðu noydd at taka lut í hesum bardøgum, men fjøldin vóru limir kirkjunar, sum við tvungnum áslettingardópi vóru vorðin kristin, og sum als einki vistu um frelsuna í

Jesusi Kristusi, tí hon varð heilt einfalt ekki boðað í kirkjunum.

Krossferðarrørslan, hvørs endamál var at bjarga teimum heilagu plássunum úr hondum muhamedsmanna og við svørð í hendi noyða tey til at gerast kristin og taka við dópinum, hevði kostað meira enn 5 mill. menniskjum lívið uttan tað hevði eydnast, at vinna hitt heilaga landið úr hondum teirra vantrúgvandi.

KIRKJUFUNDURIN Í TOULOUSE

Á einum kirkjufundi í 1228 í Toulouse, sum var hildin av pávaliga sendiharranum, kardinal Romanus, varð lógin um, at biskupparnir skuldu hava skyldu í enn størri mun enn áður at søkja at trúarvillingum.

Í hvørji einastu sókn skuldi verða minst ein prestur og fleiri leikmenn, sum høvdu skyldu at finna fram til hvar trúarvillingarnir goymdu seg, so teir kundu fáa ta revsing, teir høvdu uppiborið.

Vildi ein trúarvillingur venda sær frá síni trúgv og byrja at koma í katólsku kirkjuna, so skuldi hesin fáa loyvi til at búgva í eini kommunu, har bert “rætttrúgvandi”, sambært katólsku kirkjuni, búðu. Men

hesin trúarvillingur skuldi bera eitt serstakt merki, so øll vistu, hvat hann hevði verið.

Á búna hansara skuldu verða smáir krossar í tveimum litum. Hetta fær okkum at hugsa um jødarnar í nazitíðini.

Alt kallkyn frá 12 ár og uppeftir, og kvinnur frá 14 ár og uppeftir, máttu svørja, at tey vildu geva upp allar trúarvillingar til myndugleikarnar, sum tey vistu um. Ikki nógmikið við hesum. Hesin eiður, sum tey góvu, skuldi endurnýggjast annaðhvørt ár.

Ikki so lægið, at vit tosa um hina myrku miðöld. Myrkt var av sonnum andaliga. Sjálvt um Hann, sum hevði sagt: “ Eg eri ljós heimsins ”, var komin í heimin, so hevði kirkjan ikki skilt hesa talu, men helt fólkinum niðri við at noyða tey at doypa børn teirra, sjálvt um Jesus ongantíð hevði givið boð um, at børn skuldu doypast. Fólkið varð hildið niðri í vankunnu. Bert prestarnir kundu lesa Bíbliunna og vanliga fólkið kendi als einki til orð Guds.

Mær rennur í huga orð Paulusar, har hann sigur:”So kemur tá trúgvín av tí, sum prædika verður, og tað, sum prædika verður, kemur við orði Kristusar”. Róm.10:17.

Hin sokallaða almenna kristna kirkjan prædikaði ikki orð Kristusar, tí kundu fólk ikki koma til trúgv. Ístaðin fyri at prædika, at blóð Kristusar reinsar frá allari synd, so varð prædikað avlát, at fólk máttu sjálvi keypa sær fyrigeving fyri syndir teirra. Eingin annar vegur

gavst til frelsu enn við at keypa sær avlátsbræv. Kostnaður fyri slíkt bræv var alt eftir, hvussu nógv ein hevði synað. Eisini seldu hesir avlátsseljarar brøv fyri tey, sum longu vóru deyð, fyri at teirra næstu kundu verða viss um, at tey komu gjøgnum reinsanareldin og longur fram á frelsisleið, hvussu teir nú enn hugsaðu sær hetta.

Í katólsku kirkjuni ljóðaðu ikki hesi signaðu orð Jesusar: *Tí so elskaði Gud heimin, at Hann gav Son Sín, hin einborna, fyri at hvør tann, ið trýr á Hann, skal ikki fortapast, men hava ævigt lív. Ikki sendi Gud Son Sín í heimin, fyri at Hann skal døma heimin, men fyri at heimurin skal verða frelstur við Honum.*

Tann, ið trýr á Hann (Jesus) verður ikki dømdur, tann, ið ikki trýr, er longu dømdur, tí hann hevur ikki trúð á navn einborna Sonar Guds. Jóhs. 3:16-18.

Ár 1229 bannaði Gregor hin IX øllum leikfólki at boða orð Guds. Og í árunum, sum komu, gav hann boð um, at bannlýsa øllum trúarvillingum, teimum, ið ikki vildu gera sum kirkjan segði, og teimum, sum hildu hondina yvir hesum og gav teimum heimstað. Hesi skuldu setast í fangahús restina av lívi teirra.

Ein rannsóknarrættur undir leiðslu av katólsku kirkjuni skuldi bera so í band, at eingin skuldi kenna seg heilt tryggan, um ikki varð gjørt eftir boðum pávans.

Kaisararnir í Týsklandi góvu pávanum lyfti um, at omanfyri nevnda lóg skuldi setast í verk í øllum

landinum. Bert um onkur hevði illgruna um, at onkur hoyrði við til trúarvillingarnar, var tað nógmikið til at døma hesar.

THOMAS AQUINO (1225-1274)

Thomas Aquino, sum var katólskur heimsspekingur og gudfrøðingur, stuðlaði kirkjuni í at fara harðliga fram móti allari læru, sum ikki samsvaraði við katólsku læruna. Hann gekk so langt, at hann helt, at kirkjan ikki bert skuldi revsa og útihýsa trúarvillingum, men at teir skuldu takast av døgum.

Hesar harðrendu lógir kirkjunar vóru ikki bert ætlaðar sum vernd fyri pinkubarnadópin, men fyri at tryggja katólsku kirkjuni móti endurdópi í kristnum samkomum, sum stóðu uttanfyri katólsku kirkjuna.

Vit vita við vissu, at trúardópur er farin fram (loyniliga), eisini millum prestar í katólsku kirkjuni langt upp í tíðina.

21. PARTUR

UPPRUNI DÓPSINS

Vit kunnu sjálvandi ikki kalla reinsanar siðir jødanna fyri dóp. Pætur sigur í fyrra brævi sínum, at dópurin er ikki, at óreinska holdsins verður tikin burtur. (1.Pæt.3:21)

Reinsanarsiðir jødanna høvdu stóran týdning í jødadóminum. Eisini á døgum Jesusar. Eingin, ið ikki var rituelt reinur, hevði atgongd til gudstænasturnar í innara forgarði tempulsins.

Tað var so nógv ymiskt, sum kundi gera menniskju órein, og á ymiskum støði í lívinum. T.d. vóru menn óreinir, um teir høvdu samlegu, og kvinnir vóru óreinar, tá ið tær høvdu mánasjúku. Hevði ein samband við sjúk fólk, gjørdist ein óreinur. Ein hin stórsta óreinskan var, um ein hevði samband við kvinnu, ið skuldi eiga ella um ein hevði samband við eitt lík. Rituel óreinska er ikki at

meta við synd. Nógv, ið fór fram og sum gjørdi ein óreinan, kundi ein ikki sleppa undan, tí tað var so tætt knýtt at lívinum sum heild.

Í templinum í Jerúsalem var Ísraels Gud hjástaddur á ein hátt sum onga aðra staðir her á jørð. Fyriskipanir viðvíkjandi rituellari óreinsku skuldi læra Ísraels fólk, at ein ikki bert kundi fara fram fyri ásjón Guds, soleiðis sum ein var. Sostatt mátti ein reinsast, áðrenn. Rituel bað vóru allastaðir kring landið.

Í Gamla Testamenti finna vit dømi, sum minna nógv um dóp. M.a. í søguni um Na´aman, sum var herhøvdingi hjá Áram kongi, sum var vorðin spitalskur. Áramearar høvdu á eini herferð í Ísraelslandi tikið eina smágentu til fanga. Tað varð hon, sum peikaði matmóður síni á, at í Samariu var ein profetur, sum var mentur at lekja frá spitalsku sjúkuni.

Tá tók Áram kongur avgerð um, at Na´aman skuldi fara til Ísraels kong, og við sær skuldi hann hava bræv frá honum. Na´aman fór nú avstað og tók við sær 10 talentir av silvuri, 6000 seklar av gulli og 10 hátíðarklædningar.

Ísraels kongur misskilti brævið og helt, at Áram kongur bert vildi finna eitt høvi at stríðast við hann, og sostatt skræddi hann klæði síni. Hetta frætti gudsmáðurin Elisa, og segði við Ísraels kong, at hann skuldi senda Na´aman til hansara, so skuldi hann sanna, at profetur er í Ísrael.

Na'aman fór so við hestum og vagni og steðgaði utanfyri dyrnar hjá Elisa profeti. Elisa gav bert boð út til hansara og segði: “Far og baða tær í jordan sjeý ferðir! So verður likam títt frískt aftur, og tú verður reinur.”

Hetta gjørði Na'aman vreiðan. Hann hevði roknað við, at profeturin sjálvur kom út og gjørði okkurt. Mundi vatnið í Damaskus ikki vera reinari enn vatnið í Ísrael. So kundi eg heldur havt tikið bað heima. Men tænarar hansara yvirtalaðu hann, og hann fór so og gjørði sum Elisa hevði boðið honum, og lat seg doypa (Hebraiska orðið Tabál er sama orð sum grikska βαπτίζειν, sum fyri dóp, ið merkir: **fara undir kav**) 7 ferðir, og likam hansara varð reint. 2.Kong.5:1-19

Profeturin kundi havt borið seg øðrvísi at, men hann hevur ivaleyst havt í huga, at fáa henda stórlætna herhøvdinga á knø fyri stórleika og náði Ísraels Guds.

Mótmæli Na'amans minnir ikki sørt um støðu fariseararna og hinar lógkønu, ið vanvirdu ráð Guds viðvíkjandi teimum við tað, at teir ikki vildu lata seg doypa við dópi Jóhannesar. (Luk.7:30)

PROSELYTT-DÓPUR

Fyrst vil eg leggja dent á, at hesin sokallaði proselyttadópur, als einki samband hevur við hin kristna dópin. Orðið proselyttur er grikst προσελυτος (úttalast

proselytos) og merkir ein ferðamaður. Nær orðið er vorðið nýtt um heidningar, sum tóku við jødadóminum er óvist. Jødarnir róku missión og vóru ógvuliga ídnir eftir at fáa fólk til at taka við jødiskari trúgv.

Heidningar, ið tóku við jødiskari trúgv og ynsktu at verða eitt við fólk Guds, skuldu lúka nakrar treytir fyri at roknast sum jødar. Alt kallkyn skuldi umskerast, kvinnurnar vórðu doyptar heilt undir í vatnið. Nýggjar fornfrøðisligar kanningar vilja vera við, at hin jødiski trúarbólkurin “essenar” ella “esear” tóku eitt rituelt bað dagliga, heilt undir kav í vatninum. Teir hildu, at teir á henda hátt kundu vaska syndir teirra burtur.

Bæði hin jødiski heimsspekingurin Filon (uml.ár 20 f.Kr.-uml.ár 45 e.Kr. og jødiski søguskrivarin Flavius Josefus (37-uml.100 e.Kr) hava skriva nógv um henda samfelagsbólkin. Tað var eisini hann, sum skrivaði bók um hin jødiska bardagan.

Eisini fanst ein bólkur, sum kallaðist fyri hálvir proselyttar, av tí, at teir ikki vórðu hvørki umskornir ella doyptir, men gingu fyri at vera Gudsóttandi menniskju. Í Ápostlasøguni kap.10 kunnu vit lesa um Kornelius, ið var ein slíkur, áðrenn hann gjørdist ein kristin og varð doyptur. Vit kunnu lesa um slík Gudsóttandi menniskju í Áps. 13:16; 16:14; 17:4.17; og 18:7.

Við tí jødiska proselyttadópinum varð eins fortíð sum heidningur druknað, og eitt heilt nýtt lív sum jødi byrjaði.

DÓPUR JÓHANNESAR

Lærisveinar Jesusar voru væl kendir við dóp. Teir hava uttan iva verið kendir við dóp essearanna og eisini við dóp proselyttana. Hóast vit ikki kunna kalla dóp teirra fyri dóp í okkara týdningi, so er tað øðrvísi, tá ið orð Guds kom til Jóhannes, son Zakariasar í oyðimørkini. Jóhannes fór út og prædikaði allastaðni í landinum við Jordan *umvendingardóp til syndafyrigiving*. Her kunnu vit tala um ein dóp, sum liggur tætt uppat tí kristna trúardópinum, sum Jesus sjálvur hevur givið okkum boð um at vera lýðin ímóti.

Jóhannes stillaði treytir fyri, at menniskju kundu lata seg doypa: *Tey máttu angra teirra syndir, venda við til Gud og fáa fyrigiving fyri teirra syndir. Øll, ið lúkaðu hesar treytir, vórðu doypt av Jóhannesi.*

Dópur Jóhannesar var nøktandi og hin einasti dópur, sum varð góðkendur av Jesusi líka til Hvítusunnudag. Harrin fekk at vita, at Fariseararnir høvdu frætt, at Jesus vann fleiri lærisveinar og doypti

fleiri enn Jóhannes. Tó var tað ikki Jesus sjálvur, sum doypiti, men lærisveinar Hansara. Jóhs. 4:1.2.

Ikki er tað nakað løgið við tí, at Jesus góðtók eina skipan, sum longu varð nýtt. Hann vísti heldur ongantíð nakað burtur, sum hevði eitt varðandi virði, men gjørði sjálvur brúk av hesum. Góðtók Jesus eina átrúnaðarlaga skipan, so hevði hon sín uppruna í Skriftini ella varð beinleiðis givin av Gudi til fólk Hansara

Hesin andans maður, Jóhannes, gav dópinum eitt pláss í boðani og í lívinum hjá tí jødiska fólkinum, sum gjørði hann (Dópin) til ein vitnisburð um, at ein slepti øllum, sum hevði við henda heim at gera, og vildi liva Gudi nær. Jóhannes hevði myndugleika til tess, tí við honum skapti Gud aftur lív í anda profetadómsins, sum ikki hevði verið virkin í Ísrael í fleiri ættarlið.

Eg veit ikki, um tað er at taka munnin ov fullan at siga, at Jóhannes doyparin gav dópinum sítt endaliga skap, og at Jesus við deyða og uppreisn Síni gav dópinum tess endaliga innihald.

Tað hevur ongantíð verið annað enn trúgvín, sum hevur kunna frelst. Hvørki dópur Jóhannesar ella hin kristni dópurin hevur kunna frelst nakran. Dópurin hevur altíð verið ein vitnisburður um, at ein er lýðin og í trúgv fegin vil halda seg til Gud og kvetta alt samband, sum hevur við henda heim at gera. Ella við øðrum orðum, so er dópurin eitt prógv um, at ein er byrjaður at liva eitt nýtt lív, nú saman við Jesusi.

Jóhannes doyparin visti, at dópur hansara var ikki hin endaligi dópurin. Tessvegna sigur hann soleiðis: *“Eg doypi tykkum í vatni til umvending; men Hann, ið kemur eftir meg, er sterkari enn eg, Hann, sum eg eri ikki verdur at bera skógvarnar hjá; Hann skal doypa tykkum í Heilagum Andanum og eldi.”* (Matt.3:11)

Hetta er ivaleyst ein fyriboðan um eina nýggja opinbering av Heilaga Andanum, nakað, sum hendi Hvítusunnudag og frameftir. Jesus sendi Heilaga Andan í eini slíkari fylling, sum aldri var sædd áður.

Maður kom sendur frá Gudi; navn hansara var Jóhannes.

Hann kom til vitnisburð, at hann skuldi vitna um ljósið, so øll skuldu koma til trúgv við honum.

Hann var ikki ljósið, men hann skuldi vitna um ljósið.

Hitt sanna ljósið, tað, sum lýsir yvir øll menniskju, skuldi nú koma í heimin. Jóhs. 1:6-9.

Lærusveinar Jesusar vóru sjálvandi doyptir við dópi Jóhanneser, og teir doyptu øll tey, sum komu til trúgv við hesum sama dópi.

DÓPUR JESUSAR

Tá ið Jesus einaferð var komin inn í Templið, komu høvuðsprestarnir og hinir elstu fólksins til Hansara, meðan Hann lærði har, og søgdu: “Við hvørjum

myndugleika gert Tú hetta, og hvør hefur givið Tær henda myndugleika?”

Jesus svaraði teimum: “Eisini Eg skal spyrja tykkum um eitt; siga tit Mær tað, skal eisini Eg siga tykkum við hvørjum myndugleika Eg geri hetta.

Dópur Jóhannesar, hvaðani var hann, av Himli ella frá menniskjum?”

Tá hugsaðu teir við sær sjálvum og søgdu: “Siga vit: “Av Himli,” so sigur Hann við okkum: “Hví trúðu tit honum tá ikki?”

Men siga vit: “Frá menniskjum,” so óttast vit fyri fólkinum, tí tey halda øll, at Jóhannes var profetur.”

Tí Jóhannes kom til tykkara á rættvísisvegi, og tit trúðu honum ikki; men tollarar og skøkjur trúðu honum; og tó at tit sóu hetta, angraðu tit tað kortini ikki aftaná, so tit trúðu honum. Matt. 21:24-25 og 32.

Tá ið nógvir Farisearar og Saddukearar royndu at sleppa framat hjá Jóhannesi fyri, at verða doyptir, kallaði hann teir fyri: “Ormaavkom!” Eingin kundi verða doyptur, sum vit hava nomið við, uttan at hava irða seg um syndir sínar og hevði vent um og trúð á Gud.

Tá kom Jesus úr Galilea til Jordan til Jóhannes at verða doyptur av honum.

Men Jóhannes sýtti Honum tað og segði: “Mær tørvar at verða doyptur av Tær, og Tú kemur til mín!”

Tá svaraði Jesus honum: “Lat tað nú verða gjørt! Tí soleiðis sømir okkum at fullkoma alla rættvísi.” Tá lat hann tað verða gjørt.

Tá ið nú Jesus var doyptur, kom Hann við tað sama upp úr vatninum, og Himmalin opnaðist fyri Honum, og Hann sá Anda Guds dala niður sum dúvu og koma yvir Hann.

Og rødd kom av Himli, sum segði: “Hesin er Sonur Mín, hin elskaði, sum Eg havi tokka til.” Matt.3:13-17.

Dópurin og freistingin vóru tey bæði seinastu stigini, ið skuldu takast, áðrenn tað kundi sigast um Jesus, at Hann var stigin fram sum menniskja, og setti seg sjálvan so lágt, so Hann var lýðin til deyðan, ja, krossdeyðan. Tí hevur Gud eisini sett Hann ógvuliga høgt og givið Honum navnið, sum yvir øllum nøvnum er, fyri at í navni Jesusar hvørt knæ skal boyggja seg, teirra, sum í Himli eru, teirra, sum á jørðini eru, og teirra, sum undir jørðini eru, og hvør tunga skal játta, at Jesus Kristus er Harri, Gudi Faðir til dýrd.

Filippibr.2:8-11.

Jesus tørvaði ikki at verða doyptur, Hann skuldi ikki venda við og trúgva. Hann hevði onga synd at játta, men Hann verður vígdur til tann gerning, sum Hann skuldi gera, at geva sítt lív sum bót fyri syndir okkara. Hann fær góðkenning frá Faðir Sínum til henda messianska gerning Sín sum Harrans líðandi Tænari. Í dópi Jesusar

eru allir persónarnir í guddóminum, hinum trýeinda hjástaddir.

Alt, ið Jesus gjørði, eisini dópurin, var fyri frelsu okkara.

Stórst av øllum uppgávum, sum er litin okkum menniskjum til, er at boða Evangeliið. Eftir hvørt stutt mannalív, liggur ein ævinleiki, ið eingin sleppur undan. Tí er tað av alstórum týðningi, at vit lurta eftir, hvat evangeliið hevur at siga okkum.

Øll vita, at vit skulu higani frá fyrr ella seinni. Tí var tað, at Jesus segði: *“Tann, sum hoyrir orð Mítt og trýr Honum, ið sendi Meg, hevur ævigt lív og kemur ikki til dóm, men er farin yvirum frá deyða til lív.”* Jóhs.5:24.

Eg veit, at tað eru mong menniskju sum siga: “Eg eri barnadoyptur, og tá varð sagt við dópin: *“Hin alvaldi Gud, Faðir várs Harra Jesus Kristus, sum nú hevur endurføtt teg við vatni og Heilagum Anda og hevur veitt tær fyrigeving syndanna, Hann styrki teg við náði Síni til hitt æviga lívið.”* Hetta fer uttan iva at verða nógmikið fyri meg?

Fyri tað fyrsta, so vil eg fegin gera tað heilt greitt fyri tær, at einki menniskja kann svara fyri eitt annað menniskja, at tað trýr, hvørki ein gumba ella ein gubbi ei heldur foreldrini. Tú mást sjálvur/sjálv verða komin til trúgv á Jesus og játta teg sum eitt frelst menniskja, tí orðið sigur: “Tí um tú við munninum játtar Jesus sum

Harra og trýrt í hjartanum, at Gud reisti Hann upp frá hinum deyðu, so skalt tú verða frelstur/frelst. Róm.10:9.... Sostatt kann barnadópurin ikki frelsa nakað menniskja. Hvar enn tú lesur í Bíbliunni, bæði í Gamla og Nýggja Testamenti, so er tað TRÚGVIN, sum frelsir og einkið annað.

Við tað, at Jesus lat seg doyða við dópi Jóhannesar, vísir Hann okkum, at Hann góðtekur dópshátt Jóhannesar, við at fara niður í vatnið og lata seg søkka eitt lítið bil, fyri so at koma upp aftur úr vatninum og fáa góðkenning Faðir Síns: “Hesin er Sonur Mín, hin elskaði, sum Eg havi tokka til.”

Hesin dópsháttur varð síðani eisini nýttur í hinum kristna dópinum. Pinkubarnadópurin við ásletting av trimum nevum av vatni, sum longu er sligið fast og prógvað, hoyrir ikki heima í hini kristnu læruni.

HIN KRISTNI DÓPURIN

Av tí, at eg longu havi viðgjørt hvat kristin dópur er, vil eg ikki endurtaka alt, men bert vísa á, at Jesus sjálvur hevur sagt, at ein má trúgva, áðrenn ein kann lata seg doyða, og at dópurin krevur, at nógmikið av vatn er tøkt, so likamið kann fara heilt undir í vatnið.

Vit hava áður nomið við orðini úr Markus evangelium kap. 10,13-16, har nakrar mammur komu til Jesus við nøkrum børnum fyri at fáa Hann at nema við tey. Lærusveinarnir hildu, at børnini órógvaðu og hóttu tessvegna at teimum. Men tá ið Jesus sá hetta, varð Hann vreiður og segði við teir: “Latið hini smáu børn koma til Mín, forið teimum ikki! Tí ríki Guds hoyrir slíkum til. Sanniliga, sigi Eg tykkum: Tann, ið ikki tekur ímóti ríki Guds eins og lítið barn, skal als ikki koma inn í tað.” So tók Hann tey í favnin, legði hendurnar á tey og signaði tey.

Jesus var vinur barnanna. Hann var verndari alra teirra, sum veik vóru. Handaálegging er ikki nakað óbíbilskt fyribrygdi. Eg eri fegin um, at vit hava hesi orð í Bíbil okkara, men tað er ein stór misskiljing, tá ið fólkakirkjan nýtir hesi orð sum stuðil fyri barnadópin og harvið seta øll Bíbliunnar orð um dópin til viks. Tað er als eingin dópur í hesum orðum, ei heldur hevur Jesus havt dópin í huga í hesum føri.

At bera børnini til Jesus, er at ala tey upp í aga og áminning Harrans, og um gjørligt at leiða tey í uppvøkstrinum inn á trúarinnar veg, so tey sjálvi kunnu taka eina støðu. Mangan megna vit hetta so illa, men so hava vit barnamøtir, sunnudagsskúlar og summarlegur fyri børn, har dugnalig fólk eru við at peika teimum á Jesus, so tey kunnu taka ímóti Honum sum teirra frelsara.

Vit mugu biðja um, at fleiri og fleiri børn verða leidd inn á veg trúarinnar og vilja taka støðu fyri Jesusi. Og at tey so verða vegleidd til, at taka eina avgerð um at lata seg doypa og harvið játta, at tey er børn Guds, tá verður dópurin ein andalig roynd, sum ríkar og mennir tey á lívsleiðini saman við Harranum.

Eg havi fleiri ferðir undirstrikað, at barnadópurin ikki er bíbilskur, men byrjaði so smátt at koma undan kavi seint í aðru øld e. Kr. Og spakuliga í 3.øld. At barnadópurin gjørdist so vanligur er Augustin, í 5.øld, orsök til. Fólk vórðu noydd at lata børn teirra doypa, og tey, sum ikki gjørdur hetta vórðu atsøkt og mangan tikin av døgum, sum eg longu havi lýst.

Men Gud hevur altíð átt eina Samkomu, sum var orðum Hansara lýðin, eisini í dag. Annaðhvørt fólkakirkjan vil góðtaka dóp av trúgvandi ella ikki, so er tað hin einasti dópur, vit sum kristin menniskju verða víst til gjøgnum orðið; aðrir dópar eru mannaboð, sum t.d. barnadópur við ásletting.

22. PARTUR

HVUSSU SKULU VIT DOYPAST ?

Tað er ymiskt, hvussu ein dópur ferð fram. Á okkara leiðum skilja vit millum barnadóp ella áslettingardóp og dóp av trúgvandi menniskjum.

Barnadópur, áslettingardópur og pinkubarnadópur, kært barn hevur mong nøvn, ferð fram á tann hátt, at prestur byrjar við at spyrja gummuna e.a. persón, ið ber barnið: Er barnið heimadoypt? Er barnið ikki heimadoypt, sigur prestur: *Lovaður veri Gud og faðir várs harra Jesu Krists, sum eftir miklu miskunn síni hevur endurføtt okkum til livandi vónar fyri uppreisn Jesu Krists frá deyðum! (ritualbók fólkakirkjunnar)*

Síðani biður prestur eina bøn, og so sigur hann: *Soleiðis talar vár harra Jesus Kristus: “Mær er fingið alt valdið á himni og á jørð. Farið tí og gerið øll fólkasløgini til lærisveinar mínar, (við tað^x) at tit doypa tey til navn*

faðirsins og sonarins og heilaga andans, og við tað at tit læra tey at halda alt tað, ið eg havi boðið tykkum. Og sí, eg eri við tykkum allar dagar alt til veraldar enda.”
x) við tað, stendur ikki í grikska tekstinum!(mín viðm.)

Og um børnini sigur hann: “Loyvið smábørnunum at koma til mín, forðið teimum tað ikki, tí at fyri slík er Guds ríkið. Sanniliga sigi eg tykkum, tann, ið ikki tekur við Guds ríki eins og lítið barn, hann skal als ikki koma inn í tað.”

Og hann tók tey í favn og vælsignaði tey, í tí hann legði hendurnar á tey.

So vilja vit tá hjálpa hesum barnið(børnum) at signing hansara við at doypa tað (tey) til navn faðirsins og sonarins og heilaga andans.

Eftir hetta sigur prestur við barnið: Tak við hinum heilaga krossmerki bæði fyri andlit títt og bróst títt, til vitnisburðar um, at tú skalt tilhoyra hinum krossfesta harra Jesusi Kristi.

Eftir hetta spyr prestur (sjálvandi ikki barnið, tá ið tað ikki kann svara, men gummuna): Hvat eitur barnið?

Gumman svarar og sigur navn barnsins.

Prestur spyr nú: N:N: Avnøktar tú djevulin og allar gerningar hans og allan atburð hans? (Gumman svarar fyri barnið, tá ið barnið ikki dugir at svara, og hon sigur) :Ja. Og so heldur prestur áfram at spyrja barnið alla trúarjáttanina, men tá ið barnið ikki kann svara

sjálvst, svarar gumman fyri barnið og sigur: Ja á røttu støðum.

At enda spyr prestur barnið: Vilt tú doypast eftir hesi trúgv, og gumman svarar fyri barnið: Ja!

So sigur prestur: N.N. Eg doypti teg til navns faðirsins og sonarins og heilaga andans! Meðan hann slettir trýggjar ferðir upp í lógvan av vatni á høvur barnsins. So er barnið doypt sambært lóg fólkakirkjunnar.

Prestur sigur nú: *Hin alvaldi Gud, faðir várs harra Jesus Krists, **sum nú hevur endurføtt teg** við vatni og heilagum anda og hevur **veitt tær fyrigeving syndanna**, hann styrki teg við við náði síni til hitt æviga lívið! Hann varðveiti útgang tín og inngang tín hiðan ífrá og um allar ævir! Amen.*

Prestur biður nú Faðir Vár bønina!

Síðan sigur prestur nøkur orð til faddrar at barninum og til foreldrini: Fyrst nevnið hann, at tey nú kunnu vitna, at barnið er doypt. So nevnið hann skyldu faddranna, at um so er, at foreldrini doyggja áðrenn barnið er tilkomið, so skulu teir hava umsorgan fyri, at barnið verður lært upp í hinum kristiliga barnalærdóminum. At enda kemur so ein bøn.

Nú er barnið sostatt doypt og hevur fingið fyrigeving syndanna og hitt æviga lívið fyri Jesu Krists skuld.

Dópur av trúgvandi menniskjum ferð vanliga fram á tann hátt, at tann, ið doypast skal avleggur ein

vitnisburð um, at hann/hon trýr á Jesus Kristus sum sín Harra og frelsara.

Siðani fara bæði tann, ið doypast skal og tann, ið skal doypa niður í vatnið ella dópsgrøvina ella á sjónum ella á onkrum vatni úti í haganum ella hvar enn dópurin gongur fyri seg, og tann, ið doypur sigur við hin, ið doypast skal t.d.: **Av tí, at tú við munni tínum hevur játtað Jesus sum Harra og trýrt í hjarta tínum, at Gud reisti Hann upp frá hinum deyðum,** (Hon/hann, ið doypast skal verður nú søkt/ur niður í vatnið eitt lítið bil) meðan hann, ið doypir sigur: **doypi eg teg í navni Faðirsins, Sonarins og Heilaga Andans!** (nú verður hin doypti hjálpt/ur upp úr vatninum).

Hesin trúardópur er nú at enda komin.

Paulus sigur: *Øll vit, sum doypt eru til Kristus Jesus, eru doypt til deyða Hansara?*

Vit eru tá grivin (jarðað) við Honum (søkt undir ella niður í vatnið) við dópinum til deyðan, fyri at, eins og Kristus varð reistur upp frá hinum deyðu við dýrd Faðirsins, so skulu eisini vit(rísa upp fyri at) liva nýtt lív. Róm.6:3-4.

Men hvussu doyptu tey fyrstu kristnu?

Hitt grikska orðið βαπτίζειν merkir at søkka, sum er nomið við áður. T.d. tá ið ull verður litað, verður hon βαπτίζειν søkt niður í løgin.

Tá ið kríggj er og eitt skip verður bumbað, so tað endar á havsins botni, so er skipið βαπτίζειν – søkt niður

í havsins dýp. Hetta orðið slóðaði sær veg inn í latínskar bókmentir og varð síðan tikið við inn í hitt kristna orðatilfeingi. Hetta orð finna vit fleiri staðir í bíbliu okkara.

Nýggja Testamenti sigur frá dópi, bæði av einstaklingum t.d. Áps.8:38 og 9:18 og av fleiri, ið vórðu doypt samstundis, sjálvandi ein og ein. T.d. vórðu øll, ið hildu til í húsinum doypt samstundis. Áps. 16:33; 1.Kor.1:16 sb. Áps.2:39.

Í Nýggja Testamenti verður lagdur stórur dentur á týdning dópsins. Jesus hevur sagt í Matt.28:19, at dópurin skal fara fram í navni Faðirsins, Sonarins og Heilaga Andans.

Vit vita frá øðrum støðum, at doypt varð til navn Jesusar; t.v.s. doypt til at liva í samfelag við Hann og hoyra Honum til og fáa lut í øllum teimum rættindum, ið frelsan gevur. Áps.2:38; 8:12; 10:48; 19:5 og Róm. 6:3.

Dópurin í Nýggja Testamenti fór altíð fram í atlit til, at viðkomandi var umvendur og komin til trúgv á Harran Jesus Kristus sum sín Frelsara. Mk.16:16 og Áps.2:38.

Í tí einasta kristna dópi, sum Nýggja Testamenti sigur frá, verður ein doyptur til deyða Jesusar. Vit verða tá grivin við Honum við dópinum til deyðan, fyri at, eins og Kristus varð reistur upp frá hinum deyðu við dýrd Faðirsins, so skulu eisini vit liva nýtt lív. Róm.6:3-4.

Í Talmud, sum er eitt stórt savn av mannafrásøgnum í jødadóminum, stendur m.a. skrivað, hvussu ein eigur at vaska sær um hendurnar, áðrenn ein ferð at eta. Hendurnar skulu ikki bert gerast vátar, tær skulu undir í vatnið upp til omanfyri handliðini.

Soleiðis er tað eisini við dópinum, ein skal heilt undir í vatnið, alt likamið sum tað er.

Hitt týska orðið “Taufe” , ið merkir dópur er samansett av tveimum orðum: 1. Tiefe, ið merkir dýpi og 2. Tauchen, ið merkir søkka.

Soleiðis er dópurin stuttsagt, at eitt trúgvandi menniskja verður søkt niður í dýpið. Eg vil benda á nøkur skriftorð úr Nýggja Testamenti, sum vísa, at júst soleiðis fór dópurin altíð fram:

- A. Og tey vórðu doypt av honum í ánni Jordan og játtaðu syndir sínar. Matt.3:6
- B. Tá ið nú Jesus var doyptur, kom Hann við tað sama upp úr vatninum. Matt.3:16
- C. Menn og kvinnur komu úr Júdea og Jerúsalem og játtaðu syndir sínar og vórðu doypt av honum í ánni Jordan. Mk.1:5
- D. Tað hendi á teimum døgum, at Jesus kom úr Nazaret í Galilea og varð doyptur av Jóhannesi í Jordan. Mk.1:9
- E. Og við tað sama sum Hann kom upp úr vatninum.....Mk.1:10

F. Men eisini Jóhannes doypti í Enon, tí har var nógv vatn...Jóhs. 3:23

G. Tá beyð hann, at vagnurin skuldi steðga, og teir fóru báðir niður í vatnið, Filip og Hirðmaðurin; og hann doypti hann. Áps.8:38

Tað er av sera stórum týðningi hvørja áskoðan, tann hevur, ið doypast skal.

Sambært Bíbil okkara er dópurin ein lýdnisgerð og ein vitnisburður um, at ein er komin til trúgv á Jesus Kristus, og frá nú av hevur kvett allar brýr til henda heim.

1. Tann, ið trýr og verður doyptur, skal verða frelstur Mk.16:16.
2. Tey, sum nú tóku við orði hansara, vórðu doypt Áps. 2:41.
3. Men tá ið tey nú trúðu Filip, sum kunngjórði teimum evangelið um ríki Guds og navn Jesu Krists, lótu tey seg doypa, bæði menn og kvinnur. Áps. 8:12.
4. Eisini Símun sjálvur kom til trúna og lat seg doypa.....Áps. 8:13.
5. Og nógvir Korintmenn, sum hoyrdu hann, komu til trúgv og lótu seg doypa. Áps. 18:8.
6. Hygg, her er vatn – hvat forðar fyri, at eg verði doyptur? Filip svaraði honum: “trýrt tú av øllum

hjarta tínum, so kann tað verða gjørt.” Áps. 8:36-37.

Tá ið orð Guds sigur okkum so greitt, sum omanfyri nevnt, hvat vit eiga at gera viðvíkjandi dópnum, so hava vit ongan myndugleika at broyta orð Hansara, men hava skyldu, at gera soleiðis sum sagt verður.

Ferð eftir ferð verður sagt, at vit eiga at lata okkum doyða, sum eitt úrslit av, at vit eru komin at kenna Jesus Kristus sum okkara frelsara, og at slíkur dópur fer fram har sum nógv vatn er, soleiðis at tann, ið verður doyptur letur seg søkka undir kav.

Tað er ógjørlegt, at tað eru fleiri sløg av dópum at velja ímillum, t.d. einum áslettingardópi fyri pinkubørn, sum ikki er nevndur í Bíbliunni, og so einum dópi fyri tey, sum eru komin til trúgv á Jesus Kristus, og sum er tann einasti dópur, ið er nevndur í Skriftini.

Í Efesusbrævinum stendur, at vit eiga at leggja okkum eina við at verða verandi í einleika Andans í bandi friðarins: Eitt likam og ein Andi, eins og tit eru kallað til eina vón í kalli tykkara, ein Harri, ein trúgv, ein dópur.....Ef.4:3-5.....

Hvussu skulu vit nú skilja omanfyri nevnda tekst? Skal ein bert lata seg doyða einaferð, og er tað bert ein dópur, sum er rættur?

Vit lesa í Ápostlasøguni: Meðan Apollos var í Korint, kom Paulus til Efesus, eftir at hann hevði ferðast um hinar ovaru landspartarnar. Har hitti hann nakrar lærisveinar, og hann segði við teir: “Fingu tit Heilaga Andan, tá ið tit komu til trúgv?” Teir svaraðu honum: “Vit hava ikki so mikið sum hoyrt, at Heilagi Andin er.”

Hann segði: “Hvørjum dópi vórðu tit tá doyptir við?” Teir svaraðu: “Við dópi Jóhannesar.”

Tá ið teir hoyrdu hetta, lótu teir seg doyða til navn Harrans Jesusar.

Og tá ið Paulus legði hendurnar á teir, kom Heilagi Andin yvir teir, og teir talaðu við tungum og profeteraðu.

Teir vóru í alt um tólv menn. Áps. 19:1-7.

Her lósu vit, at um tólv menn lótu seg doyða fyri aðru ferð. Hví? Tí nakað vantaði í tí fyrra dópinum.

Fyri tey fyrstu kristnu hevði tað einki at siga, hvar tey vórðu doypt. Ei heldur var nøkur signing av vatninum neyðug, ei heldur nær ein var doyptur, dag ella klokcutíma.

Allastaðni har menniskju tóku ímóti Kristusi sum teirra frelsara, vórðu tey beinanvegin doypt

um nógmikið av vatnið var á staðnum. Vatn var næstan altíð nógmikið av í húsum rómverja. Í hvørum býlingshúsi var ein forgarður, sum hevði eitt sokallað “Impluvium” ein brunn, har regnvatnið varð samlað upp. Nógv stór sethús høvdu bað, sum ofta vórðu kallað “Baptisterium” Hvussu skulu vit doypa? Bíbilska svarið er púra greitt: Ein, ið doypur verður, má hava vent við og sostatt játta, at Jesus er Harri og Frelsari. Tá kann hann lata seg doypa við at lata seg søkka undir kav í vatninum og rísa upp til nýtt lív.

Heilt greitt er tað bert ein dópur, sum ein skal doypast við. Tá ið so tey, sum hava verið doypt sum pinkubørn lata seg doypa sum trúgvandi, er tað so ikki endurdópur?

Nei, eins og vit lósu í Áps., at teir tólv, sum longu vóru doyptir, vórðu doyptir einaferð aftrat, soleiðis er tað eisini við teimum, sum eru doypt sum pinkubørn, hesin dópur vantaði nakað ella rættari sagt: var ikki nakar dópur!

Tað sum eyðkennir ein bíbilskan dóp er ikki til staðar í sokallaða barnadópinum.

1. Trúgvín vantar! (eingin kann trúgva fyri ein annan, ei heldur kann eitt pinkubarn trúgva ella svara spurningum).

2. Nógmikið av vatnið vantar! (Eingin heimild er í orði Guds fyri áslettingardópi-tríggjar nevar av vatni er ikki nógmikið at verða doyptur í).
3. Sostatt er tað ikki endurdópur, tá ið eitt trúgvandi menniskja letur seg doypa við at játta trúgv sína og so letur seg jarða ,verða grivin við Jesusi við dópinum til deyðan, fyri at reisa upp frá hinum deyðu við dýrd Faðirsins, fyri at liva eitt nýtt lív.

UM TÍ EIN ER Í KRISTUSI, ER HANN NÝGGJUR
SKAPNINGUR;
HITT GAMLA ER FARIÐ---TAÐ ER VORÐIÐ
NÝTT!

23. PARTUR

TIGA HESIR, SKULU STEINARNIR RÓPA !

Tá ið Jesus Pálmasunnudag reið inn í Jerúsalem, breiddi fólkið klæði síni á vegin og við pálmagreinum í hendi, rópaði allur mannaskarin: “Signaður veri kongurin, sum kemur, í navni Harrans!”

Nakrir av Fariseararnum í mannaskaranum søgdu við Hann: “Meistari, hav at lærisveinum Tínum!” Men Hann svaraði teimum: “Eg sigi tykkum, at tiga hesir, skulu steinarnir rópa!” Luk.19:40

Í dag tiga flestu kristnu leiðarar og boðberarar um dópsspurningin. Sjálvt um so er, hava vit eina mongd av steinum kring heimin, sum rópa, vitna og prógva, at tey trúgvandi kristnu gjøgnum nógvar øldir vórðu doypt, tá ið tey vendu við til Jesus Kristus.

Sebastian Ristow, Ergänzungsband 27,1998, hevur gjørt ein lista yvir meira enn 1000 antikkar – dópsgravir

frá griksku-rómversku fornöldini. Ein dópsgrøv er ein brunnur, sum er nóg stórur at doypa eitt vaksið fólk í. Bert úr Ísrael hevur hann 24 pláss, har slík dópskapell við dópsgrøvum finnast. Hesi støð verða vanliga kallað fyri “baptisterium”, ið merkir eitt pláss har dópur kann fara fram á bíbilskan hátt.

Nógv av hesum baptisterium standa fremvegis í dag og vitna um eina tíð, har Guds Fólk vóru lýðin Bíbliunnar orðum og lótu seg doypa, tá ið tey vóru komin til trúgv á Jesus.

Nógvir rómverskir kaisarar toldu ikki nakran átrúnað, sum ikki heiðraði teir rómversku gudarnar ella kaisaran sjálvan; tessvegna vórðu tey trúgvandi atsøkt. Sum áður nomið við, vóru tær fyrstu øldirnar í tíðarrokning okkara torførar fyri tey, sum játtaðu seg sum kristin og lótu seg doypa.

Hóast so var, breiddi kristindómurin seg yvir alt hitt rómverska ríki. Paulus sigur í Róm.10:17: *So kemur trúgvin av tí, sum prædikað verður.* Og Jesus sjálvur sigur um frelsuna í Markus 16:16: *Tann, ið trýr og verður doypur skal verða frelstur.*

Fyri at taka saman um, so fekk hin mæta pávakirkjan skjótt tillagað hin kristna boðskapin, so hann hóskaði til samfelagið. Kirkjan gekk ørindi statsins, hóast Jesus greitt hevur sagt, at Hansara ríki er ikki av hesum heimi.

Hóast tað var eitt risastórt samarbeiði millum statskirkjufyrirbrigdi við síni fjøtrandi fólkapátrúgv og statin sjálvan, gekk tað ógvuliga strilti hjá pinkubarnadópinum við ásletting at fóta sær í fólkinum. Ikki fyrrenn vit koma upp í 6.øld kann ein veruliga tosa um, at hesin dópur eftir mannaboðum er so smátt vorðin ein siður, men hesin megnaði ongantíð at køva bíbilska dópin heilt.

Hetta í sjálvum sær, er eitt sterkt prógv um, at pinkubarnadópurin við ásletting als ikki hevur sín uppruna í læru ápostlanna.

Flestu søgugranskarar eru á einum máli um, at gamlar kristnar familjur, bæði í 3. og 4. øld, als ikki hava latið børn teirra doypa.

Um vit nú siga t.d., at pinkubarnadópurin við ásletting varð settur á stovn av ápostlunum, hvat var tað so, sum gjørði, at fleiri og fleiri vórðu doypt sum vaksin, tvs. fyrst eftir, at tey høvdu tikið við trúnni á Jesus, og so vendu hesum gamla sokallaða pinkubarnadópi ryggin?

Hví vórðu tá so nógv “baptisterium” bygd í flestu býum í rómverska ríkinum heilt upp til miðøldina? Og ikki bert í rómverska ríkinum, men um allan hin tákenda heimin?

Hesi dópsstøð eru eitt haldgott prógv um, at vatndópurin, har tann, sum doyptur skuldi verða, fór niður í vatnið, undir kav, sambært Nýggja Testamenti,

helt sær heilt inn í miðöldina javnsíðis pinkubarnadópinum við ásletting!

Eusebius úr Kesarea skrifvar í kirkjusögu síni bók 8, deild 2, at í tí seinastu stóru atsóknini mótvegis teimum kristnu, vórðu bønarhúsini sundursoraði og allar kristnar bókmentir og Hin Heilaga Skriftin, vórðu brendar á báli alment.

Katakomban í St. Priscilla í Róm.

Á vetri ár 1900 varð í jarðhellinum (katakomba) í St. Priscilla í Róm ein stór vatnbingja funnin. Hin “heilaga fornfrøðisliga nevndin” hjá Vatikaninum hevur staðfest, at her snúði tað seg um eitt Baptisterium, sum varð funnið í katakombuni.

Á næstu blaðsíðu er mynd 11 av vatnbingini, ið varð funnin í katakombuni í Priscilla í Róm.

Katakomban í Priscilla í Róm (Mynd 12)

,

KATAKOMBAN Í ST. PONZIANU Í RÓM

Í katakombuni í tí heilaga Ponzianu í Róm liggur eitt sokallað dópskapel, sum hevur ein dópsbrunn

(dópsgrøv), ið er 1,14 m. djúpur, 1 m. breiður og 1,35 m. langur. Í diametur er hann 1,4 m.

Málningurin yvir inngongdini til dópskapellið staðfestir, at her veruliga var eitt pláss, sum varð nýtt til dóp av trúgvandi menniskjum.

Tað, sum annars kanska ikki er so væl skjalprógvað, prógva øll hesi ymisku plássini og bera okkum boð um, at bert ein dópur hevur verið upprunaliga, og tað er tann, sum Nýggja Testamenti sigur okkum frá, og sum Jesus sjálvur hevur sett á stovn.

Jacques Frei, ein trúgvandi bróður, sum er borin í heim í Schweiz 1930 og uppvaksin í Fraklandi, sum er ein kendur prædikumaður og fornfrøðingur, hevur vinarliga lánt mær fleiri myndir av dópskapellum og baptisterium frá støðum, hann sjálvur hevur vitjað. Hesum eri eg honum ógvuliga takksamur fyri, tí júst hesar myndir frá søguligum støðum prógva nógv av tí, sum henda bók sigur frá.

KATAKOMBAN Í NEAPEL

Í katakombuni í St. Genaro í Neapel er ein rættvinklaður dópsbrunnur ella dópsgrøv, sum er væl varðveitt og er 0,91m. djúp. Vísundafólk meta, at henda dópsgrøv er frá ár 762-766 e. Kr.

Enn eitt haldgott prógv um, at bíbilskur dópur hevur verið framdur langt fram í tíðina.

Piscina í Aquilea (Italia) (Mynd 13)

AQUILEA

Ein av týdningar miklastu býunum í Italiu í kaisara tíðini var Aquilea, sum liggur í landspartinum Friuli-Venezia Giulia í landnyrðingspartinum av Italiu. Í dag búa umleið 4000 fólk í býnum, men í kaisara tíðini búðu umleið 100.000 fólk har. Í ár 452 varð býurin lagdur í oyði av Hunnarakonginum Attila, men varð endurreistur í miðöldini og fleiri ferðir víðkaður, men fánaði so við og við burtur og megnaði ongantíð aftur at menna seg og fáa sama týdning, hann hevði havt áður.

Útgrevstur hevur verið í kirkjuni, sum er í dag, og hava fornfrøðingar funnið ein fundarsal, ið ivaleyst

hefur verið nýttur til dópsfrálæru av lærisveinum, teimum, sum vóru komnir til trúgv á Harran Jesus.

Spor eru at síggja av eini dópsgrøv. Bygningsverkið er frá tíðini, tá ið Konstantin var kaisari. Seinni er ein enn størri dópsgrøv vorðin bygd, hava fornfrøðingar staðfest.

Her frá 4. øld er so aftur eitt prógv um, at bíbilskur dópur er farin fram í rómverska ríkinum.

Baptisterium –Dura Europas (Sýrialand) Mynd 14

DURA EUROPOS (SÝRIALAND)

Í landnyrðingspartinum av Sýrialandi, sum áður kallaðis Mesopotamien, og sum liggur í nánd av Euftrat, er ein stórir heyggur grivin út. Har hava teir funnið fleiri

leivdir av dópsgrøv o.ø. virðismiklum lutum. Hesin ber navnið Dura Europos. Her á markinum til rómverska ríkið, lá ein stórir býur. Eitt tíðarskeið var býurin undir rómverskum valdi. Tær rómversku atsóknirnar mótvegis teimum kristnu náddu neyvan heilt til býin, og var hesin tessvegna eitt friðskjól fyri bæði kristin og jødar.

Sum vit vita, var “fyrsti jødiski-rómverski bardagin” ár 70 e.Kr., tá ið Jerúsalem varð lagdur í oyði. “Annar jødiski-rómverski bardagin” var ár 135 e.Kr.. Eftir henda seinna vórðu jødar bannlýstir. Tessvegna hava teir flýggjað til júst omanfyri nevnda bý, ið lá á markinum til rómverska ríki.

Í Dura Europos er ein sýnagoga (samkomuhús jødanna) útgrivin. Hon var prýdd við mongum málningum. Nakrir av hesum málningum eru at finna í listaskálanum í Damaskus.

Eisini kristin fólk búðu í hesum lutvíst tryggja býi sum nevnt. Við tí fyrstu kristnu samkomuni sum fyrimynd, samlaðust tey trúgvandi í heimum teirra. (Áps.2:46 og Róm.16:15).

Fornfrøðingar hava funnið eitt hús við einum fundarsali, ið hevur verið nýttur til gudstænastur og sum hevði eina dópsgrøv. Teir hava givið eina lýsing av hesum:

Á tí partinum (lonuni) av samkomuhúsinum, ið lá út móti garðinum var ein fundarsalur, ið hevur verið nýttur

til gudstænastur o.a. fundir. Veggirnir eru málaðir hvítir.

Yvirav nevnda fundarsali, í lonuni hinumegin í garðinum, var ein annar fundarsalur við málningum. Hesin seinni fundarsalurinn hefur verið brúktur til dópsgudstænastur og er 3m. x 6,25 m. til stöddar. Í hesum sali er dópsgrøv, ið er sera vøkur og liggur við endan á salinum. Dópsgrøvin er 1,61 m. x 0,95 m. x 0,65 m. Henda dópsgrøv (dópsbrunnur) er nóg stór til, at bíbilskur dópur er farin fram har.

Í dag er ikki nógv at síggja av Dura Europos kristiliga samkomuhúsi, tí tað var bygt av ráðum tigulsteinum. Men lærði háskúlin í Yale í USA hefur varðveitt lýsingar og myndir av fundarsalunum og dópsgrøvini, sum fornfrøðingar funnu fram til.

Sostatt er aftur eitt prógv um, at tey trúgvandi kristnu livdu teirra samkomulív sambært Nýggja Testamenti. Tey hildu fast við læru ápostlanna og við samfelagið, við breyðbrótingina og við bønirnar. (Áps. 2:42) Og so høvdu tey dópsgrøv til teirra, ið tóku við trúnni á hin krossfesta og upprisna og himmalfarna Harra og frelsara, so hesi kundu lata seg doyða við bíbilskum dópi.

Áhugavert er at síggja hvussu trúføst samkoma Guds hefur verið gjøgnum øldirnar. Har átti hesin heimur einki pláss í samkomunum. Eingin samanblanding av trúgvandi og heimsins børnum fór fram har, soleiðis

sum tað seinni skuldi vísa seg í statskirkjufyribrygdinum. Tá ið fólk vóru komin til trúgv, vórðu tey doypt í serstøkum dópshøli um hetta lat seg gera ella aðra staðir, har nógmikið av vatni var. Í hvussu er var eingin vandi fyri, at fólk ikki vistu hvørji vóru trúgvandi og hvørji ikki vóru.

Tað var óhugsandi, at vantrúgvandi menniskju tóku lut í samkomulívinum, har tey trúgvandi komu saman. Serliga breyðbrótingin var bert fyri tey, sum vóru komin til trúgv og vóru vorðin doypt. Soleiðis var tað í teimum fyrstu samkomunum og er tað framvegis soleiðis í Samkomu Guds.

Tá ið vit hugsa um mannagongdina viðvíkjandi breyðbrótingini (altargongdini) í fólkakirkjuhøpi, so er eingin skilnaður har. Øll kunnu luttaka, trúgvandi eins og ikki trúgvandi - uttan at eg skal seta meg til dómara yvir nakran, men hetta er bert ein veruleiki, men soleiðis hevur ikki altíð verið.

Hetta kemur sjálvandi av læru fólkakirkjunnar: at øll barnadoypt menniskju eru endurfødd ella frelst og hava sostatt atgongd til breyðbrótingina, sum er fyri øll Guds børn.

LATERAN – BASILIKA Í RÓM

Í árinum 313 tá rómverska ríkið varð býtt sundur millum kaisararnar Konstantin og Licinius, vórðu teir báðir samdir um ein felags átrúnaðarligan politik.

Nú finga tey kristnu allar tær ognir aftur, sum hövdu verið tiknar frá teimum. Somuleiðis varð loyvi givið til at byggja nýggjar kirkjur, kleystur og dópsbygningar, tey sokallaðu “baptisteriir”. Staturin stuðlaði fíggjarliga.

Tá lat Konstantin kaisari Lateran – Basilika í Róm byggja og við lið tess ein dópsbygning ella eitt kapel. Eitt kapel var altíð so stórt, at dópsgrøv, sum var nóg stór til at doyfa vaksin fólk í, kundi liggja inni í sjálvum kapellinum.

DÓPSGRAVIR Í ÍSRAEL

Nabatearar er heitið á norðurarabiskum fólk, sum var eitt kongaríki í økinum eystanfyri Palestina. Hetta ríkið varð sett á stovn umleið ár 300 f.Kr. Her lá m.a. hin kendi býurin Petra.

Nabatearar ráddu yvir handilsvegnum millum tað, vit í dag kenna sum Jordan og Egyptaland. Fólk, har tók ógvuliga tíðliga við kristnari trúgv.

Í Negev økinum hövdu nabatearar bygt fleiri býir; tveir teirra, Avedat og Mamshit, eru í dag grívnir út úr leivdunum. Í báðum hava fornfrøðingar funnið kristnar kirkjur við dópsgrøvum.

Annars eru nógvar dópsgrøvir at síggja í Ísrael. T.d. er í Tagbah ein lítil dópsgrøv, har vaksin fólk eru vorðin doypt í. Hon er ikki nógmikið stór, at leggja eitt vaksið fólk niður í, men hava tey tá nýtt dópsháttin, har tann, ið doypast skuldi varð lagdur í fosturstøðu. Tá kundi hin doypti á tann hátt lata seg søkka niður í vatnið.

Í Føðikirkjuni í Bethlehem er eisini ein líknandi dópsgrøv, sum er múrað til. Eisini í Emaus var ein kirkja við dópsgrøv grívin út av fornfrøðingum fyri mongum árum síðani.

DÓPSGRAVIR Í JORDAN

Á fjallinum Nebo, har Móses fekk loyvi til at skoða inn í hitt lovaða landið, var eitt kleystur bygt. Fornfrøðingar hava grívið ikki færri enn tríggjar dópsgravir út í somu kirkju.

Annars eru fleiri dópsgravir at finna kring alt landið. M.a. er eisini ein dópsgrøv funnin í kenda fornaldarbýnum Petra.

DÓPSGRAVIR Í SÝRIALANDI

Í Sýrialandi liggja fleiri sokallaðir deyðabýir. Her hava kristin fólk búð, men í dag er teir lagdir í oyði, so eingin kann búa har longur.

Eisini her hava dópsbygningar ligið, sum hava havt dópsgravir, har trúgvandi fólk vórðu doypt.

DÓPSGRAVIR Í TURKALANDI

Efesus er í dag ein hin mest vitjaði býur frá fornöldini. Í hesum bíbilska býi liggja leivdir av tveimum kristnum kirkjum. Ein av teimum varð bygd til minnis um ápostulin Jóhannes. Summir søgu-og fornfrøðingar vilja vera við, at ápostulin Jóhannes hevur verið jarðaður her. Í einum sali í kirkjuni er ein dópsgrøv funnin, har trúgvandi fólk eru vorðin doypt.

Ikki so langt frá Efesus er eitt hús, sum søgnin sigur frá, at Maria og Jóhannes hava búð í. Frammanfyri húsið liggur ein stór dópsgrøv, sum uttan iva hevur verið nýtt til bíbilskan dóp.

Annars hava vit dópsgravir bæði í Libia, Tunesia og Algeria, sum er norðurafrikanskur býur. Kartago, ið hevur verið høvuðsstaður í rómverska ríkinum, hevur rættuliga nógvar dópsgravir, sum eru funnar í leivdunum eftir útgrevstur av fornfrøðingum, har eingin ivi er um, at bíbilskur dópur er farin fram.

DÓPSGRAVIR Í RÓMVERSKA RÍKINUM

Trupult er at koma til býin Martigny í Schweiz. Farast má upp um fjallaskarðið, ið er 2469 m. høgt, men handan hetta er eitt baptisterium. Hetta hava fornfrøðingar grivið út. Dópsgrøvin liggur undir kirkjugólvinum, og ein glaspláta er lögð omaná, so síggjast kann niður í dópsgrøvina.

Upprunaliga vórðu fólk doypt á sjónum, vøtnum og aðra staðir har nógmikið av vatni var, soleiðis, sum vit kenna tað frá Nýggja Testamenti. Tá ið so kristindómurin breiddi seg, og kirkjur og samkomuhús vórðu bygd, gjørdist tað alt meira vanligt at byggja tey áðurnevndu baptisteriunni annaðhvørt í sjálvari kirkjuni ella í samkomuhúsinum, soleiðis sum vit kenna tað í dag frá okkara egnu samkomuhúsum ella sum ein bygning nærindis.

Kirkjufaðirin Origenes (uml.185-254) verður altíð tikin sum prógv um, at barnadópurin er ápostólskur av tí, at hann hevur sagt, at hesin varð givin ápostlunum.

Men hesin sami Origenes hevur eisini sagt, at tað er av stórum týðningi, at fólk vita hvat tey gera og sostatt ikki lata seg doypa, fyrr enn tey eru vaksin. Hann hevur eisini í eini grein mótmælt nøkrum, ið heidni rithøvundin, læknin Aulus Cornelius Celsus (ár 25 á.Kr.-ár 50 e.Kr.) hevði skrivað um tey kristnu: at hesi vunnu teirra tilhaldsfólk við at doypa pinkubørn.

Origenes sigur í sínum mótmæli, at tey kristnu góvu altíð frálæru fyrst og hoyrdu so tey, ið ynsktu at lata seg doypa. Tey vórðu upplærd ein og ein, og bert tá ið tey ynsktu at liva eitt lív, sum samsvaraði við hin kristna dópin, vórðu tey doypst og tikin við inn í felagsskap teirra trúgvandi.

Origenes hevur als ikki sagt nakað um, at pinkubørn skuldu doypast ella vórðu doypst, men rættast má vera at meta, at hann við barnadóp hevur hugsa um børn, sum eru komin so væl ávegis í lívinum, at tey vóru før fyri at taka eina støðu fyri ella ímóti Jesusi Kristi og játta seg sum trúgvandi.

Kanningar vísa, at kristnir leiðarar, trúboðarar o.o. í kristnum stórvum upp gjøgnum tíðirnar, høvdu longu sum stór børn tikið ímóti Jesusi sum teirra frelsara sum oftast á kristnum legum o.ø. evangeliskum barnafundum. Fyri mong av hesum lá lívsleiðin greið. Tey lótu seg doypa til eitt lív saman við Kristusi og livdu fyri at vinna sálir fyri Hann.

Eg kundi væl hugsa mær at sagt frá øllum teimum dópskapellum, sum eru og hava verið í Europa gjøgnum øldirnar, men tíverri er ikki pláss fyri tí í hesi bók. Johannes Bugenhagen (1485-1558), sum var ein av Luthers trúføstu meðarbeiðarum, og sum skipaði fyri teimum luthersku kirkjunum í Týsklandi, sigur í 1529, at hann hevði verið í Hamburg til ein dóp, har presturin bert sletti nakrar dropar av vatni á høvur barnsins. Hann

hevði hvørki lisið ella hoyrt um nakað slíkt áður. Hansara metan var avgjørt, at hetta var skeivt, og hann endurgevur eisini Luther, sum skuldi hava sagt, at tað var eitt mistak, sum átti at fáast út av verðini skjótast gjørligt. Hetta samsvarar eisini við, hvat Luther sjálvur hevur sagt um dópin í 1519.

Vit vita við vissu, at rómversk-katólska kirkjan frá 14. øld loyvdi fólki at velja, um tey lótu børn teirra doypa ella bíðaðu við hesum til tey sjálvi kundu avgera hetta. Tá fór dópurin fram við at søkka fólk niður í vatnið, bæði smábørn og vaksin. Kirkjurnar eystanfyri hava líka fram til okkara tíð hildið fast við henda dópsháttin.

Tað hóskar líka sum ikki fyri tíð okkara, at tosað verður um dóp av trúgvandi fólki. Hví ikki? Tí við dóp skilja flestu menniskju, eisini um tey eru doypt sum pinkubørn, at her snýr tað seg um at kvetta við henda heim og liva lívið heilt fyri Jesus Kristus.

Hetta er púra rætt. Dópurin í bíbliunnar egna týdningi er samvitskusáttmáli hins trúgvandi, har tey við dópinum brenna allar brýr handan seg, eins og ápostulin Paulus, og vitna fyri heiminum, at frá hesi løtu livi eg eitt nýtt og øðrvísi lív saman við Kristusi og fyri Hann og ríki Hansara.

Um so eingin evangelistur, trúboði ella prestur er eftir, ið torir at bera boðini út um týdning dópsins, so hava vit umrøddu steinar, sum rópa henda víðgongda

boðskapin út, kallið um at fylgja Jesusi eftir á ein slíkan hátt, at ein sjálvboðin doyr saman við Kristusi í dópinum fyri aftur at rísa upp saman við Honum til nýtt lív, sum ikki er av hesum heimi.

Jesus sigur í Jóhs. 17. Kapitul: ***Eg havi givið teimum orð Títt (Guds), og heimurin hevur hatað tey, tí tey eru ikki av heiminum. Eg biði ikki, at Tú skalt taka tey úr heiminum, men at Tú skalt varðveita tey frá illum. Halga tey í sannleikanum! Orð Títt er sannleiki. Sum Tú hevur sent Meg í heimin, havi eisini Eg sent tey í heimin. Eg biði ikki bert fyri hesum, men eisini fyri teimum, sum við orðum teirra koma til trúgv á Meg.***

Lovaður veri Gud og Faðir Harra okkara Jesu Krists, sum eftir stóru miskunn Síni hevur endurføtt okkum til livandi vón við uppreisn Jesu Krists frá hinum deyðu. 1.Pæt.1:3

24. PARTUR

HVÍ EG LAT MEG DOYPA?

Í hesum partinum fari eg at siga eitt sindur frá mær sjálvum og mínum lívi í atlit til omanfyri nevnda spurning.

BROT ÚR MÍNI LÍVSSØGU-BARNAÁRINI

Eg eri borin í heim í Vestmanna í 1944, hin 28. november. Foreldur míni vóru bretin Josiah Frederick Simpson(f.10031913 – 30101978) og Frida Hansen, (11121922 – 25 07 1997) dóttir Gutta Hansen, í Sornhúsinum í Vestmanna og Maria f. Petersen, úr Fuglafirði. Hon var dóttir gamla Fredag. Foreldur míni vórðu ongantíð gift, so eg varð ættleiddur av eini abbasystur míni, sum kallaðist fyri Jetta í Sornhúsinum.

Sum smádrongur gekk eg regluliga í Gideon í Vestmanna bæði til barnafundir og evangeliskar fundir. Eg minnst ikki, at eg gekk nakað serligt í sunnudagsskúla í Missiónshúsinum. Hetta komst kanska av, at ommubeiggi mín Fredag, sonur gamla Fredag, vitjaði ofta í Vestmanna og saman við honum

Robert á Lakjuni, Olhard, Brynleif Hansen o.fl.. Eg minnst, at eg var við til onkrar útferðir, sum vóru gjørdar frá Missiónshúsinum um summarið við báti út á Slættanes. Annars var eg komin um fermingaraldur, áðrenn eg byrjaði at ganga til møti í Missiónshúsinum.

Eftir at hava verið í umleið eitt ár á einum jólamerkjaheimi í Lindersvold í Danmark, vaknaði spurningurin av álvara í mær, hví eg ongan pápa hevði, og hvar hann mundi vera. Eg var mangan argaður í skúlanum hesum viðvíkjandi. Men tað var um hetta mundið, at eg byrjaði at ganga regluliga í Gideon. Gideon er samkomuhús Brøðranna í Vestmanna. Hesi møti og ikki minst allar tær góðu og hugnaligu løtur, vit høvdu í kjallaranum í Gideon saman við leiðararnum, var balsam fyri mína barnasál.

Eg vil fegin leggja dent á, at ongantíð varð nakar noyddur til nakað sum helst andaliga ella roynt at fáa okkum til at skifta hugsjón. Umframt áður nevndu komu fleiri aðrir, m.a. Victor Danielsen, Petur Háberg og ikki at gloyma Knút Háberg. Allir hesir peikaðu, eins og Jóhannes doyparin, á Jesus og søgdu okkum frá, hvussu høgt Hann elskaði okkum, at Hann leið krossdeyðan fyri syndir okkara.

Tað, ið lá hesum vitnum og brøðrum á hjarta var, at vísa okkum út frá orði Guds, hvussu ein kundi verða eitt Guds barn. Sum níggju ára gamal hevði eg ikki hoyrt, *at so elskaði Gud heimin, at Hann gav Son Sín, hin*

einborna, fyri at hvør tann, ið trýr á Hann, skal ikki fortapast, men hava ævigt lív, fyrrenn eg kom at ganga í Gideon, og eg minnist so væl, tá ið Robert á Lakjuni las hetta upp fyri mær í kjallaraíðini í Gideon.

Tað var á hesum “eftirmøtum” at tað gekk upp fyri mær: “Gerhard, tað ger einki, at tú ongan pápa eigur, tí nú eigur tú ein Faðir á Himli, sum er nógv størri enn nakar jarðiskur pápi, og Hann kanst tú altíð tosa við, sum Robert segði.

Tað var sostatt í Gideon, eg hoyrði Evangelið fyri fyrstu ferð, tað var har, eg hoyrði Orðið um krossin, so tað nam við mína sál, so eg varð frelstur.

Satt skal vera satt. Kvívíks lærarinna, sum vit kallaðu hana, Elin Sophie Jacobsen (15.10.1902 – 13.12.1969) hevði kristni við okkum í skúlanum. Hon dugdi væl at greiða frá teimum bíbilsku søgunum.

Robert á Lakjuni var mær ein góður hirði og vegleiðari. Nakrar fáar vikur áðrenn hann fór heim til Harran 13. januar 2014, tosaðu vit báðir í telefon saman. Hann var so glaður fyri morgunlestrarnar, eg hevði í Kringvarp Føroya. Tað skuldi vísa seg, at eftir júst hesar morgunlestrarnar varð eg ongantíð biðin aftur, at hava morgunlestrarnar í Útvarpinum, nakað, ið eg hevði gjørt í mong ár.

Eg minnist væl, hvørja ferð Brøðurnir komu til Vestmannar at hava útimøti, hvussu tað var ein longsul í mín sál eftir, at eg mátti gerast eitt vitni Harrans. Tá ið

eg var 15 ára gamal, undir eini missiðnsviku í Vestmanna, reisti eg meg upp fyri fyrstu ferð og vitnaði, at Harrin Jesus Kristus var mín persónligi frelsari. Frammanundan hevði eg sjálvandi vitna fyri fleiri vinmonnum o.ø.. Eisini fekk eg traktatir fra brøðrunum, sum eg deildi út til ymisk, eg kom í samband við.

Tá ið eg gekk í preliminar-skúla í Vestmanna hendi tað stóra, at Ivan Hummeland Jacobsen(1911-39 - kom til trúgv umborð á Skálabergi. Tá ið teir komu heimaftur av túrinum, lat Ivan seg doyða, og fekk sítt andaliga heim hjá Brøðrunum. Ivan giftist seinni við Victoriu Danielsen (30051963), dóttir Victor Danielsen, trúboðara.

Áðrenn hetta vóru vit báðir nógv saman í Vestmanna. Hann vitnaði dúgliga um sín Frelsara, og vit báðir høvdu manga bønarløtuna í íbúðini í Gideon. Har lósu vit eisini saman í orði Guds. Vit tosaðu eisini saman um dóp. Hesar samtalur hava í øll hesi mongu ár ligið í undirvitsku míni.

Mynd 14: Eg 14 ár

UNGDÓMSÁRINI

Alfred Hummeland, (30.03.1904 – 21.03.1969) mammubeiggi Ivan, royndi at sannføra meg um, at eina siðvenju, sum barnadópin, átti ein at virða, og at kirkjan altíð hevði doypt pinkubørn líka frá døgum ápostlanna. Hvar hevði hann hetta frá? Ikki úr Bíbliunni. Alfred var harmur um, at Ivan hevði latið seg doypa “umaftur”, sum hann málbar seg. Hann bar eisini ótta fyri, at eg skuldi lata meg ávirka av honum og lata meg doypa.

Alfred var kortini ein trúgvandi maður, ið ein hevði virðing fyri og ein ógvuliga vísur maður. Eg hevði óteljandi góðar løtur bæði inni á Seglhúsinum, har hann hevði sítt arbeiði og ikki minst heima hjá teimum, Marthu og Alfred inni á Fitjunum. (Tey, ið vilja vita meira um Alfred kunnu lesa um hann í bók míni “Barnaheimið”, sum kom út í 2014)

Heilt frá barnaárum dámdi mær væl at ganga í haganum. Har hevði eg mínar ríkastu løtur. Eingin var, ið órógvaði meg, og har kundi eg frítt tosa við mín Faðir á Himli, og eg kendi hvussu nær Hann var hjá mær.

Eg gekk mangan í haganum og segði øllum teimum, ið ikki vóru hjástødd, um Jesus. Tá ið eg var umleið 14-15 ára gamal fór eg at ganga í Missiónshúsið til møti og bíbliutímar. Einastu ungu, sum komu har var umframt meg ein ung genta, Anna hjá Agga, sum vit kallaðu

hana. Tá vóru so sjáldan evangeliskir fundir í Vestmanna. Satt at siga, so hava vestmenningar, sum heild, ongantíð verið serliga vælviljaðir mótvegis øðrum, sum prædikaðu Evangelið, uttanfyri fólkakirkjuna. Teir hava altíð havt nógmikið við kirkjuni og læru hennara. Eg hugsði ikki, tað er av ringum vilja, men kirkjunnar læra er so fast grógvín í lív teirra ella sagt við nútíðarorðum, hon er vorðin ein partur av teirra DNA.

Í heimi okkara var ikki nøkur bíblía. Eg minnst hvussu hjartaliga mær longdist eftir at eiga eina. Tá ið eg plagdi at vera í Klaksvík og ferðast hjá mammu míni, sum var gift har norðuri við Helgo Finn Larsen, bakara, fór eg mangan oman í bókahandilin. Har kundi eg standa og stara meg blindan eftir øllum teimum fínu bíbliubókum, sum stóðu í vindeyganum, og ynskti mær so hjartaliga at eiga eina, men ráð vóru ikki til tess. Hetta var í fimti-árunum. Tá høvdu vit longu fleiri ár frammanundan fingið føroyska bíbliu, sum Victor Danielsen hevði týtt.

Einaferð varð eg kortini heppin. Eg fór upp á ovasta loft hjá okkum, at leita mær eftir línuni. Har fann eg í einum kassa eitt gamalt reytt Nýggja Testamenti á donskum, skrivað við stórum bókstavum, sum langabbi mín í Vestmanna hevði átt, Funnings Jógvan, sum hann kallaðist. Hann var tá deyður. At tað var á donskum gjørði einki, tí eg hevði jú verið í Danmark og dugdi

sostatt bæði at tosa og lesa danskt. Seinni fekk eg so ráð at keypa mær eina føroyska bíbliu.

Men framvegis hevði eg ongan, sum kundi vegleiða meg. Eg vaks ikki upp í einum trúgvandi heimi. Eg eri fullvísur í, at hevði eg havt móguleikan at hildið fram við at komi til møti hjá Brøðrunum, hevði eg ivaleyst fingið ta uppaling, ið ein ungur kristin eigur at fáa, men hetta fall mær tíverri ikki í lut.

Áður nevndi Alfred Hummeland og kona hansara Martha, sum var donsk, vóru ógvuliga góð við meg. Tey áttu eingi børn. Ein dagin, eg kom inn á Fitjar sum so mangan, tá var eg seytjan ára gamal, bað Alfred meg koma við sær oman í kjallaran. Hann segði mær frá, at ein bróður Marthu, sum hevði verið prestur í fólkakirkjuni, var deyður. Sum eg skilti, var hann ógiftur, og var Martha tí einasti arvingi eftir hann. Har stóðu kassar við bókum o.m.a., men tað, sum lá Alfred á hjarta, var at fáa meg at royna prestakjólán, sum lá í einum svørtum kufferti, sum svágur hansara hevði átt.

Alfred hjálpti mær í prestakjólán, og vísti mær so í spegili, hvussu eg tók meg út í einum slíkum. Hann helt fyri, at tú átti at lisið gudfrøði og verði prestur. Hesa hugsanina fekk eg ikki úr huga mínum. Har var í hvussu er ein móguleiki hjá mær, at sleppa at siga øðrum menniskjum um Jesus.

MANNDÓMSÁRINI Í STUTTUM

Eftir at hava lokið preliminerprógv, tók eg handilsskúlaprógv og bygdi so omaná hetta við internaðari grannskoðan. Eg var sum blaðungur eisini vikarur við skúlan í Tjørnuvík í tvey ár. Eg var tá giftur við Jacobinu, táverandi konu míni. Vit fingur so okkara fyrsta barn, dóttir okkara Ann. Við henni fóru vit so niður á Bíbliuskúla í Danmark, sum Heimamissiónin í Danmark rak. Í umleið 6 ár arbeiddu vit innan Heimamissiónina bæði í Danmark og í Føroyum.

Av ávísum orsøkum, sum verður ov langdrigið at nevna her, fór eg so til Phil & Søn at arbeiða, men eftir nøkrum mánaðum var eg so óheppin, eftir at hava verið uppi á skrivstovuni, sum lá á aðru hædd, eftir nøkrum skjølum, at detta oman gjøgnum allar trappurnar og varð tvær ferðir lagdur undir skurð fyri prolaps discus. Hetta førði við sær, at eg mátti siga meg úr starvinum. Um hetta mundið høvdu vit fingið tveir synir aftrat, Oyvind og Rúna.

Í 1975 byrjaði Fróðskaparsetur Føroya 1.part í gudfrøðislesnaði (Teologi). Eg søkti inn og byrjaði at lesa grikst, hebraiskt o.a. lærugreinir, Eftir tveimum árum tók eg saman við øðrum prógv í fyrsta parti. Síðani fór eg til Reykjavíkar at halda fram á Gudfrøðideildini á Háskóla Íslands (Universitetinum). Av tí, at eg var

vanur við at lesa og hevði eina útbúgving frammanundan, eg hevði eisini m.a.lært meg nakað grikst, so eg kundi lesa Nýggja Testamenti á grikskum, nýttist mær bert tvey ár aftrat til eg gjørdist kandidatur í gudfrøði.

Tá ið eg nú hevði lisið uttanfyri Danmark, skuldi eg til roynd í danskari kirkjusøgu í Århus. Eftir hetta varð eg góðkendur sum danskur kandidatur í Teologi.

Í lestrarárinum 1980 gav eg frálæru í hebraiskum og í Gamla Testamentligari søgu á Fróðskaparsetrinum og hevði tímar í Studentarskúlanum í Hoydølum.

Í september mánaða 1981 fekk eg skriv frá DKU, t.e. Dansk Kirke I Udlandet. Hetta hevur nú broytt navn til DSUK, av tí DKU hevur lagt saman við sjómannakirkjunum. Eg hevði søkt starv sum prestur í týska býnum Rendsburg, sum liggur við Kielerkanalina, har nógv føroysk skip sigla ígjøgnum. Hetta var dansk kirkja fyri danska minnilutan í Rendsburg, men næstan alt arbeiðið fór fram á týskum máli.

Nýtt starv sum sóknarprestur, við 60% av tíðini í Vestmanna, har prestur skuldi búgva, og 40% í Vágum, varð sett á stovn. Eg søkti hetta og varð so settur frá 1. februar 1987.

Umframt hebraiskt var kirkjusøga og søgan um kristnar kirkjur og trúarfeløg tað, ið mær dámdi best at fáast við. Eftir at hava lisið granskingarhættir í 4 ár og skriva ritgerð, vardi eg mína doktoraritgerð við lærda

háskúlan í Lund 1985 og gjörðist sostatt fyrsti færoyingur, sum varð doktari í gudfrøði. Í 1986 fekk eg førleika sum professari í søgu.

VÓNLOYSISSTØÐA

Eg havi altíð roknað við tveimum maktum í tilveruni, eini góðari og eini óndari. Ella sagt við ø.o., so trúgvi eg á Gud skapara himins og jarðar og á Son Hansara, sum opinberaði seg fyri okkum í Jesusi Kristi og sum gav lív Sítt sum loysigjald fyri syndir okkara og á Heilaga Andan, sum við trúnni á Jesus Kristus tekur bústað í hjørtum okkara. Vit eru tempul Heilaga Andans, so satt sum vit trúgva, at Kristus hevur frelst ella endurloyst okkum við blóði Sínum, sum rann á Golgata og givið okkum lut í dýrd Hansara.

Men eg rokni eisini við eini óndari makt. Henda makt er Satan og allur hin falni einglaskarin, sum roynir av øllum alvi at fáa okkum, ið trúgva á Jesus, burtur frá Honum, tí hann tolir ikki, at navnið Jesus, sum ber av øllum øðrum nøvnum, verður prísað, havt á lofti, ærað og tilbiðið.

Hesa óndu makt kenni eg av sonnum, kanska betri enn flestu okkara, bæði til likams og sálar.

Á heysti 1991 skrivaði eg bræv til Kirkjumálaráðið – viðlagt læknaváttan – og bað um at verða loystur úr starvi hin 1. januar 1992, vegna vánalig nýrir, sum eg framvegis stríðist við.

Tað var hent nógv í lívi mínum frammanundan hesi støðutakan míni, sum gjørði, at eg ikki kendi tað vera rætt, at eg framvegis skuldi arbeiða sum prestur. Eg fari at biðja teg kæri lesari um at geva gætur, hvat eg her sigi frá og so samanbera tað við tað, ið hendi seinni í lívi mínum. Í longri tíð hevði Satan teska mær í oyru: “Tað kann ikki vera satt, at tú skalt trúgva øllum tí, sum skrivað er í Bíbliuni? Sjálvandi er tað, ið har stendur skrivað av menniskjum. Eingin kann prógva, at tað er satt?”

Eg veit ikki við vissu, nær hetta hendi, men tað kom so spakuliga og sníkjandi. Kanska m.a. eitt úrslit av lesnaðinum á teimum lærdu háskúlunum, ið eg gjøgnum nógv ár hevði vitja? Nógv var vinstra-kreftur arbeiddu á lærdu háskúlunum í hesum árum. Hin atfinningarsami søguligi granskingarhátturin var ikki at koma uttanum. Tá ið eg las dómsavgerðirnar frá teimum lærdu háskúlunum, ið høvdu dømt um førleika mín í søgu 1986, gjørdist eg heilt illa við, tá ið eg m.a. las: “Gerhard Hansen er meget godt skolet i den historisk kritiske metode o.s.fr.”.

Tá gjørdist mær greitt, at eg var ikki hin sami, ið eg hevði verið. Hvat og ikki, so hevði eg givið eftir. Hetta gjørdist at enda mítt stórsta mistak og niðurlag og sum gjørði, at eg veik longri og longri frá Honum, ið eg hevði sett alt mítt álit á, Jesus Kristus.

Eg má viðurkenna, at hetta vóru nøkur ræðulig ár, eg livdi, burtur frá mínum Harra og Frelsara. Eg havi uttan iva sárað mong menniskju hesi árin. Fyrst og fremst míni táverandi konu, sum ikki orkaði meira og ynskti hjúnaskilnaða, sum eg skilji væl, og so míni trý børn, sum eg elski av heilum hjarta. Viðurskiftini okkara millum eru góð í dag.

Eg minnst serstakliga tíðina, eg búði í Keypmannahavn. Har gekk eg og válaði niðurbrotin og sokkin í synd. Eg græt og græt. Eg kundi ikki fara inn, har onnur menniskju vóru. Hvørja ferð eg skuldi siga okkurt, fór eg at gráta og fekk ikki orðini fram á vørrum mínum.

Ikki fyrrenn fyri nøkrum árum síðani gekk hetta upp fyri mær, tá ið eg í míni stóru neyð ákallaði navn Harrans og gav Honum lyfti, sum eg vil koma aftur til seinni.

Mín góði vinur og bróður í Harranum, Poul Jóhan Djurhuus, sum eg hevði havt samband við, meðan eg var í Keypmannahavn, handaði mær einaferð ein bókling, ið hevur heitið: “Ein leið er heimaftur til Gud...”, sum William Mac Donald hevur skrivað og Páll Poulsen hevur umsett.

Á blaðsíðu 24 í hesum bóklingi stendur nakað, sum fekk avgerandi týdning fyri meg, og sum eg tessvegna loyvi mær at endurgeva. Yvirskriftin er:

KOMIN Á BOTN !

Fyrr ella seinni má ein kreppa koma. Um ein persónur er sannur trúgvandi, kann hann ikki halda áfram burtur frá Gudi í endaleysa tíð. Ein dagur má koma, tá ið hann nemur botn – berskakan – gruggið.

Botnurin kann vera ein opin grøv ein áfýsnan vetrardag, tá ið hann sær eina lítla hvíta kistu verða sígda niður í moldina.

Botnurin kann vera ein vanlukka, har hann á undranarverdan hátt er hin einasti, ið sleppur við lívinum.

Botnurin kann vera ein sjúkraleiga, har honum verða givnar góðar stundir at hugsa og grunda.

Ella kann hann kanska einki av hesum vera. Hann kann rætt og slætt vera endin á menniskjaligari mótstøðumegi. Løtan, tá ið hann gevur upp allar vónir um at greiða síni egnu vandamál.

Tú kanst kalla tað vónloysisøði ella fullkomiliga at ørmaktast. At halda fram at strevast er høpisleyst. Hvør leið at sleppa undan er fyribyrgd.

RØDDIN, IÐ TESKAR “VÓNLEYST”

Júst í kreppuløtuni er ein rødd, ið teskar: “Tað er vónleyst...”

“Tað er til als onga nytta at royna”.

“Tú kanst eins væl geva skarvin yvir”.

“Tað einasta, tú kanst gera er, at sláa teg til tals við tað, sum ikki slepst undan kortini”.

“Viðurskiptini verða hóast alt ongantíð tey somu aftur. Fuglurin við brotnum veingi flýgur ongantíð líka høgt aftur”.

“Tú hevur syndað burtur høvi tíni”.

“Tú ert farin um markið, har ikki vendist við aftur.”

Og røddin heldur áfram at ekkóá oman ta longu gongina.....

“Vónleyst.”

“Eingin útvegur.”

“Handan bjarging.”

“Ómøguligt.”

Eg var komin á botn. Eg bæði las í bíbliuni og bað til Gud, men tað var eins og hoyrði Harrin meg ikki. Eg las nevnda bókling fleiri ferðir ígjøgnum. Hann hevur av sonnum verið mær ein stór hjálp. Seinni havi eg sjálvur givið øðrum bóklingin, sum vóru komin í líknandi støðu sum eg.

HARRIN OPINBERAR SEG

Eina náttina opinberaði Harrin seg fyri mær. Onkur heldur tað vera tilvildarligt. Men tað er einki, sum eitur tilvildarligt í heimi Guds og sostatt heldur ikki í lívinum hjá einum, sum eigur Jesus. Eg fór upp á miðjari nátt fyri triðju ferð. Eg kundi ikki sova. Eg var friðleysur, óttafullur og ivaðist um alt. Tað var eingin meaning við lívinum hjá mær.

Tá fór eg uttar í køkin. Á køksborðinum lá Ipaddur (lítil farbar telda) mín. Tilvildarliga lat eg hann upp og hugdi niður á skuggan, har hesi orðini stóðu: “Eg eri deyður fyri allar syndir heimsins, eisini tínar!”

Eg gjørdist so kløkkur, fór at leita inni á leiðvísaranum (stifinder), rótaði allan Ipaddin ígjøgnum, men har var einki skjal, sum eg kundi finna við nøkrum líknandi orðum, so eftir at hava leitað leingi (havi eisini leita seinni) og einkið funnið, tók eg hetta sum eina opinbering frá mínum frelsara, hvussu so hetta enn var komið inn á Ipad mín.

Eg fór í bøn til Harran. Fyri fyrstu ferð í mong ár boygdi eg míni knø og gav meg í hendur Hansara, sum lat sítt blóð renna á Golgata fyri meg.

Tá gav eg Harranum lyfti um, at reisti Hann meg aftur á føtur, so skuldi eg lata meg doyða til deyða Hansara og rísa upp saman við Honum til eitt nýtt lív, sum eg altíð hevði vitað, var tað einasta rætta. Tað var tann dópur, sum Jesus sjálvur hevði sett á stovn og ikki barnadópin við ásletting, sum var innsettur eftir mannaboðum. Somuleiðis gav eg Harranum lyfti um, at eg skuldi verða trúgvur ímóti orði Hansara so leingi, eg livdi.

Frá hesi løtu byrjaði Harrin at lekja mítt særda likam og mína sundirknústu sál, og so við og við legði Hann lovsongin aftur inn í mína sál, so eg aftur kundi gleðast um frelsuna. Hann legði eisini ein hungur inn í

sál mína eftir at lesa og granska Orð Guds á ein heilt annan hátt enn áður. Orðið gjørdist matur fyri mína úthungraðu sál. Eg fekk ongantið nógmikið av tí.

Nakað av tí fyrsta, ið rann mær í huga eftir hesa løtu, var prestalyftið, ið eg hevði givið, áðrenn eg varð prestvígður í Havnar Kirkju í september 1981. Eg hevði ongantið lisið tað, síðan tað var undirskrivað, og ei heldur hugsa so djúpt um tað.

Onkur kanska spyr: “Hvat er tað fyri eitt lyfti prestar geva, áðrenn teir verða vígdir (ordineraðir)?” Eg havi avgjørt, at eg skal taka høvuðsinnihaldið í prestalyftinum við her. Tá mítt er skrivað á danskum, lati eg tað sostatt verða á danskum:

Først: at jeg vil beflitte mig på at forkynde Guds ord rent og purt, således som det findes i de profetiske og apostolske skrifter og i vor danske evangeliske-lutherske folkekirkes symbolske bøger, med al ærefrygt og sømmelighed forvalte de hellige sakramenter efter Kristi indstiftelse, og såvel her som ved de øvrige hellige handlinger udføre alt i overensstemmelse med de for folkekirken gældende forskrifter.

Fremdeles: at jeg efter evne vil modarbejde misbrug af nådens hellige midler og bekæmpe sådanne lærdomme, som strider mod folkekirkens trosbekendelse; samt at jeg troligt vil arbejde for ungdommens kristelige oplysning og vejledning.

Endelig: at jeg vil stræbe efter, ved flittig og alvorlig granskning af Guds ord og troens hellige lærdomme, altid fuldkomnere at danne og dueliggøre mig til dette hellige embede og beflitte mig på, som det sømmer sig en ordets tjener, at foregå menigheden med et godt eksempel, således også under udførelsen af min tjeneste i dennes forskellige dele med al skyldig lydighed rette mig efter de kirkelige love og anordninger og med foresatte og med kaldsfæller udvise et sådant forhold, at der ikke med grund skal kunne føres klage over mig. Alt dette lover jeg med regnskabsdagen for øje samvittighedsfuldt at ville holde, efter den nåde, som Gud mig dertil vil give...

Eg skal ikki svara fyri aðrar prestar, men eg hevði í hvussu er ikki verið trúgvur móti hesum lyfti, ið eg hevði givið. Somuleiðis gjørdist greitt fyri mær, at í hesum prestalyfti vóru setningar, sum eg ikki kundi standa inni fyri s.t.d. “at forvalte de hellige sakramenter...efter folkekirkens oplysning og vejledning...

Í lívi hins kristna er støðutakan okkara til orð Guds alt avgerðandi og endurspeglar persónliga samband okkara við Kristus. Tess hægri vit virða orð Guds og boð Jesusar, tess meira virðisleysar, týðningaleysar og líkasælar verða allar hugsannar manna fyri okkum, eisini øll mannaboð, sum koma inn í kirkjuna og skulu eitast at vera boð Guds. Sum tíðin gongur, kenna fólk

ikki munin á boðum manna og boðum Guds. Her hugsi eg m.a. um dópin og nú seinni hjúnarlagið, sum Gud sjálvur hevur sett á stovn, og sum nú eisini skal fevna ein minniluta av samkyndum. Hví eru vit farin so langt av leið?

Tann kirkja, sum eg havi verið prestur í og sum álegði okkum alt hetta, sum nevnt er í prestalyftinum, helt ikki sjálv hetta lyftið.

Biskuppar og nógvir prestar beinleiðis avnokta, at orð Guds er livandi og máttmikið, nei, teir vilja hava tað at samsvara við tíðina, vit liva í, tí alt er so nógv broytt. Hetta kundi ikki vera rætt?

Tess meira eg granskaði orð Guds undir vegleiðing Heilaga Andans, tess meira gjørdist mær greitt, at eg við at lata meg doyða, gav til kennar, ikki bert mína virðing fyri orði Guds sum innblást av Heilaga Andanum, men somuleiðis mítt inniliga ynski og bøn um ikki, at hava nakað við tað at gera, sum gongur uttanum Orðið ella stendur beinleiðis í andstöðu við hetta.

Onkur kanska heldur, at tað er bláoygd og fávitskut soleiðis at ganga út í æsir og taka bíbliunnar orð fyri fult áljóðandi. Ein sokallaður trúgvandi maður í Klaksvík hevði sagt við fyrrv. konu mína, at eg mátti vera vorðin heilavillur, at lata meg endurdoyða.

Átti ein persónur sum eg ikki at vita betri, eg sum havi lisið bíbliunna á frummálunum og eri væl skúlaður í “den historisk kritiske metode?”

Möguligt, men það er nú bert eitt at leggja aftrat, at omanfyri nevndi granskingarháttur ikki stendur yvir Gudi, skapara og frelsara okkara. Bert Hann kann opinbera einum syndara, hvat hann eigur at gera.

Tann dag, eg gav Gudi fult út loyvi at stýra mínum bíbliulesnað, lat Hann orðið upp fyri mær á ein slíkan hátt, eg ikki hevði droymt um. Tað varð mær ein kelda til lív, ið aldri tornar.

Eg havi mangan hoyrt menniskju siga, at nútíðar menniskju hugsa heilt øðrvísi enn Jesus og lærisveinar Hansara gjørdi og tey fyrstu kristnu, sum Nýggja Testamenti sigur okkum frá. Men er það nú satt?

Menniskju eru menniskju til allar tíðir. Lívsins stóru spurningar hava menniskju til allar tíðir havt. Hví eri eg her? Hvar komi eg frá? Hvat er ætlanin við lívinum? Er nakað lív eftir deyðan? o.s.fr..

Sum trúgvandi kristin menniskju mugu vit halda óvikaliga fast við, at meginreglurnar fyri tí fyrstu kristnu samkomu Guds soleiðis, ið vit lesa um í Nýggja Testamenti, vikast ikki og kunnu ikki broytast, sjálvt um vit kanska eru vorðin meira upplýst í dag enn undanfarnu ættarlið. Lívsins stóru spurningar broytast ikki. Men hjá Gudi fær tú frið í tína sál hesum spurningum viðvíkjandi. So royn Hann!

DÓPUR Á MALTA

Harrin hevði hildið Sítt lyfti. Hann hevði hjálpt mær á so undurfullan hátt. Lív mítt var vorið nýtt. Eg, ið var vikin frá Harranum, hevði upplivað, hvussu Hann hevði reist meg aftur á fótur, endurnýggjað meg bæði til líkams og sálar.

Nú var so túrurin komin til mín. Eg hevði givið Harranum eitt lyfti. Hann hevði hildið Sítt. Nú mátti eg so halda mítt lyfti.

Nú kom kampurin. Eg visti, at eg ikki slapp undan. Frammanundan hevði eg tosað við Poul Jóhan Djurhuus, trúboðara og vin, sum eg havi nevnt fyrr í hesum parti. Fyri meg var tað ikki nakar spurningur, hvar eg skuldi lata meg doyða. Einasta samkoma, sum eg hevði nakran kunnleika og kærleika til var “Brøðrasamkoman”. Sum eg havi sagt frá, kom eg í samband við hesa heilt frá barnaárum av, og havi altíð átt vinir í hesi samkomu, og eg havi innast inni ongantíð kunna slept mínum royndum frá barnaárunum í Gideon í Vestmanna. Poul Jóhan bendi mær á samkomu í Odense, har eg nú komi, KF-Kristen Fællesskab, har nógvir føroyingar koma. So varð eg knýttur til hesa samkomu eftir at hava sagt meg úr Fólkakirkjuni.

Hans Djurhuus og eg á Malta 29.3.2015 (Mynd 16)

Á einum kristiligum fundi í Odense hitti eg Hans Djurhuus, leiðara á Malta í Hirtshals. Nakrar dagar eftir hetta, setti eg meg í samband við Hans og spurdi um tað var møguligt, at eg kundi verða doyptur á Malta. Hans lovaði at taka hetta upp við leiðsluna. Longu dagin eftir ringdi Hans og segði, at eg var hjartaliga vælkominn, at lata meg doypa á Malta. Vit ásettu dagin til at verða 29.03.2015.

Nú var so eitt stig tikið. Næsta stigið hjá mær var at skriva til børn míni og fyrrv. konu mína. Og so við og við varð hetta kunnugt fyri fleiri og fleiri.

Poul Jóhan Djurhuus, eg og kona mín Kirstin og Árni Helmsdal
Á Malta 29.3.2015(Mynd 17)

Sum roknað við komu “reaktiónir” frá fleiri menniskjum, bæði frá fyrrv. starvsfeløgum, familju og kenningum. Flestu teirra royndu at fáa meg at hálsa um. Onnur bóðu meg við grátirødd at hugsa meg um, tí eg kom at svíkja øll tey mongu, sum eg hevði prædikað fyri og leitt til Kristus gjøgnum árin. Uppaftur onnur royndu at peika á, at barnadópurin hevði altíð verið har, og ein kundi ikki bara sleppa hesum. Tá ið eg so spurdi onkran av hesum, um tey kundu siga mær, hvar í bíbliunni tað stóð, at vit skuldu doypa smábørn, komu tey við søguni um, tá ið Jesus signaði smábørnini. Tá ið eg so segði, at í hesum teksti nevndi Jesus als einki um dóp, svaraði onkur teirra, at onkur kirkjufaðir hevur sagt okkurt um hetta o.s.fr.. Svar mítt varð sjálvandi, at Guds orð hevði størri myndugleika enn kirkjufedrarnir. Onkur nevndi eisini, at tað stóð í Nýggja Testamenti, at tað er bert ein Harri, ein trúgv og ein dópur. Hesum svaraði eg soleiðis: *Tað er rætt, tað er bert ein dópur, men tá ið barnadópurin ikki lúkar tær treytir, sum Bíblían setur fyri, at ein dópur skal vera haldgóður, er barnadópurin ikki nakar dópur, hægst ein signing av børnum. Og so tað, ið longu er nevnt, barnadópurin stendur ikki í bíbliunni. Treytirnar fyri, at ein dópur er haldgóður eru:* Ein má trúgva á Harran Jesus Kristus sum sín Harra og Frelsara. Eingin kann trúgva fyri ein annan ella svara fyri ein annan. Eitt pinkubarn kann ikki trúgva, og Jesus

hefur, sum nevnt, sagt, at börnini hoyra ríki Guds til, eisni um tey ikki verða doypt.

Nógmikið av vatnið má vera tøkt, tá ið dópurin krevur, at ein verður søktur niður í vatnið, tað liggur í sjálvum orðinum at doypa, sum merkir at søkka niður. Í kirkjuni er bert eitt dópsfat, sum er roknað til áslettingardóp.

Við at lesa hesa bók fær einhvør, sum ynskir tað, eitt greitt svar, hví eg lat meg doypa. Eg kundi ikki annað. Eg veit, at tað hevur kostað á mangan ymiskan hátt, eisini menniskjaliga. Men eg mátti halda mítt lyfti til Harran!

Eg verði doyptur á Malta 29.3.2015 av Hans Djurhuus
(Mynd 18)

Hin 29. 03. 2015 lat eg meg so doypa á Malta í Hirtshals. Hans Djurhus doypti meg. Tað gjørdist ein hin stórsta løta í lívi mínum. Tá ið eg lat meg søkka niður í vatnið, kom ein friður, sum eg ongantið áður hevði kent, inn í mítt hjarta og sál, ein undurfullur friður, sum ikki var av hesum heimi. Nú visti eg, at eg hevði gjørt tað, sum Gud vildi, eg skuldi gera. Eg var deyður við Kristusi, men eisini risin upp saman við Honum til nýtt lív. Nú vóru Kristus og eg sambrøður.

Onkur hevði á orði, at hann ongantíð áður hevði sæð nakran so glaðan mann koma upp úr dópsgrøvini sum meg.

Samkoman á Malta, dópur 29.3.2015
(Mynd 19)

Hvat vildi eg ynskt, at mínir starvsfelagar máttu sett seg niður og kanna, hvat orð Guds sigur um dóp, og biðið Heilaga Andan vegleitt seg, so eisini teir kundu uppliva hesa stóru signing, sum fylgir við, at vera Harranum lýðin heldur enn mannaboðum.

Tað, sum einki eyga hevur sæð, og einki oyra hoyrt, og sum ikki er komið upp í hjarta á nøkrum menniskja – Tað, sum Gud hevur gjørt teimum til reiðar, sum elska Hann. 1.Kor.2:9.

KELDUÁVÍSINGAR

Allar tær viðmerkingar, sum liggja inni í tekstinum, hava ávísing til bøkur ella bíbliunna, og eru flestar í klombrum uttan tekstirnir úr bíbliunni. Victor Danielsens týðing av bíbliunni er nýtt allastaðni, har tað ikki er viðmerkt. Annars er víst til J.Dahls og Viderø's týðing í nøkrum støðum. Hesar viðmerkingar verða ikki endurtiknar her undir kelduávísingum. Heldur ikki tær keldur, ið eru nevndar í sjálvum tekstinum.

Í nøkrum av bókunum, sum eg her havi nevnt, er víst til á hvørji blaðsíðu (p.) tikið er frá, men sum heild verður víst til alla bókina, har hon sum heild snýr seg um evni, eg viðgeri.

A.

Albrecht Rischl: Geschichte des Pietismus in der reformierten Kirche.

Agende S.: Agende für Evang.-Luth. Kirchen u. Gemeinden. Band III, Die Taufe, 1988 Hannover

Analytical hebrew a. Chaldee lex., London 1978

Arthur Gook í Leirkerinum nr.1-2 2004 p.3fh.

Ann Mie Skak Johanson

Barnet og Evangeliet, ritgerð 2001

B.

Burkhardt, H.: Taufe, Das grosse Bibellex. 1989

Broadbent, E. H.: Pálmarasamkoman. Týtt úr enskum hefur Páll R. Poulsen, Forlagið Leirkerið, Gøtu 2014

Bo Giertz: Kristi Kirke, Kbhvn.1945 p.94f.

Bengt Hägglund: Teologins Historia, Lund 1975,p.378ff.

Biblia Hebraica e.Rudolf Kittel, Stuttgart 1973

Blass/Debrunner: Grammatik des neutestamentlichen Griechisch, Göttingen 1976

Bo Reicke: Kristendommens Historiska Bakgrund, 1964 Stockholm.

Bíblían: 4.útgáva og endurskoðað 2005,1.útg. Victor Danielsens kom út 1949.

Bíblia: 1.útg.3.upplag 1977, 1.upplag av J.Dahl/Viderø kom út í 1961

Biblia Vulgata: latínsk1965

Betesda, Klaksvík: www.betesda.fo

C.

Christoph Starke: Jüngern machen, Berlin 1870 Band I, p.189-192

CA (Confessio Augustana) Leif Grane 1976, p.23-31 og 80-88.

D.

Die Taufe, theologie u. Praxis: ISBN 3-8150-860-3 Jahrgang 2002, fleiri høvundar

Dietrich Bonhoeffer: Nachfolge, Berlin 1936

Die Bibel: Einheitsübersetzung, Stuttgart1980

Dan Graves: Anabaptistarnir í Leirkerinum 2012 nr.3-4 p.41-42

E.

EUSEBIUS: Kirkehistorie Bd.I-X, 1940

Erling Hammershaimb:Genesis, København 1974

Ejvind Vilhelm: Er barnadópurin evangeliskur? Í bókini:Tríggir fyrilestrar, Heimam.forlagið 1970, p.24-53.

Einar Molland: Kristne kirker og trossamfund, Gads Forlag 1976

F.

Frøvig, D.A.: Kommentar til Matteus evangelium, Oslo 1934, p.669f.

Flügge: Zeugnisse von hundert Theologen über die Taufe

Fr. Saul: Ist die Kindertaufe die Wiedergeburt? Dresden 1905

G.

Gerhard Hansen: Er Gud deyður, Vestm. 1989, egið forlag

Gerhard Hansen: Eindarmentan føroyinga og vekingarrørslirnar. Bókag.1987 p.169-199

Gustav Wingren, CREDO 1978 p.182 f.

Gads Danske Bibelleksikon 1965 BD. I P.387 o.o.støð

H.

Herzogs Realenzyklopädie Bd.19, p.403

H. Böhmer: Urkunden zur Geschichte des baurnkrieges und der Wiedertäufer. Nr. 50-51. Der Sammlung der kleinen Texte usw. Von H. Lietzmann.

Hans Denck: Ein Apostel der Wiedertäufer, Leipzig 1882

Hans Fr.von Campenhausen: Die Entstehung der Christlichen Bibel, Tübingen 1968

I.Í.

Illustrert norsk Bibelleksikon bd. I-XIII.Oslo1986

J.

Johannes Warns: Die Taufe. Gedanken über die urchristliche Taufe, ihre Geschichte u.ihre Bedeutung für die Gegenwarts. Endurprentað í 1992

Johannes Warns: Statskirche? Volkskirche? Freikirche? Ein Wegweiser durch die kirchlichen Wirren der Gegenwart für fragende Christen, Wiegand & Co.,Homborg vor der Höhe 1919.

Joseph R. von Beck: Vorträge u. aufsätze aus der Comenius Gesellschaft 7ter Jahrg. Aus dem Nachlasse des Hofrates Dr. Joseph R. von Beck. Herauszugeben von Joh. Lasert

John Bunyan: His life, Times and work v/John Bron

J.H.Merle: The Reformationin Europe in the Time of Calvin

Jan Herben: Johan Huss and his Followers, 1926

Johannes Jensen: Dåben, Dansk bogforlag ukendt årstal
p.5-32

Jerker Blomquist: Lärobok i grekiska, Lund 1971 –
p.4,10,14 og 20

Jørgen Hedager Nielsen: Vi som Kirke p.25f.
Frederiksberg 1997

Jørgen Hedager Nielsen: Her står vi p.74-77
Frederiksberg 1997

Jørgen Hedager Nielsen: Liv i Læren. P.64-77,
Frederiksberg 2003

Jens av Reyni í Leirkerinum 3-4 2012, p.3-12, skrivað
1929

Johannes Nørgaard: Den kristne dåb 1944

Jaques Th. Frei: Die Taufe im Wandel der Jahrtausende.
CH-6956 Lopagno 2013.

Henda bók verður í lötuni týdd til danskt av konu míni
Kirstin Deckert. Nógvar av teimum frálíku myndunum,
dr. Frei hevur í bók síni, hevur hann vinarliga lænt mær
til bók mína um dópín. Afturfyri týða vit bók hansara og
gera hana prentklára.

K.

Kasper Walter: Christsein ohne Entscheidung oder Soll
die Kirche Kinder Taufen?

Karl Barth: Kirchliche Dogmatik Band XXXI

Karl Barth: Karl Barth i krydsforhør, p.120-129

K. Robert Hansen: Ved I, hvorfor det nu kimer?
Frederiksberg 1975 p.102ff.

Katekismus: Anis Forlag, København 2000, p.120f.

Kári Kjernes: Leirkerið nr.1- 2013 p.8-13

Kommentar Zu Den LIMA-ERKLÄRUNGEN ÜBER
TAUFE; EUCHARISTIE UND AMT,
Konfessionskundliches Institut (HG.)Hefte 59, 1983.

L.

Limatekst: Kirkernes Verdensråd 1986

Ludwig Keller: Ein Apostel der Wiedertäufer

Ludwig Keller: Geschichte der Wiedertäufer.....

Lars Toftdahl: Samsons Søjler 2001

Leif Grane: Kirkens historie i de første 8 årh.Gyldendal
1973

Lorenz Bergmann: Kirkehistorie bd.I-III, Københ.1973

Lars Hartman: Ur Nya Testamentet1972, p.279-
291;304-311; 351-356.

Lars Toftdahl: Samsons søjler, Poul Kristensens Forlag
16. November 2001

M.

Martin Luther: Taufbüchlein (1526) p.534-541

Martin Luther: Den store Katekismus v/Leif Grane
1976, København

Martin Luther: Luthers katekismus, Tórshavn 1979

Mediacellen: Folk og Kirke årg.2003, p.172f.

N.

Nelson, Thomas: Nelson Study Bible, 2007 ISBN 978-82-520-0111-2

N. F. Band: Jahrbücher für Kultur u. Geschichte der Slaven, Heft I, 1929-E.P.

Novum Testamentum Graece, Nestle-Aland 1993

O.Ó.

Ólavur Tausen: í Leirkerinum nr.3-4 2012, p.13-23

P.

Peter Højen: Tro og dåb, Købhvn.1977

Priscillian: Eine Neuaufgefundener lateinisch Schriftsteller des 4.Jahrh., skrivað á latíni á Uncial handriti. Nakað av tí elsta, vit kenna. Nakrir partar vantaðu.Fyrilestur hildin 18.mai 1886 um hetta.

R.

Ritualbók: til dóp fólkakirkjunnar p.5-25 Tórsh.1929

Richard W. Müller: Ein Kleines Buch über die Grossen taten des Heiligen Geistes ISBN 978-87-994597-2-8 Jahrgang 2014

Richard W. Müller: (En lille bog on Helliåndens store gerninger ISBN: 978-87-994597-0-4 årg. 2011

Richard W. Müller: Anabaptisterne-Troens dåb eller dåb af spædbørn? Utrykt kilde

Richard W. Müller: Anabaptisterne og deres hviledagsforståelse. Utrykt kilde

Richard W. Müller: Anabaptisterne-reformationens glemte folk. Utrykt kilde

Ragnar Leivestad: Nytestamentlig gresk Grammatik, Oslo 1975

S.

S.H. Frölich: Einzelne Briefe u. Betrachten aus dem Nachlasse

Svenning á Lofti: Dópurin, Tórshavn 1982

Sigfred Pedersen, red.: Dåben i NT. Forlaget Aros 1982

Sven Göransson: Kyrkohistorisk Orientering, Lund 1970

Søren Giversen: Oldkristne tekster, Bind I-III.2001

Studiebibelen: Bd. I-V.Oslo 1982

Sigurd Berghamar: - Men Gud gav vøkst, Tórshavn 1992

T.

Trúarjáttan: Føroysku fólkakirkjunnar, Tórsh. 2000

The Analytical Greek Lexicon, S.Bagster & Sons Ltd. London 1975

Tórður Jóansson: Brøður í Føroyum. Ein evangelisk rørsla, merkisverdi vøkstur hennara og varandi ávirkan á eitt fjarskotið oyggjasamfelag. Uppr. Á enskum, sum høvundin legði fram í sambandi við tilnevning til Doctor of Philosophy á University of Glasgow 30.apríl 2012.

W.

W. Blair Neatby: A History of the Plymouth Brethren

William Booth, Mrs: I kirkehistoriske læsestykker 1970

Wilhelm Goeters: Die Vorbereitung des Pietismus in der Reformierten Kirche der Niederlande bis Labadistischen Krisis. Leipzig 1911

Wolfhart Pannenberg: Døb og Identitet. Dialogcentret i Århus 1993

Walter Bauer: Wörterbuch zum Neuen Testament. Berlin 1971

Wilh.Gesenius: Hebr. u. Aramäisches Handwörterbuch 1962

William G. Sloan: Dópurin og endurføðingin í
Leirkerinum nr.3-4 2012, p.24-34 (skrivað 1882)

www.folkakirkjan.fo

www.folkekirken.fo

www.denstoredanske.dk

www.daabifolkekirken.dk

wikipedia.org/wiki/dåb

www.km.dk/folkekirken

www.duda.dk

www.pinsekirken.dk

www.adventistkirken.dk

www.teol.ku.dk

www.kristentf.dk

www.baptistkirken.dk

www.Ebenezer.fo

Z.

Zacharias Zachariasse: Barnadópurin og endurloysingin
í Leirkerinum 2012, nr.3-4 p.35-40

Zacharias Zachariassen: Bíblían Á Føroyskum í
Hálva øld, Leirkerið ár 2000

Zacharias Zachariassen: Jeramias-hin grátandi profet-
urin, Forlagið Leirkerið Gøtu 2009

Á bls. 314 er mögulig kápumynd
Á bls. 315 er mögulig baksíða
Á bls. 316 Myndaeigarar

Mögulig kápumynd? Á næstu bls.

DÓPUR ÁPOSTLANNA

Kápumynd???????

INNLIÐ Í SÖGU DÓPSINS

GERHARD HANSEN

Dr. Gerhard Hansen f. 1944

Náði Guds kemur av trúnni og ikki frá prestakjólanum. Tí fekk Martin Luther súlur kátólsku kirkjunnar at rapa. Men vit sluppu ikki undan Róm, og eru aftur í gamla óvanum, har evangeliska fólkakirkjan stjelur harradømi frá Gudi og verður sostatt hildin sum gísli av fólkinum. Prestarstatturin hevur tikið lyklavaldið og rættin at býta út náði Guds og harvið stolið harradømið frá Gudi. Har kirkjan gloymir at skilja ímillum gerningar Guds og handlingar prestaembætisins, eru heimsins børn skjót at taka kirkjuna sum gísli fyri at fáa fastatøkur á Várharra.

Bert Gud kann geva náði Guds og signing og als ikki prestarnir! Í Nýggja Testamenti er raðfylgjan: Fyrst Orðið, næst trúgvín og síðani dópurin. Soleiðis dópsritualið er orðað í dag í fólkakirkjuni, verður hildið fast við, at tá ið doypt verður við trimum nevum av vatni og Orðið ljóðar, doypir Várharra beinanvegin við Heilagum Anda og veitir sostatt hitt æviga lívið. Henda bók vísir á, at Heilagi Andin ikki altíð er knýttur at dópi, annaðhvørt tað er barnadópur ella vaksnamannadópur. Í Fólkakirkjuni stara fólk seg blind á doypifontin. Kanska tey skuldu byrja at liti á Hann, sum á Krossinum hekk fyri syndir teirra. (**Møgulig baksíða**)????? **Heldur fáa onkran annan at skriva hetta!**

Myndaeigarar

Mynd 1	E. Pacher
Mynd 2	E. Pacher
Mynd 3	J. Frei
Mynd 4	J. Frei
Mynd 5	F. Pacher
Mynd 6	F. Pacher
Mynd 7	J. Frei
Mynd 8	J. Frei
Mynd 9	J. Frei
Mynd 10	M. Kellenberger
Mynd 10 A	Medizinhistorisches Museum Zürich
Mynd 11	J. Frei
Mynd 12	J. Frei
Mynd 13	J. Frei
Mynd 14	M. Kellenberger
Mynd 15	G. Hansen
Mynd 16	Poul Jóhan Djurhuus
Mynd 17	Poul Jóhan Djurhuus
Mynd 18	Poul Jóhan Djurhuus
Mynd 19	Poul Jóhan Djurhuus

